

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

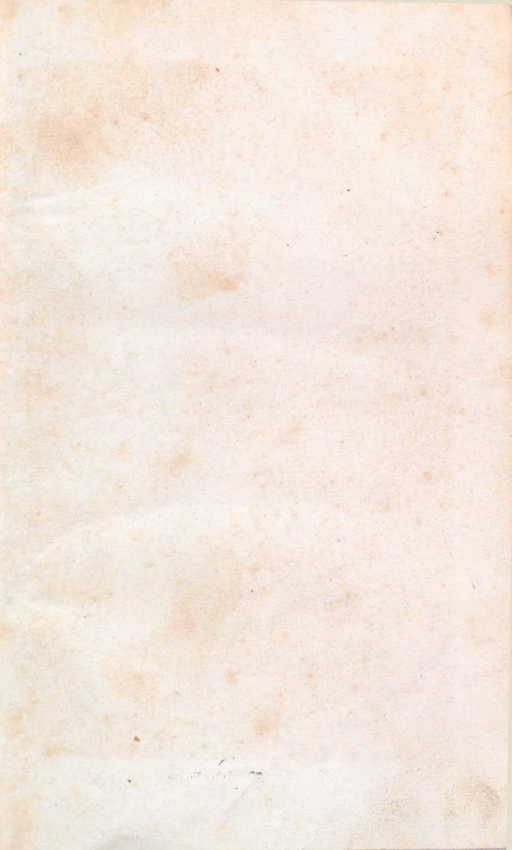
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

✓ Wul
317

11 999

ՆԱՐԵԿԱՅԻ

НАРЕКЪ АРМЯНСКІИ МОЛИТВЕННИКЪ

ՓԱՐԻՋ. — ՏՊԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ.

PARIS. — Typographie arménienne. WALDEN, rue Bonaparte 44.

ԳՐԻԳՈՐԻ

ՆԱՐԵԿԱՑԻՈՅ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ի Կաթողիկոսութեան

ՏԵԱՌՆ ՏԵԱՌՆ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԵՒ

ի Պատրիարքութեան

ՏԵԱՌՆ Տ. ԳԷՈՐԳԻԱՅ

ՓԱՐԻԶ

—

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1860

ԱԿԱԴԵՄԻԿՈՍ
ՀԱԿՈԲ Հ. ՄԱՆԱՆԴՅԱՆ

1.8 3/5

СОВЕТЪ МИНИСТРОВЪ

ВЪЗВѢЩЕНІЕ

О ПОДПИСАНІИ

ДОГОВОРА

О

ПРОДАЖИ

НЕДВИЖИМОСТИ

ВЪ

9 3/7

Ն Ա Ր Ե Կ Ա Ց Ի Ո Յ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆ Ա.

Իխորոց արհից խոսք ընդ Ասուծոյ:

Ա. ՉԱՅՆ հառաչանաց հեծութեան սրտի՝ ողբոց աղաղակի քեզ վերբնծայեմ, տեսողդ զաղսնեաց. և մատուցեալ եղեալ ի հուր թախծութեան անձին տոչորման՝ զպտուղ ըղձից ճենճերոյ սասանեալ մտացս բուրվառաւ կամացս առաքել առ քեզ: Այլ հոտոտեսցիս հայեսցիս, զթած, քան ի պատարագն բոլորապտուղ մատուցեալ ծխոյն բարդութեան: Ընկալ զսակաւամասնեայ բանիցս յօղուած քեզ ի հաճութիւն, և մի ի բարկութիւն. ելցէ ի խորոց աստի զգայութեանց խորհրդակիր սենեկիս՝ վաղվաղակի ժամանել առ քեզ՝ կամաւորական նուէր բանական զոհիս, ողջակիզեալ զօրութեամբ ճարպոյ՝ որ յիսն է պարարտութիւն: Եւ ի դնելս իմ ընդ քեզ դատ խառնեալ աղերսիւ, հզօր, մի իբրեւ զհամբարձումն

ձեռաց ամպարշտեալն Յակոբու, ըստ բողոքելոյն եսայեայ, եւ զանիրաւութիւն Բաբելոնի՝ տաղտկալի քեզ երևեսցի. զոր առակ եօթանասներորդի երկրորդի սաղմոսին ազդէ. այլ իբր զբուրեալ խուկն հաճոյական ի խորանին Սելովայ, զոր Դաւիթն կանգնեալ նորոգեաց տապանակին հանգստեան ի գերութենէն դարձելոյ. որ ի վերստին գիւտ կորուսեալս հոգւոյ առակի, ընդունելի կամաց քոց լիցի:

Բ. Բայց քանզի ձայնդ ահաւոր դատաստանիդ հատուցման՝ ուժգինս հնչեցեալ ի ձորն վրէժխնդրութեան, կրկինս ինձ երկնէ մարտից յարուցմունս, այժմէն գուշակեալ շարժմունս յուզմանց ներհակականաց, որ յիմումս անձին ցուցանի, խռովութիւնս ամբոխից, հարեալք ընդ միմեանս զէն առ սուսեր՝ խորհրդոցն հոյլք, չարեանցն ընդ բարիսն, և գերեալ զիս ի մահ ըստ հին դիպուածոյն՝ որ նախ քան զշնորհին ժամանել առ իս. զոր ընտրեալն առաքելականացն դատուց Պաւղոս՝ առօրինակեալ զՄովսէս, զՔրիստոսի փրկութիւն յաղթող ցուցանէ: Վասն զի թէ մերձ է օր Տեառն, որպէս զիր ասէ, ի հովիտն անձուկ ասպարիսին Յովսափաթու և հեղեղատին Կեդրոնի, փոքր հանդիսարանացն իրաւանց ժամադրութեանց, որ կենցաղականաւ այսր յաւիտենիւ զհանդերձելոցն ինձ կերպարանեն, ապա

ևս յաւէտ մերձեցաւ ի վերայ իմ արքայութիւնն Սատուծոյ մարմին եղելոյ. մեծապէս գտեալ զիս առիթ վնասուց՝ բազմաց տոկոսեաց՝ զանազան մասանց յանդիմանողաց ճշմարտապատմից, քան զձեռին նորին վերակացումն անդ ուրեմն երբեմն ի հարուածս եղովմայեցւոց և փղշտացւոց, եւ այլոց բարբարոս ազգաց : Քան զի այն բնորութիւն ամօք չափեցաւ, իսկ պատուհաս իմումս պարտուց առանց աւարտմանունի զսահման : Ահ, գուր և որոգայթ անճողոպրելի, ըստ մարգարէին և առակողին. տազնապաւ մեծաւ առ դուրս ինձ հասեալ՝ զամօթն մշտնջենաւոր աստէն գծագրել : Զոր միայն քո է հրաշագործել պտուղս դեղոց ի հնարս կենաց ամենավարան տարակուսանաց հոգւոց վառնգից, քաւիչ ամենայնի՝ զովեալ ի փառս անձառս անսահմանելի բարձրութեան. յաւիտեանս յաւիտենից :

ԲԱՆ Բ.

Ղերսին յաւերած կրկին հեծուքեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղքանաց քանի.

Եխորոց սրից խօսք ընդ Սատուծոյ :

Ս. Եւ արդ քանզի առ բարձրեալն Սատուած յօղաւորական շրթամբք կարդաս, որ գործովք միայն գրաւի և ոչ ստեղծաբանութեամբ կաշառի, որ յեզիպտոս միշտ ունիս զսրտիդ զդարձն, զինչ օրինակ առ այս քեզ նմանագոյն եւ յար-

մարական աստանօր եղից՝ անձն իմ պարտաւոր,
պատժակիցս կործանեցելոյն Սողոմայ, ըմբերա-
նեալ դատախագս Նինուէի, անարի բարբարոսս
քան զտիկինն հարաւային, վատթարագոյնս քան
զՔանան, յամառացեալս քան զՍմաղէկ, ան-
բժշկականս քաղաք դրօշելոց, նշմար մնացեալ
ապստամբութեան հինն Իսրայէլի, յիշատակա-
րան պահեալ՝ ուխտագանցութեանն Յուդայ,
կշտամբեալս զեր քան զԾուր, տարամերժեալս
քան զԾայդան, խորթաբարոյս քան զԳալիլեա,
աններելիս քան զանհաւանն Կափառնաուժ,
պարսաւեցեալս իբր զՔորազին, բամբասեցեալս
ընդ Բեթսայիդայ, անպարկեշտ ծաղկեցեալ
ալիքս Նփրեմի, աղու աղաւնիս միշտ յիմարու-
թեամբ՝ այլ ոչ հանդարտութեամբ, ի կորեանց
առիւծուց անձնական օձս եղեռնային. կերպս
ձուռց քարբից լցեալ ժանտութեամբ, պատկերս
վերջին հարուածոցն Երուսաղէմի, ըստ բանին
տէրունի՝ և տեսանողացն ձայնի, տաղաւարս
մերժեալ՝ հասեալ ի կործանումն, խորտակեալ
դրացս վստահարան, եւ կրկին ծրդեալ շին-
ւածս խօսուն, թողեալ ժառանգութիւնս յարմա-
րական մոռացեալտունս աստուածակերտ, ըստ
բանից նախագրեցելոցն Մովսէսի, Դաւթայ և
Երեմիայի, յարկս բանական՝ ունողս բորոտու-
թեան, հարուածեալ խրատու քերմանն, օրինիւ

կազդուրեալ, օծեալ կաւովն՝ ողորական հեզութեամբն, անճարակ գտեալ յելս հնարից, քակտեալ վերստին ձեռամբ շինողին, արտաքս ընկեցեալ իրաւացի հատուցմամբ հրամանաւ հզօրին ի տեղի անսուրբ, հերքեալ տարագրեալ խտրոցաւ մեծաւ՝ ամենայնիւ առանց խնայելոյ, ծածկեալ դրամս յերկրի չարեօք, ըստ աւանդակորոյս ժխտողին՝ որ յաւետարանին ցուցանի :

Բ. Այլ դու Աստուած, Աստուածդ հոգւոց և ամենայն մարմնոց՝ ըստ դաւանելոյ աստուածաշնորհին, երկայնամիտ եւ բազումողորմ՝ ըստ սրբոյն Յովնանու ձայնին, շնորհեա կատարել ի քոյթ հաճութիւն օրհնեալդ կամաց՝ զսկզբնաւորեալ մատեան մաղթանաց այսր ողբերգութեան : Եւ ընդ լալով սերմանել բանիս ի նախընթաց չուս աստիճանաց օթեանացս պատրաստութեան, ի կատարածն ժամանելոյ հաւաքման հնձոցն, դարձայց բերկրեցեալ լրութեամբ քաւութեան՝ պտղոյն երանութեան որայիցն բարութեան : Մի տացես ինձ արգանդ սրտի անորդի՝ իբր Իսրայէլի, եւ ստինս աչաց ցամաքեալս՝ ով ամենագութ : Լուր բանական մաղթողիս՝ հզօր և ողորմած, նախ քան երկնի և երկին երկրի, եւ նա ցորենոյ եւ զինւոյ և ձիթոյ, եւ նոքա Իսրայէլի : Եւ երկնաւորացն աղերս որ առ քեզ՝ հոգւոյն ազդեսցէ, քան թէ տարերաց ապականացուաց :

Դու ստեղծիչ՝ եւ ես կաւ, բաց տարակուսելոյս
ի մուտս մաղթանաց այսր հեծութեան՝ կամս
քաղցրութեան՝ զօրանալ աստէն. զի մի ի բանալ
վերնայինն երկնի՝ անընտիր գտեալ կրթութեան
վայելման լուսոյ, իբր զնիւթ մոմոյ սպառեցայց
ջնջեալ ի միջոյ : Ոգի զրկելոյս, ըստ մաղթանաց
գոչման ասողին, և ոյժ թալկացելոյս, և կեանք
մաշելոյս՝ մտացս խղճիւ, այլ ոչ տաժանամբ
կրից՝ աշխատութեամբ զքեզ խնդրելոյ, առ զա-
ւանդ մաղթանացս, և տուր զողորմութիւն քո
շնորհացդ. ընկալ զփոքքս ի տկարէս, և շնորհեա
ի մեծդ առ ի հզօրէդ. զօրացո զբանս զոջման,
առաքեալ ի մեզ հոգի ի բարձանց՝ աստուա-
ծաշունչ պատգամօքս ի սմա եղելոցս : Պարգևեա
բարեբար՝ զառակն նսայեայ, լուսաւորեալ առ
ճշմարտութիւնն, մատուցանելով մահու արժա-
նոյս՝ ընդ պղնձոյս գոյի անարգս ձայնի՝ զոսկի
քո շնորհի, ընդ անզարդութեան երկաթոյս սե-
ւութեան գունոյս՝ պղինձ պճնելի, ցոյցք առա-
քինութեան, հրաշեկ Լիբանանու . ընդէր կար-
ծրացուցանես զսիրտ եղկելոյս՝ չերկնչել ի քէն,
անճառ և ահաւոր : Մի եղէց անպտուղ ի փոքր
վաստակոյս՝ իբր ապաջան սերմանող անբերրի
երկրի : Մի լիցի ինձ երկնել և ոչ ծնանել, ողբալ
և ոչ արտասուել, խորհել և ոչ հառաչել, ամ-
պել և ոչ անձրևել, ընթանալ և ոչ հասանել,

ինձ ձայնել և քեզ ոչ լսել. պաղատիլ և անտես մնալ, կողկողել և ոչ ողորմել, աղաչել և ոչ ինչ օգտել, զոհել և ոչ ճենճերել, զքեզ տեսանել և դատարկ ելանել: Լուր ինձ նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ՝ միայնդ հզօր. մի զանվճար տանջանացն տոյծս՝ ընդ թուով աւուրց մեղօք կեցելոյս չարագործիս ինձ հատուցաներ: Կեցո զիս զթած, լուր ինձ ողորմած, մարդասիրեա ներող. խնայեա երկայնամիտ, պաշտպանեա ապաւէն, բարերարեա հզօր, ազատեա ամենակալ, կենագործեա նորոգող, վերականգնեա ահաւոր, լուսաւորեա երկնային, բժշկեա հնարաւոր, քաւեա անքնին, պարգևատրեա առատ, շնորհազարդեա աննախանձ, հաշտեա անախտակիր, ընկալ անոխակալ, սրբեա ի պարտուց օրհնեալ: Եթէ յառեցից զաչս իմ, նայեցեալ ի հայեցուածս երկուց վտանգից յաւուր թշուառութեան, գքոյդ տեսից փրկութիւն՝ յոյս և խնամակալ. եթէ նկատեալ դիտեցից ի վեր յամենագրաւ ուսին սոսկալի, հրեշտակ քո խաղաղութեան քաղցրութեամբ ինձ պատահեսցէ: Տոյց ինձ տէր ի յելիցն աւուր շնչոյս արձակման՝ մաքրութեան ոգի լուսով ամբարձեալ ի յերկնաւորացն երջանկաց՝ պարգևօք սիրոյ քոյ երկեալ հասեալ: Ի յարդարոցն կատարելոց՝ կարեաց ինձ կցորդ ժամանեցուցես. զանակնկալն բարի՝ չարիս ի յուսահա-

տութեանն աւուր շնորհեսցես : Բաւ լիցի քեզ ,
զարեբանեալ, որ փրկութիւնդ ես ամենայնի,
թէ ախտացեալս քո ոչխարի՝ գազան դժնդակ
տացես ուղեկից, մեղօք մեռելոյս՝ անախտ
կեանք, կործանելոյս պարտօք՝ փրկութիւն :

Գ. Արդեօք մոռացիս զբարերարելդ՝ ակնկա-
լութիւն. անտեսեսցես զգլխասիրելդ խնամող.
այլայեսցես զմարդասիրելդ անփոփոխք նհան-
ջեսցես զկենագործելդ՝ անվախճան. թողու-
ցո՛ւս զողորմութիւնդ՝ զքաղցրութեանդ բարե-
շնորհ ծաղիկդ. անպատուեսցես զնիւթ պան-
ծանաց քումդ հոխութեան. յեղանակեսցես
զփառս հերաց քումդ բարձրութեան. ոչ պահես-
ցես զվայելչական զարդ պայծառութեան քումդ
պսակի : Եթէ ողորմածացն է երանութիւն, իսկ
դու բնաւ իսկ արքայութիւն լցեալ փափաք-
մամբ, ոչ զբոլորն պարգևեսցես փրկութիւն.
ոչ մատուցանիցես դեղ վիրացս, ոչ սպեղանիս
խոցուածոյս, ոչ դարման տկարութեանս. ոչ
ծագեսցես լոյս ի խաւարի՝ յուսացելոյս ի քո
զօրութիւնդ՝ կենաց պարգևդ տիեզերաց, որ
միայնդ ունիս փառս ինքնութեամբ իսկութեամբ
և յարակայ մշտնջենաւորութեամբ, վկայեալ
ի բնաւից, օրհնեալ և փառաւորեալ յերիս յա-
ւիտեանս, և անդր քան զպայման սահմանի
իմանալեացն յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ Գ.

Վերսին յաւերած կրկին նեծութեան .

Ա. Տէր իմ տէր տուիչ պարգևաց, ինքնաբուն բարի, ամենից տիրող հաւասարապէս, միայն արարիչ զբնաւս յոշէից, փառաւորեալ, անքնին, ահեղ, ահարկու, սոսկալի, հզօր, սաստիկ, անտանելի, անմերձեցալի, անըմբռնելի, անիմանալի, անճառելի, անտեսանելի անգնցելի, անշօշափելի, անորոնելի, անսկիզբն, անժամանակ, անշամանդաղ զիտութիւն, աներկեան տեսութիւն, ճշմարիտ էականութիւն, բարձր և խոնարհ, օրհնաբանեալ գոյութիւն, անստուեր ծագումն, ամենափայլ ճառագայթ, խոստովանեալ լոյս, անտարակոյս վստահութիւն, անտարտամ հանգիստ, անյեղի կնիք, անսահմանելի տեսիլ, վկայեալ անուն, ճաշակ քաղցրութեան, բաժակ բերկրութեան, հաստիչ հոգւոց հաց, օտար մթութեան սէր, աներկբայ խոստումն, ծածկոյթ ցանկալի, զգեստ անկապուտ, օթոց բաղձալի, զարդփառաց, ձեռքնկալումեծ, ապաւէն գովեալ, աննուագելի շնորհ, անպակասելի զանձ, անապական անձրև, արփիացնցող ցօղ, ամենատեղաց դեղ, ձրի բժշկութիւն, կրկնաձիր առողջութիւն վեհագոյն խրախոյս, անպատիր

կոչումն, համօրէն աւետիս, ստրկամեծար թագաւոր, աղքատասէր պաշտպան, մշտահարուստ տուիչ, անխափան դիմեցումն, աննահանջելի հրաման, անհամառօտ յոյս, երկար տեսողութիւն, անզղջական տուր, ամենաբաշխ աջ, արդարակշիռ ձեռն, անաչառատես ական, մխլթարութեան ձայն, տիովահեաց լուր, բերկրութեան բերումն, անուն կենդանի, նախախնամող մատն, անգայթագղելի ելք, անխարդախ բնթացք, կենդանարար կամք, աննենգելի խրատ, աննախանձ պատիւ, լայնական հնարք, անձկական պայման, անգտանելի հետք, աներեւոյթ շաւիղ, անչափագիր պատկեր, որքանութիւն անսահման, աննմանական տիպ, անզուգական գութ, ողորմութիւն բազմագեղ, խոնարհութիւն տօնելի, համբոյր փրկական : Եւ ևս քան զայս ազղմունք վայելչականք՝ աստուածութեանդ նուիրելիք. օրհնեալ, գովեալ, բարեբանեալ, քարոզեալ, աւետարանեալ, հռչակեալ, հնչեցեալ, պատմեալ, անխաբելի կամօք աղաչեալ, և որ ինչ առ մեզ բերին առ ի քէն հոսմունք քաղցրութեան, զորհանդերձեւոցն ճառից լուսաբանեն կերպաւորութիւնք. որով զուարթցուցանիս ի փրկութիւն իմ, երանութիւն, իբր ի պարարտութենէ իմեքէ ախորժ տենչանօք

լցեալ. զի ոչ իմովս ինչ սնոտիապատուաստ
փառատրիս երգով, այլ զի պատճառ իմն առցես
զլիոքրս աղերս՝ մեծիդ փրկանաց :

Բ. Եւ քանզի առ ամենայն հասակ անկեցեալ
յերկրի ազգ բանականաց՝ այս պատուէր նկարա-
գրական նորոգ մատենի ողբոց նուագի, որ
զամենեցունց ունի զկրից պատահմանց նշաւա-
կեալ յիւրում պատկերի, իբր կցորդ մեծ գիտա-
կական կարեաց համայնից, առ բոլոր գումարս
բազմահովով տիեզերակոյտ քրիստոնէից, առ
նախնի ժամն ժամանողաց, և առ երկրորդ կո-
չեցեալ չափու արբունն, առ որ ի կատարած
աւուրն կալեալ՝ սակաւաձեռն ծերութեամբն,
առ պարտաւորս և արդարս, առ ինքնարգոյ
բարձրայօնն և սխալեալ անձնադատ գտեալն,
առ բարիսն և եղեռնագործս, առ նկունս և առ
արիս, առ ստրուկս և ներքոյանկեալս, առ
սեպուհս և գերաշխարհիկս, միջակայնոց և պա-
յազատաց, շինականաց և տոհմականաց, ար-
ւաց և իգաց, հրամայողաց և հնազանդելոց,
գերելոց և նուաստից, վեհից և փոքունց, պատ-
ւականաց և ռամկաց, ձիավարծից և սոսկակա-
նաց, քաղաքականաց և գեղջկաց, արքայից
քոռոզութեանց ի սանձս ահաւորին ըմբռնեցե-
լոց, միայնացելոց՝ վերնականացն խօսակցաց,
մաքրականաց տիրանուէր զգաստութեանց,

քահանայական երջանկակրօն ընտրութեանց ,
այցելութեանց բարեզգեստից դիտողութեանց ,
աթոռակալութեանց նախագահից սրբանուէր
տեսողութեանց . որոցումանց աղերսաղաչանաց ,
և ոմանց խրատ բարեաց առ դէմս աղօթից
այսու մատենիւ մատակարարեցի , ձեռնարկեալ
հոգւոյդ զօրութեամբ՝ կարգել ինձ մաղթանս բազ-
մադիմիս , և ամենեցուն սոցին խնդրուածս՝ գթու-
թեան մեծիդ յանդիման լինել սովաւ հանապազ :

Գ. Եւ արասցես զսոյն ընթերցողացն ի սիրտս
յստակս՝ բժշկութիւն հոգւոց և մաքրութիւն յան-
ցանաց , թողութիւն պարտուց և արձակուրդ
մեղաց կապանաց : Եղիցի բղխումն արտասուաց
սովաւ վարժելոցն . և պարգևեալ տացի ի ձեռն
սորին ապաշաւ ըղձից : Շնորհեսցի Տէր և ինձ
ընդ նոսին առ ի քէն զղջումն կամաց , և նոցա
իմովս ձայնիւ շունչս բարեհամբոյրս . նուիրեսցի
վասն իմ այսու մատենիւ պաղատանք նոցին , և
բանիւս այսու հեծութիւնք նոցին ընդ իմ խնկե-
ցին : Ընդ համբոյր ճաշակման այսր ողբերգու-
թեան , շնորհ լուսոյ քոյ մտեալ բնակեսցէ : Եթէ
ելցեն ինձ բարեպարիշտք ընծայիլ սովաւ , ըն-
կալ կենդանեօքն վասն քո , զթած , և զիս ընդ
նոսին . եթէ ախտս ինչ սրբանուէրս կաթուա-
ծոց աչաց սովիմբ բերիցի , եղիցի ի քէն խնա-
մակալ և յիս անձրևեալ . եթէ գրեսցի և ի փրկու-

Թիւն կարգեսցի հաղորդելոցն յայս կիրս կենաց,
արասցես կամաւ քո օրհնեալ՝ և ինձ համարեալ:
Եթէ հեծուծիւնս աստուածահաճոյս իձեռն այսր
բանի ի գաղտնեանց ուրուք յառաջ եկեսցէ, օգ-
տեցայց քեւ բարձրեալ՝ և ես ընդ նմին, եթէ
ձեռն մաքուր՝ խնկով հանդերձեալ առ քեզ համ-
բարձցի, հասցէ միասցի ընդ իմս ձայնի և աղա-
չողացն աղերս յառաջ մատուցեալ : Եթէ պաղա-
տանս բազմադիմիս ընդ իմս երկնեսցի, լիցի և
ինձ քեւ և վասն սորին կրկին նուիրեալ, եթէ
յարգեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ ի հա-
ճուծիւն, նախայլոցն ընդ իս քեւ ընծայեսցի : Եթէ
ի տխրանաց ինչ ձանձրութենէ ոք նուաղեսցի,
կանգնեսցի վերստին հաստարանաւ այս հառա-
չանաց՝ ի քեզ յուսացեալ. եթէ համբարտակն
վստահութեան մեղօք յատակի, այսու արձանօք
պատկանեցելովք աշովքո պաշտպան՝ դարձեալ
կառուցի : Եթէ յուսոյն ձգարան սուսերբն յան-
ցանաց հատեալ կտրեսցի, կցեսցի դարձեալ միւս
անգամ կամօք ամենակալիդ բարուք պատուաս-
տեալ. եթէ վտանք մահու անձնական ցաւոյ զոք
պաշարեսցէ, գտցէ փրկութիւն սովաւ առ ի յոյս
կենաց՝ յաղօթելն առ քեզ կեցուցիչ. եթէ տագ-
նապաւ ոք տարակուսի ի սիրտ խոցիցի, քաղ-
ցրութեամբ քո՝ սովաւ ապրեալ ողջացցի : Եթէ
անքաւելի կորստեամբ պարտեաց՝ յանդունդս

ոք խորոց իցէ ընկլուզեալ, եկեսցէ ի լոյս կարթիւ
այս հնարից՝ քեւ պատասպարեալ. եթէ թմբբու-
թեամբ խաբից խաւարին գործոց իցէ ոք վնա-
սեալ, զօրասցի անդրէն վասն քո՝ միայն ապա-
ւէն ի քեզ ապաստան եղեալ : եթէ պահպանակն
վստահութեան զանձն ուրուք լքցէ, ընկալցի
այսու միջնորդիւ ձեռն քո զնա՝ ամփոփեալ ի նոյն
հաստատութեան. եթէ ամայի ի գգուշութենէ
պահողացն ոք դեգերեսցի, սպասեսցէ սովիմբ
առ ի նոյն դարձ նորոգողիդ : եթէ սարսուռ
դիւային ջերման՝ դողութեամբ ինչ զոք խռ-
վեսցէ, սթափեսցի ի սոյն յայս նշան խոստովա-
նեալ և երկրպագեալ խաչիդ խորհրդոյ. եթէ
անօրէնութեան մրրիկ խորտակիչ հողմոյ յան-
կարժ բախեսցէ զհաստուածս մարմնոյ շինուա-
ծոյ մարդոյ յերկրային ծովուս, հանդարտեսցի
անդրէն ղեկաւ այս թևոց ի քեզ պատկանեալ :

Գ. եւ արասցես լինել դեղ կենաց առ հնարս
ցաւոց հոգւոց և մարմնոց քոց ստեղծուածոց՝
զայս կարգեալ սահման ողբոց մատենի սկզբնե-
ցելոյ յանուն քո՝ բարձրեալ : Զսկսեալս իմ դու
կատարեա. եղիցի հոգի քո խառնեալ ի սա. շունչ
զօրութեան մեծիդ միասցի ի քո ինձ շնորհեալ
ստեղծաբանութիւնս զի դու տաս զօրութիւն
վնասեալ սրտից, և ընդունիս փառս յամենե-
ցունց. ամէն :

ԲԱՆ Դ

Չկրսիմ յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ քանզի սկիզբն կալայ խօսել ընդ քեզ՝ որ ի ձեռին ունիս զշունջ կենդանութեան հոգւոյս բազմամեղի, յիրաւի սարսեալ դողացեալ տագնապաւ մեծաւ յաւէտ երկնչիմ. վասն զի ահաւոր և անտանելի և ի սահմանէ բանի փախչելի յիշատակ անճողոպրելի անաչառ դքոատենի՝ ի կշտամբումն իմ պարտաւորի՝ արարիչ երկնի եւ երկրի։ Նա զի և չիք իսկ բժշկութիւն բազմավտանգ սաստկութեան վիրացս անողջանալի, խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոյժանեաց՝ որսողին զանձն իմ ի կորուստ։ Մանաւանդ զի ոչ գոյ պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր պատերազմի, և ոչ բանիւ իրաւանալի, և ոչ վերարկուաւ պատսպարելի, և ոչ զիմակօք կեղծաւորելի. ոչ առ երեսս բանիւք մատչելի, և ոչ կերպարանօք երբէք խաբելի։ ոչ յօղուածովք բանից ստելի, ոչ արագամբոտից փախչելի, ոչ զիկանց դարձուցանելի, ոչ զիմաց ընդ երկիր մածուցանելի, ոչ բերանով ընդ հող հաստատելի, ոչ ի խորս երկրի ղօղելի։ Քան զի մերկ են քեզ ծածկեալքն, և հրապարակեալ են աներևոյթքն. արդարութիւն իմ նուազեալ և ի սպառ ունայնացեալ մեղանքն

յայտնեցեալ և յաւէտ առաւելեալ. չարիքն իմ մնացական և ես կորստական. իրաւանցն կըշիռ պակասեալ և անիրաւութիւն իսկոյն զօրացեալ. բարեացն բերք հալեալ և սխալմունքն արձանացեալ. աւանդն կորուսեալ և դատականիքն այժմէն գտեալ. մահուն մուրհակ գծեալ և աւետեացն կտակ եղծեալ: Բարերարն տըխրեցեալ և բանսարկուն ուրախացեալ. հեշտակաց գունդն թախծեալ և սատանայ խնծղիւք պարեալ. վերնական զօրքն ողբացեալ և ստորնայինքն բերկրեցեալ. սպասողին մթերք լցեալ և պահողին գանձն կապտեալ. օտարին կողմն կանգնեալ և ստացողին պարգև մատնեալ. հաստողին ձիր մոռացեալ և կորուսչին հաղբքն պահեալ. երախտիք փրկչին հենգնեալ և բելիւար զուարթացեալ. կենացն աղբիւր փակեալ և գոռոզին ժանգ ժանդիս ժամանեալ:

Բ. Եւ արդ ոչ ապաքէն ըղձալի էր, ըստ զբրոյն կանխութեան նախանձելոյ, և ոչ ստեղծանիլն երբէք յարգանդի և ոչ նկարիլն ի յորովայնի, ոչ ի ծնունդ յառաջագայիլ և ոչ ի լոյս կենաց հասանիլ, ոչ ի թիւս մարդկան գրիլ և ոչ ի հասակ աճման ամբառնալ, ոչ ի պատկեր գեղոյ զարդարիլ և ոչ բանիւ հանդերձաւորիլ, քան ընդ այսպիսեաց սաստկագունից և սարսափելեաց ըմբռնիլ պարտուց, զոր և ոչ վիմաց կարծ-

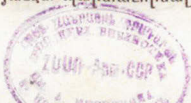
րութիւն բերէ, թող թէ մարմնոց լուծականութիւն :

Գ. Եւ արդ տուր բարեգութ՝ աղաչեմ զքեզ, տուր ինձ ողորմութիւն, որ զայսոսիկ դու ինքնին քեզէն քոյովդ բանիւ քեզ սահմանեցեր ասելով, թէ « Տուք զայդ նուէր յանուն փրկութեան ձերոյ Աստուծոյ և սուրբ եղերուք. զի ողորմութիւն կամիմ և ոչ զպատարագ » : Ահա բարձրացիր վերստին խնկեալ այսր յիշատակաւ, որ ունի զամենայն, և ի քէն է ամենայն, և քեզ փառք յամենեցուն. ամէն :

ԲԱՆ Ե.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ ես երկրածինս մարդ՝ կենցաղականաւանկայուն գոյիւ զբաղեալ, և յիմարութեամբ պատրողականաւ գինեաւս յիմարեալ, որ ամենայնիւ ստեմ և ոչ միով իւր քճշմարտեմ : Քանզի որովք դիմօք վերագրեցելովք նշանակօք աղարտեցելովք յանդգնեցայց լինել յանդիման քում դատաստանիդ, ով իրաւադատ ահաւոր, անճառ անպատում, հզօր Աստուած բոլորից : Քանզի դասեալ աստստին ի սոյն զապերախտութիւն մեղուցեալ անձինս առ քումդ երախտիս, ցուցից զիրաւունս քո միշտ զօրացեալ և զանիրաւութիւնս իմ յաւէտ պարտաւորեալ : Որ արարեր

զիս ի քո պատկեր պանծալի ի ձեռն վեհիդ տը-
պաւորութեան, զսկարս օծանդակելով:

Բ. Զարդարեցեր բանիւ, փայլեցուցեր փըշ-
մամբ, մոօքնոխացուցեր, իմաստիւք անեցուցեր
հանձարով հաստատեցեր, ի շնչականացն որո-
շեցեր, հոգւով իմանալեաւ խառնեցեր, ծնար
հայրաբար, սնուցեր դայեկապէս, տաժեր ստա-
ցողապէս, տնկեցեր զամպարիշտս ի քումդ
գաւթի. ջրովն կենաց ոռոգեցեր, աւազանին ցո-
ղով մաքրեցեր, կենացն վտակաւ արմատացու-
ցեր, հացիւդ երկնայնով ջամբեցեր, աստուա-
ծային արեամբդ արբուցեր, անհալիցն և անհա-
սանելեանցն ընտանեցուցեր, զաշս երկրեղէն
ի քեզ համարձակեցեր, լուսովդ փառաց վերա-
ծածկեցեր, զհողանիւթ մատունս անմաքուր ձե-
ռացս ի քեզ մատուցեր, զմոխիրս անարգ մահա-
ցու՝ իբր զնշոյլ լուսոյ յարգեցեր, զհայր քո հօր
ահաւորօրհնեալ մարդասիրապէս և անարժանիս
իմոյ անձին կնքեցեր: Ոչ կիգեր զբերանս լցեալ
նանրութեամբ՝ ի ժառանգակիցն կարդալ զքեզ,
ոչ կշտամբեցեր զյանդգնեալ ի քո կցորդութիւն,
ոչ ստուերացուցեր զտեսիլ աշացս ի քումդ
ակնարկութիւն, ոչ արգելանաւ կապանաց ընդ
մահապարտացն տարագրեցեր, ոչ խորտակեցեր
զդաստակ բազկիս՝ որ անմաքրապէս առ քեզ
համբառնայր, ոչ մանրեցեր զոստս իմոց մա-

տանցս ի շօշափելն զբանդ կենաց, ոչ պատեցին զինն մառախուղք ի ձօնելն զքեզ՝ ահաւոր, ոչ փշրեցեր զպարս առամանցս յըմբոշխնելն զքեզ՝ անսահմանելի, ոչ զնացեր բարկութեամբ խոտորնակ՝ խոտորնակի ընդ քեզ հետևողս, իբր ընդ վրիպեալ տունն Խորայելի, ոչ խայտառակեցեր ի հարսնարանիդ զանարժանս քումդ պարերգութեան, ոչ ի գծուծ հանդերձին տեսիլ զանօրինեալս յանդիմանեցեր, ոչ կապանօք ձեռացս և ոտիցս յարտաքին խաւարն հալածեցեր:

Գ. Զայս ամենայն մասունս բարեաց և զներելոյդ երկայնատութիւն ընկալեալ ի քէն՝ բարերար, օրհնեալ և յամենայնի միշտ երկայնամիտ, փոխադրեցի վնասակարս պարտեաց՝ անթիւս և բազմօրինակ անօրէնութիւնս, մարմնականաց և անձնականաց՝ ամենակիր բազմածուփ խորհրդոց յուզմանց երկրաքարշութեանց: Զայսոսիկ քեզ, Աստուած իմ և տէր, ընդ այսքանեաց բարեաց փոխաբերեցի. զայս քեզ ինձէն հատուցի չարիս, ըստ մովսիսեան յանդիմանութեան առակի, մոռացեալ զիմաստութիւն և սիրողս յիմարութեան: Զայսց բարեաց երախտեաց կաճառս՝ ընդունայնութեան զնացիւք՝ չարաչար ունայնացուցի. զայս լուսաւորութիւն շնորհաց անճառից ի բարձրելոյդ խնամոց բարդեցեալ՝ մրրկաւն խելագարութեան ցնդեցի: Եւ

Թէպէտ բազում անգամ ծանուցարկարկառմամբ
ձեռին քո այցելութեան ձգել զիս առ զեզ, ոչ
հաւանեցայ ըստ մարգարէին որ զԻսրայէլէ ամ-
բաստանութեան. և Թէպէտ խոստացայ զաշնա-
ւորեցի քեզ հաճոյանալ. և ոչ ընդ այսմ սահմա-
նաւ ուխտիւ փակեցայ, այլ դարձեալ զնոյն նիւ-
թիցի չարիս, անդստին յոճն առաջին մատեայ,
փշոցն մեղաց հերկեցի զանդաստան սրտիս յո-
րոմանն արդիւնատրութիւն : Առ իս ելանեն
առածք աստուածարեալ սուրբ մարգարէիցն .
քանզի մնացեր յինէն խաղողոյ, և ես ընդ այնո-
րիկ փուշշառաւիղեցի. դարձայ յանախորժ դառ-
նութիւն պտղոյ, այգիս օտարացեալ, բուռն հարի
զանհաստատ հողմոյ, որովք միշտ տատանեալ
այսր անդր տարաբերիմ. ըստ ձայնի երանելոյն
Յոբայ ընդ ճանապարհ իմն անդարձ գնացի .
ի վերայ աւազոյ շինուածս յիմարութեան կա-
ռուցի : Լայնատարր հետովք խաբեցայ կենացն
անձկալեաց հասանել. փակեցի ինձէն զելիցն
ուղևորութիւն. բացի կամաւ զկորստեան խոր-
խորատն : Խցի զպատուհան լսելեացս իմոց առ
բանիդ կենաց ընդունելութիւն. կափուցի զաչաց
հոգւոյս հայեցուած առ ի զկենացն դեղ նկատել :
Ոչ ընդոստեայ ի Թմբբութեանց լքմանէ մտացս
ի պատգամ փողոյդ ահաւորութեան. ոչ զգաս-
տացայ ի բողոք գուծի հորափորձական աւուրն

ընտրութեան, ոչ երբէք զարթեայ ի նիրհմանէ քնոյն մահացուի, որ ի կորուստն կարապետէ : Ոչ ետու հանգիստ քոյ հոգւոյդ ի մարմնեղէնս տաղաւարի. ոչ ընդ բնութիւն շնչոյս խառնեցի զմասն շնորհաց քումդ պարգևի. իմոյս ձեռօք կոչեցի կորուստ, ըստ առակողին, զհոգիս կենդանի մահացուցանել :

Դ. Եւ զինչ է ինձ սակաւս և նուազագոյնս յօղել սահմանս կսկծելիս չափաբերականս, մինչ անցեալ է ըստ քանակութիւն և վրիպեալ ըստ բժշկութիւն : Արդ քո է ընձեռել կեանս հոգւով մեռելոյս, և անօխակալութեամբ մատչել առ այցելութիւն դատապարտելոյս Որդի Աստուծոյ կենդանոյ. քեզ փառք յամենայնի. ամէն :

ԲԱՆ Զ.

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծուքեան .

Ա. ԻՍԿ արդ զինչ բարւոք գոյ առ այս, կամ որ օգուտ ինձ առ սոյն սահման ընթացից ձայնիս հեծութեան՝ լքանել, և ոչ զամբարեալ շարաւ մահացու վիրիս՝ խարանաւ բանիս արտաքս հերքել, և կամ զծանրութիւն սրտիս մթերեալ ցաւոյս հոգեկան խիթոյս, իբր տաղտկացուցանողական հնարաւորութեամբ, մատնամուխ զզուանօք փսխել :

Բ. Եւ քանզի ոչ գտայարժանի պարծելոյ ի փառս

ընդ սրբոցն դաս, որոց լի են բերանք նոցա ծաղու, և շրթունք իւրեանց ցնծութեամբ, ըստ առակողին և սաղմոսողին, ի կարգն երկրորդ դիմեցից՝ զմեանիսն իմ յիշատակել համայն աստանօր. թէպէտ առ իմում թերութեան բարուց անբարեաց՝ և նոքա յաղթականք իցեն, իբր ապաշաւեալն քան զանապաշխարն : Տօնելի եղև Մանասէ առ իմոց պարտուցս առաւելութիւն, պատուեցաւ և փարիսեցին առ դժնէիս ամբարշտութիւն. զովեցաւ անառակ որդին առ անդարձիս ուխտազանցութիւն . յիշատակեցաւ կեղծաւորութիւն որդւոյն Ամասեայ առ անշնորհութիւն ապախտաւորիս . օրհնաբանեալ եղև աւագակն, որ դատախազն է անհաւատից, պատուեցաւ և կինն պոռնիկ՝ սկզբնամայրն ապաշաւողաց : Ոչ պակաս քան զՓարաւոն զստեղծուած սրտիս իմ խստացուցի . ըստ օրինակի խռովութեան մրբրկաց ծովու ծփեցայ . ոչ այնքան սարսեցի և պատկառեցի ի սաստկութենէ քումդ հրամանի, որքան ալիք ծովուն յեզերացն : Ընդ թիւս չափուց կշռութեան առ իմս գործոց՝ և աւագոյն կոյտ սահմանեցաւ . պակասեաց անբաւիցն շիղջք առ համբարս իմոցս անօրէնութեանց :

Գ. Զի թէպէտ և յոյժ բազում են մանունքն ի յափունս ջրոյն համահաւաքեալք, այլ ուրոյնք և առանձնականք ի ծննդոց աճելութենէ . իսկ

մեղանքիմոյսյանցանաց' անթիւք, զորսանհնար
է առնուլ իմիա : Ոմն և ծնունդք իւր, ոմն և
շառաւիղք իւր, ոմն և բիծք իւր, ոմն և ար-
կածք իւր, ոմն և փուշք իւր, ոմն և արմատք
իւր, ոմն և հաստուածք իւր, ոմն և պտուղք
իւր, ոմն և նշխարք իւր, ոմն և ճիւղք իւր,
ոմն և ոստք իւր, ոմն և արմկունք իւր, ոմն և
ճիրանք իւր, ոմն և մատունք իւր, ոմն և
խլրամունք իւր, ոմն և զօրութիւնք իւր, ոմն
և ազդմունք իւր, ոմն և նշմարանք իւր, ոմն
և մնացուածք իւր, ոմն և ստուերք իւր, ոմն
և մթութիւնք իւր, ոմն և յարձակմունք իւր,
ոմն և հնարք իւր, ոմն և պատիրք իւր, ոմն
և դիւմունք իւր, ոմն և դիմեցմունք իւր, ոմն
և չափք իւր, ոմն և խորք իւր, ոմն և զարշու-
թիւնք իւր, ոմն և կայծակունք իւր, ոմն և
կիրք իւր, ոմն և մթերք իւր, ոմն և զանձք իւր
ոմն և ցնցուղք իւր, ոմն և աղբերք իւր, ոմն և
գիւտք իւր, ոմն և շանթք իւր, ոմն և հրդեհ-
մունք իւր, ոմն և պատկառանք իւր, ոմն և
վիհք իւր, ոմն և անդունդք իւր, ոմն և բոր-
բոքմունք իւր, ոմն և աղշութիւնք իւր, ոմն և
ամպրոպք իւր, ոմն և կալակք իւր, ոմն և
հոսմունք իւր, ոմն և հեղեղք իւր, ոմն և սառ-
նամանիք իւր, ոմն և դրունք իւր, ոմն և շաւիղք
իւր : Հնոցն և տապ իւր, հրատն և գոլորշիք իւր,

հալոցն ճարպին և ճենճերմունք իւր, օշինդրն և դառնութիւն իւր, կործանիչն և հնազանդեալք իւր, բռնաւորն և յելուզակք իւր, գոռոզն և սպառազէնք իւր, աւազակապետն և գումարտակք իւր, գազանն և կորիւնք իւր, խածանողն և ծակոտուածք իւր, ապականագործն և նմանիք իւր :

Դ. Սրդ այսոքիկ պէտք են գլխաւորութեանց ապականողաց ոգւոց համայնից, դասեալք ընդ ինքեամբք նուաճութիւնք մասանց՝ իւրաքանչիւր ոք ի սոցանէ բիւրք բիւրուց և հազարք հազարաց . իսկ զհամայնիցս թիւ նա միայն զօրէ իմանալ, որ զառ ի մէնջ չէութիւնն գրեալ՝ իբր գէութիւն գործոց տեսանէ : Եւ արդ եթէ ոք զանձն ոչ խաբեսցէ, և առ երեսս ոչ կերպարանեսցի, և կեղծաւորաբար ոչ անհաւատեսցէ, և մարդ զինքն ծանիցէ, և հասարակաց բնութեամբ վարեսցի, և երկրածին զանձն դիտեսցէ, և ի չափու իւրում կանոնին կացցէ, իմասցի ծանիցէ զնախաթիւ մասունս արկածիցդ վերագրելոց, թէ ոչ ընդունայն ինչ գրեցի և կամ զբնաւ իսկութիւն սահմանեցի, որ ի մերս բնութեան պտուտէի ազգի ազգի վրիպականութիւն. այլ ի բիւրուցն արգասեաց չարեաց չափ մէ երևեցուցի, զի նոքօք և զայլսն իմաստասիրեսջիք, թէպէտ և ոչ բաւանդակապէս :

ԲԱՆ Է.

Վերսիին յաւերումս իրկին հեծութեան.

Ա. Եւ զի մի զփրկութեանն վստահութիւն
ի սպառ կտրեցից, և ապագէն եղեալ մատնե-
ցայց այսքանեաց աներևութից ընդդիմամար-
տից, որք ոչ այլ ինչ են՝ քան թէ ընտանի թըշ-
նամիք ինքնածին բուսեալք զոր վերագրեալքդ
սահմանեցին՝ զորքանութիւն պատկերին ձևոյ
եղեալ ահարկուս, ցուցից առ սմին բազմաբոյլ
բռնութեան մարտկացդ՝ զօրեղ ախոյանս աս-
տուածականս՝ ամենայադթողս և անպարտելիս,
թէ և կսկծելիս կիրս և դժուարակութ պտուղս
ծառոց անհասանելեաց, և անկոխ ճանապար-
հաց երկք և տաժանմունք : Քանզի զայն ամե-
նայն գունդս չարութեան բանսարկուին զօրաց՝
սակաւ մի արտօսը կաթուածոց աչաց, իբր
զնճիս զեռունս բազմոտանիս խխայթից երկրի
տկար խլրտմանց՝ անկեալ ի վերայ ծորումն ձի-
թոյ կամ դոյզն դեղ ինչ սատակչական, ցամա-
քեցուցանէ. և դոյզն մի հառաչումն սրտի հեծու-
թեան ելեալ ի յոգւոյ, իբր շնչումն հարաւային
ջերմութեան խառնեալ յարևու, զսառնամա-
նեաց սաստկութիւն հալէ. քանզի ըստ միումդ
նմանութեան հեշտածինք են, և ըստ միւսումդ
դիմադրութեան դիւրամեռք :

բ. Այլ եւս ոչ երբէք կասեցից դատել զդատա-
պարտեալս՝ բանից կսկծմամբ, պարսել զպար-
տաւորեալս իբր զվնասակար անփրկանաւոր
անհամոզելի. վասն զի զոմանս սատակեալ ի յի-
մոց նեղչանցն, ոմանց զօրութիւն տամ կենդա-
նանալ առ հոգւոյս կորուստ : Տունկս դառնոս-
տեան, որ զգարշութիւն անառակ վարուց
ծաղկեցի. բարունակս ապականաբեր և մահող-
կուզեան, որ զկորստեան գինին երկնեցի. Բա-
նանու զաւակս՝ և ոչ Յուդայի, ըստ ասից մեծին
Դանիէլի. որդիս գեհենին, ոչ արքայութեան.
Ժառանգս դժոխոց, և ոչ փառացն փափաքե-
լեաց. նիւթս տանջանացն, և ոչ հանգստեան :
Ապերախտս առ երախտաւորդ, ապաշնորհս
առ բազմապաշգեղ, միշտ մեղուցեալս առ
երկայնամիտդ, դառնացուցիչս քաղցրութեան
բարերարիդ, ծառայս չար և վատ, ըստ տէրու-
նեան յանդիմանութեանն, իմաստունս զչարիս
գործել ըստ եսայեայ նախասացութեանն, ժիրս
առ ժանդագործութիւնս զազրութեան. փոյթս
առ ի բարկացուցանել զտէրն, մշտաշարժս առ
գիւտս սատանայականս, հանապազորդեան
վիշտս ստացողին, թոյլս առ բարեանցն թռիչս,
ծոյլս առ երանութիւնն ընտրութեան, դան-
դաղս առ դիտմունս խոստացելոցն, անարիս
առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն,

պաշտօնեայս տիրադրութ երախտամոռաց :

Գ. Վայ անձինս մեղաւորի, զի զարարիչն իմ
բարկացուցի. վայ որդւոյս կորստեան, որ զկեն-
դանութեանն ձիր մոռացայ. վայ պարտապա-
նիս անհամար բիւրուց քանքարաց որ ոչ գոյ
հատուցանել. վայ բեռնակրիս ծանրութեան մե-
ղաց դժեկից, որ չունիմ դառնալ առ հանգստա-
րարն. վայ վնասակարիս տէրունեան պարսու-
ցըն, որ չիք հնար յանդիման լինել հզօրին. վայ
եղէգնախոհ կիզանողականս նիւթոյ, որ տո-
չորելոց եմ ի գեհենին. վայ ինձ առ այս յիշա-
տակ, զի նեաք բարկութեանն Սատուծոյ այրե-
ցելովք եմ գործեալ. վայ յիմարութեանս, որ ոչ
մտառեցի զծածկեցելոցն յայտնութեան հանդէս,
վայ ամբարշտիս, զի միշտ անհաղար ոստայնս
չարեաց կկեցի. վայ զմարմինս պարարողի կե-
րակուր որդանցն անմահից, կտտողացն թու-
նաւորաց զիմրդ համբերեցից. վայ ինձ առ ար-
բումն մահուն բաժակի, որպէս գյաւիտենականն
տուժեցայց. վայ ինձ առ ելս անարժան ոգւոյս
յեղկելի մարմնոյս, իբր դատաւորին ճշմարտի
յանդիմանեցայց. վայ ինձ առ նուազութիւն իւ-
ղոյն լապտերաց, զի անարժարծելի է աղօտա-
նալն. վայ ինձ առ ճեպ տազնապի ահին պա-
կուցման, յորժամառագաստին մուտն փակեսցի.
վայ ինձ առ ձայնին ահաւորութիւն դողացուց-

չաց և սարսափելեացն բանից՝ երկնաւոր թագաւորին վճռաւ կնքելոյն, թէ ոչ գիտեմ գրեզ:

ԲԱՆ Ը.

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ս. Եւ արդ զի՞նչ գործեսցես անձն իմ կորուսեալ, կամ ո՞ւր թաքիցես, կամ զիմորդ ապրեսցիս, կամ ո՞րպէս ելցես ի մեղաց բանդէ: Քանզի բազում են պարտիքդ և անթիւ հատուցմունքն, սաստիկ կշտամբանքն և անվախճան նախատինքն. անողորմ են հրեշտակքն և անկաշառ դասաւորն, հզօր ատեանն և անաշառ բեմն, քստմնելի սպառնալիքն և անողորմ հատուցմունքն, ահարկու հրամանն և մերկապարանոց յանդիմանութիւնքն, հրեղէն են գետքն և անանցանելի են վտակքն, թանձրամած խաւարն և արտաքոյ այցելութեան մառախուղն, ապականութեան է գուբն և մշտնջենաւոր է տագնապն, ամենագրաւ տարտարոսն և անզերծ սառնամանիքն: Եւ արդ արդարեւ քեզ են գանձեալ դառինքս այսոքիկ դժնդակք և տարժանելի օթեանք անբմբերելեացդ պատուհասից, ով անարժան անձն իմ մեղաւոր, չարագործ, պոռնիկ, բազմաբիծ և սահման անդաստանի բնաւին անմաքրութեան: Ահա զարդիւնս գործոց ձեռաց քոց ժառանգեսցես՝ թիւրեալդ ի յուղղութեանց

և զառածեալդ ի մաքրութեանց, տարագրեալդ յարդարութեանց և ի կարգաց պարկեշտութեանց, ունայնդ ի լիութեանց հոգեպարզ և հարստութեանց, նախանձարկու բարերարին և ամենակալ Թագաւորին :

Բ. Եւ քանզի կառուցեր քեզ անել արգելան և անփախչելի որոգայթ, խոստովանեալ քեզէն զանբշկականդ քո վէր և զանօրինակդ հարւած, վկայելով զանձինդ զպարտականդ մահու զանբուժելիդ բեկութիւն, ով չարդ ի բարեաց, ով դառնութիւնդ ի քաղցրութեանց, ով խաւարդ ի լուսազարմից, ով կապտեալդ ի պճնելոց, ով դսրովեալդ ի գովելոց, ով անբարիշտդ ի բարեպաշտից, ով շնչականդ ի բանականաց, ով ամբիտդ ի մտաւորաց, ով անհանձարդ յիմաստնոց, ով անմաքուրդ յընտրելոց, ով մահացուդ ի կենդանեաց, ով խոհերականդ ի սրբոց, ով արբշիւդ ի պարկեշտից, ով կեղծաւորդ յարդարոց, ով անպիտանդ ի պիտանեաց, ով անարգդ ի փառաւորաց, ով նուազդ յառաւելութեանց, ով գերիդ ի գերագունից, ով նուաստագոյնդ ի վեհից, ով աղքատդ յընչեղաց, ով անարժանդ ի փրկութեանց, ով տնանկդ ի բարձրութեանց և ի հոգևոր հարստութեանց, և հատուածեալդ յօրհնելոց:

ԲԱՆ Թ.

Վերսին յաւելում իրկին հեծութեան .

Ա. Եւ արդ զինչ արժանաւոր բստ քեզ բամբասանս շարագրեցից ի կտակ մաղթանաց մատենի այսր ողբերգութեան, ով անձն իմ թըշւառ, ամենապատկառ և առ պատասխանիս բանից անբարբառ, անպիտան Աստուծոյ և սրբոց մասնակցութեան : Զի եթէ զլիճ մի ծովուց ի յորակութիւն դեղոյ յեղեղեցից, և զղաշտս ասպարիսօք բազմօք սահմանեալ՝ ի տարածումն լայնութեան քարտենի չափեցից, և զպուրակս յոքունցանտառաց շամբից եղեգանց ի հատուածս գոյութեան գրչաց կազմեցից, և ոչ զթիւ մի ի բարդելոցն անօրէնութեանց զօրեցից բնդ գըրով սահմանի գրաւել : Նա՛ զի թէ զմայրս Լիբանանու ի մի լուծ կշռոց զօղեցից, և կամ ըզլեառն արարատեան ի կէտ ամբարձման նժարի միոյ արդարութեան միջնորդ կացուցից. ոչ հաւասարէ այնր հարթութեան համազուգակցել :

Բ. Ծառս ամբարձուղէշ՝ ստուաբաստեղն՝ տերեւալից՝ ունայն ի պտղոց, նմանակից յաւէտ հարազատ այնր թզենւոյ՝ զոր տէրն գօսացոյց. քան զի սաղարթօք վարսից, այս է արտաքին դիմօք բարեշուք կերպից իբր պսակաւ իմիք պահուճեալ, բացականացն գոս բաղձալի, իսկ

եթէ մերձեսցի անկողն խուզել զխնդրելին, գացէ զքեզ ունայն ի բարեաց և գարշելի ի գեղեցկութեանց, ծաղր տեսողաց և նշաւակութիւնք նախատողաց : Զի եթէ ապաժաման յանգգոյշ ժամուն հերապանծ տունկն պտղակորոյս անկենդան, որ դոյզն պատկերն է անպատրաստից, եկն ընդ անիծիւք, եւ կամ երկիր ոռոգեալ ցօղով, և ոչ բազմապատիկ զաւանդս արգասեաց երկրագործութեան տաժողացն մատուցանէ՝ լքեալ մոռանի, իսկ դու ով անձն իմ եղկելի, սահման բանաւոր և տունկ կենդանի՝ և ոչ ի ժամու իւրում պտղաւոր, իբր ոչ զնոյն կրեսցես պատիժ նախնում առակիդ : Վասն զի զհամայնն ընկալար ի քեզ անպակաս յառաւելութեանց, սկզբնաւորեալ ի մարդն առաջին և մինչև ի սպառումն ծննդոց նորին, զբերս գործոց նանրութեանց և զգիւտս նորոգս՝ ատելիս և անախորժելիս հաստողին զքեզ Աստուծոյ :

Գ. Եւ վասն զի եղի զքեզ նպատակ հանդէպ երեսաց տեսութեան մտացս՝ անձն իմ անպիտան, վիմօք ձգելոց արձանաց բանից, իբր զանընդել զազան վայրենի՝ անողորմաբար զքեզ քարկոծել : Որ թէպէտ և ոչ պատահիմ անուանիլ արդար, սակայն յառաջնումն պատասխանուջ իբր ընդ ոսոխի ումեմն ընդ անձին յօժարամիտ կամօք ոգորիմ, ըստ իմաստութեան բանի .

և գյոյզս մտաց խորհրդոցս գաղտնեաց իբր
զգլխաւորեալյանգաւորութիւն չարութեանգոր-
ծոց խոստովանեալ, քեզ տարածեցից՝ Աստուած
իմ և տէր : Զի որով չափով չափեցից զանձինս
ստգտանք, ի քոցդ աննուազ գթութեանց այսբէն
չափեցայց՝ ընկալեալ զշնորհդ յաճախագոյնս
ընդ մեծագունիցս պարտեաց : Եւ որքան վիրացն
հարուածք անբժշկականք և անհնարաւորք ճա-
րակեսցին, այնքանեօք չափովք կրկին առ սմին
և իմաստք արուեստից բարձրեալ բժշկիդ բարե-
հռչակեալ լուսաւորեսցին. և ի պարտուցն առա-
տատրութիւն բարեբանեալ միշտ պսակեսցի,
ըստ խնկաւորդ քում առակի : Զի քո է փրկու-
թիւն, և ի քէն է քաւութիւն, և աջով քո նորո-
գութիւն, և մատամբ քո զօրեղութիւն, և ի հրա-
մանաց քոց արդարութիւն, և յողորմութեանց
քոց ազատութիւն, և յերեսաց քոց լուսաւորու-
թիւն, և ի դիմաց քոց զուարճութիւն, և հոգւովդ
քո բարութիւն, և օծմամբ իւղոյ քոյ սփոփու-
թիւն, և ցօղով շնորհի քոյ զուարթութիւն. և
դու տաս մխիթարութիւն, և մոռացուցանես
զվհատութիւն, և բառնաս զխաւար վշտաց, և
զհեծութիւն ողբոց ի ծաղր փոխես : Եւ քեզ վայել
է օրհնութիւն գովութեամբ հանդերձ յերկինս՝ և
յազգս հարցն և ի ծնունդս նոցա, և յաւիտենից
յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ Ժ.

Վերսիին յանելուած կրկին հեծուքեամ.

Ա. Եւ արդ քանզի միապէս մատենէ կորստեան և զղջումնն ուժգնապէս և մեղանչելն մոլեգնաբար. զի թէ և օտարացեղ իմն են ի միմեանց այլայլութիւնք նմանութեանցն, սակայն զկերպարանս երկաքանչիւրոցն առ միմեանս եղեալ, զմի և զնոյն վնասութեան ծնունդս արտադրեն : Զի մինն զհօրին ձեռն իբր ապիկար թերահաւատէ, իսկ միւսն ըստ նմանութեան քառօտանեաց պաճարեղինաց յանգզայս եղեալ, գյուտոյն առասան խզէ. վասն որոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ՝ հանապազ խնդայ սատանայ, իսկ երկրորդան՝ ըստ նմանութեան լափիզող դժոխորովայն գազանի՝ իբր կերակրով արեամբ պարարի :

Բ. Եւ արդ իբր զգանեալ բազմահարուածեան հեծանաւ և յափն մահու ժամանեալ, դոյզն ինչ դարձումն շնչոյ ընկալեալ և յոգի կենդանի եկեալ կազդուրեցայց, պատասպարեցայց, կանգնեցայց, յարեայց յանկենդանականս կորստենէ, օժանդակեալ Քրիստոսի ձեռամբն՝ որ զթածն է յամենայնի. ի բարերար յերկնաւոր հօրէն՝ փրկութեան և բժշկութեան պտուղ ընձեռեալ ինձ մեղուցելոյս, ախտացելոյս և մահացելոյս :

Եւ սկզբնաւոր ողբերգութեան այսր աղերսա-
նաց՝ զհաւատոցն շինուած կառուցից. քանզի և
ոմն ի նախնեացն սոքիմբք զինեալ, փոխեցաւ
խսկոյն յանմահականն վիճակ վերին. զապաշ-
խարութեանն դեղ ընկալեալ, ապաշաւանաց
թողակաւն զգրաւականն անեղծութեան աստէն
ժառանգեաց, ի վեր քան զորոց առաքեալ ընդ
նմին ցուցանէ, որք զհանդէսն մրցանակին յեր-
կրի կատարեալ, ապագայիցն և երկնաւորացն
յուսոյ հաւատացին, և անտեսիցն ճոխութեամբ
փարթամացան: Իսկ զխրախոյս տէրունի պաշ-
տելի բանին յիշեալ առ սմին, զի ամենայն ինչ
հնարաւոր է այնմ որ հաւատայն, է զի և
զշափն ընտրականացն բարեմասնութեան Աս-
տուծոյ հաճելեացն զննեալ աստանօր, զայս
պատկեր բանի ընկալաք նախնի զահերէց առ
ի սրբութեանցն մուտ սովիմբ հանդերձել. ա-
ռանց որոյ և ոչ տէրն փառաց զիւրսն առ մեզ
հրաշագործեաց զօրութիւնս, եթէ ոչ նախ լծա-
կից խնդրեաց բարերարութեանն իւրոյ զհա-
ւատսն մեր, ուստի և կեանս ընձեռել զօրէ
ինքնիշխան բաւականութեամբ առ ընթեր գոլով
Աստուծոյ. քանզի հաւատք քո կեցուցին զքեզ,
օրհնաբանեալն Աստուծոյ բերան վկայեաց:
Քանզի արդարև սեռն տեսութիւն և կատա-
րեալ իմաստութիւն և առ Աստուած ընտանու-

Թիւն և բարձրելոյն ծանօթութիւն՝ հաւատոց մասն՝ երջանիկ և ընտրեալ անուն, որ յարա-
ձգեալ մնայ անվթար և անփակելի, պատուակից
գոլով սիրոյ և յուսոյ: Զի եթէ փոքու սերմանի
գոյի հատի մանանխոյ չափոյ նուաստի հաւատք
զլերանց մեծութիւն փոխէ զօրեղապէս ի սիրտս
ծովու, ապա յիրաւի ընկալաք զսոյն սկզբնաշա-
ւիղ առաջնորդ կենաց՝ աներկմիտ պաշտօն առ
Աստուած, որ զապառնիսն և զծածկեալսն
առանց երկբայութեան ի հոգւոյն աչս տեսանէ.
Երրորդութեանն փառատրելի անուամբն պա-
տուեալս հաւատք՝ ընդ սիրոյն դասեալ և յու-
սոյ: Զի թէ և զերիսն հատուածս առանձնաւո-
րականս ի մի և ի նոյն խորհուրդ դիտեսցես,
յաւէտ մեծասցիս նոքօք ի յԱստուած. քանզի
թէ հաւատաս ի նա, և սիրես. որով և յուսաս
աներևութից պարգեաց նորին: Նմա փառք
յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԺԱ.

Վերսիւն յաւերած կրկին հեծութեան.

Ա. Եւ արդ ես յետինս դաւանողաց՝ ունայն ի
բարեաց, նայեցեալ խորհրդով մտացս՝ ի սկըզ-
բնաւորն իմ եղելութիւն ի ձեռն ձեռին ստա-
ցողին իմոյ յանէից յուսով հաւատամ Յիսուսի
Քրիստոսի առնել զոր կամի: Քանզի հաւա-

տացի, վասն որոյ և խօսեցայ խրատեալ Պաւ-
ղոսիւ, ուսեալ ի Դաւթայ, թէ և արդ կենդանի
մաղթանք նոցա այց ինձ արասցէ. որպէս
հաւատովք ճանաչել զնա, և զգօրութիւն յարու-
թեան նորա, ըստ առաքելոյ, և զհաղորդութիւն
չարչարանաց նորա, և որ զկնի բերին ասա-
ցեալքն: Կցորդ է սմին և յոյժ նմանաւորի՝ հաւա-
տալն իսկապէս և ի նորոգս այս փոխադրու-
թիւն, որ ի մեղացն ի քաւութիւն, և ի չարագոր-
ծութենէ յարդարութիւն, և յանմաքրութենէ ի
սրբութիւն, և յանքաւելեացս պարտեաց մահու
յանցանաց՝ յանդատապարտն երանութիւն, և
ի ծառայական կապանացս յերկնաւորն ազա-
տութիւն: Քանզի զիմորդ ոչ արդեօք չքնաղ քան
զբան՝ և ի մթութենէ երկեանութեան խաւարի
զտեալ՝ և Աստուծով օժանդակեալ և օգնեալ
սիրտ մեղաւորի, որ ընդ մարմնապէս ծիծաղելն՝
առ նմին հեծէ հոգեպէս: Որ թէպէտ և յամբարձ-
մանէ բարձրութեան գերագունիցն կայից՝ ստո-
րասուզեալ ծանրութեամբ յանդնդային վհին
խորխորատ գբոյն կործանման, նորագիւտ մե-
ղօքն անջրելեօք, ունի և նշխար նշուլից՝ փըր-
կութեան կենաց հպաւոր, իբր կայծակն լուսոյ
պահեցեալ ի միտս և յոգի, որպէս զհուրն նշա-
նաւոր և զարմանաւոր թանձրամած՝ հրաշիւք
մակարդեալ վեհին հրամանի ի յատակս ներքինս

նիրհեալ ջրհորոցն: Ուստի և մեղուցելոյն ի սպառ թախծելոյ, և ակնկալութիւն բարւոյն բարձելոյ, և համարձակութիւն շնորհին լքելոյ, յուսալմէրստին անդրէն միւսանգամ նախապարգեհցն փառազարդութեանց դարձեալ հասանել, քանզի և յաստուածուստ անդուստ հանդերձի և այս՝ ներգործիլ առ սոյնս. վասն զի սա զտրւողին զօրութիւն ամենահնար աւետարանէ: Յոր խունկ հաճութեան մեծապէս հոտոտի Աստուած, քան յամենայն բուրումն անուշից, և քան ի խառնեալն երբեմն աղացմամբ, ի սպաս խորանին, որ է կերպարան անձանց խոնարհից զիջեալ բեկութեամբ՝ առ ի միութիւն նոյն նմանութեան: Ըստ որում հարցեալ փրկչին ամենից ցոմանս ախտացեալս տեսանելեօք, հաւատայք ասելով առ այդ թէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ, ոչ պարգեւեաց աչաց նոցա լոյս եթէ ոչ նախ զհաւատոցըն գրաւ ընկալաւ: Քանզի զինչ քան զմեռելութիւն քառօրեայն դիոյ առ կենդանութիւն մեզ անյուսագոյն, առ որ կանանցն ժամանելոց ի յոտս արարչին հաւատոցն հանդերձանօք, անյապաղաբար զփառացն Աստուծոյ տեսին զհանդէս՝ ի յեղբօրն կենդանութիւն:

Բ. Իսկ աստուտին ակապուտ շնորհին մնացելոյ զկնի մեղանացն՝ հզօրագոյն են վկայք: Նախ ենովք, զկնի Ահարոն, յետ նոցա Դաւիթ, դար-

ձեալ և Պետրոս. ընդ որս և փոքրն Եղիազար. որ ի մեծէն Աստուծոյ ողորմեալ՝ մեծագունիցն վկայեցաւ : Աւելորդ է առ այս և բանն առակի անառակ որդւոյն. Թողում զպոռնիկն՝ որ ի տեառնէ գովեցաւ, և զմաքսաւորն՝ որ ի բարեգործէն յիշատակեցաւ, և զաւագակն երջանիկ՝ որ յարձակումն վերջին շնչոյն հաւատովքն պսակեցաւ, և զոր անքաւելին են պարտիք՝ զհաղորդեալքն սպանման մահու արարչին, առ որս և գլխաւորն ընտրելոց Պաւղոս, որ երբեմն նախնին էր անօրինաց : Յորոց ոմանք ծանօթութեամբ օրինին զլորեանքն անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան գերազանցութեամբ քան զնախակրօնիցն առաւելութիւն : Իսկ որ նախ քան զօրինակին տուչութիւն զաւանդն պահեալ հայրենի մերձաւորագոյն զոլ պատուիրանի սկզբնահօրն դաւանութեան, որ և զնախնոյն պարտիս ինքեան վարկուցեալ, զնորայսն իւրովքն տուծեաց կրից տաժանմամբ, ոչ քաւեցաւ միայն ծածկեալ ի յերկրի, այլ չարչարելեալն մարմնով՝ բանականաց բնութեան կենաց կարապետ՝ յաղթող զօրապէս բռնութեան մահու փոխեցաւ : Իսկ ոմանք ի բուսոյ տիաս հասակին չարութեամբն յերկարաձգեալ, ի կատարեալ տիս ժամանակին ոչ ի բարձրութեանն կայից հոսեցան, քան թէ ի ստորնականաց թշուառու-

Թեանց դժնէից կենացս ի կամարն երկնից համբարձան: Եւ թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զօրացեալ ի չարեացն դարձ, որ մինչև յոսկեղէն նիւթ յեղանակեալ հողոյս գոյութեան, և պատկերն արքունի ի պատիւ կերպիս մերոյ նկարեալ արքունականն քանդակուածով, անկորուստ և անփոխադիր և յաղթող դաւաճանութեան զմերս ենթադրեալ բնութիւն, ապա առաւել յուսալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւորութիւն անքօղ և անվերարկու՝ տերամբ Քրիստոսիւ ուխտեալ. որով և միշտ հաստատեալ պահի ի մեզ քանն տէրունի, ըստ մարգարէին ձայնի, ուխտ խաղաղութեան և կնիք հաստատութեան առ հաշտարարն միջնորդ՝ երկնային անմահ կենդանի և մշտնջենաւոր բարեխօս: Ապա ուրեմն ըստ այսու կանոնի ճշմարտագունի, և անփոխադրելի սահմանի, և արարչաւանդ պայմանի, համբուրեմ հաւատոց շրթամբք զպատկեր բանիս, և ակն ունիմ փառացն շնորհի. քանզի արդարեւ յարդարացուցանելն զմեզ Աստուծոյ՝ ոչ ոք զօրէ դատապարտ առնել, ըստ առաքելական բանին սահմանի:

Գ. Այլ յայս անստուերագիր վստահութիւն ապաստան, կամկործանեալս կանգուն, թշուառացեալս՝ յաղթող, վրիպեալս՝ ի դարձն կենդա-

նական, ամենաթշուառ շարագործս՝ իյոյսն,
մահու մատնեցեալս՝ ի կեանսն, ընդ ապական-
ութեամբ վաճառեալս՝ ի ձիրն, դժոխային
գործովք զրաւեալս՝ ի լոյսն, ստորնասէր անաս-
նակենցաղս՝ յերկինս, կրկին գայթակղեալս՝ ի
վերստին փրկութիւնն, մեղօք կապեցեալս՝
ի հանգստեանն խոստումն, անբժշկական վիրօք
վարանեալս՝ ի դեղն անմահացուցիչ, սոսմբա-
կեալս վայրագութեամբ՝ ի սանձսն հանդարտու-
թեան, սրացեալս վարատական ի կոշումնն,
ապառուս դժնդակս՝ ի հեղութիւն, ընդդիմաբան
լուտացողս՝ ի ներումնն: Ի Քրիստոս Յիսուս և
ի Հայր նորին հօր և ահաւոր, յանուն և ի
կամս բարերարութեան Հոգւոյն ճշմարտի. օրհ-
նաբանեալ իսկութեանն և մի աստուածու-
թեան զօրութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԺԲ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Նիարդ քանզի յաւէտ յառաջնում զղջման
յուսահատութեանն բանիւ լքայ, և տարակու-
սանաց հեծանաւն ի մահ ձաղկեցայ, աստանօր
ի յուսոյն կերպարան փոխեալ՝ յարգահատել
համարձակեցայց, գերբորդութիւն սուրբ կար-
դալով յօգնականութիւն ինձ մեղաւորիս: Որ
և անդստին իսկ յօրհնաբանելն և ի դաւանելն

զկենդանարարն բնաւից Սատուած, իսկոյն և կո-
չումն ընտանի ձայնի ահաւորութեան անուան
շնորհաձիրն բարերարի մահացելոյս է կենդա-
նութիւն, ըստ մարգարէին նախաճառութեան,
թէ որ կարդայ զանուն տեառն, նա կեցցէ: Իսկ
ես ոչ միայն կարդամ, այլ նախ հաւատամ մե-
ծութեան նորին. ոչ եթէ վասն պարգևաց նորա
մատուցեալ յողոք դեգերիմ, այլ իբր զկենդա-
նութիւն իսկապէս, և զշնչոյ տուրեւառութիւն
հաւաստի, առանց որոյ ոչ է շարժողութիւն
կամ ընթացութիւն. զի ոչ այնքան յուսոյն հան-
գուցիւ, որքան սիրոյն կապանօք բերիմ: Ոչ
ի տուրսն, այլ ի տուողն յաւէտ կարօտիմ. ոչ
փառքն են ինձ անձկալի, այլ փառաւորեալն
է համբուրելի. ոչ կենացն փափագանօք, այլ
կենարարին յիշատակաւն միշտ ձենձերիմ. ոչ
վայելիցն տարփանօք հեծեմ, այլ հանդերձողին
տենչանօք յերիկամանց աստի կականիմ. ոչ
զհանգիստն խնդրեմ, այլ զհանգուցչին զերեսս
աղաչեմ. ոչ հարսնարանին խնձոյիւք, այլ փե-
սային անձկութեամբ մաշիմ: Իձեռն որոյ զօրու-
թեան վստահապէս ակնկալութեամբ վերագրե-
ցեալդ յանցանօք բեռանց՝ աներկմիտ յուսով
հաւատամ՝ ի կարողին ձեռն ապաստանեալ, ոչ
քաւութեան միայն հասանել, այլ զնոյն ինքն տե-
սանել՝ յողորմութիւն և ի գթութիւն և յերկնիցն

ծառանգութիւն, թէպէտ և յոյժ եմ տարագրելի :

Բ. Եւ արդ բազում պատկառանք ամաչեցելոց դիմաց կորացեալ, զմիջնորդ ազդման կափուցմանց երկակի շրթանցս՝ արժանափակ աղիսիւ կարկելոց՝ առ անհամարձակ լեզուիս շարժութիւն, նորոգեցից իյերգ հառաչման պաղատանաց յեղանակութեանց աղիողորմ հեծեծանաց ի բարձունս աղաղակելոյ :

Մաղթանք զօրաւորք Արեւելաց գիշերայնոյ :

Գ. Ընկնալ քաղցրութեամբ, տէր Աստուած հօր, զդառնացողիս զաղաչանս. մատիւր գթութեամբ առ պատկառեալս դիմօք. փարատեան, ամենապարզև, զամօթական տխրութիւնս. բարձ յինէն, ողորմած, զանբերելի ծանրութիւնս. անջրպետեան, հնարաւոր, զմահացու կրթութիւնս. աւարեան, միշտ յաղթող, զխաբողին հաճութիւնս. բացադրեան, վերնային, զմոլելոյն մառախուղ. կնքեան, կեցուցիչ, զկորուսչին ընթացմունս. ցրուեան, ծածկատես, զըմբռնողին չար գտմունս. խորտակեան անքննին, զմարտողին դիմեցմունս : Տեառնագրեան քո անուամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս. պարփակեան քո ձեռամբդ զառաստաղ տաճարիս. գծագրեան քո արեամբդ զմուտ սեմոց սենեկիս. կերպացո՛քո նշանդ ի հետս ելից մաղթողիս. ամբացո՛քո աջուիդ զհանգստեանս խշտի. մաք-

րեսցես ի հաղբից զծածկարան անկողնոյս .
 պահեսցես քո կամօքդ զտառապեալ անձն ոգ-
 ւոյս . անխարդախ արասցես զքո շնորհեալ շունչ
 մարմնոյս . կացուցես շրջափակ զպար զօրուդ
 երկնայնոյ . կարգեսցես ի դիմի ընդդէմ դիւացն
 դասու : Տուր հանգիստ բերկրութեան մահա-
 հանգոյնս նիրհման ի խորութեան գիշերիս, բա-
 րեխօսութեամբ հայցուածոց որբոյ Աստուածած-
 նիդ և ամենայն ընտրելոց : Ամփոփեալ պարու-
 րեա զպատուհան տեսութեանց զգայարանացս
 իմաստից անզարհուրելի զետեղմամբ ի ծփական
 խռովութեանց, կենցաղական զբաղմանց, անըր-
 ջական երազոց, խօլականաց ցնորից, յիշատա-
 կաւ քո յուսոյդ անվնասելի պաշտպանեալ : Եւ
 սթափեալ վերստին ի ննջմանէ ծանրութեան
 ամենազգաստ արթնութեամբ, հոգեւորոգ զը-
 ւարթութեամբ ի քեզ արձանացեալ, զայս ձայն
 մաղթանաց բուրմամբ հաւատոց, քեզ ամէնօրհ-
 նեալ թագաւոր փառաց անճառից, փառաբա-
 նողաց երկնագոմար խմբից երգակցեալ՝ յեր-
 կինս առաքել : Զի դու փառաւորեալ ես յամե-
 նայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԺԳ.

Վերսիկն յաւերած կրկին հեծուքեան .

Ա. ԱՅՏՈՒՄԾ բարերար հզօր ահաւոր, հայրդ
 բարի ողորմութեանդ շնորհի, որոյ անունդ իսկ

մեծիդ զգթութիւն և զընտանութիւն աւետա-
րանէ, քաղցր դժնէից և անգոհացողաց : Ընդ քեզ
և Որդիդ քո իբրև զքեզ, զօրաւոր ձեռն իբրև
զքոյիդ, անժամանակ տէրութեամբ ահեղ, ընդ
արարչութեանդ քում բարձրացեալ : Եւ Հոգիդ
սուրբ ճշմարտութեան՝ բղխեալ առ ի քէն անբս-
պառութեամբ՝ կատարեալ իսկութիւն զոյի,
էութիւն մշտնջենաւոր, հաւասար քո ամենայ-
նիւ, փառակից որդւոյ քոյ տէրութեամբ :
Երբեակ անձնաւորութիւն՝ համայն անքնին,
տրոհեալ ի դիմաց՝ ուրոյն զատուցմամբ՝ իսկ
միաւորեալ համագուգութեամբ, նոյնագոյ բնու-
թեամբ տիրապէս, անշփոթ և անանջրպէտ՝
միով կամօք և կցորդութեամբ. ոչ երիցութիւն
ուսմեմն ի յուսմեմն և ոչ քթթել մի ական առ
նուագութիւն միոյն ժամանեալ, քան թէ պատ-
ճառ սիրոյ երկնայնոյ անստուեր լուսոյ՝ որ առ-
մերն է ծանօթութիւն, միով պսակաւ սրբասա-
ցութեան անսկզբնաբար աստուածաբանեալ :
Քանզի արդարև վերաձայնեալս այս խոստովա-
նութիւն երեքփառատեանդ դաւանութեան ըզ-
վէմն հաւատոյ Պետրոս երանեաց. իսկ զդատա-
պարտելոյս անձն մեղօք՝ բերեհրաման քո
ակնարկութեամբ, ով խնդրողդ գերելոյս, հրա-
շանորոգ արդարացուցէ : Քանզի թէպէտ և քո
իցեն պարգևք, և քո ողորմութիւնք, այլ ոչ

ի պարգևսն ես այնքան հռչակեալ, որքան յողորմութեան . զի երկրորդն զքոյդ յաճախէ ըզփառս, իսկ առաջինն զճգնաւորացն յայտնէ զգործս . զի պարգևք՝ վաստակոցն են փոխատրութիւնք, իսկ ողորմութիւնք՝ մեղուցելոյս բարերարութիւնք :

Բ. Եւ արդ մի զօրասցի մարդկայինս գործք առաջի քոյոցդ շնորհաց, Սատուած գթութեանց, թէ և անդր իսկ իցեն քան զօրէնս հասարակաց բնաւորականս հոսմանց . այլ յաղթող եղեալ քոյդ երկայնմտութեան, նուազ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք երկրածնաց : Քանզի և որ մաքրութեամբն պերճանային օրինականացն վրստահութիւնք ի լուսաւորել քոյդ արդարութեան գուշակ ներկայիս, ամենանուազ անձկութեամբ լքեալ հրէութիւնն յետնեալ, և յաւէտ ընդ տարագրական ողորմելոցն, առաւել նոքա գտան կարօտեալ մարդասիրութեան : Եւ քանզի ամենայն ինչ հնարաւոր է քեզ, բարերար, լուր պաղատանաց գոչման հեծութեանս՝ որ կարդամս առ քեզ . ողորմեա, կեցո և մարդասիրեա : Զի քո է երկայնմտութիւն, քաղցրութիւն, փրկութիւն, քաւութիւն և փառք յամենեցունց յաւիտեանց ազգաց . ամէն :

ԲԱՆ ԺԴ.

Վերսիին յաւերած կրկին նեծութեան.

Ս. ՊԱՂԱՏԻՄ առ քեզ լուսոյ ճառագայթ, ար-
քայ երկնաւոր, գովեալ անպատում, որդի ան-
ճառ մեծիդ Աստուծոյ. խոնարհեցո զուեկն քո՝
բարձրեալ բարեգութ, կենաց ապաւէն, նորոգ
մերձեցեալ կրկին աստանոր ի հառաչումն
նուաղս ձայնի վիրաւորելոյս :

Բ. Ոչ ցուցեալ է երբէք, եթէ աղաչեաց զքեզ
ի ձեռն աւագականցն սրոյ խողխողեալն, քանզի
կարկամեալ էր, ոչ ձայն պաղատանաց զկնի ար-
ձակեաց քանզի անկռինչ էր. ոչ մատամբքն տա-
տանելոց զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողիդ,
քանզի խորտակեալ էր. ոչ աչս կողկողագինս
արտասուօք ողբոց բարերարիդ յանդիման կա-
ցոյց, քանզի վնասապարտ էր. ոչ ի պատգամ բա-
նից միջնորդի զողորմածիդ կամս հաճեցոյց, զի
անայցելու էր. ոչ հայթայթմամբ խորտակեալ
մարմնոյն արիւնեւրանգ ներկուածով ձորձոց ըզ-
գթածիդ զսիրտ ճմլեցոյց, վասն զի անյոյս էր.
նա և ոչ ծնգովքն հաստատութեամբ իբր զար-
շապարաւ ոտին վարեցաւ, այն զի անյարիր էր
քանզի կիսամեռն ասել կենդանւոյն սակաւ ինչ
նուազ է ի մեռելութենէ : Մանաւանդ զի ի քոյոցդ
խրատեալ բանից, և բարերարեալ քոյդ ողոր-

մութեամբ, և փառօք քո լուսազարդեալ, ոչ միայն զի ոչ վերջացաւ ի հակառակն քո բնթացից, այլ ստահակեալ ապստամբութեամբ յիւր թշնամեացն թիւ յաւելաւ, ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց ատելեացն քոց :

Գ. Իսկ դու բազմապարգև, բարերար, անոխակալ, ամենակեցոյց, ոչ միայն զի ոչ պահեցեր զչարագործին մեղաց յիշատակ, այլ և ոչ բանիւ յանդիմանեցեր. ոչ ոտն հարեր անկելոյն, այլ կարեկցաբար մատուցեալ զծայրագոյն ցուցեր զխնամս, Ոչ քահանայապէս ըստ ահարովնեան տկար օրինին՝ զօրաւոր առ մահուն պաշտօն՝ դատապարտիչն անիծիւք և բռնալիր քառանցն ձգմամբ ի խորտակումն խոցելոյն արագեալ մատեար. և ոչ որպէս ղւտականն կարապետային անկատարագործ՝ ի յերկուցն միջի բաժանեալ խորոց, հնոյն լրումն և նորոյս սկիզբն, ունայն ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ՝ զվիրաւորելոյն տեսեր զվտանգ, զի մի սատակիչն օրինակութեամբ տապարաւն արմատակտրաւ՝ զմահուն պաշտօն ի քեզ նկատեալ, յառաջ քան զփորձ առակայիցն սատակեսցի. այլ հեթանոսացն պահպան անուն ասորեստանեայցն, որք ի հրէիցն ընկալեալ զօրէնս ամբողջ պահեցին, զոր նոքա մոռացան, նոցին կցորդեալ մարմնոյդ վերարկուաւ մերակերպա-

րան խառնութեամբ, զազատարարն զծագրեցեր զաւետիս առ օտարազգիսն . և աստուածաբարդ ներգործութեամբ անապականաւ ձեռն կարկառեալ, յարուցեր զմարդն նախնի մեղուցեալ ի մահ իւրովքն ծննդովք : Զտրտմեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր, և զվհատեալն հաստատեցեր, զթշուառացեալն մի անգամ՝ կրկին զուարթացուցեր : Սւազանին կենարար օծմամբն և բաժական լուսոյցեր, հացիւղ երկնայնովարար, չականդ քոյին մարմնով նոր յիշանակեցեր : Վերակացութեամբ երջանկացն ազանց ընտրելոց յանձանձեցեր, գրգեցեր և խնամարկեցեր : Հանդարտընթաց գրաստուն տաճողութեամբ անզգուելի պահեցեր, մինչև յարկն լուսոյ ածեր : Ի ձեռն երկաքանչիւրոց միջնորդաց՝ նախնեաց և երկրորդաց տուչութեան կտակաց կենդանականաց, մարդասիրապէս դարմանատրեցեր : Եւ որպէս երբեմն ընդ Մովսիսի՝ թևս տարածեալ արծուոյն օրինակաւ ընկալար զնա, և ի հանգիստն հանդարտութեան երկրին բարութեան առաջնորդեցեր, և զբանին կերակուր ջամբել հրամանատրեցեր վարդապետութեանց :

Դ. Եւ արդ որ զբնաւն ծայրագունին բարութեան լուսոյ յամենայնի բովանդակապէս հրաշագործեցեր, զօձտողին զգանձ քեզ սեպհականեալ՝ զքո ստացուածն առ քեզ դարձուցեր,

կեցո և զիս մաքրեալ ի մեղաց պարտեաց, որ ձրի պարգևես և անպատրաստից. ընդ որոց և ինձ տացես քաւութիւն և բժշկութիւն, բարեգութ, զօրեղ անքնին, անեղծ, ահաւոր, օրհնեալ միշտ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԺԵ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. ԻՅՎ դարձեալ աստուստ վերստին առ նոյն հեծութիւն սրտիս վտանգի ինձէն մատուցեալ, սովին նուագաւ ի նոյն ոճ բանի զամենապարզեղ արգահատեցից, տազնապեալ ոգւոյս վրտանգիւ ի սպառ. իբր մեռեալ կենդանւոյ անմահիդ մաղթեմ Աստուծոյ խոստովանեալ ընդ փառացդ քո զիմս անարգութիւն, և առ չարեօքս իմուք զքոյդ բարութիւն. որովք յաղթեալ գտայ քան թէ բժշկեալ, և ամաչեցեալ քան թէ համարձակեալ, ուխտակորոյս աւանդամոռաց :

Բ. Իսկ կրկին առական որ առ իս, որ ոչխարին տրուպն տարացուցիւ, որ յետին անգգայութեանն էր մատնեցեալ՝ մոլորեալ, և իլերինս ուր ոչ է այցելութիւն՝ ընդ գազանականացն դիւաց և կռոցն վայրենութեան թափառեալ, ոչ մերձաւոր գոլ սակաւ մի հօտին, ոչ բան ունէի, որով և զգաւոցն աղէտ պատմէի, ոչ ձեռն ձգողական, որ համերցն է ազդողական : Իսկ

դու միայն գովեալդ յսկզբանցն յաւիտեանց և յարդի ծնելոցս, գտեալ ըստ մաղթանաց գոչման երգողին՝ զիս զմեղուցեալս յաննշոյն մոլորութեան, խնամողօրէն տեսչութեամբ կամաց հովիւ կոչեցար. և ոչ միայն հոգացար, այլ և խնդրեցեր. և ոչ գտեր միայն, հրաշագործ, այլ անճառելի դարերարութեամբ սիրոյ ի կենդանարարդ քո յուս բարձեր, և ընդ երկնային զօրուն դասեցեր ի հայրենիդ քո ժառանգութիւն : Եւ արդ դու հզօր կենարար օրհնեալ այցելու գթածդ յողորմութեան, եթէ զնոսա ընկալար զապաբանեալսն աղերսանաց, որ մինն ի միջոց մահու սահմանի էր չարչարեցեալ, իսկ միւսն ըստ անբանանիցն անզգայութեան վտարանդի բացամերժութեամբ յանբնական վայրի վարանեալ, ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ անկերպաւոր աննշանական, աստուածային բարեխնամութեամբդ տնտեսեցեր զտիեզերահրաշն խնամողութիւն առ կորուսելոյն մեծ թշուառութիւն, յայտնեաց վերստին և արդ գթութեանցդ խորք և բարերարութեանցդ հոսանք՝ առ անօրինեալս առաւելութեամբ վերագրելոցդ օրինակութեամբ առ բազմօրինակ մահու պարտականս, առ որ ի բարութեանց խառնից քաղցրութեանց յատուկ համս չար, առ անդամս մարմնոյ արժանաւորս հատման, առ համաճարակ ամենաբոլոր ախտա-

ցեալ հոգիս վիրաւոր, առ հաւասարեալս ան-
զգայութեանց անասնոց, առ օտարացեալս յըն-
տանութենէ իմաստնոց, առ աննմանս հանգու-
նակից բանաւորութեանց : Որ եթէ տարացոյց
գոյր, ես ասէի. թէ նմանակից գոյր իմ, պատ-
մէի. թէ հանգունակից գոյր, ես ճառէի. թէ հա-
ւասար գոյր, ես գրէի. թէ զուգագործ գոյր,
ցուցանէի. թէ օրինակ գոյր, ես ազդէի. թէ
յանցեալսն, հայթայթէի. թէ իներկայումս աստ,
ես յուսայի : Բայց քանզի անցեալ է ըստ օրի-
նակ, և հրաժարեալ ըստ նմանութիւն, զոր
միայն քո է քաւել, բժշկել և կենագործել, կեն-
դանարար համայն մեռելոց, նորոգութիւնդ
տիեզերաց :

Գ. Զի եթէ սրբոյն սրտի տեսութեամբ երջան-
կին Դաւթայ անօրէնութիւն չարեաց բարձրա-
ցեալ ասի քան զզլուխ, և ըստ ծանրութեանց
բեռանց դժուարակրելոց յանցմունք մեղաց, իսկ
որ առ իս կրին սխալմունք գերազանցէ քան
զհեղեղին ջրակուտակ տիեզերասոյզ ամենաս-
պառ ծովուն յորդութիւն, և գլխոց լերանց վերա-
դրէ : Այլ շնչեսցէ օդ քո քաղցրութեան իբր առ
Նոյիւն, և որ զլերինս հալէ զօրութիւն, ցամա-
քեցուցանել զշիղջս ջրակոյտս բազմակոհակս՝ և
երկրակործան իմոցս պարտեաց և լեռնակար-
կառ բարձրութեան մեղացս ամբարձելոց : Եւ

համառօտեալ զբան քո հզօր՝ ամենակար հնարաւորութեամբ հակիրճ հատուցմամբ, արասցես ահա ելս քաւութեան, ըստ մարգարէին, առ ով երկայնամիտ ողորմած օրհնեալ, թողցես միանգամայն երկարաձիգս անօրէնութիւն և ներելով իմս յամառութեան բարեգործեսցես իսկապէս, հատցես բոլորովին զանվճարելի պարտուցս զարժանահատոյց տոկոսեացս տոյժս տարժանակիրս : Նա զի և չիք իսկ առ քեզ ցասումն սրտի, և կամ բորբոքումն բարկութեան, որպէս ոչ կրկին նենգութիւնք և կամ նշմարանք մթութեան. քանզի կեանք են ի կամաց քոց և լոյս, և ոչ արարեր և ոչ զմահ խնդաս ընդ կորուստ մարդոյ ըստ Դաւթի և Սողոմոնի :

Դ. Եթէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի՝ ի բարեվիճակդ քո կանոնաց՝ ոչ փոխատրել անդրէն չարի չար, այլ եօթանասնիցս եօթն թողուլ անդուստ ի յաւուր զիւրաքանչիւր մեղանաց զպարտս. և այդ բան առ մեզ, որ միշտ ի բնութեան ունիւմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս չարեաց անհամար բիւրուց նորոգ յայտնելոց, որք օրինաւորին երեւին յանդաստան սահմանի ամենաբոյս փշածին բնութեանս, ըստ անսուտ քո վկայութեան, որ թէ միտք մարդոյ ի խնամս չարի են արձանացեալ ի մանկութենէ : Զի որ զկատարեալ մաք-

րութիւնն ունէր աւետարանիչն կենացդ բանի
 Յովհաննէս, և զինքն ընդ հասարակաց բնու-
 թեան լծակցեալ, հաստատեաց զճշմարտութիւն
 քո առ իմս ստութիւն յոյժ արդարացեալ. թէ
 ասեմք, ասէ, մեղս ինչ մեք չունել, սուտ առ-
 նեմք զնա : Եւ արդ կատարեալ է բան քո խըն-
 կեալ, և ի գլուխ ելեալ անպակաս ի ստուգութենէ
 առ իմս մոլորութիւն և դժնդակ անիրաւութիւն :
 Վասն որոյ խնայեա յիս ողորմութեամբ, քաղ-
 ցրութեան ճաշակաց աղբիւր, միայն օրհնեալդ
 յամենայն յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԺԶ.

Վերսիմ յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ դու միայն Աստուած երկնաւոր,
 բարձրեալ, բարեգործ. քո է զօրութիւն, քո
 ներողութիւն, քո բժշկութիւն, քո առատու-
 թիւն, քո են պարգևք, քո միայնոյ են ձիրք ձրի.
 քո քաւութիւն, քո պաշտպանութիւն, քո հնարք
 անխմանալիք, քո արուեստք անգտանելիք, քո
 չափք անչափելիք, դու սկիզբն և դու կատա-
 րած : Քանզի ոչ երբէք ստուերացուցանէ զլոյս
 ողորմութեան քո խաւար սրտմտութեան. վասն
 զի ոչ ես գրաւեալ ընդ մասամբք ախտից՝ ի վերդ
 քան զբան : Պատկեր անպարագիր անդր քան
 զորքանութիւն կշռութեան, անչափ լայնու-

թիւն փառաց, անտարրափակ ընդարձակութիւն հատու զօրութեան, անամփոփելի առաւելութիւն բացարձակութեան, անտկարանալի բարերարութիւն գթութեան : Դու դարձուցանես, ըստ մարգարէին, յայգ զստուերս մահու, որ իջեր կամաւ ի տարտարոսն ներքին արգելականացն բանտի, յորում և մաղթանացս դուռն էր աղիսեալ, և գերեալ անտի զմթերիցն կապուտ վտարանդելոցն հոգւոց, սուսերբհրամանի մաղթական բանիդ զկապ սատակման մահուն խզեցեր, և զմեղացն կարծիս ցրուեցեր : Դարձաւ իս' որ զընդամ գընդանաւ վհիս տղմասիգ գբոյս յերկադս մեղաց. վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց բանսարկուին նետից :

Բ. Այլ դու յամենայնի տէրդ բարերար, լոյսդ իմէջ խաւարի, օրհնութեանդ գանձ, ողորմած, զթած, մարդասէր, կարող, զօրաւոր, անախտում, անքնին, անճառ, բաւական ըստ սրբոյն Յակոբայ, անհնարիցդ ամենից դիւրապատրաստ հնարաւորութիւն, հուր ծախիչ զխռիւս մեղաց, ճաճանչ կիզանող ընդ հաւերական թափանցանցութեան խորհրդոյ մեծի. յիշեալ զիս յողորմութեան քո, օրհնեալ, և մի յիրաւունս քո. ի ներողութեան քո, և մի ի հատուցման. յերկայնմտութեան քան ի հաւաստութեան: Եթէ կշռեցես զմեղանաց իմոց ծանրութիւն, ընդ

քաղցրութեան քո և մի բնդ արդարութեան . զի առ սակ նախնումն՝ յոյժ է նուագեալ, իսկ ի ներհակ վերջնոյս յաւէտ ծանրակիր :

Գ. Արդ մատիր առ իս, բարութիւն, որպէս յունկանն բժշկութիւն հակառակ քո համբարձելոյն . բարձ ի մեղուցելոյս զհողմ մահու խռովութեանս, զի հանգիցէ յիս ամենակալ հոգիւք խաղաղութեան : Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԺԷ.

Վերսիսն յաւելումս կրկին հեծութեան.

Ա. Արդ աղաչեմ զխնամակալդ վտանգաւորաց տաժանելեաց կրից թախծութեանց հոգւոց վշտացելոց, մի յաւելուր հեծութեանս ցաւ, մի խոցեր զվիրաւորեալս, մի դատապարտեր զպատժեալս, մի տանջեր զչարչարեալս, մի գաներ զհարուածեալս, մի զլորեր զանկեալս, մի կործաներ զգայթագղեալս, մի մերժեր զհեռացեալս, մի տարագրեր զհալածեալս, մի ամաչեցուցաներ զպատկառեալս, մի կշտամբեր զհարթուցեալս, մի խորտակեր զբեկեալս, մի խռովեցուցաներ զամբոխեալս, մի ալեկոծեր զբքացեալս, մի սասանեցուցաներ զդողդեալս, մի շփոթեր զմրբրկեալս, մի կեղեքեր զգիշատեալս, մի ջաղջախեր զբեկեալս, մի գոշեր զմորմոքեալս, մի կուրացու-

ցաներ զխաւարեալս, մի զարհուրեցուցաներ զապշեալս, մի խորովեր զխարշատեալս, մի մահացուցաներ զհիւանդս, մի բեռանց ծանրութեան մատներ զտկարս : Մի անուր յաւելուր կարկամեալ թիկանցս, մի կրկնակի ողբումն դառն հեծութեանս, մի ուժգնապէս վարեսցիս առ հողս մի սաստկապէս առ մոխիրս, մի անաշառապէս առ ստեղծուածս, մի ահարկութեամբ առ փոշիս : Մի ընդհարկանիր խստութեամբ մեծդ ընդ փոքուս, լոյսդ ընդ ստորնականիս, բնութեամբ բարիդ ընդ ի բնէ չարիս, ողկոյզդ օրհնութեան ընդ պտղոյս անիծից, քարցրութիւնդ իսկապէս ընդ համայն դառնութեանս, փառաւորեալդ անփոփոխ ընդ ամենեւին անաբգիս, կենացդ նշխար ընդ կաւոյս զանգուածոյ, տէրդ տերանց ընդ տղմիս երկրայնոյ, աննուազ լիութիւնդ ընդ չքաւոր ստրկիս, անկապուտ ճոխութիւնդ ընդ անպատսպար տառապելոյս, անկարօտ բարութիւնդ ընդ ամենաթշուառ աղքատիս : Քանզի ո՞վ որ հասեալ յառաւօտ՝ և ի ծագման լուսոյն խիթայ մթանալ, և կամ ընթերակաց կենաց՝ մահանալ, կամ ազատութեան՝ և պարտաւորիլ, կամ շնորհաց՝ և դատապարտիլ, կամ փրկութեան՝ և մատնիլ, կամ նորոգման՝ և եղծանիլ, կամ օրհնութեան՝ և տարագրիլ, կամ բժշկութեան՝ և վիրաւորիլ, կամ լիութեան՝ և նուա-

գիլ, կամ յաճախութեան հացի և քաղցնուլ, կամ գետոց հոսանաց՝ և պասքիլ, կամ մայրենի գլոց՝ և նենգիլ, կամ խնամոց աստուածեան աջոյդ՝ և զգուիլ :

Բ. Եւ արդ ընդ ախտացելոյն սաստկապէս մարմնոյն բորոտութեամբ հոգւոյս վտանգաւ և ես պաղատիմ, տէր եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել: Ընդ աչացուացն նեղելոց մշտագիշերն խարխափանօք՝ մեծակական ձայնիւ հառաչեմ. ոչ որդի անուանեմ Դաւթի. այլ ծնունդ էիդ Աստուծոյ դաւանեմ. ոչ միայն ռաբբի կոչեմ, որ վարդապետացն է պատիւ կարծողական զիսկն զիտելոյ, այլ տէր երկնի և երկրի հաւատամ: Ոչ ձեռինդ միայն ձգմամբ հպաւորութեան. ով բարեգութ Աստուած մերձաւոր, այլ ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաւ՝ ակն ունիմ զօրել քո բանիդ առ իմ բժշկութիւն: Ոչ թէ ինչ խտրոց կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկմտութեան կարծի նշանակ, իմէջ արկանեմ կամելոյն և ողորմութեան, այլ կամիս որպէս բարեգութ, և կարես որպէս զարարիչ. ասա բանիւդ. և բժըկեցայց: Ընդ հարիւրապետին հաւատոց և ես լծակցեմ. ոչ մինչ անձուկ միայն բացակայութեամբ հեռի լինելով խորան ի խորանէ հաւատամ ազդելքոյ կարողութեանդ առ յարութիւն և բժշկութիւն. այլ ի վերինն երկնի բազմելով և

ի ստորինս երկրի բովանդակ, առ հրաշիցն ըս-
քանչեւութիւն ոչ ունիմ հատուցանել:

Գ. Շնորհեա ինձ, որպէս դատակնիք բանին
քո վճռեաց առ պոռնկին ընդունելութիւն, հըն-
գից հարիւրոց դենարաց պարտուց շնորհաբաշ-
խութիւն՝ Աստուած բարութեանց և տէր երա-
նութեանց, որ յաճախն ընձեռել՝ բազումս
փառաւորիս, և ի շատն մատուցանել՝ նովին
չափ սիրիս. և յառաւելն ողորմել՝ կրկին բար-
գաւաճիս, և յայսքան բարիս իրաւամբք գովիս
և ամենայնի տէր գոլով հաւասարորդ ճանաչիս
և որ զբոլորն ունիս՝ ընդ մերումս կշռիս, և ան-
ճառելեաւդ ձրիւ մերայնովքս վճարիս, և ընդ
երկրաւորիս զանվախճանն պարտ վարկանիս,
և մեծագրեալքո զմերն՝ վեհս գոհաբանիս, և ի
սակաւուն տուչութիւն դոյզն փառաւորիւ ոչ
ամբարտաւանիս: Արա և ինձ զնոյն գթութիւն
ունողիս զգործս անհամար պարտուց. զի և ի
ճառս երախտեաց քումդ պարգեաց՝ նորին իսկ
սակով սիրելն կարգեսցի. և քեզ փառք յամե-
նայնի. ամէն:

ԲԱՆ ԺԸ.

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. Արդ ես ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու
երկանց. արդարեւ անսահման բիւրուց քանքա-

բաց տուժից զոլ հատուցանող իմիում աւուր :
Այլ ոչ թէ առ փոքրկութիւն մարդկային մտաց
հայցեմ ներութիւն, այլ առ աննուազ լիութիւն
փրկչիդ Յիսուսի Քրիստոսի պաղատիմ մարդա-
սիրութիւն, որ չէի երբեմն և ստեղծեր, չմաղ-
թեցի և դու արարեր, չե ևս եկեալ ի լոյս՝ և
տեսեր, ոչ յայտնեցեալ իմ՝ և գթացար, ոչ կար-
դացեալ՝ և խնամարկեցեր, ոչ համբարձեալ
ձեռն՝ և նայեցար, ոչ պաղատեալ՝ և ողորմե-
ցար, ոչ կերպացեալ ձայնիս՝ և լուար, ոչ հեծե-
ծեալ՝ և ունկնդրեցեր, գիտելով զարդեան դի-
պուածոյս՝ և չանտեսեցեր, նախահայեացդ աշօք
նկատեալ զպատժապարտիս չարագործութիւն²
և յօրինեցեր : Եւ արդ զքո արարեալս և զքե
փրկեալս և զայսքանեաց խնամոց յանձանձեալս
մի ի սպառ կորուսցէ մեղացն հարուած գիւտք
բանասրկուին, մի յաղթեցէ յամառութեանս
իմոյ մառախուղ՝ ներողութեան քո լուսոյ, մի
սրտիս կարծրութիւն՝ երկայնամիտ բարու-
թեանդ, մի մահացու մսեղիս՝ ամենակատարդ
լրութեան, մի տկարութիւնս նիւթոյ՝ անպարտե-
լիդ բարձրութեան :

Բ. Միա կարկառեմ զկարկամեալ բազուկս
հոգւոյս յանուն քո՝ հօօր, արասցես ողջ իբրեւ
զառաջիկն մինչ ի դրախտին փափկութեան
զպտուղն կենաց կթէի : Կաշկանդեալ զօսացեալ

ի կոր կործանմամբ ընդ կնոջն տագնապելոյ՝
կայ անուղղելի հոգւոյս թշուառութիւն, ընդ եր-
կիր պշուցեալ մեղացն կքմամբ՝ սատանայական
բռնն կապանօք, զի մի գերկնայնոյդ ընկալցի
զողջոյն. խոնարհեաց առ իս, միայն ողորմած,
զի բարձրացուցես զփայտս խոնարհ բանաւոր
անկեալ, և զշորացեալս ծաղկեցուցես ի բարի
կրօնս վայելչութեան, ըստ աստուածաբանու-
թեան սուրբ մարգարէին : Որպէս զ'ի ծնէ կոյրն
անլուսաւոր՝ չունիմ տեսարան, որով զստեղծ-
չիդ նկատեալ զկերպ մաղթեցից, հզօր բարե-
գութ, միայն դու պաշտպան ականարկեալ խնա-
մովք անճառ քոյ սիրոյ՝ ի շնչական խօսունքո
անօթս, յանէից գոյաւորութիւն լուսոյ հաստեա-
ցես : Ընդ երկոտասանամեայ չարեօք չարչա-
րեալ վշտագին կնոջն տանջեցելոյ՝ գետովք
մեղանաց արեան հեղեղիմ. հայեաց ի բարձանց
անմատոյց լուսովդ պարածածկեալ, ուր ոչ է
քղանձք ձեռաստեղծական վերարկուի ձորձոյ,
այլ տարածումն հրաշից ամենայն ուրեք զօրա-
ցեալ : Ոչ օծութեամբ իւղով՝ պատժապարտս ընդ
մեղաւորին մատուցեալ առ կենդանաձիր ոտից
զարշապարդ՝ զկաթիլս աչացս վարսիւք հերացս
ընծայեցուցանեմ, այլ զամբիծ հաւատոս ամ-
բարձմամբ բազկացս ստոյգ դաւանմամբ հոգւոյ
ողջունիւ շրթանց կափուցմամբ զերկիր համ-

բուրեմ, խառնեալ հեծութիւն աղբերցս արտա-
սուաց՝ բժշկութիւն հոգւոյս աղերսեմ: Վատ-
նեալ մեղանօք հոգւոյս գոյութիւն լուծեալ
մեղկութեամբ, և յերկուցկայից միայնակողմամբ
անհաստատ հետովք զնթացից գործին՝ նահանջ-
մամբ չարին՝ զհետևականն բարձողութիւն
շինուածոյ մարմնոյս՝ առ ելս ծառոյն կենսա-
ռիթ պտղոյն խափանեցելոյ, պատասպարեսցես
անդրէն վերստին, միայն հնարաւորդ առ ի փրկ-
ութիւն: Զփառաբանարան հաստուածոյ կեր-
պիս ի քէն եղելոյ՝ ամբափակ խցմամբ համբա-
ցոյց արգել հողմն բանսարկուին. հոգիդ քո
ազդեալ մեծդ ողորմութեամբ, ըստ յաւետա-
րանին բժշկեցելոյ, հրաշափառապէս բարեգոր-
ծեսցես բանդ կենդանի՝ ինձ խօսողութիւն ան-
սայթաքելի: Անկեալ կամ չարեօք ի մահիճս
ախտից ընկողնոց մեղաց՝ դի կենդանի և խօսուն
մեռեալ, կարեկցեալ իմուսն թշուառութեան՝
ողբականօք քքուանաց ձայնից, ով բարերար
որդի Աստուծոյ, օրհնաբանեալ աչացդ ցօղով
վերականգնեսցես ի կենդանութիւն, իբր զսիրե-
լին ի յանշնչական մեռելութենէ: Ստոյգ դառ-
նացողս ի գբի մեղաց կամ տարակուսեալ, ձեռն
մատուցեալ՝ արև անատուեր որդի բարձրելոյ,
հանցես զիս ի լոյս քումդ նշուլից: Ընդ աղիողորմ
թշուառութեան կականման ձայնի այրւոյն ի

Նային մօր միամօրին, տատանմամբ մատանցն,
կոծմամբ կրծիցն, հոսմամբ արտասուեացն, տը-
ւայտանօք տխրութեան դիմացն, և ես պաղա-
տիմ վերջին հեծութեամբս, տուր յուսահատե-
լոյս զքաջալերութիւն մխիթարութեան զթած
քո բանիդ, ասելով և ինձ գովեալք բարի ստեղ-
ծիչ աշխարհի, թէ մի լար գերի բազմաց ողբալի.
որով ընդ պատանւոյն կենդանացելոյ ի մշտացե-
լոյ ծնողին ափօփանս՝ զամենապարտ ոգիս ըն-
կալայց ի քէն ընդ նմին կրկին նորոգեալ: Ընդ
այսակիր անզգայեւոցն դիւալլուկ և քարակոշ-
կոճ հեղձամղձուկ եղկելի անձանցն, քստմնելի
գիսախօիւ հերացն, վայրեններես բանդագուշե-
ւոցն, ի քէն ողորմկալ փրկիչ բոլորից, իբրև
զնոսին առ քեզ դիմեցից. հերքեալ մերծեսցես
զգունդս չարացն ապականողաց ի քո խորանէս,
զի ժամանեալ հոգիդ քո բարի այսրէն հանգիցէ,
լցեալ զմարմինս մաքրութեամբ շնչոյս՝ զգեց-
մամբ անդամոցս, զգաստ արասցես զխելագա-
րեալս ամենաթշուառ: Ընդ գերեցեալ դժոխա-
բնակաց վտարանդեւոցն հոգւոց արգելեալ կամ
վտանգի. զճառագայթ ողորմութեան փառաց
քոց ծագեալ՝ լոյսդ իմ անձկութեան, ի կապա-
նաց օցտողին զերծեալ զհսապրեցուսցես: Գաղտ-
նորոգայթ աներևութերակ վրիպակ արահետ
գարշութեամբ մեղացս ջրգողեցեալ ոգւոյս կեր-

պարան կայ ի տագնապի . զծանկեալն ի տե-
սողութեանց զչարագործին թիւնիցն այտուց-
մունս , քո ինքնաւորդ զօրեղութեամբ որդի
Ֆատուծոյ , գթածաբար առողջացուցես : Ըզ-
բագմազան տարագս ցեղիցն զանազանից ախ-
տաւորութեանց մահացուցանողաց իւրականօք
կորստեան բերիւք , դժնդակամարմն շառա-
ւիղօք հաստատեցելովք ի յանդաստանի անօ-
րէն մարմնոյս , տարակորզեսցես ի ձեռն ձեռինդ
ամենակալի , որ արօրադրեալ միշտ' և մշակես
զսահմանս հոգւոց առ բանիդ կենաց արդիւ-
նատրութիւն :

Գ. Եւ քանզի անցաւ ըստ նմանութիւն օրինա-
կութեանց յանցուածոցս վէր , ըստ ճարակողն
քաղցկեղի , առ բնաւ անդամս մասնաւորեալ
զախտին տարածումն , չիք սպեղանի իբր
Իսրայէլի առ անչափութիւն խարանացն մա-
տուցանել . ի խարսխաց բարձիցս մինչև ցափն
կառուցման լրութեան անդամոցս չէ առողջու-
թիւն , այլ ամենեւին անբժշկութիւն : Իսկ դու
ողորմած բարերար օրհնեալ և երկայնամիտ թա-
գաւոր անմահ , լուրպաղատանացս արգահատու-
թեան սրտիս վտանգի , որ կարդամս քեզ տէր ի
նեղութեան :

ԲԱՆ ԺԹ.

Վերսիկն յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. ՆԱՅԵՆՅ ամենահայեաց տեսութիւն կենաց
բարութեան յուսոյ ի մեծաբարբառ աղաղակ ցա-
ւագնեալ անձինս հեծեծանաց : Ս.Նհաս մեծու-
թիւն, անուն ահաւոր, բարբառ կենդանի, լուր
ցանկալի, ճաշակ ախորժելի, կոչումն պաշտելի,
բարութիւն խոստովանելի, ազդումն խնկելի,
խսկութիւն դաւանելի, էութիւն փառատրելի,
գոյութիւն օրհնաբանելի, տէր Յիսուս ընդ Հօր
քում գովեալ և երկրպագեալ : և ընդ Հոգւոյդ
սրբոյ բարձրացեալ և վերաձայնեալ, որ միայն
մարմնացար վասն մեր ըստ մեզ, զի արասցես
զմեզ վասն քո ըստ քեզ, լոյս ամենայնի, յամե-
նայնի ողորմած, հզօր, երկնային, և այժմ զլու-
ծեալ և զխորտակեալ հողանիւթ անօթս աստ-
ւածօրէն հրաշակերտութեամբ, աղաչեմ գթած,
նորոգ հաստատեա : Զքոյին պատկերս մեղօք
հնացեալս՝ ի քրայս հալոցաց կայծակամբ բանիդ,
պաղատիմ առ քեզ, վերստին ձուլեա : Զխախ-
տեալ շինուածս քումդ հանգստեան խորանի
մարմնոյս՝ պահպանաւ հոգւոյս, մաղթեմ բարե-
րար, ի բնակութիւն քեզ մաքրագործեա : Մի
հատուցաներ չարեացն իմ գործոց զնոյն փոխա-
տրութիւն : Արբեալ եմ ըստ մարգարէին բանի՝

և ոչ ի գինւոյ. թափեա զմրուրս անօրէնութեան
 թմբբութեան մահուբաժակիս՝ ազատարար հրա-
 մանաւդ ամենակեցոյց, զի մի զքոյդ քամեցից
 ի վերջին աւուր յետնում հատուցմանն :

Բ. Արդար ես յիրաւունս քո, և յաղթող ի դա-
 տաստանի. եթէ մահու մատնես, ճշմարիտ եմ
 գործք քո. եթէ դատապարտես՝ աստուտ սկը-
 սեալ զտանջողականն կշտամբութիւն, ստոյք
 եմ հատուցմանք քո. եթէ յանդունդս խորոց
 սուզեսցես, թէ զկենդանութիւն շարժմանս
 բարձցես, թէ զբանիս զօրութիւն ունայնացուս-
 ցես, թէ զաչացս պատուհանս ստուերացուցես,
 թէ զկենացն ճաշակ ի քեզ ինքն ամփոփեսցես,
 թէ զհասարակաց կերակրոյս դարմանս բարձ-
 ցես, թէ զաւուրցս հարստութիւն համառօտես-
 ցես, թէ ընդ իշման քաղցրութեան ցօղոյ և հուր
 տեղացես, թէ ի լրութենէ բանի քոյ սովեցուս-
 ցես, թէ զականջացս դրունս խցցես, թէ զշնորհիդ
 ձիր կտրեսցես, թէ զգետին յատակի ոտիցս սա-
 սանեցուցես, թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քոյ
 հանձես, թէ ի համօրէն աշխարհէ հաստի հերքես-
 ցես, թէ փայլատակմամբք հրոյ պակուցես, թէ
 անբժշկական ցաւօք դատեսցես, թէ թիւաց չա-
 րաց մատնեսցես, թէ զազանաց ժանեօք մանրես-
 ցես, թէ հողմով ցասման հոսեսցես, և թէ այլ ինչ
 նորոգ արարած տանջանարանաց կազմեսցես՝

չարքան զտարտարոսն և սաստիկ քան զգեհենն,
թունաւորագոյն քան զորդունսն, տարակուսելի
քան զխաւարն, երկիւղագին քան զխորխորա-
տըն, ողորմելի քան զմերկութիւնն, վկայեմ ան-
ձամբ անձին՝ յոյժ պարտապան գոլ սոցա :

Գ. Եւ քանզի յաւէտ տալաւորագոյն են նմանու-
թիւնք փոխատրութեանցն առ ազակցութիւն
մեղանացս՝ իբր պատկերակիցք միատեսակք
զուգաշաւիղք նշանակիչք այսր խորհրդոյ, արդ
կարեւոր է խոստովանել և յանդիմանել զերեսացն
ծածկոյթս առ ծանօթութիւն խնդրողին : Որպէս՝
զի ոչ շերմն սիրով առ ընկերին կարիս մատու-
ցայ, յիրաւի ի նախնումն վտանգին տագնապեալ
սառնում : Եւ զի ոչ զցանկականն խորխտակա-
նութիւն սանձեցի, յարժանի կրեմ եղկելիս զան-
գովանալի զկիզումն : Եւ քանզի ոչ սիրեցի զլու-
սոյդ աւետիս, արդար հատուցմամբ ի մթութիւն
ըմբռնողական միգին կորստեան վրիպեալ դան-
դաշեմ . եւ զի ոչ խտրեցի զմանունս փոքունցն
յանցանաց իբր անվնասակարք վարկանելով,
պատկանապէս ի խաժանողականացն զազիրն
զեռնոց խթեալ խոցոտիմ : Եւ զի ոչ ձեռն
կարկառի առ կիրս վտանգաւորին՝ այց առնել
նմին, ի դէպ իսկ ըստ գծագրութեան այսր օրի-
նակի ապականութեան գբոյ նուիրեալ մատնիմ :

Դ. Եւ արդ ոչ յաստուածուստ ամենաբարի

գանձուցդ չարիս, և ոչ ի լուսոյդ նշուլից խաւար, և ոչ յապաւինութենէդ գայթազութիւն, այլ ես ինձէն կորստեան որդիս գտի գայտոսիկ. մեղանք անօրէնութեան իմոյ գանձեցին նիւթեցին գայտաքանեաց բարկութեան մթերս. հոգւոյ իշխանին մոլորութեան հնազանդեալ, թողի զտեղի քո նորա, ըստ գրոյն խրատու յանդիմանութեան: Եւ քանզի յայտնեցաւ յետուստ գաղտնեաց առականաց մարմնոյս անդամոց, և արկաւ զերեսօք կերպիս անվայելուչ ստուեր ամօթոյս, ըստ մարգարէին առակի, տգեղս ցուցեալ զիս ամենին իբր մերկացեալ խայտառակեցելոյս պոռնկի, ծագեա յիս զլոյս քաւութեան, արքայ երկնաւոր. զի թօթափեալ զմեղաց փոշիս ըստ աւետեաց ձայնին դարձելոցն ի Բաբելոնէ, նըստայց վերստին կանգնեալ ի հողոյ, և ի հաստատութիւն յուսոյդ հիմնացեալ անսասանելի, ըստ եսայեան բանին, զգեցեալ զգորութիւն բազկի կարութեան նախնում մաքրութեանն, վասն մեծութեան փառաց քաղցրութեան ամենապարգևքոյ աստուածութեանդ. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ Ի.

Վերսիին յառեղած կրկին հեծութեան.

Ս. Տէ՛՛ք տէր անոխակալ և երկայնամիտ, ներող, բարեգութ, հզօր, ողորմած. ահա ճշմար-

տութեամբ են գործք քո, և խոստովանեալ դատաստանք քո. վկայեալ են ընտրութիւնք քո՝ տեսողդ ծածկութից : Ընդ երից երջանկաց մանկանցն՝ որք կիզանողական բոցովն փորձեցան և ոչ վնասեցան ի Բաբելովնի, զնոցա թախծութեան զերզն հառաչեմ, մեղայ, անօրինեցայ, յանցեայ, ապստամբեցայ, և պատուիրանաց քոց ոչ անսացի : Եւ քանզի մաքուր գոլով ի վնասուց նոքա և զայս խոստովանութիւն գոչէին, իսկ ես ընդ նոցայն նովին աղերսիւ ձայնակցեալ սմին ողբոց երգութեան, և այլ յաւելից ամենապարտս մահու : Ընդ Դանիէլի երանեալ և սուրբ մեծ մարգարէին, որ ի քում հարազատութեան ազգականութենէ տանն Յուդայի շառաւիղ ընտրեալ, զնորայն առեալ ընդունական և նուիրական բանից պաղատանս, իմովս պատժականութեան գոչմամբ հեծութեանս և այլ կրկնեցից : Ի մէջ գիտութեանս անպատշաճականս զնացի, զարտուղի սխալեալ դժնդակապէս. այս է ամենայնիւ ամենայն իրօք մեղանշէլն : Ըստ սահման կշռութեան կամաց քոց արտաքս վազեցի. որ է հաւաստի կերպարան բասիր անօրէնութեան : Անգիտիցն չափոց չարութեան գործոց լրումն յաճախութեան նիւթեցի. որ է ճշգրիտ պատկեր յանցաւորութեան : Սպառնացար, և ոչ զարհուրեցայ. արգահատեցեր, և ոչ երբէք լուայ. որ է

ապստամբութեան յայտնի նշանակ : Քեզ արդարութիւն հանդերձեցեր, բարերար, և ինձ ամօթ և պատկառանս պատրաստեցեր . քեզ փառս վայելչականս, և ինձ նախատինս յարմարաւորս . քեզ քաղցրութեան յիշատակ, և ինձ մաղձ քացախեալ ի կատարածի . քեզ բարեբանութիւն անլռելի, և ինձ ձայնս ողբոց աղաղակի . քեզ օրհնութիւնս երգոց խնկելի, և ինձ մերժումն տարագրութեան, քեզ իրաւունս բազմարժանիս, և ինձ պատասխանատուութիւնս ամենավարանս . քեզ բարձրութիւնս անճառգովեստից, և ինձ զաճիւն լիզելոյ պատիժ ձաղանաց :

Բ. Եւարդ ընկալարդուբարեաց ընտրութեանց անկշիռ սահման՝ զքոյոցդ ախորժականաց կրնդրկաց պտղոց վերառեալ ըստ քեզ, և ես զիմոյս աստէն առ սմին պարսաւանս յոգունս կրկնակի բարդեալ ինձ ըստ իս : Իսկ եթէ անարատիցն մաղթանաց այս էր յանձնառութիւն, իսկ ինձ զո՞րս հիւսեցից շարս և տողս բանից դսրովականաց, որ քան զամենայն դժնեայս յաւէտ վրիպեցայ : Մալորեցայ անառակ ընթացիւք ի միտս վայրենիս . յանդգնեցայ շրթամբք խօսից ի բանս երկրաւորս . զակատեցայ անկասելի ի պատկառելեացն գործոց : Փքացայ, վերացայ, որ յետ սակաւ մի ժամանակի ի հող մահու եմ իջանելոց . գոռոզացայ, բարձրացայ, որ և ոչ զգրաւական

հոգւոյս տուրեւառութեան շնչոյս ունիմի ձեռին : Ամբարտաւանեցայ փոշիս շնչաւոր, ամբարհաւանեցայ կաւս ձայնաւոր, հպարտացայ հողս անարգութեան, ի վեր ամբարձայ մոխիրս մերժելի, բազուկ կառուցի բաժակս մանրելի : Տարածեցայ առաւել իբր վեհ, և դարձեալ իբր բզհերքեալ առ իս ինքն ամփոփեցայ : Բարկութեանն բոցով ցոլացայ տիղմս բանաւոր . իբր զանմեռ ոք մեծամտեցի, որ ընդ քառոտանեաց մահու եմ փակեալ : Գիրկս արկի կենցաղոյս սիրոյ, և ի քեզ թիկունս փոխանակ դիմաց դարձուցի . ի թռիչս մտաց ընդ խաւար խորհրդոց սլացայ . զանարատ հոգիս մարմնոյս փափկութեամբ յաւէտ վտտեցի . զզօրութիւն աշական կողմանս տկար արարի, ահեկանացս կայից ուժգնութիւն տալով յաղթեցի : Զքեզ իսկ տեսի հոգացեալ վառն իմ, զոր չէ աստ գրելի, և ոչ պատկառեցի . իբրեւ գհաւ վայրենի սրացայ, ըստ ուխէեան բանին առ եփրեմ, ի նախնին իմ սովորութիւն : Յաղօթարանն վայրի ընդ պատաղմունս այսր կենցաղոյս շրջանակեցայ . ոչ կացուցի յոտին զերիվար մտացս երասանաւ բանին : Ընդ հին չարութեանցն նորոգ ինքնաստեղծութիւնս գտի . անուրս ըստ Յոբայ ծանունս և անտանելիս ինձէն ինձ սաստկացուցի . առիգած անկարկատելի, ըստ երեմիայի, զանձն իմ

արարի. իբր զվիժած անգրեղի կոչման, ըստ
առականրկուին, ի մարդկանէ համարոյ եղծայ.
իբր զհանդերձս ինչ ապարանից, ըստ էսայեան
բանին, զագրացայ. որպէս զթրծեալ աման խե-
ցեղէն փշրեցայ անարծարծելի. ըստ բամբասա-
նացն եղումայ ի մարգարէէն զչորրորդ չափն
անօրէնութեանս առական ինձ պատրաստեցի:
Եւ զինչ ստուծիւն առ այս՝ և զայս յաւելուլ ընդ
այս. քանզի զվրանն իսկ դիւանուէր Մողոքայ
առ ի ինձ այսրէն՝ առ դժոխոցն ժառանգութիւն,
լքեալ զերկնայինն յեղանակաւ իմն օրինակի
նմանակիր ձեակերպութեան, որպէս առակ
պատկերի աստեղն Ռեփանայ բաբելականի՝
յիսրայելէ պատուեցեալ ցուցաւ ի Սինայ:

Գ. Իսկ արդ զի ի նախնի շնորհին համարձա-
կութենէ դարձեալ փոխեցայ, զրկեցայ, ելայ,
հեռացայ, բաժանեցայ և անպատուաստելի կա-
րեցայ, արդ ընկալ զիս տէր վերստին կերպարա-
նեալ ի պատկեր հագւոյ, զանարծանս կենաց
իբր զմահապարտ. իբր զչարագործ, իբր զպատ-
կառեալ, իբր զկոխասն եղեալ բանասրկուին,
որպէս զանբժըշկելի մանրեցեալ որպէս զհասեալ
յատակս մահու. որպէս զգարշեցեալ, որպէս
զխոտան գտեալ քո կոչմանդ, որպէս միան-
գամայն ի կորուստ վարեալ, որպէս ղեզե-
րեալ, որպէս վանեցեալ, որպէս տարակու-

սեալ, որպէս թշուառացեալ, որպէս վհատեալ, որպէս կործանեալ, որպէս խորտակեալ, որպէս բեկեալ, որպէս զթախծեալ, որպէս յոգի տըրտմեցեալ, որպէս թշնամանեալ : Իսկ դարձեալ ակնարկելով քո՝ զթած, մարդասէր, հօօր, իյաղերս բանիս՝ որպէս զղջացեալ, որպէս խոստովանեալ, որպէս իյոտս քո դիմեցեալ, որպէս զապաշխարեալ : Որ կշռես, գրես և մեծ համարիս զհառաչ հոգւոյ և զազդումն շնչոց հեծութեան, զկսկիծ, շրթանց, զպասքել լեզուի և զտխրականութիւն երեսաց, զկամս խորհրդոց և զյօծարութիւն խորութեան սրտից : Որ փրկութիւնդ ես անձանց, և տեսող ոչ գործեցելոց և ստեղծիչ բոլորից, և բծիշկ վիրաց աներևութից, պաշտպան յուսացելոց, և բարեխնամող տէր ամենեցուն : Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԻԱ.

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծութեան .

Ա. Եւ քանզի ես ինձէն անձամբ իմով ինքնագրաւ ի մահ՝ ոչ կացի երբէք իյոտս մարդոյ, և ոչ սիրտ բանականի ստացայ՝ ըստ գրոյն, և քանզի ոչ փոփոխեցայ ինախակարգելոցդ, և ոչ ընդ բարւոք ուղիւն ընթացայ, ընդէր ոչ զխոտորնական հետոցն խաւարայնոց զդէմս ցուցից

ի սահման կարգի այսր ընթերցուածոյ : Առ որս
ածեալ յարմարեալ առ սոյն զկերպարան տե-
սակի բանիդ երեսաց, ըստ վերագոյնդ նշանա-
կելոյանփոխադրելի պահելով, խոստովանեցայց
վերստին դարձեալ աստանօր զմնացեալ չա-
րութեանցն զբիծս, զոր յաջորդաւդ է իմանալի :

Բ. Օտար ժանտագործս արժանապատիծս՝
ամեցուն արարի զնացիւք անսաստովեան
զգունդն բելիարայ : Կաքաւս կայթից և ցոյցս
վազից խաղալկացն դիւաց զարշեւեաց ճարտար
խաբողաց ծուլութեամբս իմով շնորհեցի : Գանս
գաղտնիս և խոցուածս անյայտս ի կործանեցե-
լոցն դահճաց ընկալայ : Ոչ հերքեցի զվանեալսն
խաչիւն Քրիստոսի, քան թէ անդրէն առաւել
կրկին իսկ զօրացուցի : Վասն իմոյ հիքոյս անօ-
րէնութեան անունդ Յիսուսի հայհոյի ի մէջ այ-
սականաց, որպէս վասն Իսրայելի ի մէջ հեթա-
նոսաց : Հարուածս հարուածոց վնասակարս
ապականութեանց ժանգոյ և թրթրոյ և այլոց
կերչաց վատնողաց զծաղիկ հոգւոյս, ըստ սրբոյն
Յովելեայ հրաշական ողբոցն, որ ի ցոյցս երկրի
վասն Իսրայելի՝ յառակս հինից և չարաց հոգ-
ւոց, յիս ինքն տնկեցի. ստեղծանել զնոսա պատ-
րաստեցայ, քան թէ սատակել : Բիւրս կուտեալ
հաւաքեցի անձին իմում մարտիկս մահազէնս,
կշտամբիչս ինձ գոյացուցի անիրաւս և անպատ-

կառելիս. ներհակս ինձ զօրացուցի ապառու մս
և անկոռելիս. գառինս ինձ առի մասունս ընդ
քաղցրաւենեացն ճաշակաց, առ ստացողն միշտ
նենգաւորս, և առ բանսարկուն յաւէտ հաւատա-
րիմս : Սւաղ աղէտիս, վիշտ վտանգիս, խաւար
ամօթոյս մութ պատկառանացս. զիմրդ և առ
բանիս յանդիմանութիւն համարձակեցայց. մեծ
է ձայնս գուժի, և անբերելի բողոքս աղաղակի :
Քանզի թէ զհոգիս էր զիմ տեսանել, տգեղս և
նուաղս և ամենեւին ներգլեալս, ցաւովք հե-
ծութեանս ի վերջինս վարեալ վարանումն, և
մրճոտեալ աղտեղեալ գունով զագրութեան իբր
զպաշտօնատար մեհենի. վասն զի նոյն է սպաս
տանել ձուլեալ պատկերի, և մեղաց ախտի : Արդ
ես գնացի ընդ այս ճանապարհ կորստեան
հետոց խաւարի. ետու զբաժինն քո ցանկալի
յանապատ անկոխ, ըստ մարգարէին որ առ
քահանայսն Իսրայէլի ամբաստանութեան :

Գ. Եւ զիմրդ ասացից անձին իմում մարդ՝
զրեալս ընդ անմարդիս. և իբր անուանեցայց
բանական՝ անբանիցն յիմարութեան կցորդեալ.
և հրպէս կոչեցայց տեսանողական՝ մթացու-
ցեալ զլոյսս որ յիս. և ընդէր համբաւեցայց զգա-
յական՝ զիմաստիցս դրունս փակեալ. կամ
որովք ցուցայց տալաւորութիւն նկարագրու-
թեան անեղծին շնորհի՝ անձամբ ինձէն յոգի

մահացեալ. նա և ոչ շարժողական և կամ շնչա-
կան ունիմ անուանել, թող թէ հոգեկան կամ
մտաց ընդունական. անպիտանս ի թիւս ան-
թոց, անարգս ի քարինս որմոց, արհամարհեալս
ի կարգս կոչեցելոց, վատթարս ի յազգս հրաւի-
րելոց, արհաւրօք մահու պակուցեալս, անխրա-
խուսելի ի բոլորեցունց՝ ցաւովք և տանջանօքն
Նրուսաղեմի ըստ Նրեմիայի բանին խրատե-
ցեալ, պակասեալ աւուրցս ի հեծութենէ. և ըն-
թացք ամացս ի հառաչմանէ, ըստ նուագարա-
նաց երգողին : Իբր ասուի ի ցեցոյ և փայտ, ի
յորդանէ, ըստ իմաստնոյն բանի ի խիթմանէ
սրտիս հալեցայ. իբր զոստայն սարդից մաշե-
ցայ, ըստ սաղմոսողին, և խոտան գտայ. իբր
զամպ առաւօտեայ և զցօղ վաղորդայնի՝ ըստ
մարգարէութեանն ձայնի՝ սպառեցայ : Այլ ոչ ի
մարդ ոք ունիմ զյոյս, եթէ անիծեալ ի տեսանո-
ղէն անյուսադրելի վիատիմ. այլ ի քեզ, տէր իմ
ոգեսէր, որ ընկղմեալ ի քոյդ զթութեանց բա-
րեաց անբաւից, և ի բեւեռելոյն ժամու ի խաչին
մաղթեցեր մեծդ ողորմութեան առ Հայր քո
բարձրեալ՝ քո չարչարողացն : Արդ շնորհեա ինձ
յոյս քաւութեան կեանք, և ապաւէն, և ի տուր
շնչոյս թշուառի՝ առից զոգիդ քո բարի : Եւ քեզ
ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով՝ զօրութիւն, յաղթու-
թիւն, մեծութիւն, և փառք յաւիտեանս, ամէն :

ԲԱՆ ԻԲ.

Վերսիկն յաւելուած կրկին հեծուքեան .

Ա. ԴԱՐՁԵԱՆ, այլաբանեցից ինոյն շարունակ բարդեալ զկշտամբանացս եղանակ դսրովեալ անձինս, ածեալ մատուցեալ կրկին կացուցեալ նովին պատկերաւ ինոյն պայմանի . թերեւս գրեսցէ ինձամենագէտն զայս յանդիմանութեան դատակնիք կսկծեցուցանողականս բանի ճշմարիտ խոստովանութիւն համայնից գործոց գաղտնութեանց չարեաց :

Բ. Այլ ոմն ձիս խօսնական կարծրերախ սանձակոտոր արձակերասան, յովանակս անհամբոյր վայրենական և անկրթական, երինջս աւուղական անուղղական և անվարժական : Մարդ մոլեգնական տարագրական և կորստական, մանուկս մեղանշական անխրատական և վարատական, անտեսս մահապարտական տարտամական և անգործական, բանականս անասնական զազանական և անմաքրական : Զիթենիս ամայական անպտղական և կործանական, մարմինս հոգւոյս իմ թախծողական դատողական և տանջողական, խոցեալս անբժշկական անխնամական և անկանգնական : Ոսկի շարս կայսերական՝ արդ վատնական և անգտական,

ծառայս սիսալական փախստական և թշուառական :

Գ. Ահա ես ինքն ինձէն կամաւորապէս անձնամատն և մարմնակործան, հոգեկորոյս և միշտ մտախաբ, կամակոր իսկ և սրտաբեկ, ուշամոռաց և հանճարազրաւ, զղայազիրկ և իմաստասպառ, յայրատատես և եղեռնալուր : Ես աստուհստ և անդուհստ բանիւք բորբոքմամբք մահաբեր երկամբք վնասեալ ոչ միով իւրիք տեսութեամբ ի գործ ընտրութեան քեզ պիտանացուս, տէրդ բոլորից. ողբամ զորովայնն, որ երկնեացն զիս, աշխարեմ զստինսն, որ դիեցուցին. ընդէր ոչ մաղձ մակարդեալ ընդ կաթինն ձգեցի, և զիմարդ ոչ դառնութիւն ինձ ընդ քաղցրութեան ջամբեալ մատուցաւ : Զի եթէ ես ինձէն անձին իմում դժեեայ դատախազ համբարձայ այսքանեօք բանիւք, և ունիմ տակաւին զսուր բարկութեանս անխոնարհելի, ո՞վ ոք ի յերկրածնաց աստի զիս ողորբեսցէ. զամենայն խայտառակեցից, զբնաւ էութիւնս դատեալ տուժեցից, զհամօրէն զվնասակարացն զգունդ գանեցից, զխոցողացն զինուորութեանց դատախազեցից, զգայականացն զլսաւորութիւնս կշտամբեցից : Մեղայ ամենայնիւ յամենայնի, ողորմեա զթած. ոչ նոր ինչ գտեր յիս գյանցանացս պարտեաց մառախուղ, այլ նոյն եմ

յաւէտ նովին պատահմամբ պարտաւորութեան, անկցելի ձորձով սխալեալ առաջի քո՝ անփոփոխելի, և դու միայն իսկապէս գլխած օրհնեալ մարդասէր, ընդ աջմէ իմոյս փրկութեան կանխեալ ներութեամբ անայլայլելի :

Դ. Արդ մատո, խնամակալ, հօգօր, երկնաւոր, բարի, ամենից հաստիչ յոչէից, զբանիդ զօրութեամբ իմաստից կայծակն իգործի ազդման լեզուիս շարժութեան, առիթ մաքրութեան յամենուստ զգայականաց գոյաւորութեանց յիս մասնաւորելոց՝ քո ձեռակերտից, սոքօք առ ի քէն եղելովք և բժշկելովք կրկին հանդերձանօք, անպակաս ձայնիւ. անհատ բարբառով, քեզ վերբնծայել գոհաբանութիւն իփառս մեծութեան Հօրդ քոյ Աստուծոյ մերոյ, յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԻԳ.

Վերսիսն յաւիտեան իրկին հեծութեան.

Ա. Տէր Աստուած ամենայնի, զօրաւոր յամենայնի անպարագիր և անվայրափակ տեղի ամենեցուն. բոլոր իսկութեամբ հուպ յամենեսին, անուրեք վայրից, և չիք սահման առանց քո : Ոչ երևեալ երբէք, և ոչ տեսականութիւն առանց քո ծագման լուսաւոր : Փառք ահաւորութեան, անուն անհասութեան, կոչումն մե-

ծութեան, ձայն անբաւութեան, իսկութիւն
անքննութեան, անմատչելի հեռաւոր, և
անընդմիջելի մերձաւոր, տեսող հեծութեան,
նկատիչ թշուառութեան. մօտակաց թախծու-
թեան, ամենաբոյժ հնար անճարութեան, հայր
գլխութեանց, ծագող ողորմութեան, Աստուած
մխիթարութեան:

բ. Հայեաց տէր ողորմութեամբ ի պատկեր
վշտաց դառնութեան բազմավտանգ կրիցդ կա-
րեաց, զոր հանդէպ քո տարածանեմ. կցորդա-
կից լեր բժշկապէս, և մի իխոյզ ընտրութեան
կոչեր դատաւորաբար: Արդարև մեծ է վտանգ
տարակուսանաց ցաւոց այսր վարանման յոր-
ժամ իցէ մարմինն մեղօք գրաւեալ. և անձն ի
գործոց չարեաց ոչ մեկուսացեալ, գործնակա-
նացն գործի սովորութեամբ կարեաց կապեալ,
զանգուածն հանդերձանաց մահացու կրիւք շա-
ղախեալ. զգայութիւն սրտին իմաստից խեթիւ
խոցոտեալ, ակնկալութիւն բարեացն բնաւին
բարձեալ, և իբանականութեան ընդ անասունս
դասակարգեալ, և զագիր գարշութիւն ընդ
գոյութեան շարամանեալ, և տեսականացն ողջ
ելով իմանալիքն վիրաւորեալ, և ի սաստկու-
թենէ յանցանացն յիշատակի յաւէտ յուսահա-
տեալ, և տագնապաւ նախագործելոցն միշտ
տարակուսեալ, և յստակութիւն աղերսին ի

սպառ պղտորեալ, և խղճիւ մտացն յուզմանց կրկին ճենճերեալ, և ձեռն ի մաճի գործոյն գլխունոցն հետազօտեալ, և կերպ իյառաջ դիմեալ՝ ոտք ի վերջ կոյս յետահարեալ, և զխտութեամբ էիցն՝ ի չէիցն միշտ խաբեցեալ, և ի մտացն մարտ՝ ի փոքունցն յաղթահարեալ, և ի թառանչ սրտին հագագին դուռն հրդեհեալ, և խոնաւ զօրութիւն քմացն ամենայն ուրեք տոջորեալ, և անարև միգով յամենայն մասանց պարփակեալ, և լայնութիւն ակնկալութկանն ամենեւին ի սպառ ամփոփեալ, և անբերելեացն տոյժ ի զգալիսն տալաւորեալ, և եղկութիւն կորստեանն իյուշ անդ եկեալ, և դատակնիք հատուցմանն ի դիւանի մտացն զրեցեալ, և բարերարին ակն ի ցասումն իմն երևեցեալ, և լոյս բնութեամբ՝ զանգուածոյ հողոյս զայրացեալ, և ահաւորութիւն էին ընդ փոքրկութիւն բնութեանս ընդհարեալ, և միշտ որոտմամբ բանից բանաւոր մոխրոյս բարկացեալ, և իրաւանցն վիմօք զարժանիս մահու կոշկոճեալ, և որ իմն է տաղանդ՝ յանառակս աստէն կորուսեալ, և պատուական իրին ստացուած իբրև անարգ յերկրի թաղեալ, և տաժանմանցն արգասիք ծուլութեանն մթով ծածկեալ, և իբրև զի բաց բարձեալ նշմարան ճրագի չերևեալ, և պատասխանարան լեզուիս՝ յիրաւանցն օտար՝ կար-

կեցեալ, և անհամբոյր շրթանցս դրութիւն օրինաւոր դատմամբ պապանձեալ, և յուզմունք մտացս ի զանազան մասունս ցնդեալ, և զկեալն ի վերայ օգտին ոչ ինչ գիտացեալ, և ի կշռութիւն բարւոյն ընտրութեան յիմար երևեալ, և ընթացք ելիցն նհանջմամբ չարին խափանեալ, և վառարան իւղոյն աճիւնովն հնոցի լցեալ, և անուանս զիր ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կրշտամբանք ընդ երանութեան անդ արձանացեալ:

Գ. Եթէ զինուոր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ. եթէ պատգամաւոր, խստութեան. եթէ մատենագէտ, մուրհակի կորստեան. եթէ օրինաւոր, անիծից. եթէ աւետարանական, փոշւոյ ոտիցն թօթափելոյ. եթէ բարեկրօն, յանդիմանութեան. եթէ ապառուժ, կսկծման: Եթէ ջրովն ընտրութեան փորձիմ՝ խորտակիմ. եթէ դեղ ինչ դատման ձգեմ, սատակիմ: Եթէ բերս նկատեմ բարութեան, ի կարծեաց չարեացս փախնում. եթէ ձեռն համբարձեալ, կորանամ. եթէ փոքր ինչ խրտուիլ, սարսեմ. եթէ սակաւ մի թնդիւն, ընդոստիմ. եթէ ի խրախճանս ըմպելեաց հրաւիրիմ, դողամ. եթէ մեծիդ յանդիման լինիմ, սարսափիմ, եթէ ի հարցումն բանի կոչիմ, կարկիմ. եթէ իրաւամբք քննիմ, համբանամ: Արդ այսքան ամենաթշուառ և ողորմագին տարակուսանացս ի վերայ միմեանց բարդելոց, որք զստորև

զգայականաց սրտիս գոյութեան ի ներքուստ
անդուստ անբժշկական ցաւօք՝ աներևակի նե-
տիւք խոցոտեալ, անարտաբերելի մշտակիր
յարամնաց հանապազամուխ բևեռեալ աստուստ
ընդ հոգւոյս. լցեալ շարաւով կրկին հարուածով,
վտանգ սատակման մահու գուշակեն : Թարախ
մթերից պատեալ զերկաթով գաղտնեացս ծա-
ծուկք ազդեն ինձ տագնապս՝ վերս պահեալս
անխնամարկելիս ընդ ելս շնչոյս տուրևառու-
թեան, յորոց նեղութեանց չարաչար ճնշեալ
աղաղակ ձայնիս, խառնեալ արտասուօք՝ կող-
կողագին թախճանօք հոգւոյ, բարեգործիդ հնա-
րաւորութեան յերկրաստեղծիցս նահատակաց
ընդ իմ մաղթողաց, վերջին հեծութեամբս և ես
ընդ նոսին արտասուօք ողբոց ամենեքումբք
նուիրողօք՝ զաղերսանս ըղձիցս ի ստորնայնոցս
աստի յերկինս առաքեմ : Շնորհեա տէր անդոր-
րութիւն կենաց հանգստեան ողորմելի վաստա-
կեցելոյս ի յընդունայն երկրագործութիւնս, հա-
մայնդ յամենայնում. ամենայնիւ ստացեալ
քեզ փառս :

ԲԱՆ ԻԴ.

Վերսիսն յառեղած կրկին հեծութեան .

Ա. Եւ արդ որոնց խնդրոց արժանաւոր վարկա-
նելով զիս մատչիմ աղերսել, արքայութեանն

յորմէ վրիպեցայ, եթէ փառանցդ վայելչութեան
յորմէ զրկեցայ, թէ ընդ կենանցդ անմահականաց
յորմէ հերքեցայ. թէ ընդ հրեշտակսն պարակցու-
թեան յորոց ձեռքեցայ, թէ ուռ որթոյն կենդան-
ւոյ յորմէ քանցեցայ, թէ ոստ տնկոյն բերկրու-
թեան յորմէ զօսացայ, թէ ծաղիկ փառացն շնորհի
յորմէ թափեցայ, թէ պանծանանցն ժառանգաւոր
յորմէ կորացայ, թէ հայրենի ծոցոյն հարազատ
յորմէ ընկեցայ, եթէ զգեստովն լուսոյ պարծիմ
յորմէ մերկացայ, եթէ ի ստացող դարձին յուսա-
ցայց յորմէ խորթացայ, եթէ ի լուսոյն իղձս դիմե-
ցից յորմէ մեկնեցայ, եթէ Յիսուսի յոսկերսն յօ-
ղիմ յորմէ մերժեցայ, եթէ ի թնւս նորա մերձիմ
յորմէ օտարացայ, եթէ յապաւէնն ապաստանե-
ցայց յորմէ խեթացայ. եթէ ի փրկութեանն նորո-
գութիւն յորմէ մահացայ, եթէ ի զգաստութեանն
զուարթութիւն յորմէ ես լքայ, եթէ ի կանոն կե-
նացն ուխտի յորմէ փոխեցայ, եթէ ի սահմանն
հաստադրական յորմէ սահեցայ, եթէ յանշարժ
վիմին պնդութիւն յորմէ սասանեցայ, եթէ ի շարս
գումարտակին յորմէ հոսեցայ, եթէ ի քաղաքն
անդրանկաց շինիմ յորմէ գերեցայ, եթէ հանա-
պազորդեան հացին աղօթեմ զոր ոչ վաստակե-
ցայ, եթէ փոխադրութիւն երկանցն խնդրեմ յոր
ոչ քրանեցայ, թէ պարգևօքն պսակեցայց յոր
չհանդիսացայ, թէ արձան ինձ կենաց զրեցից

յորմէ ջնջեցայ, թէ զերախտեանցդ ձիր յիշեցից
զոր միշտ մոռացայ :

Բ. Սհա հատաւ և կամ խզեցաւ լար կենաց
յուսոյն, տիրեցայ ի բորոտութեանցն գարշու-
թենէ համայն ախտացեալ, ամենայնիւ սպա-
ռեալ զմարմինս ապականութիւնն շրջապա-
տեալ՝ մեռոյց Սատուծոյ : Դոյզն պալար
փայլունակ տգեղ լսնացեալ, մնացուած ինչ
պահեալ նախունակ երկդիմի կերպին, որ ըզ-
կրկին անմաքրութիւնն նշանակէ, պարծա-
նացն նշոյլ ամենեին ինձ շիջաւ, փրկութիւնն
մատենեցաւ, բարին ստուերացաւ, ելք կենացն
բնաւին փակեցաւ, մխիթարութիւնն բարձաւ,
դատաստանին ատեան մերձեցաւ, թոյնք մա-
հուն ինձ արծարծեցաւ, սպանեալն կրկին ինձ
կենդանացաւ, լաստին դադարք վիմօք խցաւ,
շաւիղն յուսոյն կուրացաւ, շնորհին ծածկոյթ
յինէն մերկացաւ, փառացն վայելչութիւն
ստուերացաւ, հանճարն առաջնորդական խա-
փանեցաւ, կշտամբանացն փուշ բազմացաւ,
անօրէնութեանն ուղէշ ծաղկեցաւ, բոց գեհենին
ինձ բորբոքեցաւ, ծառայութեանն լուծ սաստ-
կացաւ, ստրկութեանն կապ զօրացաւ. ունողն
յարկին կառուցման ահա անկաւ, բարձրու-
թեանն վստահարան կործանեցաւ, բնտանու-
թեանն միաւորութիւն անշրպետեցաւ, սրբու-

Թեանն սիրող հոգին Աստուածոյ տրտմեց աւ :

Գ. Եւ քանզի զլերջինն համբուրեցի դառն ու-
թիւն, տանջանս՝ խէթս՝ տխրութիւնս, վիշտս
հոգեկանս, ցաւս անխնամարկելիս, տարակոյ սս
անյուսադրելիս, ամօթանս անպարուրելիս, խայ-
տառականս անվերարկելիս, պատկառանս ան-
համարձակելիս, փախուստս անդառնալիս,
հալածանս անմարդասիրելիս, երկայն ուղևո-
րութեան ապաձեռն անթոշակութիւնս. իսկ դու
փրկութիւն զօրութիւն և օգնութիւն, ողորմու-
թիւն լուսաւորութիւն քաւութիւն և անմահու-
թիւն տէր Յիսուս Քրիստոս, որդի Աստուծոյ
կենդանոյ, արարիչ երկնի և երկրի, որ ընձեռես
ջուր պասքելոցն ի ծարաւուտ վայրս անապատի,
օրհնեալ, բարեգութ, հզօր, մարդասէր, երկայ-
նամիտ, խնամակալ, հնարաւոր, այցելու,
պաշտպան աննախանձ, պահապան յաղթող,
կեանք անկորուստ, միջնորդ երկնային, լիու-
թիւն աննուազ, երանութիւն տօնելի, ձեռն ձը-
գեալսիրոյ ողորմութեան քոյաջոյ՝ ընկալ և մատո
քաւեալ և սրբեալ զիս զամենապարտս՝ Բանդ
կենդանի՝ առ հաւասարապատիւ քո Հոգի, զի
քեւ վերստին հաշտեալ յիս դարձցի : Եւ ի ձեռն
քո իւրովն կամօք մաքուր նուիրեալ, զօրեղն
ինքնութեամբ զիս Հօր ընծայեալ, անդէն առ
նմին նովիմբ միշտ ի քեզ շնչոյս ողջունիւ կապեալ

ընդ շնորհիդ՝ ի քեզ միանալ անբաժանելի : Վասն որոյ քեզ ընդ Հօր քում Հոգւովդ սրբով՝ երբեակ անձնաւորութեանդ ի միում բնութեան և ի մի աստուածութեան փառք, և ի ստեղծականաց էից գոհաբանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ԻԵ.

Վերսին յաւելուած Իրկին հեծոռքեան.

Ա. ԲԱՅՅ քանզի ի վերայ այսքանեաց գերութեանց ամենաթշուառ վտանգաւորիս մի զմիով ել և ելս առնելոյ, զոր զկերպարանս անցիցն ի մասնէ վերաճառեալքդ նախագրեցին. ուստի և փոխեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ոչ զեղկութիւն աղէտիս :

Բ. Այն զի ծով է ինձ ծփանաց կենցաղոյս բերմունք յոյժ նմանագոյն. յորում կոհակօք բազմօք անթիւ դիմեցմանց տատանեալ հոգիս ի յայսմ աշխարհի մարմնոյս շինուածով իբր ի նաւակի : Զոր Եսայիաս մարգարէ գյանկարծադէպ կատարածն որ ի պարսկականն հինից՝ Երուսաղեմի և Սամարիայ կործանմանն, նմանութեամբ այսր օրինակի կերպաւորեցոյց. որ և առ իմս հոգեւորական խորտակումն զուգաձանել՝ ոչ է սխալական : Քանզի մինչ դեռ չուէի ես յանհոգութեան անտարակոյսն վստահութեամբ, դոյզն կասկած

արկածից իմիտ բերելով առ խտրոց փոքր միջոցին, որ իմէջ հանգստեանն և աշխատութեանն, իբր այն թէ հասեալ իցեմ, ձմեռն յամարանի բքաբեր հողմով ժամանեալ երեքալեանն դիմակցութեամբ ամբոխեաց զհանդարտութիւնն : Ուստի նաւն ի բախմանէ վայրենի ալեացն խորտակեցաւ : Թւոցն ձեռնարկութիւն քայքայեցաւ, կայմն ամբարձման ի կայից իւրոց խլեցաւ, առագաստին թռչարան յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ, շինուածոյն շուք անզարդեցաւ, առասանք ձգողականացն խզեցաւ, տեսարան գլխոյն դիտակի խոնարհեցաւ, ապաւանդակին պարան կտրեցաւ, ապաւինութիւն խարսխին լուծաւ, լուծք ստուարք ամոլիցն կցորդութեան բաժանեցան, սամիք ուղղչացն հետոց գալարեցան, լաստ հիմանն հաստարանի բնկղմեցաւ, դեկանց կառուցմունք անդրէն սուզան, չուոցն յարմարութիւնք պակասեցան, ողնափայտին պատասպարան իսկոյն բեկաւ, կապարունք զրստին հաստուածոյ յօշատեցաւ, գոգք ամփոփման ծոցոյն կազմածոյ անարգեցան, խելք շրթանցն եզերաց խախտեալ ոստեաւ, պաղպաջունք բազմականացն անկեալ բարձաւ, վանդակապատին վայելչութիւն յատակեցաւ, զահաւորակին հանգստարանն շփոթեցաւ, մածմունք տախտակաշարք իմիաբանութեանց միմեանց անշատեցան,

հեղոյսք պնդման բւեռացն քարշեցան : Արգասիք իրին յիշատակարան ողբոց ինձ նմանեցաւ : Նաւուդիղն հանդէպ նաւին դեգերեալ ողբայ, ձեռն ի ծնօտի եղեալ՝ արտասուաց գետս ի ջուցանէ : Նշմարք սակաւ մնացուածոցն՝ ի ծայրից ծփմանց ազդելոյ ծովուն, իբր խողխողեալ բանաւոր, ողորմագին թախծանօք հեծէ : Վասն զի թէ զբարի նաւապետն երկնաւորօքն զօրօք յաշխարհիս ծովու առ ի զխորտակեալս իմ տապան իմանալի գոյութեանս առցէ աշխարել բանիս յարմարութիւն, ոչ ինչ վրիպեսցէ ի ստուգութենէ : Քանզի արդարեւ ելաց բարեգութն տէր յառակ մարդկութեանս զթաղեալ ազգակիցն, ելաց առ նմին և զերուսաղէմ մոլեալ և զՅուդաս մոլեգնեալ, յորոց երկուցն կորեաւ վստահութիւն յօրինակ նմանութեան աղարտեալ նաւի . իսկ միւսն հասեալ յատակս անդնդոց՝ առասան յուսոյն ձեռամբ ունողին յանքոյթն արտաբերեաց խաղաղութիւն :

Գ. Արդ իցէ թէ յաւելից հայել զբազմախորտակելի տապանակ մարմնոյս իմոյ նորոգեալ : Իցէ արդեօք տեսանել զփշրեալս նաւ ողբալի հոգւոյս ողջացեալ : Իցէ արդեօք տեսանել զբաժանեցեալս միջոցաւ մեծաւ՝ վերստին կցեալ : Իցէ արդեօք տեսանել զյոքնաթախիծ սիրտ վշտացելոյս բերկրեցեալ : Արդ իցէ ակն ունել նայել զյաւէտ

խաթարեալ կերպարան բնութեանս կրկին հանդերձեալ : Իցէ արդեօք թէ տեսից զքակտեալ տաղաւար թշուառացելումս միւսանգամ կանգնեցեալ : Իցէ արդեօք յուսալինայել զտարամերժեալ գերիս ազատեալ : Սպաքէն գուցէ ակն ունել զանկեալս ի շնորհէդ լուսոյ դարձեալ կազդուրեալ : Արդեօք տեսից զվայելչութիւն բնտանիդ քո պայծառութեան յողորմութիւն ինձ երևեցեալ : Եթէ տեսից երբէք զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ ժպտեցեալ : Արդեօք լուսնոյց ընդ ձայնի գուծիս աւետեաց համբաւ ինձ առաքեցեալ : Արդեօք տեսից զբերակործան վնասեցեալս անօթ կազմեցեալ : Իցէ թէ տեսցեն պատուհանք աշացս իմաստից զմուրհակ պարտուցս իմոց պատառեալ : Եթէ յայտնեսցի օրն իմ անձկութեան շնորհին քաւութեան բարւոք ինձ ծագեալ : Արդեօք մտից ի խրախճանութիւն խորանին լուսոյ քն առաջնորդեալ : Իցէ թէ կենդանի լինիցին ոսկերքս, ըստ եզեկիւի, ցամաքեալքս ի կենդանութեանց եկաւորութեամբ ազդողական շնչոյս զօրացեալ : Իցէ թէ յաւելից հայել ի տաճար սուբ քո, աղաղակաւն մարգարէին ի պորտոյ կիտին, հերքեալս ի լուսոյ որ կամ առաջի քո ամաչեցեալ : Եթէ լինիցի խաւարասնունդս մթացելոյ ծագման առաւօտ : Եթէ հասցէ տեսանել զտագնապեալս

մշտասառուոյց յեղանակս զարնանն մօտ : Եթէ տեսից զցօղ անձրևոյն կանաչացուցանողն հոգւոց ինձ արօտ : Եթէ իցէ արդեօք նկատել զզազանաբեկ հերքելի ոչխարս վերստին կամաց զթուլթեան քո հօտ :

Դ. Եւ քանզի ըստ բանին Յոբայ շուրջ պատեալ են չարեացն հնարք ընդ որ ոչ կարացից անցանել. իսկ եթէ լոյս ողորմութեան բարերար կամաց քոց ցուցցի, զթուլթեան քոյ դուռն բացցի, ճառագայթ փառաց քոց ծաւալեսցի, խնամք ձեռին քոյ յայտնեսցի, արեգականդ կենաց օր տարածեսցի, առաւօտիդ ըղձալի տեսիլ մերկացի, առատութիւն քաղցրութեան քոյ աղբերացի, վտակ արարչիդ կողից հոսեսցի, ծորումն անապակ սիրոյ քոյ հեղցի, ծագումն աւետեաց շնորհի քոյ երևեսցի, պարգևիդ քո ծառ ծաղկեսցի, մասունք օրհնեալ մարմնոյդ բաշխեսցի, համառօտեալն ակնկալութիւն հանդիպեսցի, հատուածեալ ձայն ողջունի քոյ տէր լուիցի, հեռացեալդ խաղաղութիւն մերձեսցի. յայսոսիկ յաւէտ սովին սահմանաւ երանականաւ հաւատ ընկալեալ յուսոյ հաստատնոյ, ապաւինեալ ի Հոգիդ քո սուրբ, որ ընդ Հօր քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութեան ընդ քեզ փառատրեալ ի լոյս անմատոյց, որով կեանք և երանութիւն քառութեամբ հանդերձ ընծայեալ ինձ մեղապար-

տիս . յաւանդ անկորուստ ընդ իս պահելով առ-
հաւատչեայճ շմարիտ յիշատակի, իձիրանեղծու-
թեան անուամբդ անճառելեալ ահաւորութեան
հզօրի սրբոյ միայնոյ և անքննելի տէրութեան
երբեականճնաւորութեանդ՝ որ ետդ յիսկութեան
յէութեան և յարակայութիւն բարձրութեան
քաղցրութեամբ և ողորմութեամբ մարդասիրու-
թեամբ պսակեալ հանդերձեալ և թագաւորեալ :
Այո առ ամենեսին ամենայնիւ յամենայնի կարող
ես, գթած. և քեզ վայել է փառք յայսմ յաւիտենի
և ի հանդերձեալ մշտնջենաւորութիւն յայտնու-
թեան աւուրն մեծի, յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԻԶ.

Վերսին յաւերժած կրկին հեծուքան.

Ա. Եւ արդ ստուգապէս և իրաւաբար, ընդ որս
որք ըստ ձայնից կողկողանացն և զբանիցն յար-
մարութիւն հանդերձեն, ի նոյն զիր բերեալ զա-
ւարտմունս տանցն, որովք առաւել սաստիկ մոր-
մոքեալ ճմլեցուցանեն զաղէտս կարեացն սրտին
ըղձից առ արտասուացն բղիսմունս. ուստի և
բազմեալ իմ ի զլուսս պարու ակմբից դասու
այնր երախանաց, որք զլալեանցն յեղանակեն
բանաստեղծութիւն, և ես ընդ նոսին՝ նոցին հե-
ծութեամբ աւաղական ձայնարկութեամբ զան-
ձինս տարածանեմ զվշտակրութիւն, որ ոչ

բնաւին մեռեալ աշխարհի, և ոչ իսկապէս կենդանի Աստուծոյ, ոչ ջերմ սոսկ և ոչ ցուրտ յատուկ, ըստ առակի աւետարանչին գրեալ իյայտնութեանն. երիցս ատելի երբեակ տէրութեանն և ամենատես արարչութեանն: Եւ այս են պատկանեալ թախճականացն կերպադրութիւնք, կրկին ողորմելի այսու երևեցեալ՝ որ ի մի զիծ սահմանեալ կացուցանեն զթշուառութեանցն զօրինակ, այսպիսի կցորդութեամբ շաղկապեալ:

Բ. Պարտուցն ժխտեալ տաղանդացն՝ ճեպով մեծաւ իտուժի, ես ապիկար մատնեալ անարժան գործովք յիրաւի, վատնիչ արքունի զանձուց կրկնադատ և անթափելի, պատասխանատու մեծին ըմբռնեալ անհրաժարելի, բիւրքանքարոյ խնդիր՝ ես չունիմ կշիռ մի ունկի: Անբարեխօս կապեալ ի պահեստ դառն արգելանի, հեծումն և վաստակ ցաւոց ճաշակեալ յաննշոյլ բանտի, անապաւէն տանջեալ անթոշակ կամ ողորմելի. այլ յեղանակ ինձ ողբականաց աստուստ կնքեցի, փոխատրեցի սովին բարբառով կոծ կսկծելի, կարգադրեցի շրջաբերութեամբ ի նոյն պայմանի, անհատական թիւ խորհրդական երկեակ տասնեկի: Աղքատութեանն հնոց յամենուստ մասանց մրրկի, անպատրասար թշուառ վտանգեալ սրտիւ ի գրաւի, տարակուսեալ հոգւով ապաշնորհ այր ի վրի-

պակի, անխնամելի հայցմամբ դատաստանն յինէն պահանջի : Մեղաց և մահու զինուք զգայարան գաղտնեացս խոցի, անփրկելի մատնեալ բռնութեան չարեացս գերի, սուր սուսերաւ սաստից գոյութիւն բնութեանս յօշատի : Յիշատակաւ բեմին աստստին ի դատաստանի, անծագելի մռայլ չարատես աշացս երևի, անձեռնկալ կապեալ եղկելիս ի տարակուսի, հարկութիւն դիմաց պատկերի վերնոյն տեսանի : Յոյժ անարև և անվերարկու ի տարտարոսի, անպաւէն մոլար մորմոքեալ ի հուր գեհենի, անյայտնելի կորուստ կործանեալ ի մեղաց վիհ : Ահա զոր ունիմ արծաթ անպիտան ոչ երբէք յարգի, և ոչ ընդունի և կամ համբարի ի գանձ տէրունի, հայցուած պղտոր և ձեռն անմաքուր աննուիրելի : Այլ բեկեալ սրտիւ մատանց տատանմամբ յոյս առեալ դարձի, զդէմս ի յերկիր եղեալ պաղատիմ մօրդ Յիսուսի, բարեխօսեա մաղթեա քաւութիւն ինձ մեղաւորի՝ դու զօրաւոր փրկանակ կենաց իսկուհի երկնի, քեզ օրհնութիւնք ձայնից և բուրմունք խնկոց ի յերկրի և անուշից իւղոց մատուցումն յամենայնի :

Գ. Արդ յասացեալ ողբոցս հիւսուած այլ մասն յաւելի, բարերարին շնորհաց արտասուաց պըտուղ մատուցի. զկորստեան խորս չափելով զորքանն երբէք ոչ գտի, մասնաւորօք բանիւք

ի հանդէս նորին ջանացի, զմտացս արագեալ
զթեւս յերևոյթ իրին ոչ հասի, զուշին պարտու-
թիւն յանվթարեւեացն բաժակ բարկութեան
ի ձեռն իմառի, զտարտամութիւն տարակուսա-
նացս իբր ճաշակումն մահու արբի. և այժմ
զյանցիցն յաճախութիւն ողորմելի ձայնիւ յերգ
արկի: Սնեբեւոյթ կրակարան տապոյ բորբոք-
մամբ մեծաւ անզովանալի, անտեսական իմն
քրայս հալոցաց սաստիկ եռացմամբ անշիջա-
նելի, սլաքս նետից պատկանեալ դեղովք ի
շաեմարան խորութեան սրտի, խիթք ցաւոց խո-
ցոտման մահու ի գնացս երակաց գոյութեան
լերդի, կիրք երկանց անճարակ ճեպոյ ի պա-
տուած աղեացս անելանելի. անզօրելի դեղոց
ջերմութիւն ի յերիկամանց մասունս երկակի,
անհնարաւորդառնութիւն մաղձի ի նախադուռն
իմոյս կոկորդի: Սաւղս ձայնից լքուցանողաց
ի փողս շնչոյս խոշորս հնչի, բազմահատուած
էութիւն բնութեանս ներհակք միմեանց ի պատե-
րազմի, երկշոտութեամբ կարծեաց վարանեալ
ամենայնիւ կայ ի վտանգի. հարազատաց դաւա-
ճանութիւն անհաշտելի ի կոտորուածի, ոչ
մեռեալ և ոչ կենդանի թաղեալ ի մեղաց զարշու-
թեան տղմի, կասկածաւոր պատժապարտու-
թեամբ վերակնարկելով քեզ բարերարի, յա-
նակնկալ կենաց վիճարտաբերել ի լոյս անձկալի:

դ. Նոյն ինքն որ զայս բան տալաւորեաց՝ ընդ երջանկացն պսակեսցի, ականարկելով քո ողորմութեան անարատիցն հաղորդեսցի, վասն զենման Աստուծոյ բանիդ՝ բարեգործեալ քե կենդանասցի. օրհնութիւն գովեալ քո շրթանց ի գլուխ բաշխողի այսր մատենի, հաստատեսցի ըղձականութիւն սողոմոնեան բանիս առակի, նկարագրեա Հոգւով քո բարձրեալ ի նորոգումն անեղծանելի. զի դու միայն ես երկայնամիտ ներող, քեզ փարք յամենայնի, ամէն :

ԲԱՆ ԻԷ.

Վերսին յաւելուած կրկին նեծութեամբ.

Ա. Նի քանզի ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծութեանց վերբնծայելոց զղբութիւն թուոցս յարմարեցի կական և հեծութիւն, հառաչանք կողկողագին, դառնութեան լալումն և արտասուաց երգ, դարձեալ սկսայց զճառ պաղատանացս խոստովանօրէն զղջականաբար զգաղտնաժածուկն յայտնաբարբառ. զի անդրադարձութեամբ սկզբմամբն և վերջաւորօքն բառիւք, զնոյն համաձեռութիւն ի մի թախանձ նմին մաղթանաց հոգեկեցոյցն խոնարհութեան աստանօրելից :

Բ. Մեղայ մեծիդ բարերարութեան՝ անարգս մեղայ, մեղայ ծագման ճառագայթից՝ խաւարս

մեղայ, մեղայ շնորհացդ անբաւ երախտեաց՝
 արդարեւ մեղայ, մեղայ սիրոյդ վերնում գթու-
 թեան՝ յայտնապէս մեղայ, մեղայ ստացողիդ
 յոչեութենէ՝ ստուգապէս մեղայ, մեղայ գերու-
 նակ գոգոյդ գրգացաց՝ անբաւս մեղայ, մեղայ
 աննուազ լուսոյդ վայելման՝ նենգողս մեղայ,
 մեղայ ճաշակման անճառդ կենաց՝ բազումս
 մեղայ, մեղայ անհաս պարգեացդ ձրից՝ հանա-
 պազ մեղայ, մեղայ գովեալ մարմնոյդ Սատու-
 ծոյ՝ մահու չափ մեղայ, մեղայ պաշտելի արեան
 արարչիդ՝ իսկապէս մեղայ : Սիս արդարեւ
 օրհնեալ է հատուած բանի յուսադրական սրտի
 այսր մեղայի, սոյն սա պատուելի աւանդ,
 անմոռաց պատուէր, հայրենեացն տուր, նա-
 խահարցն օրէն, համայնից թոշակ, անհերքելի
 բան, զօրաւոր պատասխանի, կենդանութեան
 կամուրջ, ախորժելի վերնոյն, սիրելի սրբոց,
 անխզելի կապ, հրաշալի բարբառ, անշրջելի
 պատճառ, բաղձալի աղերս, փափաքելի սեղան,
 սրտաբեկ հնչումն, անհնարից ճարակ, կարծ-
 րութեան վանիչ, աստուածապաշտից սահման,
 հեթանոսաց գիրք, վաղնջուց կանոն, քրիստո-
 նէից հարազատ, արարչութեանն յաղթող, ան-
 ջրբաւտ հզօր, խտրոց ահաւոր, արուեստ
 բարձրութեան, խորութիւն անչափ, հիացման
 տեսիլ, խորհուրդ կնքեալ, ընդ որ չիք ումեք

անցանել, եթէ ոչ անմբռնելի մտաց արագման զսա ծանիցէ : Զայն բարեպատեհ հրաշաւորական, որ ոչ յիշատակեցաւ ի վերջին դատակնիք դասուն լքելոյ . գուցէ առ նմին խզեալ համառօտ զլրիժակն իրաւանց մահուն հասելոյ, յորմէ բնորութիւնն ապագործ եղեալ, զսահմանն յաւիտենական քակտեսցէ : Զարդ փառաց մեծութեան, որով նոյն ինքն աստուածութիւնն պսակեալ բարգաւաճի : Քանզի ով որ դիմեալ կալաւ զեղջերաց սեղանոյ այսր սրբութեան, և ոչ առ ժամայն պրծեալ ի պատժոց անարատ զտաւ : Իսկ եթէ Ս. քար զարմեան և Սաւուղ կիսեան և Յուդա սիմոնեան ասելով զսոյն ոչ արդարացան, և ես վկայեմ իրաւամբք խոստովանեալ զայս պայման բանի, զի ականայիցն բռնադատելոց ոչ է կատարեալ սէր, ուստի և ոչ բովանդակապէս փրկութիւն : Իսկ ես կամաւ համբուրեմ դարձեալ կրկնելով զերջանիկ բանիդ զմկրտութեան հարազատս :

Գ. Մեղայ, երախտեացդ մոռացութեան՝ վերստին մեղայ, մեղայ մարմնոյ ձեռն յոգի հարեալ՝ յիմարս մեղայ, մեղայ առ կեանսդ դրժողութեան՝ իսկ և իսկ մեղայ, մեղայ բանիդ ապախտ առնելոյ՝ չարաչար մեղայ, մեղայ ի յօր սատակման ինձէն ստիպեալ՝ վատթարս մեղայ, մեղայ պարտականս անկենդան մահուն՝ ձաղելիս մեղայ,

մեղայ անպատկառս քո բարձրութեան՝ տաղտկալիս մեղայ : Վերջին ինձ կրկին աշխարհոգևոր՝ զի ի կորուստ և ի կործանումն ինձ երևեցաւ, զի անդարձս վտարեցայ, զի որդիս թշնամի գրեցայ, զի ի բարձանցն երկնից ընկեցայ, զի փուշս վարուց դիզի : Եւ ևս առ սմին ողբք աղաղակի, զի անձամբ զանձն անարգեցի, զի բազին կորուսչին գտայ : Սյլ իմն կսկիծ դժընդակ սրտի, զի զիս ունին առ որ չեմ, զարտաքնայարդար բաժակս անմաքուր, զբռեալ որմս զարշուկակ, զսին պարծանօք պաճուճեալս, զլոյսս ի մռայլ շրջեալ՝ զգերանակիր ակնս թրշուռառացեալ, զջահս փառաց շիջեալ, զամենայնիւս յամենայնի ամենայն իրօք վնասակարս, առ փնօրինականսն տէրունականս, առ յայտնութիւնսն աստուածայինս, առ երևմունսն արարչագիրս, առ խոնարհութիւնսն սարսափելիս, առ այն զոր տեսի աչօք իսկ իմովք, առ որ մեծ է պատասխանատուութիւնս քան առ համօրէն աւետարանին զարմանս, հիացմունս, հոգս հալոդականս, անդամունս անհնարաւորս, թուականութիւնս մտաց անբարդելիս, ելմունս անկատարս, իջմունս անհաստատս, յուսահատութիւնս յարմարականս, յանդիմանութիւնս պատշաճականս, ձաղանս պատեհագոյնս, նզովրս իրաւացիս, անէծս արժանահատոյցս : Սրդ

այսօքիկ են մեղաւորիս իմ կշտամբութիւնք, և ինքնահարուած տանջանաւորութիւն :

Դ. Եւ քանզի կարող ես զայս ամենայն զպարտըս թողուլ և զխայթուածս մահու բժշկել, տէր ողորմութեանց, Աստուած բոլորից, Քրիստոս թագաւոր բարձրեալ Հօր որդի, ստեղծիչ գթած բարերար, օրհնեալ առատ հարուստ, ահաւոր հզօր ողորմած, տեսուչ ձեռնկալ հաստիչ, ապրեցուցիչ դարմանիչ կեցուցիչ, երկայնամիտ անխակալ ապաւէն, բժիշկ գովեալ երկնաւոր, անճառ լոյս կեանք, յարութիւն նորոգութիւն քաւութիւն. եթէ հայեսցես մարդասիրութեամբ, ըստ որում քոյդ են սովորութիւնք, նայեցեալ ի քեզ կողկողիմ և ես. եթէ լուիցես, հառաչեմ. եթէ ունկն մատուցանիցես, պաղատիմ. եթէ անսայցես, աղերսեմ. եթէ ներեսցես, աղաչեմ. եթէ առ իս դառնայցես, գոչեմ : Ապա եթէ անտես առնիցես, կործանիմ. իսկ եթէ առ ոտն հարկանիցես, լամ. եթէ զոգեպահն ոչ ընծայեսցես, մեռանիմ, ապա եթէ ահարկու դէմս ցուցանիցես, սատակիմ. իսկ եթէ սաստեսցես, դողամ. եթէ խեթիւ տեսանես, սոսկամ. ապա եթէ սաստկանաս, սարսափեմ. եթէ հալածես. հեծեմ. իսկ եթէ ընդ վայր հարկանիցես, հերքիմ, եթէ զողբոց վհատութիւնս ոչ առցես, տազնապիմ. եթէ խստանաս, փախնում, ապա եթէ

սպառնաւ, ընկճիմ: Իսկ եթէ քննես, քարկոծիմ. ապա եթէ ուժգինս ականարկես, սուզանիմ. եթէ ոչ անխայեսցես, մերծիմ. եթէ կոչեսցես, խիթամ. իսկ եթէ աչս յառեսցես, ամաչեմ. եթէ ձայն տացես, երկնչիմ: Զբարեացն պարզեմատնեալ, զերանութիւնն թողեալ, զշնորհն լքեալ, զուխտն ցրեալ, զաւանդն կենաց մոռացեալ, զհամարձակութեան վստահութիւն կորուսեալ, զստեղծիչդ էիցս բարկացուցեալ, զանճառութիւն շնորհին ընդոանեալ, զպատուոյն պատկեր այլայլեալ: Իսկ եթէ առ այս խեղդ մահու հեծութեան ցաւոյ մարդասիրեալ առ իս ժամանեցուցես, տէր Յիսուս Քրիստոս, զազդեալն գիր լնանիլ իյիս, եթէ բժշկութիւն դադարեցուցանէ զմեղս մեծամեծս, որով ամենառատ քաղցրութեամբ պատուաստեալ ի քեզ, զքոյդ կերպարան լուսոյ նկարեալ յոգի՝ վերստին գտեալ պնդեցայց քաւեալ, և ստեղծեալ կրկին ի փրկութիւն անմահից կենացն անախտականաց. և քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԻԸ.

Վերսիին յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. Եւ արդ զորս յայտնեցից, և յաղագս ոյց նշանակեցից, և վասն որպիսեանց ճառեցից, և

զորքան ծածկեալս մերկացուցից, և կամ վասն
որոց խոստովանեցայց. զներկայիցս զոր արդէն
ունիմ, թէ զանցելոցն՝ զոր մթերեցի. զապայիցն՝
յորոց կասկածեմ, թէ զբազմասան շարժու-
թեանցն՝ յորոց գլորեցայ. զփոքրն ինձ համա-
րեալ՝ որ է Աստուծոյ մեծ գրեցեալ, թէ զանկեր-
պագրելին չիշատակելի. զնուսն՝ որ է առա-
ւել, թէ զթեթևագոյնսն՝ որ են ծանունք.
զհոգեկանանցն կրից կորուսչաց, թէ զմարմնա-
կանաց ախտից սպանողաց. զառ դրունս հեշ-
տականանցն, թէ զծայրակոտոր վնասակարու-
թեանցն. զաներևութիցն, թէ զտեսականացն.
զառ ձևոն հպաւորութիւն, թէ զառ նոյն ինքն
շունչ հեռաւորութիւն. զլայնականն դիւրին
խածմունս, թէ զերկարաւորն նետաձգութիւն.
զխորութեանն զանչափութիւն, թէ զամենա-
ծախն յայտնատեսիլ. զյոգնագլուխն պոռնկու-
թիւն, թէ զառողջութեանն անբժշկութիւն.
զպարարումն չարին մարմնովս, թէ զսովիւն
բարւոյն հոգւովս, զխնամովն հանդիսանալ յոչ
ախորժելիսն Աստուծոյ, թէ զբռնադատութեանն
տոռամբ ձգիւն ինոյն մոլեգնութիւն. զառ ի
մահն մեղաց, թէ զընդունայնութեանն կար-
ծեաց :

Բ. Արդարև որպէս կամաւ խելագար զերծեալ
ի ձորձոյ, զառականացս տեսիլ յանդիմանեցի,

զընդդէմսն գործեալ իմաստնոյն, որ թէ հանճարեղքն վերարկեցեն զամօթս իւրեանց, օտարացեալս ի կրօնից, հեռացեալս ի կարգաց, ի սրբութեան անսուրբ, ի կուսութեան անմաքուր, յարդարութեան ամբարիշտ, ի բարեպաշտութեան վնասապարտ, բերանովս մերձ առ ստացողն և հեռի երիկամամբք, շրթամբքս պատուամատոյց, ըստ մարգարէին, այլ ոչ եթէ սրտիւս : Եւ եթէ պարտ է զքստմնելիսն ասել աստանօր, չար քան զտանջանսն յանդգնութիւն, իբր զուր իմն պաշտօնատարս Աստուծոյ, ի միտս անկայունս երկեակ ճանապարհաւ մահու վարանեալս՝ ջանամ և ոչ ինչ օգտիմ, պնդիմ և ոչ հասանեմ, փութամ և ոչ ժամանեմ, պնձկամ և ոչ տեսանեմ, փափաքիմ և ոչ հանդիպիմ, կարօտիմ և ոչ պատահիմ, ունիմ զամենայն երկրի, և եմ պատգամաւոր աղօթանուէր ամենայն աշխարհի : Այլ թող զբազումս զայսոսիկ, բւրեւար, և մի ունիցիս. դիւրինք են քեզ զսոսին եղծանել, քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել. վասն այնորիկ զրեցի առանց խնայելոյ, զի դու առատապէս ջնջեսցես, օրհնեալ, որ վասն մեր մեղաւորացս երկայնամիտ անուանեցար, ըստ մաղթանաց բանի հեծութեան սրտի եզրի երջանկի, յոյժ նեղեալ անձն և ձանձրացեալ ոգի բանին յիշատակաւ, որ զսոյն պատմէ. յամենայն կրից

մահացուցանողաց վտանգեալ, անկեալ ի ինձ
գարշութեան մեղաց անդնդականաց ապական-
ութեանց. քանզի չհաւատամ, թէ լսես իսկ ինձ,
ըստ Յոբայ ձայնին : Արդ ես ինձէն ինքնադսրով
աճնադատ գերի՝ կամաւորապէս մատն եղեալ
բնութեանս, արգելի փակեցի կնքեցի առ յինէն
յամենայն մասանց զկենացն հնար, զի ի փրկու-
թիւն մեղօք կապելոյս կրկին մեծասցիս զովեալ :

Գ. Եւ քանզի ի մարգարէէն բարւոք խրատեալ
փորձ գտցուք, մաղթել ընդ նմին հոգւով քո եր-
գեալ՝ յուսով հաստատնով ի քեզ ապաստանեալ.
Առէք ընդ ձեզ բանս, ասէ Ովսէէ, և դարձարհւր
առ տէր Աստուած ձեր, և ասացէք ցնա, կարող
ես թողուլ զմեղս. զի ընդունիցիք զբարիս, և
վայելեսցեն ի բարութեան անձինք ձեր : Ահա Աս-
տուած խօսեցաւ, և ո՞վ է որ ոչ լուիցէ. նոյն ինքն
վկայեաց, և ո՞վ է որ ոչ հաւատասցէ : Արդ այսո-
քիկ վճիռ պաշտելի, նուիրեալ պայման, սահ-
ման նոյնագոյ, կենաց աւետիս, կէտ տէրունի,
դուռն բարութեան, սփոփանաց հրաւեր, ճըշ-
գրիտ պատկեր, անստգիւտ գանձ, անմոռաց
յիշատակ : Այսու առ սոյն և ես հաւատ ընկա-
լեալ, աստուծոս վկայեմ սմին՝ ընդ մարգարէին,
կարող ես յամենայնի թողուլ զմեղանս բազմա-
բեղունս. և ևս զօրասցիս կրկին բարձրացեալ՝
առ ամենաթշուառ կործանեալ հոգիս : Յամե-

նայնի իշխես, ամենայնի բաւես, ամենայն ուրեք հասանես, ամենից բռնութեանց յաղթես, զամենայն կարծրութիւն փշրես, զամենայն ընդդիմահար վանես, զամենայն խտրութիւն վատնես, զամենայն սրացեալ ընդոտնես, զամենայն դառինս անուշես, զամենայն դժուարամոքելիս քաղցրացուցանես, զամենայն զպարտաշնորհես, զամենայն յանցանս թողուս : Կարողես, զօրաւոր, հզօր, հնարաւոր, ամենարուեստ, զամենեցուն զմէղս ընկղմել և չքացուցանել բառնալ ի միջոյ, իբր զճաճանչ փոքու կայծական սահմանեալ ի չափ ոչէից՝ անկեալ ընկլուզեալ կորուսեալ ի տիեզերատարածն ծովու :

Դ. Արդ բանիւ մաղթանաց վերծանողացն այսմ մատենի, ողորմեա՛ վասն խաչի և չարչարանաց մահու Որդւոյ քոյ, Հայր գթութեան : Սկիզբն առաքողի ողբերգութեան ձայնի այսմ արտօսւածին նուագի, որ զայս դեղ փրկութեան կենաց մեզ յարմարեցոյց, եղիցի բժշկեալ յանուն քո հզօր : Որ հետս ելից խոստովանութեան մեզ նկատեցոյց այսու պայմանաւ պատշաճականաւ, լիցի անարատ յւրոցն պարտեաց : Որ զհպարտութեանն թևս հարթել մեզ վարդապետեաց ի սոյն կանոնի կենաց պատգամի, եղիցի զերծեալ ի չար կապանաց մահու արկածից սկզբնականաց վերջնոց և միջնոց, երրորդութեամբ զբարեգործեալ,

ի նորոգութիւն լուսաւորութեան. ընդ որում և մեք զրեցուք երջանիկ գտեալ ընդ սմին :

Ընդդիմաբար դիւաց այս նուագ աղօթից, եւ դիւսարսուն ջերմասագնաց ախտաւորութեանց Աստուծով փառասիշ:

Ե. Արդ այսքանեացս անբաւից հրաշից հանդերձիչ Հայր ամենաստեղծ՝ անունդ ահաւոր, ձայն սարսափելի, կոչումն ընտանի, բան համբուրելի, ազդումն սքանչելի, հրաման սոսկալի, էութիւն անքննելի, գոյութիւն անճառելի, իսկութիւն անբաւելի, զօրութիւն անզննելի, կամք ամենաբարի, տէրութիւն անսահմանելի, մեծութիւն անչափելի, բարձրութիւն անբովանդակելի, որքանութիւն անկշռելի, առաւելութիւն անհասանելի, պատճառ որդւոյ հայրութեամբ, այլ ոչ նախադրութեամբ, քեւ և ի ձեռն քոյդ անպարագիր զօրութեանդ սաստեան տագնապող և դիւական տենդիս ջերմութեան, որ սպրդեալ մուծաւ ընդ մեղաց, զի փախիցէ ի մարդոյս՝ զարհուրեալ ի սխրալի և յանբաւելի արեան վտակի զառինդ երկնաւորի, որով սրսկեալ միանգամ ի մշտնջենաւորս համայն մաքրեցաք:

2. Եւ արդ յայս պատկառելի խոնարհութենէ արարչակերտս խորհրդոյ՝ ամաչեսցէ սատանայ ի գործս չարեաց իւրոցն հրեշտակաց. տանջեսցի և հալածեսցի, հեռացեալ և արտաքս առաքեալ ի շինուածոյ խորանէ քումդ բնակութեան

յարտաքին խաւարն : Եւ ջնջեալ մաքրեա զարտասուս ողբոցս ի դիմաց մերոց , և զհառաչումն ձայնիս հեծութեան ի սրտից մերոց : Եւ յիշատակաւ հարման հեղուսիցն քստմնափուշ տաժանատեսիլ ոգեպահանջից , որով պնդեցաւ միածինդ քո յաշտարակ խաչին , ցաւեսցի չարին : Եւ ի կողահերձ սայրասուր սլաքէ ուժգին բախմանէ , որով զվէրն մեծ ընկալաւ , ի սպառ սատակեսցի սկզբնարար մահուն : Եւ զի խոնարհեցոյց զգովեալն զլուս յաւանդել զոգին ի ծոց քո , բարձրեալ , ապստամբութիւն անբարի բարուցն Բելիաբայ ի կոր կործանեսցի , ամենայնիւ հերքեալ ի կորուստ : Եւ զի ղողեալ ծածկեցաւ անմահն իսկութիւն յորավայնի երկրի , այսու ամբարձեալն հպարտութիւն կարծեալ գոռոզին ի յատակս մահու դժոխոց մթին ստուերին յառեալ դիտեսցէ . և յիշեսցէ զառաջին հարուածն անբժշկական , որով մահացաւ դիմամարտութիւն թիւնից վիշապին կենարարն կրիւք ամենագորին : Վասն զի ի փառս քո . Հայր ողորմութեան , իբր ի գովեստ Որդւոյ քոյ Հոգւովդ սրբով զայս խոստովանիմ . քանզի ոչ պիտակինչ սոսկ զօրութեանն ունի զմիւսմէն առ մի խորհրդականն խորութեան , այլ զանսկիզբն բանդ անձնաւոր ընդ անժամանակդ հօր փառաւորեմք : Եւ քեզ միայնոյ սուրբ Երրորդու-

թեանդ, հաւասարապատիւ տէրութեանդ, համաբուն անբաժին ինքնութեանդ՝ օրհնաբանութիւն. գովութիւն զօրեղութիւն անճառ վայելչութիւն մեծութեան, բարեվիճակ հարթութեան, զուգակշիռ հաւասարութեան յաւիտեանս ամէն:

ԲԱՆ ԻԹ.

Վերսին յաւերած կրկին հեծուքան.

Ա. Եւ արդ դու միայն սկիզբն բարեաց, գթութիւն անճառ, Որդի բարձրեալ միոյդ Աստուծոյ, որ զողջոյն զօրն թողութեան ցուցեր փրկարան, և ոչ կորստեան դատապարտարան, յեղանակեալ ինձ զաւուրն չար առ մեծ աւետիս ակընկալութեան : Բժիշկ ախտացելոյս, հովիւ մոլորեալ ոչխարիս, տէր ապաւինեալ ծառայիս, գինի անապակ մեծ տրամեցելոյս, սպեղանեաց դեղ վիրաւորեցելոյս, ազատութիւն մեղօք գրաւելոյս, օրհնութիւն բարեաց մերժելոյս, կնիք շնորհաց խոտելոյս, օծումն կոչման կապտելոյս, կանգնումն վերստին կործանեցելոյս, պատսպարան հզօր գլորեցելոյս, օժանդակ վեհ գայթակղեցելոյս, դուռն բարձրութեան տարա կուսելոյս, սանդուխք երանութեան եղկելոյս, ճանապարհ շաւղաց մոլորելոյս, թագաւորներոյ պարտելոյս, քաղցր յուսադրութիւն լքելոյս, ձեռնկալ կենաց հերքելոյս, մեծդ միայն և

ամենառատ, որ զլիութիւն բարեաց սահմանեալ հեղուս անչափ յաճախութեամբ քան զոր խընդրեմք և իմանամք, ըստ Պաւղոսի գոհաբանութեան : Քանզի իննուց յսնից և թուոց երից և չորեակ տասանց ի վաղորդայնէ տունջեանն առ մուտս արևուն, անդուստ առ նմին յաւէտ կարկառմամբ իսկ և իսկ ի սոյն անարգել սըրտիւ, ի վեր է քան զաղերսանաց ակնկալութիւն մարդկան, բարեգործել միմեանց շնորհատութիւն . իսկ առ իմս թշուառութեան և անարգութեան գքոյդ եղեալ փառս, ամենակարող զօրութիւն ահեղ, բոլորից Աստուած, օրհնեալ տէր Քրիստոս, որովք սահմանեսցի կշռութեամբ չափոյ հաստողիդ ընդ հողոյս հաւասարութիւն կցորդեալ : Քանզի մնաս յայտոսիկ անբաւ և անհետազօտելի, ամենեւին բարի անմասն բարկութեան խաւարի, ուստի յոյժ նուազ են քում մեծութեան աստեղացն թիւք, զորս գոյացուցեալ յօչէից յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր, և կամ հիւթ երկրի՝ ի յօդս հեղեալ, զոր ի չգոյից հաստեալ տարածումն յատակի կառուցեր, քան ինձ նախագրեալ համարդ սակաւութեան, որովք քեզ նմանիլ վարդապետեցեր :

Բ. Ահա ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ ի քոյդ լոյս կամաց երկայնմտութեան՝ հանուրց չարութիւն, իբր դոյզն մռայլ ի տապ արևու, և որպէս աս-

տուստ իսկ կիրք բնութեանց զհասարակաց
բարուց ցուցանէ : Քանզի ո՞վ ոք ի մարդկանէ
մեղաւ և ոչ զղջացաւ . ո՞վ ոք զագրացաւ և ոչ
ամաչեաց . ո՞վ ոք զարշեցաւ և ոչ պատկառեաց .
ո՞վ ոք սխալեաց և ոչ ապաշաւեաց . ո՞վ ոք կոր-
ծանեցաւ և ոչ հեծեծեաց . ո՞վ ոք գայթակղեցաւ
և ոչ ստրջացաւ . ո՞վ ոք պարտեցաւ և ոչ ին-
քեամբ ըմբերանեցաւ , ո՞վ ոք պատրեցաւ և ոչ
յոգւոց ելաւ . ո՞վ ոք ճաշակեաց լեղի և ոչ դառ-
նացաւ . ո՞վ ոք անկաւ ի բարձրութենէ և ոչ ըն-
դոստեաւ . ո՞վ ոք կորոյս մեծութիւն և ոչ աշխա-
րեաց . ո՞վ ոք զրկեցաւ յերանութիւնէ և ոչ ելաց .
ո՞վ ոք կապտեցաւ ի շնորհէ փառաց և ոչ ողբաց .
ո՞վ ոք գտաւ ինքեան վնասակար և ոչ ըստ-
գտաւ . ո՞վ ոք մերժեցաւ յերեսացն Աստուծոյ և
ոչ հառաչեաց . ո՞վ ոք լուաւ զԱստուծոյ սպառ-
նալիսն և ոչ սոսկացաւ . ո՞վ ոք ընդ մի չարեացն
հազարս չաւաղեաց . ո՞վ ոք մերկացեալ յաւուրս
ձմերայնոյ և ոչ զովացաւ . ո՞վ ոք անօրինեցաւ
և ոչ քարամբք զմիտսն կոծեաց , ո՞վ ոք ետես
զստրուկն յիւրում մեծութեան և ոչ զկծեցաւ .
ո՞վ ոք կատարեաց չարիս և ոչ զինքն իսկ նզո-
ւեաց . ո՞վ ոք ախտացաւ և ոչ զանձն դսրովեաց .
ո՞վ ոք յամօթալեացն գործեաց և ոչ զիւրն մար-
մին ձաղեաց . ո՞վ ոք ի պատկառելիսն հպեցաւ և
ոչ զօրն իւր անիծեաց . ո՞վ ոք զգործեցեալսն յի-

շեաց և ոչ տապաքալ. ո՛վ ոք զգաղտնիսն մտա-
բերեաց, և ոչ խորովեցալ. ո՛վ ոք զծածուկսն
նկատեաց և ոչ մահ կորստեան խնդրեաց. ո՛վ
ոք զաներևոյթսն կերպաւորեաց և ոչ կրկին
յերկիր կորացալ. ո՛վ ոք ընդ մեղացն հեշտու-
թեան բոց անշէջ հնոցի ոչ խառնեաց. ո՛վ ոք զվը-
նասակարսն բնութեանն, և ոչ պապակեցալ.
ո՛վ ոք զկամաւ ներգործեալսն, և ոչ սատակման
ինքեան աղօթեաց. ո՛վ ոք զանճառելիսն, և ոչ
խռովեցալ. ո՛վ ոք զանկրելիսն էութեանն, և ոչ
թախծեցալ. ո՛վ ոք զմեծամեծսն, և ոչ մաշեցալ.
ո՛վ ոք զանբծութեանն ապականարարսն, և ոչ
տոչորեցալ. ո՛վ ոք զտարազրութեանն պատ-
ճառ յանցմունս, և ոչ տագնապեցալ. ո՛վ ոք
զերեսացն աղտեղի տեսիլ, և ոչ բարկութեան
վերնոյն զանձն պարտ վարկալ. ո՛վ ոք զմի ի
կարևորացն մեղաց յաչս կերպացոյց և ոչ զի-
նուք մահու խոցեցալ, ո՛վ ոք զխայտառակա-
նացն, և ոչ վայս վիատութեան ընդ հեծութիւնս
ձայնին հիւսեաց. ո՛վ ոք յարքայական գահոյիցն
տնանկացալ և ոչ կարկամեալ ի վայր գլորեցալ.
ո՛վ ոք ընդ պսակին պերճութեան՝ հող ի գլուխ
եղեալ և ոչ կրկին չարչարեալ յոգի մահացալ.
ո՛վ ոք ընդ պայծառ պատմութեանին քրճազգած
եղեալ և ոչ տխրեցալ. ո՛վ ոք զկեանս իւր կո-
րոյս և ոչ արեան արտասուս երկնեաց. ո՛վ ոք

ընդ արկանելեաց լուսոյ խաւար զգեցաւ և ոչ
նուեղեցաւ. ո՞վ ոք ի վերայ սգոյ սիրելոյ ոչ
թառամեցաւ : Ահա այս կերպարանք ճշգրի-
տագոյնք պարտաւորիս յանդիմանութեան,
տխուր դէմ, քաղեալ ճաճանչ, ցամաքեալ
խոնաւութիւն, երիթացեալ շուրթն, անշքեալ
տիւն, տրտմեցեալ ոգի, այլայլեալ ձայն, կրրկ-
նեալ պարանոց : Եւ զի թէ ոք զիսկութիւնն
իսկ նշանակեսցէ, ոչ անօրինէ. անամբար-
տաւան միտ, անհպարտ սիրտ, անխնդրող
պարզեւի թշուառ, անաղերսալի պասքեալ, ինք-
նակշտամբելի դեգերեալ, իրաւամերժ սովեալ,
արդարալուկ քաղցեալ, պատշաճադատ հար-
ւածեալ, ինքնավկայ մահապարտեալ, արծա-
նապէս հանեալ, անձնանէծ եղկելի : Եւ զայս
թարգմանեալ ցուցանէ արդարագործ փարիսե-
ցին կշտամբեալ, և մեղապարտ մաքսաւորն
բարեհամբաւեալ :

Գ. Եւ արդ եթէ զչարիսն՝ հնարաւորութիւն
բանսարկուին գտողին զմեզ գայթակղեալս,
զիւրսն ի մեզ սերմանիս առ օրն համարեսցի,
զիւրդ ոչ զբարիսն անկեալս ի մեզ հոգւոյ
արութիւնս ի խնամակալութենէ կամաց կեցուց-
չիդ օն և օն գրեսցես, տէր բարեգութ, հզօր և
յաղթող, քաւիչ մեղուցելոց, կարող յամե-
նայնի առ ամենայն փրկութիւն : Եթէ զան-

դունդս առ երկինս փոխես, և կամ զխաւար մթութեան ի լոյս հաստատես, եթէ զդառնութիւն լեղոյ ի մանանայի քաղցրութիւն կազմես, և կամ զկոծ սաստկութեան վշտաց ի պարս դասու բերկրութեան հարսանեաց կարգես, դիւրինք և հնարաւորք են քեզ այսոքիկ. և ևս քան զսոսին բաւես առ նոսին տիրեալ համայնից ահաւորապէս, և քեզ փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ Լ.

Վերսիս յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ ճշմարտեսցի բան քո, ողորմած բոլորից Աստուած, ներող և օրհնեալ, ի բազմագթելին դարձաւորութիւն աւուրն պատկերի զղջման մեղաւորին. թէ և առ յետին իսկ շունչն իցէ բնորութիւն, և կամ ի մէջ չարութեանն փոխադրութիւն : Մանաւանդ զի դժնեայ կցորդս այս անձնիշխանական՝ միշտ մարտիկ, խաբող շողոքորթ, յարեալ ի ստութիւն, բստ առակողին արածող հողմոց, դժուարունելի հաստողին փախչող, գերեալ որսողին մոլեկան մարմնոյս, ներհակ տնկակից, յոգնապատճառեան ամենավարան, զոր քո է գիտել զքանեացն յաճախութիւն : Եւ զկնի մեղանացն, ողորմագինս իմն ողբարկութիւնս վհատականս տաժա-

նակոծս բազմաւաղելիս, քո առաջի տէր գթարկութիւնս գրեալս արտասուօք, թառանչս թշուառութեանց կարգելոց անբաւս չար վտանգից մեղսատագնապ պատկառեցելոյն :

Բ. Եւ զի մի կրկնաբանութիւնս ի շատխօսութիւն կրթեսցի, առաւելքան զսոյն այսուողբալի. քանզի ոչ երբէք համարձակի խնդրել իւր զարքայութիւն, այլ զտանջանացն թեթևութիւն, ոչ ընդ կենդանեացն ի լոյս, քան թէ ընդ գերեզմանականացն զգայական շնչովն ի խաւար. ոչ ընդ ամբարձեալսն, այլ ընդ բեկեալսն և ընդ խորտակեալսն : Իհանգստեան իւրում վաստակեալ, իխրախութեան ինքեան տրտմեցեալ. դիմօք ժպտեալ և մտօք խոցեալ. կերպ ի ծաղր և աչք ի յողբումն. եղեսք զսփոփանս ձևացուցանէ և արտասուքն զդառնութիւն սրտին ճըշմարտէ : Ըմպանակք երկու յերկոսին ձեռին, մինն արեամբ և միւսն կաթամբ. երկու բուրանոցք կայծակնաւորք, մինն խնկով և միւսն ճեճճերիւ. սկաւառակք կրկին կրաւորականք համոց, մինն քաղցու և միւսն դառնութեամբ. բաժակք զոյգ առ երկուս բերմունս, մինն արտօսք և միւսն ծծումբ. տաշտք կրեցեալք ի ծայրս մատանց, մինն գինի և միւսն լեղի. դրունք տեսանելեաց ներհակաց, մինն իլաց և միւսն ի վրիպումն. խանութք հալոցականաց

հակառակութեանց, մինն արծարծէ և միւսն շիջուցանէ. հայեցուածք դիմաց երկուց մինն դոյզն ողորջանօք և միւսն անխայելի բարկութեամբ. համբարձումն երկակի բազկաց, ոմն ի հարուածս և ոմն ի մերժումն. դէմք կրկնակի կերպից, մինն տխրեալ և միւսն ցասուցեալ, կշտամբանք ընդ միոյ երկու, մինն աստեացս և միւսն ապառնեացն. ապաւինութիւնք կարծողականց, մինն գոնէ և միւսն թերևս. իմի բերան երկակի բարբառ, մինն եղկութիւն և միւսն խռովութիւն. երկուս ազդմունս ի միում սրտի, մինն կեղակարծ յուսոյ և միւսն ճշգրիտ կորստեան. ամպ լրթագոյն ահագնատեսիլ կրրկին տեղացմանց, մինն նետս և միւսն քարինս. որոտումն ահեղ երկոցունց բերմանց, մինն կարկուտ և միւսն հրացան. ցայգ ցաւազին երկուց վտանգից, մինն լալոյ և միւսն մահու. առաւօտ սգոյ երկուց բողբոմանց, մինն սաստից և միւսն սպառնալեաց. արեգակունք երկու իյերկուց ծայրից, մինն խաւարի և միւսն կիզման :

Գ. Եթէ հարուածոց աջ կառուցանի, ինքեան վարկանի. և թէ ձեռն պարզեաձիր, ոչ իւր ակն ունի : Ի պարծանս ուրուք կորանայ, յամբարձումն գլխոյ ընկճի, ի չարեացն յիշատակ հեծէ, ի ճառս մաքրոց պատկառէ, ի պատմութիւնս հանդերձելոցն երերի : Եթէ օրհնի յումեքէ յայ-

տնի, ի ծածուկ զանձն անիծանէ, եթէ գովեստ
յումեքէ լսէ, պարսաւանօք զինքն կշտամբէ,
եթէ դսրովեսցի սաստկապէս, ինքեամբ ինքեան
վկայէ. եթէ ձաղեսցի ուժգին, սակաւ հատու-
ցումն առաւել պարտուցն գրեսցէ. եթէ րդձումն
մահու ինքեան լսիցէ, այո ասէ, և դարձեալ
կրկնէ. և եթէ որոգայթ մահու ճայթեսցէ յերկնէ,
հազիւ զդէմսն համբառնայցէ : Զիւրոց իրաւան-
ցրն մատեան խփեալ, զպատասխանութեանն
յոյս լքուցեալ, զհամարձակութեանն ընթացս
փակեալ : Եւ եթէ ոչ էր անփրկանաւոր կո-
րուստ գերելոյն, զիւրովին երթալ ոչ ինչ դան-
դաղէր : Արդարեւ վայ մեղաւորին՝ որ տարակու-
սեալ կայցէ ի վերայ երկուց ճանապարհաց, ըստ
հոգելից բանի իմաստնոյն :

Դ. Եւ արդ զիմրդ ոչ ողորմեսցիս, բաբեզութ
այսքանեացս ճայնարկութեանց կողկողագինս
հեծեծանաց, որ անուամբս այսու մեծացար, թէ
ողորմած եմ ես տէր : Ահա առ չարութիւն
գերւոյս բարութիւն քո, առ մահապարտիս
դառնութիւն քաղցրութիւն քո, առ կորուսելոյս
յայտնութիւն ճառագայթ քո, առ յանդգնելոյս
մոլութիւն ողորմութիւն քո, առ խակութիւն
վնասակարիս հեզութիւն քո, առ կործանելոյս
այցելութիւն աջ քո, առ ընկղմելոյս վերբերու-
թիւն ձեռն քո, առ բռնկութիւն անողջանալի

խոցուածոյս մատն քո, առ պակուցելոյս պաշտ-
պանութիւն ոգի քո, առ ապախտաւորիս իմ
վստահութիւն երկայնատութիւն քո, առ օծումն
ամենադժնէիս զօրութիւն քո, առ մեղաւորիս
քաւութիւն հրաման քո, առ փախուցելոյս
ապաւինութիւն ոտք քո, առ սրացելոյս պատս-
պարութիւն բազուկ քո, առ վրիպելոյս առաջ-
նորդութիւն լոյս քո, առ տարակուսելոյս հնա-
րաւորութիւն հանճար քո, առ անիծելոյս կրկին
ստացումն օրհնութիւն քո, առ վհատելոյս քա-
ջալերութիւն խրախոյս քո, առ վշտագնելոյս
մխիթարութիւն բաժակ քո, առ նեղելոյս ընդար-
ձակութիւն կամք քո, առ ատեցելոյս կոչումն
սէր քո, առ հաստումն սասանեցելոյս բան քո,
առ հոգւով վիրաւորելոյս կաթուած արեան քո,
առ աներևոյթ մթերսցաւոցսակնարկութիւն քո,
առ յուսահատելոյս անդրէն ընտրութիւն իշխա-
նութիւն քո, առ պատուաստումն կտրեցելոյս
կցորդութիւն քո, առ խաւարաւ մահու ծածկե-
լոյս նշոյլ կենաց քոց, առ խռովեցելոյս իմ հան-
դարտութիւն խաղաղութիւն քո, առ վայրագու-
թիւն օտարացելոյս ողջոյն քո, առ մոլորելոյս
դարձաւորութիւն ձայն քո : Զի դու տիրես ամե-
նայնի գթութեամբ, և չիք ի քեզ մասն ինչ խա-
ւարի. և ոչ է բարութիւն առանց քո, և քեզ
վայելէ փառք յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԼԱ.

Վերսին յաւելում իրկին հեծութեան.

Ա. Եւ արդ քանզի բազմացուցի պայմանաւ բանիս զաղէտ տնգնապի հեծութեան ձայնիս մեծ հառաչանացս անսփոփելի իմոյս վտանգի. զի դու ողորմած սկզբնահայրդ խոստովանութեան անյայտ ծածկութից որդի Աստուծոյ կենդանոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, քաղցրութեամբ նայեսցիս քաւել : Արդարեւ կարող ես, ճշմարտապէս բաւական ես, եթէ կամիս հնարաւոր ես, կամիս առաւելապէս, որպէս և կարես : Հարստանաս մեծապէս ընդ տալն քան եթէ ընդ առնուլն, բազմանան քեզ զանձք ի ցրուելն քան ի ժողովելն, յաճախեն ստացուածք քո ի սփռելն քան ի ճշդելն, կուտին քեզ համբարք ի տարածանելն քան ի շտեմարանելն : Հաւատամ այսմ ամենայնի՝ գտանել քեւ ելք փրկութեան. հաւատամ անարգս ընդ պատուականին, յուսամ ընդ Աբրահամու և ընդ Աննայի. զի մինն բանիդ քո հաւատաց և միւսն քահանայապետին բարբառոյ անսաց : Վասն որոյ և ոմն ի խորին ծերութեան անհամար որդւոց հայր հաստատեցաւ, զառանցեալն և զամուլն արգանդ Սառայի՝ անդաստան պտղածին արդեան օրհնութեան բազում ժողովրդոց մարգարէից արբոց

և թագաւորաց ընտրելոց հայել յուսացաւ : Իսկ միւսն զանհանդերձելի երկիր որովայնին սենեկի եօթնեակ զաւակօք բարգաւաճեցոյց, որ է թիւ մի անբաւութեան զբնաւն նշանակելոյ զէութիւն, աստուածութեանն յարակայութիւն սահման անհետագօտելի, և աւագանին նորածին որդւոց անհատ յորդութիւն : Այս թիւ պանծալի, որում ոչ է կէտ կցորդի և ոչ սպառուած վախճանի, այլ կոյս ոմն է ուրոյն ընտրութեամբ նուիրեալ յաւէտ անճառ միճակաւ համայն յաւիտենիւ, դժուարաթարգմանելի մերոց իմաստից :

Բ. Արդ համարեա յարդարութիւն անյուսալի փրկութեան հոգւոյս զամենաւարան ձայն կող-կողանաց սրտիս հեծութեան, ընդ նախագրելոցքն երջանկաց եղեալ և դասեալ զայս դաւանութիւն փոքր հաւատոց իմոյս խնդրուածոց, զի կեցից և ես առ նոքօք բերկրեալ ընդ նոսին, բուռն հարեալ քան զիմոց գործոց գրոյդ շնորհաց : Մանաւանդ զի կրկին բարձունք են և փառաւորք և քան զչափ կշռութեան բանի գերագոյնք, իմումս խռովութեան հաշտարանք և հզօրապէս քաւարանք, և կարծեաց թերութեան մտաց սլացեալք. ընդ արեանքո ահաւորի և ըստ մարմնոյ ծնողդ քո խնկելի. պարք առաքելոցն, դասք մարգարէիցն, գունդք մարտիրոսացն՝ ձիաւորեալքն հետեակսպառազէն արիութեամբ

մերկամարտիկն մրցութեամբ, գումարք միան-
 ձանց, բոյք բանականաց ընտրելոց, ժողովք
 բարեկրօնից, հոյք հոգեղինաց յերկրէ երկնա-
 ւորաց, զինուորութիւն վերնականաց ընդ մեզ
 կցորդելոց, աւանդք երախայրեաց, մատուց-
 մունք զուարակաց, լուցմունք զամբարաց, բուր-
 մունք խնկոց իւղոց հանդերձանօք, յաղթանակք
 փրկական նշանաց, կառուցմունք խորանաց
 աստուածաբնական, ձեռք քահանայից շնորհիւ
 կատարելոց : Առ շարժումն անձին յիշատակ
 Աստուծոյ, առ փոփոխումն գարշապարի, առ
 կարկառումն աջոյ և ամբարձումն բազկի, առ
 բարիս գոհութիւն, և առ գլթել աղաչանք, առ
 բանս ընտանիս, առ խօսս հասարակաց, առ
 ձայնս բնաւորականս, առ գործոց յաջողուածս,
 առ առաքինութեան ջերմութիւնս, որ ի տուն-
 ջեան և ի գիշերի ընթացմունս օգտակարաց
 հոգևորաց քն առաջնորդեալք. ի նիրհել և
 ի զարթնուլ, ի պատերազմի ազգաց, ի մար-
 տրս դիւաց, ի հակառակութիւնս հերձուածո-
 ղաց, առ փոքունս. առ մեծամեծս, առ ձը-
 գումն ըմպելեաց և ճաշակումն կերակրոց, և որ
 ինչ մի անգամ ի կիրս մեր կերպանան, եթէ
 հեշտականս եթէ տառամսելիս. վասն ոմանց
 աղօթս՝ մեալ ի նոսին, և յաղագս ոմանց՝ զի
 զերծ արասցես սքանչելապէս հնարիւք անճա-

ռիւք. հաւատացեալ յամենեցունց, թէ քաւական
ես յամենայնի, կաթնաբոյծ հասակաց, տիոց
պատանեաց, մտաց վայրենեաց, ստամբակաց
գոռոզաց. մինչ զի առ թառերս տեսարանաց,
և առ կոյտս խառնիճադանճ բազմութեանց, և
կամ առ կաքաւս կայթից անախորժականաց
կամաց հզօրիդ՝ ոչ ես մոռացեալ :

Գ. Արդ դու ստացար զամենեսեան և քո են
ամենեքեան, և ողորմեսցիս ամենեցուն՝ միայն
բարեգութ. զի թէ և մեղիցեն քո են. վասն զի
ի քում համարի են. քան զի գիտեն զզօրութիւն
քո, ըստ առակողին մաղթանաց : Որում և ես
կցորդիմ թշուառս բանիւ վկայեալ սորին յան-
ցաւորապէս. յանդգնիմ ասել, թէ որ կարգայ
զքեզ գովեստիւ, ծանուցեալ զքեզ թէ իցես, թէ
և եօթեամբք իցէ վարակեալ կրկնապատիկ
պատժաւորութեամբ, առ այս օրինակ կիրթ ձեռ-
նարկութեան, զիմարդ ոչ քո իցէ : Յորս է տեսա-
նել ի մէջ արջնատես ագռաւուց սպիտականիշ
երամս աղաւնեաց, ի մէջ խրոխտականաց ձիոց
անմաքրից որոջս հանդարտաբարս, ի թիւ շանց
զազանականաց զառինս նուիրելիս, հեզութիւն
ի խստութեան, կատարելութիւն ի թերութեան,
խոնարհութիւն յամբարհաւանութեան, ճշ-
մարտութիւն ի ստութեան, միամտութիւն
ի մանկութեան, անբժութիւն յայլամտութեան,

բարօրութիւն ի չարութեան, պարկեշտութիւն ի լկտութեան, ողորմութիւն յանգթութեան, ապաշաւանք յանյուսութեան, քաղցրութիւն ի բարկութեան, հաշտութիւն ի թշնամութեան, անօխութիւն ի խաժանողութեան, քաջալերութիւն ի լկութեան, օրհնութիւն ի նետաձգութեան : Յոր ոչ բաւականացայ երբէք ի դատել ճշգրտապէս, թէ ով յերկրածնաց աստի կանխեսցէ ժառանգել գրեզ, որ միայն անաչառաբար կշտամբես իրաւամբք զարդարութիւն՝ առ ամպարիշտ մաքուրն և առ պոռնիկ զղջացեալն. առ ամենեսին բարեգործ՝ միայն թագաւոր օրհնեալ ի բարձունս և յամենայն յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԼԲ.

Վերսիւն յաւելում իրկին հեծութեան.

Ս. Եւ արդ ես յետեալս ի նախադրութեանց արժանաւորաց գրեալ ինձէն ընդ պարտաւորսն պատժոց, հայցեմ զողորմութիւն ընդ ամենեցուն մաղթանաց. ընդ նկունս և անհամարձակս, ընդ տկարսն և փոքրկունս, ընդ ընկեցիկսն և արհամարհեալս, ընդ տարագրեալսն և առ քեզ դարձեալս, ընդ երկուացեալսն և ճշմարտեալս, ընդ կործանեալսն և յարուցեալս, ընդ ընկճեալսն և հաստատեալս, ընդ զլորեալսն և կանգնեցեալս, ընդ մերժեալսն և ընկալեալս, ընդ

ատեցեալսն և կոչեցեալս, ընդ ապշեալսն և զգաստացեալս, ընդ անառակեալսն և զսպեալս, ընդ հեռացեալսն և մերձեցեալս, ընդ հերքեալսն և սիրեցեալս, ընդ պատկառեալսն և զուարթացեալս, ընդ ամաչեցեալսն և խնդամտեալս : Այլ ես պատմեմ աստանօր դարձեալ՝ ոչ զմեղսն երուսաղեմի, ըստ մարգարէին հրամանառութեանն որ առ ժողովուրդն՝ նախնի, և կամ տանն Յակոբու զանօրէնութիւնս նորա, այլ իմոյս ժամանեցից յայտնութեան. քանզի աւաղ ընդ աղէտս մահու յարելով ըստ մարգարէին, յանդիմանեցից զիս ինքն ինձէն իմովս ձայնիւ ըստ սաղմոսողին. որպէս զի յանձնառական յայսմ համայնապատում խոստովանութենէ ոչ կարօտացեալ կրկնակին, միանգամայն ի սպառ սրբեցայց օրնեալ հրամանաւ էիդ :

Բ. Եւ արդ կրկնելով ծունր բարերարիդ քաղցրութեան, տարածեալ զանձն իմ առաջի, զի մահ գլորմանն ցուցից կերպարան. որ ի հող խոնարհեալ մածայ ընդ երկրի, և ընդ անցաւորս այս կենցաղ կորստեան՝ անասնական գետնաքարշութեան սողնոյ սահեցմամբ՝ կամօք բեռեցայ : Այլ ի քեզ տէր յեցեալ՝ իբր ի հաստարան կենաց գաւազան ի յարմատոյն Դաւթի ընձիւղեալ մարմնով անճառ շաղկապմամբ յանեղ աստուածութիւնդ, կանգնեցայց անդրէն կիսայար՝ պատ-

կառնալ ի քոցդ երախտեաց ի վայր կորացեալ
դիմօք, աչք ի բարձունս յառնալ ողորմագին
տեսութեամբ ի քեզ մերձդ ի հեծութիւն, բնաւին
ողորմութիւն, բոլորովին քաղցրութիւն, զլիճ
լուսոյս արտասուօք լցեալ՝ պաղատանս յուսոյ
առաջի մեծիդ վերբնծայեցից : Լուր ամենառատ
աննուազ երկայնմտութեամբ քողառնացուցչիս
միայն դու ի յամենայնի սահման փրկութեան,
Աստուած բոլորից, անճառ մեծութիւն, անբո-
վանդակելի բնութիւն, անքննելի իսկութիւն,
հզօր զօրութիւն, կարող բարերարութիւն, ան-
պակաս լրութիւն, անճառ ժառանգութիւն,
վայելչական վիճակ, առատ պատրաստութիւն,
անստուեր իմաստութիւն, տենչալի տուրք,
անձկալի ձիր, բաղձալի բերկրութիւն, անտխուր
հանգիստ, անտարակոյս գիւտ, անկապուտ
կեանք, անծախելի ստացուած, անփոխանոր-
դելի բարձրութիւն, ամենաբուեստ բժիշկ, ան-
սասանելի հաստատութիւն, դարձուցիչ մոլորե-
լոց, գտիչ կորուսելոց, յոյս ապաւինելոց, լոյս
խաւարելոց, քաւիչ մեղուցելոց, ծածկարանդ
փախուցելոց, անդորրիչ խռովեցելոց, փրկու-
թիւնդ մահացելոց, արձակիչդ կապելոց, ազա-
տիչդ մատնելոց, պատսպարանդ սահեցելոց,
վշտակիցդ գայթազդելոց, երկայնմտութիւն տա-
րակուսելոց, լուսոյ տեսակ, ցնծութեան ցոյցք,

օրհնութեան անձրև, հոգի երեսաց, զօրութիւն
դիմաց, հովանի գլխոյ, շարժարան շրթանց,
ազդումն բանի, կառավար անձին, բարձումն
բազկի, ձգումն ձեռին, երասանակալդ սրտի,
ընտանի անուն, մերձաւոր ձայն, կցորդութիւն
հարազատ, խնամածութիւն հայրենի, խոստո-
վանեալ անուն, պաշտեցեալ պատկեր, անպա-
րագիր տիպ, երկրպագեալ տէրութիւն, բարե-
բանեալ յիշատակ, խնդութեան մուտք, անվրէպ
շաւիղ, փառաց դուռն, ճշմարտութեան ճանա-
պարհ, երկնածեմ սանդուղք : Եւ այլ բազմու-
թիւն բանից զովեստից անհամար կարգաց և
տանց անբաւից, զոր ոչ բերէ բերան երկրածին,
և ոչ տանի գործի մարմնեղէն, և ոչ կշռեն իղձք
հոգեղէնք :

Գ. Առ քեզ Հայր ամենայն ակն տեսողի, Աս-
տուածդ ամենայնի, նայեա ի պաղատանս հա-
ռաչման ձայնի քոյոց ծառայից, և եթէ յաղախ-
նաց ոք աղաչեսցէ : Եւ ընկալ զցօղող բերգութեան
լալոյ արտասուաց աչացս ցանկասիրի յանարատ
ոտս մարդեղութեան քոյ, Քրիստոս. և օրինա-
կաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՝ զառ-
քեզ դարձն և զդաւանութիւն, և համբուրիւ
շրթանցս առ ճաշակ փրկութեան կենացդ հաղոր-
դութեան՝ համաշնչապէս զանքակ միութիւն, և
զնոյն զթութիւն նորին ողորմութեանբ ընկալեալ

ի քէն, բարերար, գրաւականեսցես զմեծդ պարգև ընդ փոքու հաւատոցս . և ի ձեռն գթութեան սիրոյ քոյ առ քո անձկալի անուկն խոստովանեալ ծառայիս, դարձցին ձմերունք հողմոյն խստութեան ի յօդ հանդարտութեան, և մրրկին սաստկութիւն ի սիք ախորժութեան, և կարծիք երկիւղին ի մեծ վստահութիւն, և պատուհաս պատժոցն յերանութեան պատահումն . և վտանգըք թախճանացն ի հոգևոր խրախճանութիւն, և ալէկոծութիւն ծփանացն ի խոր խաղաղութիւն, և ղեկացն թևարկմունք յանքոյթ նաւահանգիստն, և բերք բեռանցս մեղաց փոխարկեսցի ի թոշակ շնորհաց : Եւ յայսքանեսցս ամենից բիւրուց բարութեանցս ի քէն եղելոց՝ մեծասցի անուն հօգորիդ խնկեալ և խոստովանեալ, ամաչեսցէ բանտարկուն չարեաց՝ հերքեալ և հալածեցեալ, ունայնասցին մուրհակք մեղացս, խզեսցին հաղբքն, որոշեսցին որոգայթքն, կապտեսցին կապանքն, վանեսցի վիհն, վերասցին վնասքն, պարսեսցին պատրանքն, ջրեսցին մեղքն, պատառեսցին պարտիքն, խորտակեսցի լուծն, քակտեսցին քեղիքն : Եւ ընդ մռայլ մթութեան չարեացն յանցանաց և ղիւացն բանակաց պաշարողաց՝ արև փառաց քոց ժամանեսցէ կեցուցանել փրկել և լուսաւորել, յաջմէ և յահեկէ, ի ղիմաց և ի թիկանց . և եղիցի նշոյլ առաւօտու

հոգւոյ զարնայնոյ ընդ ակնկալութեան սպասողացն քումդ երեւման : Զի դու ես բարերար առ ամենեսին, և հնարաւոր են քեզ ամենայնք. և ամենեցուն զկեալն կամիս և զփրկութիւնն բաղձաս :

Դ. Ով ամենապարզ և ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի և առ իս դարձցիս կարկառմամբ շնորհի աջոյդ քոյ սրբոյ բնակեալ միացեալ, և ոչ հեռացեալ յանձկութեան սրտէ սիրոյ սենեկիս. և անեղծական քո նկարագիր՝ նշխար պանծալի լուսոյ Քրիստոնէական փրկաւէտ կոչմանս՝ ընդ իս պահեսցի, միջնորդեալ ընդ քեզ ի մատեան յաւիտեան կտակաւդ կենաց հոգւոյդ աւետեաց երկնից յօրինողիդ : Եւ քեզ միայնոյ պատճառիդ, և միոյդ ի միոյ պատճառէ, և ունողիդ զպատճառ միոյ, երբեակ անձնաւորութեանդ և միոյ աստուածութեանդ վայելեն փառք յերկնաւորացն վեհից, ի սրբոցն զասուց, յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն :

ԲՄՆ ԼԳ.

Վերսիմ յաւելում Կրկին հեծութեան.

Ա. Արդ զյարմարութիւն պաշտաման բանիս իսայրեաց հոգւոյս քեզ նուիրելոյ, օրհնեալ բարեգութ, կցորդելով ընդ խնկազգեստիցն զուգամասնապէս խառնեսցես ի յանուշութիւն

կազմութեան իւղոյն Մարիամու կնոջ բարեպաշտի : Յոր հաւասարեալ նոյնութեամբ ընդ երջանիկ պողոկացն ի քէն ընկալելոցն յաւատահրաշ յարգանօք, պարարեացիս մեծապէս իմովս բանիւ նուաստիւ, ընկալեալ յանհաս և ի բարեբանեալդ գլուխ բարձրելոյդ, անկշտամբելի ի բամբասանաց սաղմոսին, մի օծցէ զտերև ոստոց զագաթան իւղ մեղաւորին : Այլ արասցես զօրանալ կրկին յաճախութեամբ բուրման խոտովանութեան այսր մատենի ի բազումս ազդեալ, համատիիւ ամենատարած և աշխարհալիր տանն տեսակաւ, ըստ օրինակի համեմատութեան նոցայն յիշատակի : Քանզի դու նոյն տէր զգաստացուցիչ նախնի չարախորհից կանանց մեղաւորաց, որոց առակեալ զմարգարէին կերպարան՝ քումդ ճշմարտատիպ պատկերի յեղանակեցեր, անդուստ առ սոսին անճառ ներգործութեամբ իյիս վերաբերեալ զճայրագոյն շնորհին կատարումն : Ընդ անասնական զարւոյն կերակրոյ զբազմահամբար պտուղ ցորենոյդ կենացդ հացի, ընդ ապականացու արծաթոյն զարքունականդ պատկեր, ընդ յիմարարար թմբբութեան զինւոյն զբաժակդ արեան արարչիդ, ընդ իւղոյն առելոյ ի յայրատ կնոջէն հնոյ ժողովրդեանն՝ զօծումն շնորհին առ իս դարձելոյ, ընդ զերծման գլխաշուք կտաւոյն զանա-

պականութեան վերարկուն, ապարանջանին պճնութեամբ՝ զթռիչս բարեմասնութեան օրինիւն և աւետարանուն՝ հանդերձ գործնական առաքինութեամբն, ընդ ունկանն գնդի վայելչականն զարդու՝ զանստուեր յիշատակ տէրունականդ ձայնի, ընդ քայռս պերճութեան լանջացն՝ գյոքնահաւաք աւանդս ուղղութեան քոյինակրօն լծոյդ քաղցրութեան :

Բ. Բայց զի է յայտոսիկ ինձ պարծել, և ոչ վերստին ի սոյն պատկառել : Այլ յայլ օրինակ փոխեալ զմատեան մաղթանաց այսր ողբերգութեան, որ ինչ ինձ է յարմարաւոր, ամենայնիւ հատուցից զպատիժ պարտուցս իմոց մեղանաց, ի մարգարէիցն տառից բերեալ համառօտս՝ ի սոյն յարկ մօլծից սաստիկ դատախազ. ընդ ողբոց նոցին լծակցեալ, քան թէ ընդ բերկրումն նոցա պարել. յորս հառաչանս, ձայնս հեծութեան, բողոքս բարկութեան, նախատինս խորտակման, լալումն կարեւոր : Այլ մեծիդ Ս. ստուծոյ զթութիւն ամենաժաման՝ կանուխ ազդեցաւ յիմ յուսատրոյթիւն, առ որս՝ զղջմունս, խոստովանութիւնս, աւետիս, պարգեւս, լուսոյ երևմունս, խրախոյսս աստուածայինս, փառաց ժառանգութիւնս, հրաշից յայտնութիւնս, սքանչելեաց տեսութիւնս. յորոց ոմանք յոյս ընձեռեն, և ոմանք վհատութիւնս բազումս մատուցանեն.

յորս ես կամաւ կործանեալ՝ կորստեանն վիճակեցայ : Զի եթէ զգեստ Աստուծոյ զվարագուրին պատրուակ ասաց եզեկիւի, յորում արար ժողովուրդն կուռսկարկատունս, որով պոռնկել ասէ ի նոսա, իսկ ո՞րքան պատիժ անմաքրութեանս եղիցի զԱստուած զգեցողիս ներքոյ և արտաքոյ : Զարմանամ, թէ զիմարդ ոչ կիզում, հիւանամ, թէ իբր ոչ այրիմ . ափշիմ, թէ ո՞րպէս չյափշտակիմ տանջեալ, լքեալ, չարչարեալ, ջաղխեալ, մանրեալ, խորտակեալ, կտրեալ . բաժանեալ ի յօրինակէ ժանեաց կորուսչին, ըստ գրոյն : Այլ այս միայն է պահեցեալ ինձ նշոյլ յիշատակի փրկութեան յուսոյ, զի քրիստոսեան աւետարանն կեանս է ամենեւին, իկերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ . որով առ մեղանսն դառձն, առ պարտիսն շնորհն, առ եղծումն նորոգութիւնն, առ անօրէնութիւնն քաւութիւնն, առ վերն բժշկութիւնն, առ վտանգն անդորրութիւնն, առ պատիժն ներումնն, առ պատերազմն հանդարտանալն, առ հուրն անձրեւն, առ պատուհասն պարգևն, առ ակնկալութիւն սատակմանն ձիրն, առ գործարան մահուն կենացն ազատութիւն :

Գ. Եւ զի՞նչ է ինձ զայսքանեաց յիշմանց ի թիւ արկանել, և ոչ զանճառելիսն աստանօր դասել : Յիշատակաւ Հօրն բարձրելոյ՝ յորդին կցորդու-

թիւն, յանուն միածնին՝ առ Հայրն քնտանութիւն, սոցին ակնարկութեամբ ընդ Հոգւոյն հաղորդութիւն. խաչին փրկանք, բանին սփոփութիւն, բարչոք վարձ կամացս առ կշռութիւն գիտողին, աւագանն կենդանաբար՝ հաշտութեանն միջնորդութիւն, և այլք ամենայնք անթիւք բարիք ի բարերարէն բարդեցեալք, ազատք ի հարկէ, արձակք ի լծոյ, իշխանականք և ոչ իշխեցեալք: Այսոքիկ են, որ ինձ ի մէջ դառնութեանս մահու՝ կեանս անտարակոյսս աւետարանեն. քանզի եթէ ոչ զայսոսիկ ունէի, կանխաւ արդեօք կորուսեալ էի իսկ և իսկ ըստ բանի երգողին : Ոչ փոքրկութեամբ Որդւոյ զՀայր փառաւորեմ, ոչ նուաստութեամբ Հոգւոյ զՈրդի նախադասեմ. համափառ ունիմ զերեսեան՝ և նոյն արարչութեամբ : Քանզի և ի դէմս Հոգւոյն սրբոյ այս են աղաչանք, նախընծայ սկզբան պատարագին՝ յորում գառնդ երկնաւոր զենանի, զայս աղօթեցի :

Աղօթք, որ նախ քան զպատարագն մատուցանի :

Գ. Ամենակալ բարերար մարդասէր Աստուած բոլորից, յորինող երևութից և աներևութից, փրկող և հաստատող, խնամող և խաղաղարար, հօր հօր հոգի, հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ հեծութեան՝ յանդիման եղեալքեզ ահաւորիդ : Մատչիմք մեծաւ դողութեամբ սաս-

տիկ երկիւղիւ մատուցանել նախ զբանականս
զայս պատարագ քում անգնին զօրութեանդ,
իբր անթռակցի փառակցի և արարչակցի հայ-
րենի անկապուտ պատուոյդ, և քննողի ծած-
կութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կա-
մաց հօրդ էմմանուէլի՝ զքեզ առաքչի, փրկչի և
կենդանատուի և արարչի ամենայնի : Ի ձեռն
քո ծանուցաւ մեզ երբեակ անձնաւորութիւն
միասնական աստուածութեանդ, յորոց մի և դու
հանաչիս անհաս : Քե՛ւ՝ և ի ձեռն քո առաջինքն
նահապետական տոհմին շառաւիղք՝ տեսանողք
անուանակոչեալք զանցեալսն և զգալոցսն, զե-
ղեալսն և զոչ գոյացեալսն անստուերաբար բար-
բառով բանի վերապատմեցին : Ոգի Աստուծոյ
քարոզեալ զքեզ Մովսէսի, որ ի գնալն քո ի վե-
րայ ջրոցն, անպարագիր զօրութիւն, հինդ շրբ-
ջարկութեամբ տածողականաւ՝ թեապարփակ
պաշտպանողօրէն զթասիրեալ ի ծնունդս նորո-
գըս՝ զաւագանին խորհուրդ ծանուցեր : Յոր
կերպարան օրինակութեան՝ նախ քան զկառու-
ցանէ՝ զլոյծդ մածուած վերջնում վարագուերիդ՝
յօրինեցեր, կարող տիրապէս, զբովանդակ բնու-
թիւնս ամենից բնաւից բոլորից գոյից ամենայն
էից յանէից : Քե՛ւ ստեղծանին ի նորոգութիւն
յարութեան ամենայն եղեալքս առ ի քէն յայնմ
ժամանակի, որ է օր վերջին այսմ կենցաղի, և

որ առաջին երկրին կենդանեաց : Քեզ հնազանդեցաւ միութեամբ կամացն որպէս հօրն իւրում ազգակիցն քո, էակիցն Հօր անդրանիկն Որդի մերովս կերպիւ . գրեզ աւետարանեաց ճշմարիտ Աստուած հաւասար և համագոյ հօր իւր հօրի, և զառ ի քեզ հայհոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց, և իբր զաստուածամարտիցն զքո հետեւոցն չարաքանական բերանս կարկեաց, և զիւրն շնորհեաց արդարն և անարատն գտիչն ամենայնի, որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ : Նմա փառք ի ձեռն քո, և քեզ բարեբանութիւն ընդ հօր ամենակալի, յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Գարձնալ կրկնեացի ի նոյն կարգ բանի, մինչև վստահութիւնն լուսոյ հրաշառէս յայտնեցի ազդեալ, աւետարանել վերսին զկրկին խաղաղութիւնն :

Ե. Աղաչեմք և պղերսեմք արտասուալից հառաչմամբ յամենայն անձնէ զփառաւորեալ արարչութիւնդ անեղծ և անստեղծ անժամանակ Հոգւոյդ զթածի որ բարեխօսդ ես վասն մեր յանմուռնչ հեծութիւնս առ ողորմածդ Հայր . որ զսուրբսն պահես, և զմեղուցեալսն մաքրես և տաճարս կազմես կենդանի և կեցուցիչ կամաց բարձրեալդ Հօր : Արդ ազատեա՛ զմեզ յամենայն անմաքուր գործոց, որ ոչ է հաճոյ քումդ բնակու-

թեան. և մի շիջցին առ ի մէնջ լուսոյդ շնորհաց
փայլմունք ի տեսականացս աչաց իմաստից.
վասն զի գքեզ ուսաք միանալ ի մեզ ի ձեռն
աղօթից, և բնտիր վարուց խնկելոց : Եւ քանզի
մինդ յերրորդութենէդ պատարագի, և միւսդ
ընդունի՝ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ
անդրանկի իւրոյ, իսկ դու ընկալցիս զմեր պա-
ղատանս, և յարդարեսցես զմեզ օթեանս պատ-
ւականս ամենայն պատրաստութեամբ ի վայե-
լումն ճաշակման երկնաւոր գառինդ, առանց
պատժոց դատապարտութեան ընդունել զայս
անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փր-
կութեան : Եւ հալեսցի ի հրոյս յայսմանէ գայ-
թագդութիւնս մեր, որպէս մարգարէին կեն-
դանախարոյկ կայծակամբն ի ձեռն ունելեաց
մատուցման. զի յամենայնի քոյդ քարոզեսցի
զթութիւն, որպէս Որդւովդ աստուծոյ՝ Հօր
քաղցրութիւն. որ զանառակ որդին մերձեցոյց
ի հայրենի ժառանգութիւնն, և զպոռնիկսն յա-
ռաջեցոյց յերկնային արքայութիւնն արդարոցն
երանութեան : Այն այն և ես մի եմ ի նոցանէ.
և զիս ընկալ ընդ նոսին իբր մարդասիրութեան
կարօտեալ մեծի, շնորհօք քո ապրեալ, զա-
րեամբ Քրիստոսի ստացեալս : Զի յայսմ ամե-
նայնի, յամենայնի ծանիցի քո աստուածու-
թիւնդ ընդ Հօր փառաւորեալ համապատուա-

բար իմի կամս և իմի իշխանութիւն գովութեան :
զի քո է գթութիւն և կարողութիւն և մարդասի-
րութիւն , գորութիւն և վառք յաւիտեանս յաւի-
տենից . ամէն :

ԲԱՆ ԼԴ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան .

Ա. Արդ առ այսոսիկ թշուառացեալ շնչոյս իմոյ
իղձք, և առ քեզ դաւանութիւնք յարմարականք,
որ բովանդակես բանիւ զամենայն ' Աստուած,
զոր ի նախնին ճառեալ և յերկրորդումս ցուցից :
Իսկ յանդիմանութիւնս զբաբանականս ' ի կոյտս
բազմութեան ազգաց , և թարգմանութիւնս ժո-
ղովրդոց , զայս արգահատութիւնս մաղթողա-
կանս նուիրեցի , զոր ներքնաշարեալքդ սահմա-
նադրեն գոհաբանութիւնք :

Ի հանդիսարանս խօսից ասենի բանս մաղբանաց , որով հոգին
Աստուծոյ հաւեսեալ հասանէ յօգնականութիւն :

Բ. Աղաչեմ զանփոփոխելի տէրութիւն ամենա-
զօր Հոգւոյդ հզօրի . առաքեա՛ զցօղ քաղցրու-
թեան քոյ , և բարեգործեա՛ ի յանձին և յիշխանա-
կան ազգման զգայութեան զամենալից շնորհս
բազմապարգև քո ողորմութեան : Եւ հերկեա՛
զբանական անդաստան մարմնեղէն կարծրա-
ցեալսրտիս՝ յընդունակութիւն արգասեաց հոգե-
ւոր սերմանդ : Քում ամենիմաստ էութեանդ

խոստովանիմք զամենայն պարգևս ի մեզ ծաղկեալ և աճեցեալ . որ ձեռնադրես առաքեալս , լցուցանես մարգարէս , ուսուցանես վարդապետս , բարբառեցուցանես համերս , և բանաս զփակեալ ականջս խլից . որպէս ազգակիցն քո էակիցն Հօր անդրանիկն Որդի քոյին գործակցութեամբ ներգործելով զայս ամենայն , քարոզեացգրեզ Աստուած հաւասարակից իսկութեան Հօր : Շնորհեա՛ն և ինձ մեղաւորիս խօսել համարձակութեամբ զկենդանարար խորհուրդ աւետեաց աւետարանիդ , հետևել արագաթռիչ ընթացիւք մտաց ընդ անհուն ասպարէզս քոյինաշունչ կտակարանաց : Եւ իմատչել իմ ի գլուխ հանդիսի մեկնութեան բանի՝ նախաժամանեցէ՛ առ իս գթութիւն քո , խօսելով յիս զարժանն և զպիտանիսն և զհաճոյսն քո ի ժամանակի , ի փառս և ի գովեստաստուածութեանդ քո , և ի լրութիւն շինութեան կաթողիկէ եկեղեցւոյ : Եւ կարկառեա՛ն ի վերայ իմ զամենամերձ աջ քո , և զօրացո՛ գիս շնորհօք գթութեանդ քո . փարատեա՛ն ի մտաց իմոց զմէզ մթութեան մոռացութեան , ապաքինեալ ընդ նմին զխաւար մեղաց , ամբառնալ ուշիւ իմաստիցս՝ ի կենցաղոյս երկրէ ի բարձունս : Լուսաւորեա՛ն ի յիս վերստին զծագումն անստուեր հրաշից գիտութեան աստուածութեան քոյ , հզօր , արժանի լինել առնել

և ուսուցանել յօրինակ բարեաց աստուածաւոր
լսողաց : Եւ քեզ ամենայն փառք յամենայնի ընդ
Հօր ամենակալի և ընդ Որդւոյդ միածնի և
բարերարի, այժմ և յանվախճան յաւիտեանս .
ամէն :

Իսկ զհաւատոյ սահման բանի ընտրութեան
շնորհի կենաց կանոնի առ համագոյ սուրբ եր-
րորդութեան զայս վարդապետեցի, զոր շաւիղ
կարգիդ վերանկարէ :

Երրորդութիւն անայլալսական նորոգ սեղծարանութեան ազդեալ
յԱստուծոյ, յոր ինչ ի Նիկիայն սահմանեցաւ հաւատ :

Գ. Խոստովանիմք և դաւանեմք, պաշտեմք և
երկրպագեմք զզուգափառ միութիւն ամենա-
սուրբ երրորդութեանն, աստուածութիւն ան-
ճառ, միշտ բարի, նոյնագոյ, հաւասարապատիւ,
անհաս իմաստից թեոց սլացման, ի վեր քան զօ-
րինակ և անդր քան զնմանութիւն, գերազանց
գոյով սահմանի անպարագիր բացարձակու-
թեամբ, յառաջ քան զհիմն յաւիտեանցս անտար-
բափակ էութեանց ստեղծականացս կարգաց,
օրհնաբանութեամբ անթարգմանելեալ ամենա-
հարուստ մեծութեամբ յաւէտ պսակեալ, հաստիչ
ժամանակաց և որ ի ժամանակի են կերպաւոր-
եալք. ինքն պատճառ հանդերձիչ և յարմարա-
պէս յօրինիչ տեսականաց և աներևութից : Ոչ
անուամբ չափեալ և ոչ յորջորջմամբ նշանա-

կեալ, ոչ որակութեամբ նմանեալ և ոչ քանակութեամբ կշռեցեալ, ոչ օրինակաւ ձևացեալ և ոչ որախտութեամբ ծանուցեալ, ոչ ի թերութենէ տարածեալ և ոչ ի լրմանէ ամփոփեալ, ոչ ուրեք երբեք գրաւեալ և ոչ ի տեղուոյ վայրի երևեալ :

Դ. Հայր գթութեանց՝ ունող ամենայնի, և Աստուած հանուրց որ յերկնի և որ յերկրի, բաց ի բանէն միայնոյ՝ որով զամենայն ինչ ունի. ստեղծիչ և տուիչ շնչոց ամենից, բաց ի Հոգւոյն իսկակցէ որով զհամայնն կազմեաց :

Ե. Մինն յերջանկափառ համագօր ահաւորութենէ երիցն անձնաւորութեանց խոնարհեալ ի վերուստ անդուստ ի ստորինս, որ էրն իսկ ի բնէ անբաժ ի ներքնոցս՝ անկապուտ մնալով փառացն աթոռոյ, և անկարօտ դիմացն ծնողին իւրոյ, մտեալ ի սենեակ կուսին արգանդի պարզաբար, և ելեալ անտի յօգաւորաբար մարմին էապէս անորոշելի, անթերի մարդկութեամբն և անպակաս աստուածութեամբն : Մի որդի հօրն միայնոյ, և միածին անդրանիկ աստուածամայր տիրածին կուսին, արարիչն յեղականումն մարդ ելով ճշմարիտ սկզբնածին. ահա ոչ զկնի եղելոց երկրաստեղծիցս նմանութեան, այլ նոր և չբնաղ, թագաւորաց վեհափառ, որ ոչ ցուցաւ ի դարս, և ոչ գոյացաւ ի ժամանակս, անդրանիկ ըստ սաղմոսողին, քան զամենայն թագաւորս

երկրի. անապական խառնութեամբ կերպացեալ զմերս ի մարմնի, ըստ օրինի հոգւոյ ընդ մարմնոյ, և ոսկւոյ ընդ հրոյ, և կամ յայտնապէս իսկ ասել՝ լուսոյ ընդ օդոյ, ոչ փոփոխեալ և ոչ անշատեալ: Նոյն ինքն եկեալ կամաւորութեամբ ի խաչն մահու, իբր զգառն անարատ ի սպանդ վարեցաւ, և հանդերձեաց զօրեղ ինքնիշխանութեամբ զարարածոց իւրոց փրկութիւն. չարչարեալ իսկութեամբ կենդանեօք՝ եղաւ իշիրմի անորոշելի յաստուածութենէն. եռօրեայ թաղմամբն ի դժոխքս՝ սանդարամետականացն վհատելոցն բանտարգելիցն քարոզեալ ցուցաւ նորոգումն և լոյս: Եւ աւարտեալ զտնօրինականացն զփրկանաւորն զտնտեսութիւն, աստուածապէս վերակենցաղեաց. և կառավարեալ ի թևս հողմոց ելեալ ի Գրովբէս ամպով անքննութեան ծածկեցաւ. համբարձեալ գեր ի վերոյ ամենայն երկնի, նրստաւ ճոխութեամբ յաթոռն իւրական սկզբնածառանգ հօրն հաւասարութեան, յորմէ և բնաւ իսկ ոչ մեկուսացաւ, անկորուստ առեցելովն և աննուազ սեպհականօքն: Որով և եկեսցէ ի դատաստան հատուցման, քննել զծածկեալսն կրշռութեամբ չափոյ արդար իրաւանց. որում սպասեմք և յոր աղօթեմք, հաւատացեալք յամենայնի՝ ամենայնիւ ամենակալ տէրութեան նորա. որ արդարեւ մինն է միայն ի միայնոյն,

ի միոյն փառակցութիւն յաւիտեան երկրպագեալ :

2. Բարեբանեմք միշտ և օրհնեմք ընդ Որդւոյ և ընդ Հօր և զՀոգի էութեան նոցին, ամենազօր, ճշմարիտ, կատարեալ և սուրբ, որ յանէից գոյացոյց զբոլոր եղեալքս ամենայն. ինքնագործ հոմիշխան երկուցն ևս ընդ նմին անեղծ և անսահման թագաւորութեան. որ ինչ պատճառն առաջին և բանն ահաւոր նորին ինքնութեան, նոյն ինքն և հոգին բարձրացեալ : Բարի ինքնակալ, ամենից բաշխիչ զհօրն պարգևս ի գովեստ անուան փառաց միածնին. որ ազդեաց յօրէնսն, շնչեաց ի մարգարէսն, փչմամբ ազգակցին տըսաւորեցաւ յառաքեալսն, կերպիւ աղաւնոյ ցուցաւ ի Յորդանան ի մեծութիւն փառաց եկելոյն, փայլեաց ի գիրս աւանդականաց, արար հանճարեղս, զօրացոյց իմաստունս, լցոյց վարդապետս, օծ արքայութիւնս, օծանդակեաց թագաւորս, ետ վերակացուս, հրամանատրեաց փրկութիւնս, շնորհեաց ձիրս, հանդերձաւորեաց քաւութիւնս, զմկրտեալսս ի մահն Քրիստոսի՝ ի բնակութիւն իւր մաքրազարդեաց. զոր Հայր և Որդի, զնոյն և Հոգին ներգործեաց, և ինքն է Աստուած խնկեալ տիրապէս ամենայն յամենայնի :

Ե. Քանզի ոչ նախաթուելովն յերրորդութեանն

որ մեծ ինչ քան զմիւսն, և կամ զկնի անուանիլն
 նուաստագոյն առ նմանն, և կամ ի մինն ասելով
 խառնակութիւն գոլ դիմացն, և կամ յերիցն
 տրոհումն ուրոյնութիւն ել կամացն : Քանզի
 անմեծար հայր ամենայնիւ, եթէ ոչ զբանն ու-
 նիցի ինքեան զօրութիւն. որպէս ոչ գոլով ընդ
 նմա հոգւոյն՝ անհագագ ոմն և անկենդան և առ
 ամենայն հրաման նուազեալ : Իսկ բանն եթէ ոչ
 անուամբ հօրն ծանիցի, որբ ոմն և կամ լքեալ և
 կամ ի մահացուէ ումեմնէ ոչէի : Որպէս և հոգին
 եթէ ոչ ի պատճառէն նշանակեսցի, ապաշուք
 ոմն թափառեալ՝ իբր զշունչ ինչ անդասելի :
 Այլ եթէ որ հակաճառական բանիւ յաւակնի
 կապտել զհայր ի յիւրմէ բանէն, որ թէ էր եր-
 բեմն յորժամ և չէր, և անբանութեանն բամբա-
 սանօք պատուել վարկանի զվեհին մեծութիւն,
 և կամ ստրկութիւն տացէ բղխողին՝ ոչ բնաւ-
 րաբար գոլով հոգւոր, որով այլ իմն գոյութիւն
 օտար մուծանել և կամ ամբոխումն ինչ այլայ-
 լական յանարատ պատիւ միութեան սուրբ եր-
 րորդութեանն, զայնպիսիսն քարամբք պարսից
 հաւատոյ բանից, իբր զդժնդակ դէս դիմամար-
 տիկս գազանականս հերքեալ ի միջոյ ի բաց
 հալածեմք, եղեալ ի նզովս զնոյնս ընդ նոսին՝
 փակեմք ընդդէմ նոցին զկենացն մուտ եկեղե-
 ցականս գաւթի : Ուստի զսուրբ երրորդութիւնն

փառաւորելով ի նոյն տէրութիւն միակցորդ հաւասարութեան, զուգաձայն սրբաբանութեամբ, հանգունատիպ հարթութեամբ, օրհնեալ և փառաւորեալ յերկնի և յերկրի, ի ժողովս անդրանկացն, և յազգս երկրածնացս բանականաց, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

Ը. Արդ զայս գոչումն ծածուկ խորհրդոց կերպաւորելոց յայսմ մատենի՝ ամենալուրականջաց մեծիդ Աստուծոյ ընծայեցուցի. սովիմբ սպառազինեալ, և ապա մտի ի հանդէսն : Այլ ոչ եթէ կարօտեալ իմոյս ինչ ձայնի այսու մեծանաս, որ մինչչև ստեղծեալ էր քո զամենայն՝ նախ քան զինեւն երկնի փառաբանչօքն անմահից և երկրաստեղծս բանաւորօք, դու քեզէն ի քումդ լրութեան փառաւորեալ իսկ էիր. այլ զի զմերժեալս զիս յարգեսցես, անճառ քաղցրութիւն, ճաշակել զքեզ բանիս հաղորդութեամբ : Իսկ զինչ պարտ իցէ ըստ արքունական հրամանիդ կենաց կանոնիդ ասել, ադոնայի տէր, և զհրամայեալ պատուէրդ ոչ առնել. որ ինձէն իսկ զիս զոսկեղէն տախտակս խօսուն՝ նուիրեալ քումդ պատգամի, զգրեալս մատամբդ Աստուծոյ եղծի, որ և խորտակելն է իրաւացի. և ես տխրատեսակ մրով զերկրորդն նմանութիւն առեալ հայթայթեմ : Այլ արդ քանզի բազմօք պաղատեցայ դրուակօք խանդաղատականօք, որ ոչ է գրեալ

ի յայս կարգ ձայնի, լնր բնրեգութ, ըստ սմին բանի այնմ ամենայնի : Եղիցի և այս աղերս բարբառոյ հայցման աղօթից յօղեալ ընդ նոսին. Թերևս ի մաքրոց և ի կամարարից այս նուէր հացի սկանից բաղարջուց իւղով զանգեւոց ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ :

Թ. Այլ դու բարերար և յամենայնի մարդասէր, Քրիստոսդ մի Աստուծոյ միոյ, հզօր և ամենակալ, որ յաղթես գթութեամբ խնամոց քաղցրութեան քո, ոչ հասարակականաց միայն մարդկութեանս իմոց գոյակցաց, առ որս յաւէտ է ամբօխութիւն և բիւրամասնեայ հակառակութիւն, այլ և հրեշտակացն անախտականութեան, նաև և ևս քան զայս՝ սրբասնեւոցն անարատութեան. յորոց մի էր և Հեղիաս, որոյ ցոյցք խստութեանն ի Քորեբ լերինն նշանակեցաւ յերիս օրինակս, ի շարժումն մեծ, ի հողմն ուժգին, ի հուրն կիզանողական. իսկ քոյդ հեզութիւն երկայնատութեան ի հանդարտութիւն մեղմութեան օղոյն քաղցրութեան. քանզի կամաց ողորմութեանց դու միայն ես, ըստ գրեցելումն : Վասն զի թէ և հաճոյք գտան մերասերքս առաքինութեամբն յեղանակեալ յալ նմանութիւն վերնային, սակայն երկրածինք են և նոքա, ընտրեալք ի մարդկանէ. իսկ դու ոչ ունիս չարանալ իսկութեամբ բարիդ, յամենայնի օրհնեալդ, ամենեւին փրկութիւնդ,

ամենայնիւ հանգիստդ, համայնից անդորրութիւնդ, համօրէն ախտացելոց դեղ անաղջութեան, աղբիւր ջրոյ կենդանւոյ ըստ երեմիայ : Դարձ առ իս և ողորմեա՛ ինձ, որ այնքան ծարաւես պասքիս անկարօտդ Աստուած իմում փրկութեան, մինչ զի զուարթնոցն երկնից անմահից օրհնաբանողացբան իմն ընծայեցեր մարդկօրէն փրկական քահանայապէս և քաւչապետաբար՝ անեղծական յարակայութեամբ մշտընջենաւոր պաղատանս օրհնեալդ քո գթութեան ի մերոց դիմաց կենցաղականաց վասն իմ լքելոյս հաշտութեան մաղթել, ողորմեա՛ երուսաղեմի . որ է լուսաւոր խորհուրդ յայց ելանելոյ մեծիդ յայտնութեան առ հրեշտակականն թափուր տեղի ստորանկելոց ի ձեռն մարդկան՝ քո կցորդութեամբ աւետարանեալ առական այսր օրինականս երուսաղեմի :

Ժ. Արդարև լուար բարեգութ, անսացեր թագաւոր, ունկնդրեցեր կեանք և յոյս, ի միտ առեր երկնաւոր, յարգեցեր հզօր, նկատեցեր ծածկագէտ, տեսեր խնամակալ, կարեկցեցեր անպատում, խոնարհեցար միշտ բարձրեալ, նուաստացար անաւոր, յայտնեցար անճառ, ամփոփեցար անսահման, քանակեցար անքրննին, մածար ճանազայթ, մարդացար անմարմին, շօշափեցար անքանակ, կերպաւորեցար

անորակ, լցեր իսկապէս զաղաչողացն բաղ-
ձանս : Դու իսկ եղեր թշուառացելոյս ինձ՝
ձայնիւ զուարթնոցն՝ բարի բարեխօս, միջնորդ
կենդանի, պատարագ անմահ, սպանդ անվախ-
ճան, նուէր մաքրութեան, ողջակէզ անծախ,
բաժակ անսպառ : Ահա ճողորմած, մարդասէր,
օրհնեալ, միշտ կատարեսցես առ մեղուցելոյս
զբարեբաստութիւն կամաց քոց կենդանա-
տուաց, գովեալ երկայնամիտ. և քեզ վայել է
փառք յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԼԵ.

Վերսիին յաւելուած կրկին հնծութեան.

Ա. Եւ արդ, տէր զօրութեանց. մեծութիւն
ահեղ, անտարակոյս տեսաւորութիւն, կամք
ամենընդարձակ, առատութիւն անպակաս. ով
որ զօրեսցէ տօնել հանդիսիւ պարերգութեամբ
ի միոյ կաթուածոյ ցօղոյ քումդ բարութեան, որ
ցանկ ղեգերիս պատրաստել պատճառս հնարից
իմում փրկութեան : Եւ զոր մեծն է գրեցից պատ-
մել յապառհիսն. քանզի ոչ անուանեցար հրեշ-
տակասէր, և որ զպետութիւնս նոցունց հաստա-
տեցեր, այլ և զերկինս ղամբարօք նոցին զմա-
տանց քոց գործ, ոչ գրեցեր երբէք սիրել զնոսա.
այլ առեր ի պատիւ մեծաց գովեստից առաջին
դասեալ զմարդասիրութիւնն : Վասն որոյ կրկին

մեծացուցեր քեզ անուն անձառ ի խորհուրդս սոսկալիս. զերկնայինս լուսակերպիցն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և զլիսաւորս յատուկ մատակարարութեանց. իսկ զստորնային ծնունդս մահկանացուաց՝ տիրական և աստուածական պաշտելի անուամբդ պերճացուցեր : Անցեալ վերստին ըստ սահման կշռութեան չափոյ, լայնեցեր քեզ կտակս զրոց ճառից անբաւից զանապակ ծորմանն ծայրագունին վերնում բարութեանն : Եւս և ի մարդանալդ քո միդ յէութենէն, ոմանց վասն ինքեսնց և կիսոց վասն այլոց զեղեր առատութեամբ զտուրս կենաց, արուեստս բազմօրինակս, սքանչելիս աստուածագործս, նշանս ճշմարտատեսիլս : Որպէս զի թէ անդամալուծին պակասելոյն ի հաւատոցն հոգաբարձացն առաջարկութեամբ զցոյցս յուսոյն՝ զթացեալողորմեցար, եւ ո՞րչափ զօրեսցէ առաւել բան քո ամենակար առ ախտալից մարմնոյս մաքրութիւն աղաղակողիս հառաչման. քանզի արդարեւ մեծ են չափք հրաշից, քան զանմաքրեալս հոգի՝ սուրբ հաստել, զլուացեալս պատկեր՝ անտիրելի աղտոյ ներգործել. նա զի և երկրորդս առաւելութեամբ յաւազանին շնորհ յաճախեալ զփառսն հայրենի բարձրացուցանէ :

Բ. Դու ես տէր որ սրբես զմեզ, որպէս ընտրեցելոյն քո նախաստպաւորեցեր Մովսէսի. դու ես

որ ի մեղս եւյանօրէնութիւնս վերակացու եղեր տոհմին Ֆակոբայ, մինչ յեզիպտացւոցն երկրի ընդ խաւարն հեթանոսաց ընտանեանային : Դու ես, որ օրէնագէտ առնես զմեղաւորսն ի ճանապարհի, ըստ բանի երգողին Դաւթայ. դու ես որ փոխատրես զքարեղէն սրտից կարծրութիւն ի լոյծ կակղութեան մարմնոյ գոյութեան բանի ընդունելութեան : Դու ես, որ բաւես ընձեռել սիրտ այլ, և ճանապարհ մի՛ երկնչել ի քէն զբովանդակ կենացն սահման. դու ես, որ տաս զերկիւղ քո ի միտս խստութեան առ քեզ ուշ ունել հաւատովք, ըստ մարգարէիցն ձայնի :

Գ. Զօրհնեալ քո շրթանցդ զաշխարհաստեղծ բերանոյդ զաստուածեղէն անձրևացդ զկեցուցանողդ կաթուած մատո՞ լսելեացս դրանց բացարան, որով զօձին խորամանկութիւն բանսարկուին թիւնից բարձցես և բժշկեսցես : Սմեռակալդ ձեռօք զխօսականացս շարժողական գործի ըմբռնեալ՝ ազդեան զօրութիւն ձայնի, որ տաս բնաւից ընտրութիւն բանի. զի դաստիարակեալ զպատշաճականն՝ մի յանդգնաբար խօսելով իբր զնախնին լքայց ի յուսոյդ, և անբանութեան մատնեցայց վանեալ յորսողէն : Լուսաւորեան վերստին զխաւարեցեալ հոգւոյս աչս կենդանաբաշխաջոյդ կարկառամաբ, զի մի համարձակութեանն շիջեալ լապտեր շնչամաբ վիշապին՝ ի

ներքոյ զրուանին ստորածածկեցայց : Բարձ
զանօրէնութիւնս իմ, տէր, և ընկեալ ի խորս
ծովու . որ է փոքր առակ մեծութեան քումդ
անբաւութեան, ըստ մարգարէին, զիմս ընկըղ-
մել չարութիւն : Կանգնեալ կործանեալս անձին
նշան վստահութեան, զի մի յուսահատութեանն
կոթող կառուցեալ՝ զծածկեցելոցն բողոքեսցէ :
Բայց, հզօր և գթած, զբշկարանիդ կենաց վար-
դապետարան, զի զառ ի ներքոյսն մշակութեան
կորուսչին սերմանց՝ մանգաղաւ կամացդ հուպ
առ արմատ խուզեալ հնձեսցես : Դէմ եղեալ հե-
տեւ առ քեզ բոլորիցդ Աստուած՝ պետրոսեան
օրինակութեամբն, ի կենցաղիս ծովումեղանացս
ալեաց ընկլուզայ . մատո՛ ժամանեալ զաջդ կեցու-
ցիչ յօգնականութիւն ինձ սասանեցելոյս : Ընդ
քանանուհւոյն ձայնի ի խորոց սրտիս պաղատիմ,
սովեցելոյս ասպականասպաս կաղկանձողական
ամենաթշուառ վտանգաւորիս, ապրուստ կե-
րակրոյ փշրանաց հացի ի բազմագեղդ քո սեղա-
նոյ մասնաւորեսցես : Արա՛ փրկութիւն նիւթոյ
խորանիս որդւոյս դառնութեան, որ եկիր խնդ-
րել և կեցուցանել զիս զկորուսեալս : Զի քո է մե-
ծութիւն, յաղթութիւն և գօրութիւն, և դու ես
քաւութիւն և բշկութիւն, նորոգութիւն և երա-
նութիւն, և քեզ վայելէ փառք և երկրպագու-
թիւն յաւիտեանս, ամէն :

ԲԱՆ ԼԶ.

Վերսիմ յաւերած կրկին նեծութեան.

Ա. Եւ քանզի անթիւ են յաճախեցեալ և գերազանցութեամբ միշտ առաւելեալ փրկանաւորդ արգասիք շնորհաց առ պարտուցս իմոց առաւելութիւն, չարչարանացդ հանդէս և յանձնառութիւն : Զափոյ ամփոփիչ ամենից հոգւոց գոյից արարիչ ի գործարանի մահուն նշանի խաչին հեղուսեր, զի զձեռնարձակութիւնն իմ ընդդիմութեան կամաց քոց լքցես : Զընթացողականդ լծակցութիւն երկոցունց ոտիցդ կեցուցանողաց՝ յանարգելութեանս պատճառ՝ ի պատժարանի փայտին մածուցեր, զի զփախուցեալս վայրագութիւն թշուառացելոյս գրաւականեսցես զթածաբար :

Բ. Ոչ գօսանալ ձեռաց կռիողացն հրամայեցեր օրհնեալ զագաթանդ, որ զթգենւոյն տունկ առ ժամայն չորացուցեր, զի և զառ իս ներելոյդ օրինակ կանխաւ աւետարանեսցես : Ոչ գանողացն ապիրատութեան զխոստովանեալդ Աստուած սպառնացար, որ զարուսեակն մթացուցեր, զի մահացելոյս անձին բարութիւն հանգստեամբ հանդերձ գործեսցես : Ոչ զհայհոյչացն հնարաւոր չարաբանութիւն կապտեցեր, որ զլուսնին պատկեր երանգաւ արեան զունե-

ցեր, զի զանհամարձակ լեզուս ի գովեստ քեզ
զօրացուցես : Ոչ նախատողացն մոլեգնութեան
սաստեցեր, որ զտարերս սասանեցեր, զի զթը-
շուառացեալս գլուխ զթութեանդ օծմամբ իւղես-
ցես : Ոչ ի մոլորեցուցիչն կարդալ գրեզ աս-
տուածասպանիցն՝ զօղուած ծնոտիցն բաժանե-
ցեր քակտեալ ի միմեանց, որ զկարծրութիւն վի-
մացն հերձեր, զի զանունակս բարեաց հոգիս՝
ի բերմանէ ընդունայնութեան ողորմութեամբ
հանդարտեցուցես : Ոչ զպահապանացն սուրս
ընդերաց իւրեանց մատուցեր, որ զորովայն օձին
սահեցման հողոյ մատնեցեր, զի զտառապեալս
մարմնոյ ոսկերս իբր ի գանձարանի պահեալ,
կենաց յարութեան արժանացուցես : Ոչ ի կըն-
քելն զշիրմին փականս կենդանակիր քո գերեզ-
մանին անդրէն յորսայսեալս զնոսին յանդունդս
երկրի սուգեցեր, զի ի տապանակի անձինս
զնշխար լուսոյդ հանգուցես : Ոչ ի համբաւելն
գրեզ կորուսեալ, և իբր զերկրաւոր մարմին
գողացեալ, համայնաջինջ և ամենասպառ ըզ-
սերմն ծննդոցն կրճատեցեր, զի զիս զա-
նարժանս յիշատակի ընտրութեան բարեաց՝
անկորուստ և անվնասելի ընդ փրկեցելոցն հա-
ղորդեսցես : Ոչ յարժաթոյն կրկնակապէն կա-
շառաձգութիւն, որ ի գանձարանէ հօր քում
նուիրանաց քեզ գրաւ մատնութեան և անար-

գութեան մասնաւորեցին՝ զուրացողացն մոլեգնելոց, ըստ հին հարուածոց հանոյն Մովսէսի իյարձան քարի յեղանակեցեր, զի զիս զվրիպեալս ի հաստատութեանց և ընդ իշխանութեամբ մահու վաճառեասլ՝ արեամբ քո փրկեալ, ի հաստատութիւն վիմիդ կառուցես : Օրհնեալ կրկին, օրհնեալ վերստին, յամենայնի միշտ օրհնաբանեալ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԼԵ.

Վերսին յաւերում իրկին հեծութեան.

Ա. ԱՐԴ այդ գումարտակ վերադասեցեալ բարեշնորհութեան քոյդ պարգևաց առ իմս երախտիս, ով ամենագութ բարերար գովեալ և ամենազօր, թէ և սակաւք շարագրեցան աստանօր եղեալ, այլ արքայազունք են և իշխանականք ինքնակալութեանց, որդիք զօրութեանց, ծընունդք վեհից, մեծափառք, լուսանորոգք և հրաշապատիւք . յաղթողական վերամբարձութեամբ դրօշիւք հռչակեալք ըստ գլխոց գլխոց պըսակապաճոյճ գեղազարդելոց, բերեալ ընդ ինքեանս անթիւ պետութիւնս օրհնաբանողաց, համբոյրս հեզս երջանիկս և խաղաղականս աստուածային հարազատութեանց այնոցիկ նահանգաց, զորոց մարգարէն մաղթեաց ասելով. Զարթոն տէր զզօրութիւնս քո, և եկ կեցուցանել զմեզ .

որք յոյժ զօրեն հալածել զմեղս, և զանյուսութեանն կարկուտ հալել և փախուցանել, քան թէ նախամարտիկն զինուորութիւն երկնային պարուն զգիշերավարն խաւարասէր սկզբնաներհակ բարւոյն Աստուծոյ : Քանզի և զբնաւն այսքանեացս ձրից, որ ի բարձրելոյն ինձ անձրեւեցաւ տկարիս, թշնամւոյս և ապախտաւոր ծառայիս, անճառ է ասել . իսկ եթէ համարձակեսցի ոք զօրել խօսել, զսակաւս ի բազմացն քան թէ զիսկութիւն համանգամայնիցն . առ այսոսիկ զանաջին նիւթն յիշելով յորմէ հաստեցաւն, իբր զտկար ոք նկուն ի զօրութենէ մեծէ հերքեալ պարտեսցի :

Բ. Այլ թէպէտ և այսպէս գրեցի, և դարձեալ զնոյն վկայեմ առ թերի խակութիւն հողոյս՝ և կատարելութիւն հաստողիդ, և առ բարիսն իմ չարժանութիւն, սակայն ամենալոյս աննախանձ և բազմազեղուն գովեալ արարչութեանդ զօրեղութեան՝ վանեալ են կարծրութիւնք արտաբերութեան սրտի բանսարկուին . որ քարին առական՝ յուսահատն վհատութեան, սպառմամբ խոպանացման աղբերացս երկուց, որ ի զգայականս Նդեմայ բղիւն պատրաստեաց տնկողն, զի ոռոգեալ ծաղկեսցի նովաւ որ ի յիս բարեգործութեան կենսատունկն դրախտ, ահա մի ցամաքութեամբ արտասուացս՝ աղանդահնար

պատրանօք՝ չարաչար խորամանկեսցէ վերստին հանել ի փափկութենէ՝ նախնոյ վիճակին : Իսկ յորժամ կացցէ Աստուած համբարձեալ հրաշիւք արուեստից ի մէջ աստուածոց հաշտարանացն խաղաղութեամբ, բարձեալ ընդ ինքեան զշնորհացն կտակ, առ որ ամենայն վնասակարութիւնք խարդախութեանց և կարճատուութիւնք սրտնեղութեանց իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդութեան բաղխեցեալ ցնդին, ջրոյ օրինակաւ սակաւու հեղեալ, և կամ հողոյ խորտակմամբ փշրեալ :

Գ. Արդ չեւ իմ կշտամբանքս ըստ ձայնին Յոբայ իմարդկանէ իցեն, այլ յամենատես աչաց վերին հրամանիդ, մտեալ ընդ խղճիս տազնապ երկիւղիս, սոսկմամբ սասանեալ յամենայն կարծեաց. ապաւինիմ և արդ անձամբ բեկելով ի յոյսդ հաստատութեան կենդանի անեղծ. զի ողորմութեամբ նայեցեալ ի յիս իբր ի պարտաւոր կորըստեան պատժոց, առաջի բարերարութեան երկնայնոյդ յանդիման եղեալ ապաճեռն անթոշակութեամբ, զքոյդ երախտիս անպատում փառաց բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ արկանեմ, որ ոչ մոռացմամբ զբաղեալ նիրհես, և ոչ թարթափմամբ աչաց ընդմիջեալ՝ զհեծութիւն կրից անտեսես : Վերացն յինէն, աղաչեմ զքեզ, խաչիւղ լուսոյ զխեղդ վտանկիս, հոգարկութեամբ տրտմութեանդ՝ զտարակուսելի տխրութիւնս, փշանիւթ

պսակաւն՝ զբողբոջ մեղացս, զարկուածով գանին՝ զհարուած մահուս, ապտակին յիշմամբ՝ զկարիս ամօթոյս, թշնամանօք թքոյն՝ զանգոսնելի գարշութիւնս, լեղւոյն ճաշակմամբ՝ զհոգւոյս դառնութիւն : Սիա քո են այս ամենայն բարութիւնք անբուանդակելիք՝ Սատուծոյ միոյ միւսին որդի . առ որովք զչարութիւնս իմ յիշատակեալ՝ զամէնօրհնեալ անուն քո կարդամ բարձր աղաղակաւ իմանալեացս պաղատանօք : Տես ի խոստովանութիւն զղջման պարտութեան ամաչեցելոյս, և տո՛ւր ողորմութիւն որդւոյս սատակման մահուն անմահի . զի ի բազմութեան իմոցս մեղաց՝ վերստին կրկնեալ նովին աճեցմամբ առաւելութեամբ՝ քո ողորմութիւնդ աւետարանեցի, հոչակեալ հնչմամբ ահաւորութեան յերկնի և յերկրի : Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԼԸ.

Վերսիմ յաւերում կրկին հեծուքեան.

Ս. ԲԱՅՅ արդ որպէս երբեմն յայլընթերցուածի որ ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ զմեղանացն զխաւարային ծնունդս զլիաւորացն օրինացն մարմնականացն անդամոց գրեցի, յորոց տիրեցայ ժառանգս մահու, նոյնպէս և յայսմ սահման ընտրութեան բանի զլուսածնելոցն զազատա-

բարն օրէնս հոգւոյն կենաց որ ի տէր Յիսուս՝ յիշատակեցից նուազս յոքունց, իբր յանբաւ բազմութեանց ծովու կաթիլ մի առեալ :

Բ. Քանզի են արդարև կայսերականք ոմանք ի բարձրութեանն գահի բազմեալք, թոշակաւն շնորհաց լցեալք և հարստացեալք : Թագաւորն և սիրեցեալք իւր, արքայն և պատուաւորք իւր, պսակեալն և իշխանականք իւր, բարեհռչակեալն և հնչմունք իւր, յաղթողականն և փողք իւր, զօրաւորն և մարտիկք իւր, գովեցեալն և փառք իւր, փեսայն և պարաւորք իւր, դշխոյն և օրիորդք իւր, փեսաւէրն և հանդերձանք իւր, ազատութիւնն և շնորհք իւր, այցելութիւնն և ձեռն իւր, խոստումն և քաւութիւն իւր, պահպանութիւնն և աջ իւր, պարգէւն և զարդ իւր, նշանն կենաց և ամբութիւն իւր, կնիքն և նկարազիր իւր, ամպն և հովանի իւր, արուեստն և հրաշք իւր, հոգին և անեղծութիւն իւր, բանն և կատարած իւր, ուխտադրութիւնն և լրումն իւր, զօրութիւնն և հրամանք իւր, լուացարանն և սքանչելիք իւր, մանանայն և անապականութիւն իւր, վէմն կենդանի և վտակք իւր, սիւնն հրոյ և ճառագայթ իւր, որոտումն և ազդմունք իւր, յոյսն վերին և փրկութիւն իւր, ծառն օրհնութեան և պտուղք իւր, բարունակն և բարութիւնք իւր : Եւ զի մի զբնաւն ասելով յամենայ

ՆԷՆ վրիպեցայց, իբր յարեգակնէ այլայլեալ աչաց տկարութիւն, իշատն ասել լռեցից և ի սակաւն ժամանեցից, բաւականացեալ ամենապիկար կարիւ :

Գ. Բայց աւանդ յաւիտ աստանօր թշուառացելում եղկելի անձինս, քանզի կարգ բանիս բերէ ինձ խառնելընդ ձայն աւետեացս բողոք գոժիս. վասն զի ընդ այսոսիկ առընթեր սորին գայ արդարութիւնն և կշիռքն, վճիռն և հատուցմունքն, քննութիւնն և լոյսն, յանդիմանութիւնն և ղամբարքն, մերկութիւնն և պատկառանքն, յայտնութիւնն և ամօթն, ամբիժն և վաստակքն, թիւրեալն և պատիժքն :

Դ. Դարձեալ վերստին աշխար կրկին եղկելոյս, քանզի գայ հասանէ առ հասկ հասակիս անհնարին բարկութեամբ մանգաղն առ հունձսն, դատաւորն առ ատեանն, հզօրն առ բեմն, սպառնացեալն առ կորուստն, բազուկն առ դատաստանն, գաւազան խրատուն առ հարուածն, սպառազինութիւնն առ նախանձն, հովիւն առ ընտրութիւնն : Քանզի բանն զոր խօսեցար ընդ իս, նա դատի զդատապարտեալս ի վերջնումն աւուր հատուցմանն : Այլ կանխեա՛, բարեգութ, նախընծայ քաղցրութեամբ առ նուաղ հեծութիւն վարանական երկիւղիս. և զօրութիւն ընձեռեա՛ ձեռամբդ օրհնութեան իյետին տագ-

նապիս առաջինդ քո օգնութեամբ մխիթարել,
բժշկել, քաւել և կենագործել: Եւ քեզ փառք
յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԼԹ.

Վերսին յարկուած կրկին ճեծոքեան.

Ա. Եւ քանզի զկերպարանն առաջին լքի ի
վնասակարին թելադրութենէ իմովս ծուլու-
թեամբ կորուսեալ ի սպառ, ցուցից արդայժմուս
զհնոյն յիս տեսակ. ողորմելի հեծութեամբ թախ-
ծեալ ի հոգի, անաչառ խայտառականօք հրա-
պարակաւ ի յեկեղեցիս բազմութեան ազգաց
վերապատմեցից բարձր ձայնիւ, բարբառով մե-
ծաւ աղաղակելով:

Բ. Մատեանս շնչական բարդեալ ի յինքեան
ներքոյ և արտաքոյ ողբս և վայս և ձայնս, ըստ
տումարի տեսլեանն եզեկիւնի, քաղաքս անպա-
տուար և անմահարձան, յարկս ունայն ի
դռնափակաց ամբութեանց, աղս տեսակաւ՝ այլ
ոչ համեղութեամբ, ջուրս աղտաղտին անախոր-
ժելի ծարաւեաց արբման, գետինս անօգուտ
հերկագործութեան, սահմանս լքեալ հեղեղա-
վայրս կնիւնոյ, խոպանացեալ և տատասկաբեր
անդաստանս, աստուածախնամ երկիրս անձնա-
ւոր՝ որ բանսարկուին պատրանաց մշակեցայ,
իւղընծիւղ փայտս պտղակորոյս, հատանելի

ծառս ունայնաբոյս, կրկնամեռ խօսուը տունկս
անյոյս, ամենաշէջ ճրագարանս անլոյս : Արդ
վերստին առ սոյն բերելով զայս նմանութիւն
աւաղականաց, բազմօք կրկնեցից . որ ամօ-
թոյն դառն պատուհաս պահեալ կայ հիգոյս,
կրճումն ատամանց և անկէտ լալումն աչաց
եղկելոյս, հայրական ցասումն անսպումելի՝
դառնութեան որդւոյս, ապականութիւն աննո-
րոգելի՝ մեղուցեալ մարմնոյս, նոր կշտամբու-
թիւն գտողիս չարեաց՝ ախտացեալ հոգւոյս,
տարտամ տագնապի տարակուսանաց ելից գե-
րելոյս, զոր երկնային զօրքն մատուցանեն
թշուառացելոյս, ի խրճուըս որումանցն վկայե-
լով՝ վտանգեցելոյս, ի ձայն ահարկու զանբժըշ-
կութիւնն ազդել լքելոյս :

Գ. Ահա արդարև երգս կատակերգութեան
ջնարահար պոռնկի, յածեալ և կոծեալ քաջ հըն-
չեցուցեալ ողբս ողորմելիս և զկծեցուցիչս, ըստ
առականոր բանին եսայեայ՝ որ ի պատգամին
Տիւրոսի : Զի թէ՛ նա զղիպուածն փոքր անցից
ապառնեացն ի մօտոյ իմն տպաւորեալ, բողո-
քէր զիմակս զիմակս կերպից կերպից աւաղա-
կանաց՝ ըստ կոծողացն կաքաւելոյ, իսկառ իս որ-
չափս և ճրպիսիս ձայնս մրմնջեցից վնասեցու-
ցիչս, որ գալստեանն տեսառն սպասեալ առանց
վրիպանաց, մնացի անպատրաստ և անհանդեր-

ձեռքի : Արդ եթէ զդատաստանացն ահաւորութիւն
կրկնեցից, բազմացուցից ինձ աշխար. ապա եթէ
զվորձն իսկութեամբ ցուցից, յաճախէ ինձ եր-
կիւղ. իսկ եթէ զկերպարանացն տեսիլ գրեցից,
առաւելուն ինձ հատուցմունք, զի կանխաւ նկա-
տեալ զսոյնս և ոչ անագան ապաշաւեցի : Այլ
խնայեան յիս, զթնձ, մարդասէր, հզօր, բարե-
րար, ամենապարզ և Քրիստոս թագաւոր, օրհ-
նեալ յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ Խ.

Վերսիին յաւերժած կրկին հեծուքեան.

Ա. ԱՄԵՆԱԿԱՆ Աստուած բարերար ստեղ-
ծիչ բոլորից՝ լուր հառաչանաց ձայնիս վտազի,
և յերկիւղէ տազնապի ապագայիցն կարծեաց
փրկեան կարող զօրութեամբ զերծեալ ի պար-
տեաց. քանզի բաւական ես յամենայնի առ
ամենայն հնարս զօրանալ անբաւ մեծութեամբ
և իմաստութեամբ անսահմանելեալ :

Բ. Եւ քանզի ուշիւ մտացս տեսեալ ի հե-
ռուստ զհանդերցելոցն հանդէս ահաւորափայլ
նկատեմ ինձէն աստանօր կանխաւ զտիւն
յուսոյ, սրբոցն յուսոյ, զօրն խաւարի պատժա-
պարտիս պատուհասի. ուստի ոչ զօրէ ոք յէիցս
առ պատսպարան փախստեան. ոչ անդունդք
խորոց, ոչ վիհք վիհից, ոչ բարձրութիւնք լե-

րանց, ոչ անձաւք քարանց, ոչ կարծրութիւնք արձանաց, ոչ ծերպք ծակաց, ոչ փապարք փոսից, ոչ սորք հեղեղաց, ոչ բաւիղք խորշից, ոչ շտեմարանք յարկաց, ոչ ծածկութիւնք սենեկաց, ոչ եմակք հովտաց, ոչ ծործորք դժուարաց, ոչ վերադրութիւնք բլրոց, ոչ արձակմունք շնչոց, ոչ անբաւութիւնք ծովուց, ոչ սահանք յորձանաց, ոչ հեռաւորութիւնք եզերաց, ոչ ողբմունք ձայնից, ոչ, հեղեղք արտասուաց, ոչ տառանմունք մատանց, ոչ համբարձմունք ձեռաց, ոչ պաղատանք շրթանց :

Գ. Այսոցիկ սաստկութեանց մասանց անճողպրելեաց դու ես, տէր Քրիստոս, հնարք և դաղարք դիւրութեան և անդորրութեան փրկութեան ամենամեղս հոգւոյ. արդ հայեան ի յանգերծ վատնկիցս շրջադրութիւն՝ միայնդ քաղցր առ ամենեսեան : Խզեան սուսերաւ յաղթական կենազէն խաչիդ զցանցս վարմիս, որ յամենայն կայից պաշարեն ի մահ զգերիս, և հան ի յանդորր զոտս սասանեալ թիւր բնթացողիս : Բժշկեան զհրատապ ջերմնական տոշորումն մղձկեալ սրտիս, մերժեան զղիւային չարահնարութեանս շշուկ քո պարտաւորիս, հալածեան զյուսահատ անձկութեան հոգւոյս մթութիւն չարի կենակցիս, ցրուեան զծխա-

մած թանձրութիւն բռնութեան մեղացս երեւոյթ մտելոյս ի յիս, կորն զգազիր թխատիպ կրիցս ապականութեանս կարիս : Նորոգեան ըգպատկեր լուսոյ պաշտեցեալ փառաց մեծութեան անուան հզօրիդ յոգիս, զօրացն զշնորհիդ փայլումն ի գեղ զիմացս և ի կերպարան տեսութեան մտացս հողեղինիս, յարմար յերկրմամբ կացն յարդարեալ՝ որ զքոյդ բերէ նկատումն՝ նշուլազարդ մաքրութեամբ զտեալ զմուշխ մեղաւորիս, աստուածային կենդանի անեղծ երկնաւոր լուսով քո ծածկեալ յօրինակս երիս : Զի դու միայն ես օրհնեալ ընդ հօր ի գովեստ Հոգւոյդ սրբոյ յաւիտեանս յաւիտեանից . ամէն :

ԲԱՆ ԽԱ.

Վերսին յաւերած կրկին հեծուքեան.

Ա. ՈՐԴԻ Աստուծոյ կենդանւոյ օրհնեալ յամենայնի, Հօրդ ահաւորի անքննին ծնունդ, որ տկարանայ առ ի քէն և ոչ ինչ : Որ ի ծագել անստուեր նշուլից ողորմութեան քոյ փառաց, հալին մեղք, հալածին դեւք, ջնջին յանցանք, խզին կապանք, խորտակին շղթայք, կենդանածնին մահացեալք, բժշկին հարուածք, ողջանան վերք, բառնին ապականութիւնք, տեղի տան տխրութիւնք, նահանջին հեծութիւնք,

փախնու խաւարն, մեկնի մէզն, մերծի մառա-
խողն, փարատի մռայլն, սպառի աղջամուղջն,
վերանայ մութն, գնայ գիշերն, տարագրի տագ-
նապն, չքանան չարիքն, հալածին յուսահա-
տութիւնքն, և թագաւորէ ձեռն քո ամենակար,
քաւիչդ ամենայնի :

Բ. Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս,
այլ կեցուցանել. թող ինձ զանթիւ չարիսն իմ
բազում ողորմութեամբդ, զի դու միայն ես յերկ-
նի անճառ, և յերկրի անզնին, ի տարր գոյի. և
յեզրս ծագաց աշխարհի, սկիզբն ամենայնի և
յամենայնի ամենայն լրմամբ, օրհնեալ ի բար-
ձունս, և քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ փառք
յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԽԲ.

Չերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Տէր Աստուած գթութեան, փրկութեան և
ողորմութեան, քաւութեան և նորոգութեան,
բժշկութեան և առողջութեան, լուսաւորութեան
և կենդանութեան, յարութեան և անմահու-
թեան, յիշեա՛ գիս յորժամ գայցես արքայու-
թեամբ քո՝ ահաւոր, հզօր, բարերար և ամե-
նաստեղծ, կենդանի, գովեալ, ամենակատար,
մերձ ի հեծութիւն համայն եղելոց : Ընդ խաչե-
ցելոյն ընդ քեզ պաղատիմ, որ ոչ ըմբռնեալ

վասն քո և ոչ կապեցեալ, ոչ կախեալ և ոչ բեւեռեալ, ոչ կռփեալ յանուն մեծիդ և ոչ անարգեալ, ոչ լկեալ և ոչ նշկահեալ, ոչ խորտակեալ և ոչ մահացեալ, և արքայութեանն արդարոց մասին անձկալեաց լուսոյ արժանի ցուցեալ, իրաւամբք ուխտի երդմնականաւ ամենիւն ազդեալ զանփոփոխութիւն բարեացն տուելոց, փառաւորեցեր առ յոյս փրկութեան ի սպառ լքելոյս :

Բ. Օրհնեալ օրհնեալ և դարձեալ օրհնեալ, և զիս ընկալեալ նովին հաւատովք, կանգնեալ ի կործանմանէս, բարերար. բժշկեալ ի հիւանդութեանցս ախտից, ողորմած. յեզերաց մահուս դարձո՛ղ զիս ի կեանս, կենդանութիւն. քո եմ և ես, կեցո՛ղ ընդ նմին, անպաւինութիւն. անձամբ մեռելոյս կենդանական շունչ ընծայեցո՛ղ, յարութիւն, կեանք, անմահութիւն, անպակաս բարութիւն, անսպառ շնորհ, անփոփոխ ներողութիւն, աջ ամենագօր, ձեռն ամենիշխան, մատն ամենամերձ : Կամեսոց տէր և փրկեցայց, ակնարկեալ միայն զթութեամբ և արդարացայց, ասա՛ն բանիւ և վաղվաղակի անարատ գտայց, մոռացիր զթիւս չարեացն և անդստին համարձակեցայց, առատաձեռնեա՛ն՝ և արդէն ի քեզ իսկ պատուաստեցայց. փառաւորեալդ յամենայնի յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԽԳ.

Վերսիին յաւելումս կրկին հեծուքեան.

Ա. ԲԺՇԿԱՅԱՆ կրթականութեան ամենափորձ հնարաւորութեամբ պատճառ կենաց անախտականաց, թագաւոր զօրաւոր երկնաւոր՝ տէր Յիսուս Քրիստոս, Աստուած ամենեցուն, իմանալեաց և տեսականաց. ահա դու իյիս ըստ մարգարէին՝ որ ընդ ասելոյն՝ նոր կցորդութեան. առ որ բարեգարդ դաշամբ այս բանի ընդ քեզ միութեան, լուսաւորեցայց՝ կրկին ողջացեալ շնչով և մարմնով ամենայնիւ կարող և անվանելի :

Բ. Որ ոչ կարօտանաս սպեղանեաց առ պատրաստութիւն պատանաց հոգեկան վիրաց, ոչ ժամանակի, ոչ միջնորդի, ոչ աւուրց երկարաձգութեան, ոչ փոփոխս մատուցանելոյ, ոչ հատման, ոչ խարման, ոչ սրագործութեան, ըստ երկրաւորս ղեղատուութեան. առ որս միշտ է վրիպութիւն և ամենասխալ տարակուսութիւն: Այլ քեզ արարչիդ հոգւոց և մարմնոց ամենայն ինչ լուսաւորեալ է, ամենայն ինչ առաջի է, ամենայն ինչ գրեալ է, ամենայն ինչ դիւրին է, համայնն հնարաւոր է, իմաստն գլխաւորեալ է, խոստումն լցեալ է, կամելն կատարեալ է, քո կտակն աւետարան է, քո վճիռն

ազատութիւն է, քո մատեանն շնորհ է : Ոչ փակեալ ես ընդ օրինօք, ոչ պարունակեալ ես ընդ կանոնաւ, ոչ արգելեալ ընդ նուազութեամբ, ոչ խոնարհեալ ընդ հնազանդութեամբ, ոչ պարագրեալ ընդ փոքրկութեամբ . ոչ չափեալ ես ընդ սահմանաւ, ոչ վրիպեալ ի բարկութենէ, ոչ այլայլեալ ինչ ի ցասմանէ, ոչ սխալեալ ի խստութենէ, ոչ ամփոփեալ ի խռովութենէ, ոչ դղրդեալ յանգիտութենէ, ոչ փոփոխեալ յողորմութենէ, ոչ պակասեալ ի բարձրութենէ, ոչ լքեալ յայցելութենէ, ոչ տկարացեալ ի փրկութենէ : Դու սկիզբն և լրումն ամենայնի, և ի.բէն է ամենայն. և քեզ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԽԴ.

Վերսիսն յաւելումս կրկին հեծոսքան .

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ անսահման, ծնունդ Աստուծոյ հարազատ անթարգմանելի, արարիչ բնաւին եղելոց, Քրիստոս թագաւոր, լոյս ի խաւարի սրտից մթացելոց, ընդ մեզ լրմամբ և ընդ առաքչիդ իսկութեամբ, մերայնովս զքոյինսդ ծանուցանող հրաշապէս : Հայր քո օրհնեալ երկնաւոր անճառ՝ որ առաքեացդ զքեզ ի վերուստ, ում փառակիցդ ես արարչութեամբ, այնքան հոգացաւ փրկութեան իմոյ տարագրեալ գերւոյ,

մինչև զքեզ իսկ մատնեաց մարդկան: Իսկ դու կարող գոլով ի վեր քան զվիշտս, զտնտեսութեանն աւարտեալ խորհուրդ՝ հաճեցար ընդ պարտեցելումս զմահուն ճաշակել բաժակ անթերի մարդկութեամբ և անպակաս աստուածութեամբ: Եւ Հոգիդ սուրբ կենդանարար՝ որպէս քո՝ և Հօր քոյ իսկակից, և համապատիւ էութեամբ ծնողիդ և ծնիցելոյդ: Մի երրորդութիւն կատարեալ ի դիմաց երից անորոշելի հատուածոց, անսկիզբն և անժամանակ, բնաւին բարերար, համայն կենդանարար, բոլորից խաղաղարար, ստեղծիչ գոյից և յօրինիչ ամենից, անքակութեամբ և միով բնութեամբ փառաւորեալ:

Բ. Իսկ եթէ Հայրն զթաժ երկնաւոր հզօր՝ մին յէութենէ՝ վասն մահապարտիս յանցանաց մատոյց զմիայնակ ծնունդդ յանքննին ծոցոյն, ոչ անխայեալ յմրդիդ ի համապատիւդ և ի սիրելիդ, այլ կամաւ նուիրեաց մահու չարչարողացն զինու, ըստ մարգարէութեանն Զաքարիայ, վասն զի զարթնուլ սրոյն ի վերայ հովուին, և հարկանիլ նոյն ինքն հօտապետին, և ցրուիլ ոչխարացն հօտին, որպէս օրինակն նուրբ նախագրին և ուխտադրութիւն խորանին և նուիրումն արեան սպանդին և առակ խորհրդոյ աբրահամեան պատարագին, զփրկու-

թիւն թշուառացելոյս ի կամաց կեցուցչիդ յառաջագոյն նկարագրէր. և արդ հիմ տրտմիս անձն իմ կործանեալ՝ ոչ յՍտուածուստ հնարաւորութեանց, այլ ի քումդ ինքնագործ հակամիտութեանց. կամ ընդէր զիս խռովես՝ յուսահատութեամբ սատանայականաւ զմիտս հարեալ, յուսն յՍտուած, խոստովան լեր նմա, և նա հոգայ վասն քո, ըստ դաւթեան սաղմոսին, և այլ մարգարէի կենսախրախոյսն բանի :

Գ. Իսկ յեղանակ խնամարկելոյ հաստողին ի վեր է քան զսահման կշռութեան մտաց հրեշտակաց և երկրականաց. և եթէ բիւրս կրկնեսցի, ոչ լինի չափեալ. քանզի անբովանդակելոյն և բարերարելն է անճառելի: Նա զի ոմն օրհնեալ զոմն օրհնաբանեալ յերրորդական համագոյութենէն առաքեաց. իսկ նա ի հաճութիւն կամաց առաքչին մեռաւ. և միւսն ահաւոր՝ ի յերկուցն հաւանութիւն՝ մեծաջան բաղձանօք մաղթէ: Իսկ համաբարւոյ միակամութեանն ցուցակ՝ առ ի զնոյն բարի ներգործել, որպէս հոգին կենդանւոյն և բանն բանականին, պայծառութիւն փառացն և կերպարան էութեանն: Առ կեանսն փոյթ, առ ողորմութիւնն սթափ, առ ձեռնկալութիւնն պատրաստ, առ փրկութիւնն կազմ, առ առատութիւնն յորդ, առ յաճախութիւնն զեղուն, առ անբաւութիւնն լի, առ անըն-

ւազութիւնն փարթամ, առ երկայնմտութիւնն ճոխ, առ անհասութիւնն բարձրեալ. մի երրորդութիւն կատարեալ ի յանձանց երից, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԽԵ.

Վերսիմ յաւերում կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ յոյս բարեաց տնկեալ ի սրտի՝ անձն իմ կործանեալ, և գօտեաւն հաւատոց պնդեալ զերիկամանցդ երկակի մասունս՝ զկրկնապըդտոր խորհրդոցդ սցանկականիդ գործարան, խոստովան լեր բարերարին Աստուծոյ՝ զմտացըդ իբրև զգործոց, զխորհրդոցդ իբրև զլրութեանց, զանտեսիցն իբրև զյայտնեցելոց, զսրտիդ ծածկութից իբրև զբարբառումն ձայնից, զակնարկութեանցդ իբրև զարդիւնականաց մեղանաց, զազդել շրթանցդ իբրև ի գլուխ ելելոց չարեաց, զոտիցդ հետոց իբրև զպատուիրանաւն Աստուծոյ վագողաց, զձեռացդ ձգումն առ ցասումն իբրև ի հեղումն արեան գործողի, զծիծաղելն բնաւին իբրև զկամաւորական լքումն շնորհի, զերդմնականն՝ որ թէ ի հանդէպս թէ ի տարադէպս՝ իբր զգործակցութիւն խաբողին, զամբարտաւանութիւնն իբր զհին կործանիչ նախաստեղծին բարձրութեան, զսրտին նեղութիւն իբրև զթերութիւն հաւատոց, զմեղկու-

թիւնն իբրեւ զպարտութիւն զօրաւորին պնդութեան, զտրտունջն առ վտանգս կրիցն՝ իբր զուրացութիւն ուխտին որ առ տէրն, զապարասանութիւնն իբր զթոռն իմն անգթութեանն, զամբարհաւանութիւնն իբր ոչէիւք առ վեհսն գոռոզութիւն, զհպարտութիւնն իբր զկամակոր հարազատ գտողին չարեաց. զակամայիցն ընդ կամաւորացն, զբռնացելոցն ընդ հաւանականացն, զեկամտիցն ընդ բնաւորականացն, զանօրէնութիւնն ընդ ապաստուածութեանն, զփոքունսն ընդ սաստկագունիցն, զնուագունսն ընդ յոլովիցն, զանճառիցն իմոց իբր զճառելեաց զիտողին, զանգրելոց վնասուցն իբր զըրկարելոց տեսողին ի յարձան մագնեստիս վիմի, զթեթեւագունիցն առ խտիր մտաց իբր զստուար ծանրութիւն բեռանց. զխնդիր չափոյ ծածկելոցն իբր զճշդով պահանջումն սատերն սակի ի բերանոյ կիտին կորիւնի չորեքդրամեան կըշռութեամբն, զանդնդականացն զործոց իբր ի յականջս Աստուծոյ արագ ժամանելոց : Զայսոսիկ յաճախեա՛ն կուտեա՛ն կրկին յանձնառութեամբ, վերստին պատմեալ աստանօր մեծաւ հեծութեամբ զչէոցն իբր զեղելոց, ընծայեալ Աստուծոյ զպարտութիւն վանեցեալ անձինդ. զի ընկալցիս ի փոխատուէն զշնորհօք թողութիւն պարտուց մեղաւորին, զոր տէրն արդա-

րացոյց և հրաշափառապէս հռչակեաց, ամենապատիկ ներքողիկրկնեալ զգովեստ զըջմանն քան զպարսաւանս մեղացն :

Բ. Բարդէան և դիզեան անձինդ մեղապարտի բամբասանս յոքունս զքոյսն խոհերս բազմամասնեայս, անձն իմ կշտամբեալ յոքնախթանդ բանիւ. զչարութիւնն, զանօրէնութիւնն, զվրիպութիւնն, զառ իմարտին հանդիսէ փախուստ, զպարտութիւնն, զմոլեգնութիւնն, զամբարըտութիւնն, զապշութիւնն, զթմբբութիւնն, զքունն արթնական, զառ ի յընթացսն զնիրհումնն, զխորհուրդն օտարոտի, զբանիցն նանրութիւն, զզագրութեանն հաճութիւն, զյամենալն ի նմին, զփափագելն Սատուծոյ ատելեացն, զաներկիւղութիւնն, զանսաստութիւնն, զանհարթութիւնն, զթերութիւնն, զթիւրութիւնն, զլուծութիւնն, զճշդութիւնն, զանկապ արձակումնն, զծիծաղականսն, զվրնջողականսն, զկատակերգականսն, զգայթագղականսն, զպատրողականսն, զանդէպ քաջութիւնսն, զանյարմար մարտսն, զառանց օրինի արիութիւնսն, զխեղդմունսն հոգւոյն, զտառանողականսն զերկչոտութիւնս, զբազմաստեղնեան ճիւղսն զրահետականս, զանպատկառ փարաքմունսն, զգժտութիւնսն, զգժդմութիւնսն, զանդատ ատելութիւնսն, զմարմաջմունսն դիւրմբբոյ

նողականս, զփոքունցն զանկշռութիւնս, ըզխոստմանցն դրժողութիւնս, զուխտիցն մոռացութիւնս, զմանեացն այլակերպութիւն, զկեղծեացն քողարկութիւն, զփառամոլութեանն մորոսութիւն, զյօնիցն յաւակնութիւն, զապիրատութիւնսն, զինքնասիրութիւնսն, զնախագահիցն տենչութիւն, զհատուցանելն եղեռնականացն, զնոցինսն զանշահ աղճատանսն, զվայրապար բերմունսն, զընթացակցութիւնսն խորամանկութեան բանսարկուին, զբանին սերմնակաթութիւն, զվաճառումն կենացն ընդ զնոց սատակմանն, զկորուստ աւանդիցն, զհայրենեացն ծախս, զկապարանն ձգողական, զփոկով լծոյ երնջոց անխզելի ըմբռնմամբ զանօրէնութիւնս, զյարաթաթաւ տղմաբնակութիւնս, զլքումն լաւացն, զընդաթրութիւնս անկարծիցն, զկնի դարձին առ նոյն դարձ տաժանական, զնորոգ մտացն, զօտար խորհրդոցն, զանկայուն կամացն, զհաչման հագագին, զէութիւն շնչոյն, զեւսն քան զսահման կանոնացն դրութեան՝ զիշխանականին զամենասփիռ բաճարձակութիւն, և զոր չէ ճառելի և կամ զրելի և կամ պատմելի և կամ յերեսս դիմաց բերելի :

Գ. Եւ արդ զիւրդ բժշկեսցիս, անձն իմ եղկելի, ի յայսքանեաց տիգաց խոցոտեալ, բարձեալ թողեալ այր մի տարագիր անողջանալի, ըստ

մարգարէին. քանզի մի ի վերագրելոցդ բաւականապէս զօրէ սատակման, թող թէ այսքան դասք սպանողաց դժնէից դահճաց շուրջ պաշարողաց : Մանաւանդ զի ոչ այսու եւեթ նմանագրութեամբ կշռի տարացոյց տարժանեցելոյս, այլ զոր օրինակ անթիւ բազմութիւն կայտառաց կարճաց խայթողականաց՝ ի ստորին մասունս ծայրից ատնոցն զօրհասական թոյնս բերելոց, և յաման մաշկեղէն արկեալ ամփոփէ զելիցն շաւիղ կապարանին շրջափակութեամբ, ցուցանի արտաքուստ բարիոք, իսկ ի ներքուստ համբարք չարի և պահեստ կորստեան և կոյտ կսկծման և գործօնեայք սատակման և մշակք մահու : Արդ այսոքիկ են ամբարեալքն քո անօրէնութեան տաժանեաց թշուառաքիրտն թռչակք, անձն իմ պարտական կրկին սատակման. որ կամաւորաբար ընկալար ի քեզ, զոր թշնամին սերմանեաց ի վերայ ցորենոյն՝ յազարակի աշխարհիս. ով այր անմաքուր ամբարիշտ և ծոյլ, բնաւին ատեցեալ, սիրողդ մտացդ ախորժմամբ զլցեալսն ամենայն անառակութեամբ, և զոր առաքեալ ցուցանէ զթիւս բանիցն սարսափելեացն կշտամբողաց, աստուստ սկսեալ մինչև ի կատար կանոնի այնր պայմանը, և որ հասեալ են, ասէ, յԱստուծոյ իրաւանցն վերայ, եթէ որք զայսպիսիսն գործեն և կամ կամակից

են, արժանի են մահու : Արդ ես ինձէն զիս ինքըն պարտ վարկայ կրկին հատուցման կորըստեան սատակման իման դատապարտութեան . այլ անխայեան յիս ողորմութեամբ բարեգութ , կենդանի , հզօր , կամարար , կարող , հնարաւոր , օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԽԶ.

Վերսիմ յաւերած կրկին հեծուքեան .

Ա. Արդ վրիպեալս ես յաւէտ ամենապատիժ , միշտ դժնեայ վայրենաբարոյ անձամբ անձին մահու կշտամբիչ , արածողս զերամակս զազիրս վայրագասունս խոզից արօտականաց զարշութեան մեղաց նախատ վարձկանութեանց , հովիւս տածողական զհօրանս ուլուցն ամայաբնականաց ի վրանս հովուացն , ըստ երգոյն երգոց առ իս առակին . որ ոչ իսկ ծանեայ զիս երբէք զիտել , թէ յո՞վ և յո՞յր պատկեր և վասն ո՞յր գոյացայ :

Բ. Ահա ի յօտս տանողականս կրողաց երկուց միակցորդ խորհրդականաց , ըստ ձեւոյ հրեշտակի կառուցար , իբր ի թռիչս թեւոց կրկնաբարձ բազկաց վերատանողաց յաշխարհն հայրենական հայել , ո՞վ յիմար , զիմարդ քեզէն կորացար յերկիր , զաստեացս միշտ հոգացեալ զիպուածս , ընդ ցիռս անապատականս համաբեցար : Իբր զճրագ բազմաբերանեան ի յաշտա-

նակի մարմնիդ հաստեցաւ զլիտյդ բոլորութիւն,
 զի և այսու իյօրինակէն շնորհէ մի օտարասցիս
 զԱստուած տեսանել, և զմնացականացն իմաս-
 տասիրել: Բանականութեանն յարգանօք կրկին
 ճոխացար, զի զյաղթանակ բարեմասնութեանն
 որ առ քեզ եղեն՝ անարգել լեզուով խօսեսցիս:
 Ձեռինդ հաստմամբ յարմարոստեան մատանցդ
 շառաւիղօք՝ զգործնականացն տնօրինել զտրն-
 տեսութիւն, իբր կցորդ համացեղութեամբ ամե-
 նաբաշխ աջոյն Աստուծոյ՝ աստուած կոչեցար:
 Երից հարիւրոց և տասանց վեցից յօդիւք շաղ-
 կապեցար, յարեալ ի քեզ ընդ նոսին ի նոյն և
 պատշաճական մասունս չափոց ազդողականաց
 հինգ զգայութեանց, զի մի և երեւելիդ նիւթա-
 կանութիւն քումդ տեսութեան՝ մտացդ դիտման
 անդատ եղիցի. զի ոմանք ստուարք են և զօրա-
 ւորք, և այլք փոքունք են և պիտանիք, կէսք
 կարծրակերտք և ազդողականք, են և գողտրա-
 կանք և պատուականագոյնք, դարձեալ կարե-
 ւորք և պատկառելիք: Իսկ թարգմանութիւնք
 սոցին տեսութեան ի քեզ են նկարեալ իբր յար-
 ձանի անջնջականի անձն իմ եղկելի. որպէս զի
 և տարր ժամանակաց և շարունակ հետեւման
 աւուրցն առ պսակ ամին, իբր կանոնաւ իւրք
 սահմանեալ մասամբքդ՝ անսխալ և անայլալելի
 պահեսցի:

Դ. Դարձեալ այլ օրինակ հոգեւորական, որ զսիրոյն յօղուած շաղկապէ ի մի առ եկեղեցի, քե խորհրդածի. իբր զի առանց բնաւից զուգամասնութեան կապակցել լծով հաւանակաւաւ զվեհն ընդ փոքուն, վնասեալ է հաստուածոյն անարատութիւն յանուն Քրիստոսի ժողովելոցն որպէս ի հատումն և ի նուազութիւն միոյ յանգամոցս անարգացս պատուաստելոցս ի մարմնի, կրճատեալ իմն է յօրինուած կազմութեան մարմնոյդ քում սենեկի զգայականի, և շրջեալ է ընտանութիւն պատկերին յանարգ փոփոխութիւն : Եւ արդ այսպիսեօք, և ևս բազմօք անզուգական հրաշակերտութեամբ եղական պատկեր Աստուծոյ՝ կշտամբեալ ի ըսպառ ոգի իմ գերի. և թէպէտ յառաջին նմանութենէն կողոպտեալ գտար պատուիրանին յանցաւորութեամբ իղրախտին կենաց, այլ աւագանին լուսազարդ շնորհիւն զհոգւոյն փշումն առեալ, և նմանութիւն ես կերպարանին. և արդ ընդէր կորուսեր զփառսն երկնաւորս, իբր նախաստեղծն երբեմն զվիճակն երկրաւոր յԱղին դարաստանի. ընդէր փակեցեր քեզէն քեզ գերկին, զվերելիցն դուռն աղիսեցեր. ընդէր խառնեցեր ընդ ջրոյն մաքրութեան զախտ արտասուացդ տարժանութեան. ընդէր զլուացեալ զձորձ վերարկուին գարշելի գործովք զազրա-

ցուցեր. հիմ զեղեալ հանդերձին մեղաց պատմութեան անառակ վարուք քեզ արկեր. ընդէր զտանողացդ ոտից սրբութիւն ճանապարհուն ժանդից աղտեղեր. ընդէր կրկնեցեր իրաւադատին զուխտազանցութիւն հին պատուիրանին. ընդէր մերժեցար ի պաղոյն շնորհաց՝ իբր զԱդամ ի ծառոյն կենաց. ընդէր նենգեցեր քեզէն քո կամաւ զանստուեր յուսոյն յարակայութիւն. ընդէր պատկառանք անհամարձակելիք քոյին դիմացդ նպաստեցեր. ընդէր զինեցար ընդդէմ քո ներհակ, ո՞վ ընդունարան խելագարութեան. ընդէր որսացար ի ծուղակ մահու՝ թողեալ զարհետն վստահութեան. ընդէր կարծիւ պատրանաց ածար հաղորդդ մարմնոյ կենդանարարին : Այլ վերստին յուսացեալ ի նա կարդանմա ապաւէն և լոյս քաւիչ նորոգիչ փրկիչ կեցուցիչ և կենդանարար, ողորմած խնամող մաղասէր և անոխակալ բազմագութ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԽԷ.

Վերսիսն յաւերած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ զինչ զոյ ասել ամաչեցելոյս յերեսաց մեծիդ ահաւորութենէ, բայց եթէ համրանալ և հող ի բերան եղեալ լռել ի սրտի, ըստ մարգարէութեանն խրատու, ահա ի բարւոյն

կարկառեալ ի յոյս : Իսկ եթէ զփականս շարժողութեան շրթանցս բացից, բռնադատեցից խօսել կամեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնական եղերերգութեան լալեաց բազմութեան իւէթ մտացս յառաջադրէ :

Բ. Եւ արդ ողբակից մեծ մեղաւորին անօրինելոյ կամաւ առ ի մահ զնորին գոչումն երկրորդեցից և ես ընդ նմին. մեղայ տէր մեղայ, և անօրէնութեանց իմոց ինձէն վկայեմ : Հիւսեալ ընդ նմին զբանս յիսներորդի սաղմոսին, անթիւս գրեմ զպարտուցս սակ անձինս մեղանաց՝ քան զհիւղ երկրի հողմահոս փոշւոյ ընդ օդս ամենայն տարածեցելոյ :

Գ. Մեղայ յերկինս և առաջի քո, ընդ անառակ որդւոյն պատկառեցելոյ հայրենի զթոյդ վերըստին դարձեալ թախանձ արկանեմ. զողորմելին ձայն աղերսանաց արտօսւածին ողբովք գոչման ի տխուր դէմս մատուցեալ առաջի քոյ տարածանեմ, Հայր զթութեանց, Աստուած բոլորից, չեմ արժանի կոչիլ և ոչ բնաւին առ այս անուանիլ, ոչ միայն որդի, այլ և անպիտան ապաբան վարձկան : Ընկալ զսովեալս տարագրական, պարտական վնասուց. և զգաւ քաղցոյս լկանաց նեղոյս նուաղեցելոյս՝ կենաց քո հացիւդ բժըկեսցես : Լեր ընդ առաջ քո ողորմութեամբդ ի սկզբնաւորս ապաւինութեան. զգեցո՛, զթանձ

և անոխակալ, անօրինեալս մեղապարտի զնախակապուտ հանդերձին ծածկոյթ . աւանդակորոյս ձեռացս աղտեղեալ մեղօք՝ զկենիք մատանւոյն համարձակութեան ամենառատ կամօք մատուցես . զգարշապարացս թշուառութիւն մերկութեան ոտիցս՝ պատսպարութեամբ աւետարանական ամրալէքարկու օղիցս կօշկաց իյօձին թիւնից միշտ ամրացուցես : Զգուարակդ պարարակի եզինդ երկնայնոյ, որ է միածին Որդիդ քո օրհնեալ, իսկապէս մարդասիրութեամբ՝ կարօտելոյս բարեաց նուիրես . որ մատուցեալ միշտ և անպակաս մնայ ի լրութեան, յարակայ զենեալ ի սպանդարանի անթիւ սեղանոց անսպառութեամբ, բոլոր յամենեսին և բնաւ յամենայնում, էութեամբ յերկինս և իսկութեամբ ի ստորինս, աննուազ մարդկութեամբ և անթերի աստուածութեամբ . փշրեալ և բաշխի ի մասունս անհատս, զի զհամայնն հաւաքեսցէ առ ի նոյն մարմին իւրումն գլխոյ . քեզ փառք ընդ նմին, Հայր ողորմութեան, յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԽԸ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ս. ԲԱՐՁՐԵԱՆ, հզօր, անսկիզբն, անեղ, անբովանդակելի, անցիրհելի ակնդ նկատող, ծնող

անքնին փառաց միածնիդ . իրաւացուսցես զիմս
ողորմութիւն հերքեցելոյս ընդունելութեան առ
երկնայինս և առ երկրաւորս : Տօնեան զկեալս
կորուսելոյս վերնականացն պարերգութեամբ ,
աւետարանեան բանիւղ օրհնութեան զկենդա-
նութիւն իմ մահացելոյս , զբարեբաստութիւն
կամացդ յայտնեան , գովեալ բոլորից գոյից եղե-
լոց , ստացիր անուն քեզ անճառ և ինձ թշուա-
ռիս նորոգ փրկութիւն , կորուսցես զգիր մուր-
հակի մեղուցելոյս ամբաստանութեան , զվճիռ
հոգւոյս մահու ջրեսցես կայլակօք արեան Որդ-
ւոյդ սիրելոյ , վստահութիւն փրկութեան բա-
րեաց արեամբ Քրիստոսի քո նկարեսցես , ցոյց
զսքանչելիս քո բարեգլծութեանդ ի ճաշ հարսա-
նեաց քում հարազատի : Մի փակեսցես դիմելոյս
առ քեզ զառաքաստ սրահի կենացդ յարկի , մի
տրոհեսցես ի բազմականացդ և ի բարեացդ քո
զրկեսցես , մի պահեսցես ի գանձարանիդ զնիւ-
թեալ իմ պարտուցս անօրէնութիւն , մի կըն-
քեսցես ի քսակ բարեացդ զզազրութեանց իմոց
զարշութիւն , մի երկարս ինձ զվէր մեղացս
ի յախտալից մարմնիս ծածկեսցես , մի զփտու-
թիւն նեխութեան ցաւոցս ինձ տնկակից մահու
մնացուսցես , այլբարձ բանիւքոյդ ողորմութեան
զժանտութիւնն ապականարար , որպէս զի զա-
տեալ ի հիւծմանց ախտից՝ առողջութեանն պա-

տրաստեցայց. հնարաւորեան, զթուրեանցդ հայր,
մեծ խոցուածոյս զօրեղ սպեղանիս, կարեւոր
կործանմանս՝ բարի այցելութիւնս : Զի քո եմ,
տէր ոգեսէր, թէ և առ մի նուագ բիւրս մեղիցեմ,
բայց ոչ զրեցայց համայն մեղուցեալ, տուիչ կե-
նաց իմոց բարերար, ի շնորհ պարգեւաց կենաց
քոց ապաւինեալ. զի ճանաչելոյ զքեզ բովանդակ
արդարութիւն է, և գիտել զգօրութիւնդ քո՝
արմատ անմահութեան, որպէս և կանխաւ իսկ
զրեաց իմաստունն. և դարձեալ՝ տիրելոյ քո,
ասէ, ամենեցուն, խնայել տայ քեզ յամենայն.
և դարձեալ՝ մօտ է քեզ յորժամ և կամիս կա-
րող գտանել :

Բ. Այս Սողոմոնի յուսոյ աղերսանք իմոյս
առեալ տիպ. քանզի ոչ այլ ոք բազմամեղ որ
քան զնա ինձ զուգաշաւիդ. երբեմն որդի, ապա
ատելի. երբեմն միջնորդ խաղաղութեան Աս-
տուծոյ ժողովրդեանն, և յետոյ խտրոց որոշման
բազում խռովութեան. երբեմն օրէնք կենաց
կացեալ, և յետոյ մուրհակ մահու հաստատեալ.
զերկնաւորին պաշտօն ընդոտնեալ, և զօտարին
անուն ծանուցեալ : Անպատճառ օցտող, ան-
կարօտ զրկող, անսովելի գող, զրգեալ տրտըն-
ջող, փափկացեալ փախստական, սեղանանենդ
սարտուցեալ, անպատասխանի վնասապարտ,
քաղցրասնոյց հայհոյիչ, զաւակ հայրատեաց,

կտակարանացն մատնիչ, Մովսէսի չարախօս, մոռացող երախտեացն, իմաստուն սխալական ամենագէտ յանցաւոր, ամօթապարտ գղջացեալ, տարակուսեալ աշխատող, աղաչաւոր կռապաշտեալ, յամբային դարձաւոր, կաղակարծ ընկալեալ, կասկածաւոր հաշտութիւն, յապայս յիշատակ, յերկբայս փրկութիւն, չաւատալի գիւտ, իմասնէ մնացուած, խարդաւնեալ գերի, կիսակտուր պրծեալ, կամաւոր անձնամատն, տմարդի յղբացեալ, բազմավրէպ հանճարեղ : Ի յընթացս բանից երկեակ որոշմանց՝ ամենայն ուրեք բանս արկեալ ողբոց և ձաղանաց, մեծ պարսաւ և փոքր գովեստ՝ իբր ի վերայ ինքնագրաւ կորստականի, երգիծանութիւն խառնեալ ընդ աշխար . բան նորա թելադիր բարգաւաճութեան ամենայն հասակի, և խոտորումն նորին ի շրթունս բնաւից թառանչ թախծութեան ողորմելիս իմն ազդեալ :

Գ. Զարմանամ վիատիմ տարակուսեալ ապշութեամբ. զի թէ նա այնքան զթեաց, ինձ զլնչ պատահեսցէ. զիւնրդ անկաւ ամբարձեալն, զիւնրդ սասանեցաւ հաստատեալն, զիւնրդ կործանեցաւ կառուցեալն, իբր օտարացաւ ծանուցեալն, զիւնրդ զակատեցաւ զաւակն ընտրութեան, զիւնրդ սրացաւ մերձաւորն,

զիւնրդ աղօտացաւ փայլեցեալն, զիւնրդ պատանդեցաւ ազատեալն, զիւնրդ անօրինեցաւ ուսուցիչն, զիւնրդ նուաղեցաւ հռչակեալն, զիւնրդ անարգեցաւ փառաւորն, զիւնրդ փոքրկացաւ մեծատունն, զիւնրդ ամբարշտեցաւ բարեպաշտորն, զիւնրդ ամբարհաւածեցաւ ընտրողն, զիւնրդ ունայնացաւ պատարունն, զիւնրդ կըտրեաց զուխտն որ ընդ բարձրելոյն : Պատկառեմ ասել, թէ և ընդ սանդարամետականին կապեցաւ . զի կայր նորա և կոռց, ուստի սէրն ընդ պատկերաց, վասն էր կամքն ընդ խտրանաց . զիւնրդ ոչ յիշեցաւ յանդիմանութիւնն Սամուէլի առ Սաւուղ եղեալ, հմայք, ասէ, մեղք են, և ցաւս և աշխատութիւն ածէ թերափ ի վերայ . զիւնրդ ոչ հայրենի յանդիմանութիւնն, կուռք, ասէ, հեթանոսաց դէք և անշունչք են, և նման նոցա լիցին պաշտօնեայք նոցա : Տէր միայն ածէր զնոսա, Մովսէս նախագրեալ յառաջաձայն ձաղանօք սաստիկս իմն ամբաստանէ . ոչ էր ընդ նոսա, ասէ, աստուածս օտարոտիս, զոր ոչ ճանաչէին հարք նոցա : Ո՞ւր է մահամատոյց այլազնեայ արձանն Փագովրայ, ո՞ւր տգեղն և անպանծալին սիդոնացւոց իգական ամենանըզով ձուլածոյն, ո՞ւր կանացի կերպին անգրելին խայտառակութիւն զագիր տեսակին, որով ամօթոյ մարգարէքն զանասնօրէն դիմեցումն

անխտրաբար յանուն չարութեան անժուժկալ դիւին անաստուածաբար ձօնեալ մոլէին: Տարաւ զէութիւն բարեբաստութեանն՝ որ զնախնին որսաց ի կորուստ, յաղթեաց մեծութիւնն իմաստիցն առաւելութեան, գերեաց զոռոգութիւնն, յիմարեցոյց փափկութիւնն, վանեաց արծաթն ծառայեցուցիչ, յոգի դատեցաւ զայրն տօնելի հին զէնն կործանողին, ի գրկացն Աստուծոյ հանեալ՝ ի յոտս ստամբակին գթեցոյց, մեռոյց մեղկութիւնն, թմբրեցոյց ծուլութիւնն, արբեցոյց շուայտութիւնն: Ո՛վ դիւրապատիր մարմին երկրածին, որովք ձայնարկութեամբք զքեզ աւաղեցից. քանզի ոչ տիրապէս առ նա հանդիպի ընդդիմաբանութիւնս, այլ ամենից սխալողաց՝ կամաւ վրիպելոց. վասն զի նովաւ է իմանալ, թէ անիրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ, եթէ ոչ Աստուծով դատեալ ընտրեսցի. որ զի թէ առ այս պայմանի յիմար ոք իցէ, և ի հաստչին կամս յուսացի, ոչ ևս ի նորայոց անտի ինչ կրեսցէ:

Դ. Այլ քանզի սաստիկս և քստմնելիս ունի Սողոմոն զղարձին իւրոյ յիշատակարան ինքնապարսաւն կշտամբութեամբ, իբր մեռեալ իսկապէս համայն աշխարհիս անձնասիրութեան. զոր եթէ զիսկն ոք նկատեսցէ, Ունայնութեամբքն է իմանալի. այլ և ի մատեանս քահա-

նայիցն և ի գիրս Աքիայ սիլոնացոյ, յորում
գլխոյթն իւրում ընթացիցն արտասուելիս իմն
յեղանակէ. զուր ջան, անօգուտ վաստակ,
անմիտ հետեւումն, անշահ արշաւանք, անկա-
յուն երկք, օտարին իմաստք, ոչնչից հոլովք,
բամբասելի բերք, անյարմար վարկածք, սնոտի
սերմանիք, աւագափուլ շինուածք, ապակա-
նացուստացուածք, քամահանաց տաժանմունք,
ինքնամարտ կռիւ, ընդ ոգոյ իւրում դատ,
ընդունայնաթոյլ քիրտն, վնասակար փափաք,
կորստական շաւիղ, վրիպակ ճանապարհ,
կործանական կրթութիւնք, մոլորապատիր
վարժութիւնք, հանապազասխալ տեսութիւն,
ակնայայրատ պշրութիւն, պոռնկակերպ կեր-
պարան, ախատբորբոք նիւթ, դժնէատեսիլ
գոյն, յոքնատխուր գեղ, յոլովամեղծ ծուխ, շոգի
ցնդելի, վաճառ մերձ ի յառ, տաղաւար քակ-
տելի, ընդվայր աղաղակ, անպատճառաւոր
ծաղր, արհամարհելի ասպարէզ, անձնավա-
ճառ գիր, սատակաչական ելք, անաստուած
մտածմունք, ստայօղ ճառ, զայրացուցանող
գրոյցք, եպերանաց խծբիծ, խելագարութեան
խնդիր, ամօթանաց ցոյցք, խայտառականաց
յայտնութիւնք, առակ ապառնեացն, ապաշա-
ւանաց գործ, ըմպահականաց պատմութիւն,
հեղգացելոց օրինակ, խորխորատ ծածուկ, որս

խաւարային, մահազուշակ վիհ, անյատակելի անդունդք, ուղեկցութիւն սպանողաց, յիմարութեան բարբանջմունք, դարանակալաց վայր, խարխուլ յարկ, շինուած սասանեալ, կամուրջ խախտեցեալ, երեւոյթ փախչելի, խաբող շողոքորթ, անոպայ մատնիչ, ընդդէմ բարձրելոյն հակառակութիւն : Զայս ամենայն մասունս բանից խոստովանական կանոնադրութիւն, ի սիրտս բնաւից նախասերմանեաց ժողովողս կանոնադիր դարձելոց զղջման. որպէս զի մի պարծեսցի ոք ի մարդկանէ բամբասաւորօք զինուորեալ նետիւք՝ զանձն և զընկերն խոցոտելով. քանզի կռապարիշտ է քողով ծածկեալն, որ զկերպարանսն միայն ունի, և զոչ ախորժելիս ստեղծչին կատարէ :

Ե. Եւ արդ նա՛ որ ոչ այնքան մեղաւ՛ որքան զղջացաւ, մի ի սպառ պախարակեսցի, այլ յիշեսցի՛ այրն այն ի բարի, իբրև զհիմն յուսադրութեան ի տէրունի ոտսն դիմելոց, յորժամ հոգւովն էջ յայցելութիւն աստուածութեամբն անբաժանելեալ՝ կենագործել զանդ խոստովանեալսն. զոր մեռեալքն ահա կենդանեացս անտարակոյս բերին աւետիս : Ընդ որում մաղթեալ իմ պարտաւորի՛ իմաստութեանն ոչ ժամանելոյ, ի մեղանացն մասն կարգեալ, բարեբանեալ մեծիդ պաղատիմ. լից զնուազդ

իմ բանագրութիւն իյերջանկին հանճարեղութիւն. նիւթեսցին ներկայիս հայցմունք ի բարգաւաճին յարգաւորութիւն՝ ի գերաշխարան արքային աղերս. այցելութիւն խնդրոցս ղիցի քո ընտրեցեալ վեհ արքայորդւոյն, զոր միածնիդ օրինակեցեր : Յարեանն կցորդութենէ զքո փառակիցդ ճաշակեցաք. տո՛ւր փրկութիւն քոյոյ ծառային, ամենահնար, զօրեղ, ահաւոր, ի ստեղծողիդ փառս ամեցուցեալ զանքաւելի մեղացն ջնջումն : Յիշատակաւ խորհրդոց բարեաց՝ ընդ ողորմեալսն նորոգեսցես. որ ամենահամ ախորժաճաշակ բազմապաճոյճ առակագրութեամբ զաստուածութիւնդ քո քարոգեալ ի մատեան լուսազարդ կտակի, եկեղեցւոյ ընծայեաց հետս բարութեան՝ խոստովանութեամբ մատչել առ քեզ, Հայր : Քանզի ոչ հեռի յողորմութենէ առ այս ցոյց բանի է իմանալի, թէ անյուսութեանն կաթուած չէր անկեալ իյեռանդն սրտին ըղձից, որ զճեալ զղջմանն փոքր ինչ կասեաց :

2. Արդ իյուշ բերեալ զոր ի քեզ անճառելի բարեմասնութիւնք, զգթութիւն քո ողջունեսցես. որով զկոշկոճեալն ի բազում դարուց՝ բամբասանաց քարաձգութեամբ, երանութեան վերարժանացո՛. որ յոքնահոսան արտասուաց ելիւք զմէջ յատակի յարկին հեղեղեալ ապա-

րանիցն իւր խրախճանութեան՝ սաստկակրկիծն ապաշաւանօք, հօրն կրիցն գերազանցեաց ողորմելի ոգւոյն հեծութեամբ. զոր ի յաչաց բանիդ քո արուօսը՝ առ որ մերովս ի յիւրն ախտակրեաց, երկայնամիտդ ներողութեամբ միացուցեալ խառնեսցես, զթանձ. և զանյարմարն առ նա կարծեցեալ զսաղմոսին բարեբանութիւն, ի փառս էակցի Ռրդւոյդ կնքելով նովաւ կեցուցես զնա քաղցրութեամբ ընդ աղքատս ժողովրդոց : Չայս պուետիկոս ոմն բարեշնորհ՝ արգահատէր ընդ Սողոմոնի, ամենայնիւ վարձս վարկուցեալ համակցորդ զուգաձայնութեամբ՝ իբր կենդանեօք նովաւ ընդ նմին վասն նորին աղերսել առ քեզ, զոր յաւելուած կարգիդ տնտեսէ : Քանզի և օստացւոյն ի նմանէ ստեղծեալն բազմահրաշաւօրն մարգարէաճառն պատմագրութիւն աստուածութեանն արդարացուցիչ՝ զՍողոմոն ողորմեալ կարգէ. որ զի անպարսաւ է աղօթելն, քան չարաբանելն վասն նորին :

Է. Չոր և ես մաղթեմ մեծ վստահութեամբ նմանակից այսր հեծութեան՝ և զիմս ընդ նմին ընծայել հոչումն. զի թէ կորուսցես զմեզ դատեալ ըստ գործոց, ոչ պակասին փառք քո, զի իրաւամբք քո ճանաչիս. իսկ եթէ գտցես, անքան բարձրանաս, որքան մեծութեանդ քում

վայել է. քանզի յաւէտ օրհնաբանելի ես դու երկրորդաւ՝ ողորմածութեամբ, քան նախահրաման սաստկութեամբն : Դարձիր, Տէր, դարձիր քաղցրութեամբ ի խնամս գթութեան՝ ձրի և ամենառատ պարգևօք սիրոյ՝ մխիթարել յաւէտ զտրտմեալքս համաշաւիղ տազնապաւ տապոյ տոչորման անբժշկականի : Ձեռն եղեալ փրկութեան նորոգեսցեն վերստին, քաւեալ և պատսպարեալ ի մեղսակործանօրտակմանէ : Եւ քեզ միայնոյ սկզբանդ և անսկզբանդ, ընդ սկզբնաւորիդ սկզբանց՝ սուրբ երրորդութեանդ և միում աստուածութեանդ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամեն :

ԲԱՆ ԽԹ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ս. Եւ արդ մի տիրեսցեն անօրէնութիւնք քում պատկերիս կայսերականի արքայութեանդ վերնում, Աստուած բոլորից լուսոյ, մի կապտեսցէ գոռոզն ապստամբ զզարդ փշմանդ շնորհի ի քո ստեղծեալս կերպէ, մի թագաւորեսցէ մեղքն խափանեալ՝ մարմնոյս մահացուի առ ի գրաւել զիս ի նոյն : Ձիք իմ թագաւոր առ իշխել շնչոյս բաց ի քէն, Քրիստոս, որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես լծոյն քաղցրութեան, որ բառնաս զկարիս մեղաց ամենակատարդ բա-

նիւ, որ արեամբդ քո ստացար և մարմնովդ կերակրեցեր. որ կարգեալ սահմանեցեր ուխտ կենաց անփոխադրելի, որ յոգի քո կնքեալ կըցորդ քեզ գրելով, հօր քում մատուցեր ժառանգակցապէս. որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո չարչարանաց առ նոյն բարերար աղօթել համարձակեցեր, ստեղծիչ ամենից և կէանք: Դու ես Սատուած ամենայն հոգւոց, որ մեծացուցեր զայս տուրս շնորհաց քան զամենայն գործոց քո հրաշս. ոչ զերկինս իւրովքն զարդուք և հրեշտակացն պայծառութեամբք, ոչ զերկիրս և զմարդկութիւնս և որ առ սոսա են զարմանութիւնք, ոչ զսահնան լայնութեան ծովու և որ ի նմա են եղելութիւնք, ոչ զանդունդս աղիսիւքն հանդերձ և որ ի նմա են անբաւութիւնք, ոչ բարձրացար յօրինմամբ այսքանեօք վեհիւք որչափ առ իմս կարեկցութիւն, յասելն քո սուրբ մարգարէիւն՝ քաղցրութեանց յուսոյ բարութիւն, ո՞վ է Սատուած իբրև զիս կարող թողուլ միշտ զմեղս և ջնջել զանօրէնութիւնս: Սհա արդ խնկեալ են բանք քո, ողորմած, և խոստովանեալ բարերարութիւնք, փառաւորեալ խորք խորհրդոցդ, և երկրպագեալ զեղմունք շնորհացդ:

Բ. Արդարև ոչ ոք բաւէ յէիցս թարգմանել խօսիւք նիւթական լեզուի ի մասանց այտի

քումդ գթութեանց զոր առ իս ցուցեր, յօրինիչ,
քանզի և մեծ իսկ է զօրութիւն՝ զհնացեալն
անդրէն նորոգել ըստ առաջնումն պայծառու-
թեան, քան յանգոյից ստեղծագործել: Եւ զի
ոչ է քո տկարութիւն, որ զօրութիւնդ ես ամե-
նայնի, առ որ բան քո միայն ազդեալ՝ զլրու-
թիւն գործոցն գլխաւորէ, ահա յարիցես փառա-
ւոր լինել, բարեգործ, ի ստացուածս այս կըր-
կին անյուսալի փրկութեանս. զի իրաւամբք
ուխտի բարձրասցի՝ հաստատուն եղեալ մե-
ծապէս օրհնաբան աւետեաց քո ձայն ի քաւե-
լոյդ շնորհ ծանուցեալ, ողորմութեան լու-
սովդ ուղերձեալ, քան ի ճանապարհ ստեղծա-
նելոյն: Զի առ մինն արարիչ միայն ճանաչիս,
իսկ առ միւսն՝ առաջնով կոչմամբն և երախ-
տաւոր. ընդ կերպացուցանելոյն և քաւիչ, ընդ
նորոգելոյն և բարերար, ընդ հաստելոյն և
ողորմած, ընդ կազմելոյն և հնարաւոր, ընդ
յօրինելոյն և հեզ, ընդ նկարելոյն ամենազօր,
ընդ առաջնորդելոյն և լոյս, ընդ տածելոյն
հովիւ, ընդ դարմանելոյն խնամիչ, ընդ ողջ
պահելոյն բժիշկ, ընդ ձեռնկալութեանն զօրա-
ւար, ընդ անպարտութեանն թագաւոր, ընդ
արարչութեանն քաղցր, ընդ ամենատուր
պարգևացն առատ, ընդ միշտ անսալոյն ներող,
ընդ ոչ բարկանալոյն անոխակալ, ընդ կարեացս

վշտակցելոյ ծածկագէտ, ընդ յանձանձելոյ
գլխոցն ապաւէն, ընդ գերունակ գորովոյն Աս-
տուած, ընդ անապառ բարութեանն օրհնեալ
յամենայնի :

Գ. Արդ որպէս ստեղծեր մինչ ոչն իսկ էի, և
ծանուցար ինձ գոյացուցիչ, և այժմ գնդի
մաղթողիս մարմնոյս տաղաւարաւ յարդարեան
անդրէն վերստին յանարատութիւն մաքուր
սրբութեան նախնի լինելութեանն. զի բազ-
մասցի առաւել անեցուն եղեալ յաճախ տուշու-
թիւն անսահմանելի քոյդ սքանչելեաց նորոգ
ներկայիս, քան զանցելոց հնոցն ստուերակա-
նաց : Եւ ընդ ճառելոյս զթիւս մեղացս՝ որքան
մտացս թեւս ընթանայ զանբերելիսն յիշատակել,
արդարացայց յանուն քո հզօր, և ի պատմելս
ինձէն զանձին իմոյ բիծ, և դու թողցես զամ-
բարշտութիւն բազում մեղանաց խոստովանե-
լոյս, հզօր, ծածկատես, ամենափրկիչ. զի մի
ծայրագոյն լրութեամբ աւետեացս, դարձեալ
նախնումն կարօտացայց՝ երանելով սաղմոսիւն
զշնորհօք փրկեալսն մկրտութեամբն. և փշովք
մեղաց յոգի խոցոտեալ, ձեռն քո մխեսցի յիս
առաւելապէս այժմէն վերստին, ծանրս առ-
նելով զբեռն պարտեացս քան զքաղցրութիւն
պարգևացդ. այլ ազատեան զիս օրհնաբանեալ
Հոգւովդ սրբով, աղաչեմ զքեզ՝ Տէր ամենայնի,

յօրինաց մեղացն և մահու : Քաւ լիցի, թէ անկցի ընդ տկարութեամբ սահմանաւ ճշմարտութեանդ ծագումն իբրեւ զգրոյն օրինակ. քանզի ուր քաւութիւն է թագաւորեալ՝ վտարեալ են մեղք, և իխրախոյս կենդանի բանիդ՝ ոչ է յուսահատութիւն, և ամբարձեալ քոյոցդ շնորհաց՝ հալածեալ են պարտիքն, և մերձ գոլով ձեռինդ Աստուծոյ՝ ոչ գոյ անհնարութիւն, այլ ամենեւեմ լուսաւորութիւն, բովանդակապէս զօրութիւն, անպարտելի կարողութիւն : Քո է փրկութիւն, կենդանութիւն, նորոգութիւն, ողորմութիւն, միանգամայն և քաղցրութիւն, արքայութիւն, անեղծութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ Ն.

Վերսիս յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ս. ԱՅԼ արդ, քանզի որպէս ոչ է առանց Քրիստոսի Աստուծոյ ոգւոց փրկութիւն, և ոչ առանց տեաման աչաց՝ առ լոյս զուարճութիւն, և կամ առանց արուսեկին նշուլից արեւու երբէք քաղցրութիւն, այսպէս և ոչ առանց խոստովանութեան ծածկութից և ստգտանաց անձին՝ քաւութիւն : Զի զինչ օգուտ քեզ է մաքրութիւնդ, եթէ ընդ փարիսեցւոյն դատեսցիս, և կամ զինչ վնասեսցեն զիս պարտիքս, եթէ ընդ մաքսաւո-

րին գովեցայց . և կամ ո՛ր ասի պարսաւեալ մարգարէն Յովէլ՝ երիցս կրկնելով զանձինն եղկութիւն, և կամ զի՛ գուցէ սրբոյն դատաստոն, առ իյիշատակ աւուրն մեծի, և կամ իբր արդեօք անմաքուր իմասցի շրթամբք Եսայի՝ հեռին ի գործոց տանն Իսրայէլի, և զիմրդ Աստուած պարտաւոր պաշտի ադամեան մարմնովն՝ իմոյս կարեկցեալ յանցաւորապէս առհայր աղօթել, և կամ յորս թարգմանի առած առակին, թէ սիրտ իմաստնոյն ի տան սգոյ, և սիրտ անմտին ի տան ուրախութեան : Զի որ զսխալելն Ադամայ անձին իւրում ոչ գրեսցէ, և զմեղս ամենից ինքեան ոչ համարեսցի, իբր երջանիկն արքայից զհարցն, կորոյս զիւրն արդարութիւն՝ որպէս անախտակիր գոլ բնութեանս, և ոչ բերկրի սիրտ առ զուարթութիւն երեսաց աւետեօք յուսոյն, ըստ ասացելոյն, եթէ ոչ յառաքելոյն Քրիստոսի ուսեալ՝ ամենայնիւ ահա ըստ Աստուծոյ տրտմեսցի :

բ. Արդ ըղձալի է ինձ յաւէտ աստանօր խրատն հին նորոգ ընկալեալ՝ հոգևոր հանճարեղին, զոր Տէրն իսկ երկրորդեաց, երթալ նստել ոչ յառաջին բարձին հպարտից ընդ ամբարշտացն նանրախորհուրդ ժողովելոց, ուստի Դաւիթ և Երեմիա ուխտիւ կանոնի սահման հաստատեալ հրաժարեցուցին, այլ ընդ զղջա-

ցեալսն սրտիւ պատկառեալսն մեղօք՝ և ի դատաստանաց մեծին պակուցեալ ահիւ հատուցմանն, յետնոցն հաւասարեալ աստէն ի յերկրի կամաւ խոնարհութեան, ուստի բարձրեալն Աստուած պարարեալ բերկրի. որով ընդ նախահասեալսն ի բազմականսն երանութեան համարձակեցայց, թէ ես և թէ նա հետևեալ սովիմբ : Առ որ զերծեալ ի բամբասանաց բանի մարգարէին, որ ի վէսս ոմանս ակնարկի. մի յիս, ասէ, մերձեցար. մաքուր եմ, և ո՞վ զիս տեսնիցէ : Այլ զանկշիռն խոնարհութիւն երջանկին Դաւթի ինձ նպաստ առեալ ասել ընդ նմին, ես իբրև զանասուն համարեցայ հերքեալ ի զգայութենէ, և հասին չարիք ինձ շուրջանակի. և նեխեցան և փտեցան վէրք իմ ի յանգզամիս անբժշկութիւն. և զայլոց ոմանց ընտրելոց ի յասորեստանի՝ զկամաւորն կշտամբութիւն մեղապարտութեան անձանցն անարատից. ընդ որս և զեզրի մեծի քահանայի զասելն՝ ես ինձէն առեալ բարբառիմ, թէ և ոչ զերեսս բաւական իցեմ համբառնալ ի վեր առ քեզ Աստուած :

Գ. Արդ ես ճշգրիտ պատկեր ամենայն երկրի՝ զիմս խառնեալ ընդ նոցին պարտիս, և ի նոցայոցն զառ իս դառնութիւն կրկին առաւելեալ, նոքօք հեծեծեցից. թէպէտ և չէ ինչ պիտոյ գարշութեան գունոյ՝ դարձեալ տգեղու-

Թիւն : Ահա արդ մեղայ, զի անմտութեամբ գործեցի զոչ հաճոյսն քո բազմօք սխալեալ յանցաւորութեամբք, նայեան յիս, գթանձ, որպէս երբեմն յուրացութեանն ըմբռնեալ Պետրոս, զի յոյժ ունայնացայ : Լուսաւորեան ինձ զողորմութեանդ քո ճառագայթ, ամենեւին բարերարութիւն . զի ընկալեալ զօրհնութիւն քո, Տէր, արդարացայց կեցից և մաքուր եղէց յանստեղծիցն քո իմոց լկողաց : Զուենիմ համարձակութիւն զմեղապարտ ձեռինս հաստուած առ քեզ տարածանել, մինչև մատուցես զօրհնեալդ քո զաջ ի նորոգութիւն դատապարտելոյս : Արդ յաղթեան վերստին իմումս յամառութեան քոյին հեզութեամբդ առ իս ժամանեալ մարդասիրապէս . և զամենայնն յամենայնի ամենայնիւ քո կարողութեամբդ՝ զառաջին չարիսն միջնովքն և վերջնականօքն թող ինձ, հնարաւոր անհասից Քրիստոս թագաւոր լուսոյն արդարոց :

Գ. Զեմ արժանի յիշել զանուն քո օրհնեալ, զի վնասակար եմ բարեգործիդ մահու հարուածոց՝ առ կնիքն, առ շնորհն, առ փշումն, առ պարգևն, առ աւանդն, առ ձիրն, առ անունն, առ որդէգրութիւնն, առ պատիւն արքայական, առ պատկերն, առ դրոշմն, առ օծումն, առ ճոխութիւնին, առ համարձակութիւնն, առ ընտանութիւնն, առ կեանսն, առ լոյսն, առ

երանութիւնն, առ յոյսն, առ փառսն, առ
անխոնարհելի բարձրութիւնն, առ պսակն ան-
կապտելի, առ խոստմունսն ծածկեցելոցն, որ
քեւ, տէր Քրիստոս, բազմօք աւետարանեցաւ
ինձ յամառելոյս իծիս և քարբիս՝ ունկնախից և
լսելափակ անլուր ականջացս. որ միշտ յառաւե-
լութեան քումդ բարութեան յոքնապատիկ
յաւէտ քան զսոյն չարիքն իմ յաճախեալ, ի ըս-
պառ կործանեցին, մերժեալ ի կենաց ընդ մահ
կապեցին, ծառայ կարգեալ ապականութեան :
Եւ արդ զու միայն իրաւակշիռ և ճշմարտադատ
բարերար՝ օրհնեալդ ի գթութեան, մեղայ քեզ
անօրինեցայ անիրաւեցայ. վասն որոյ և եղծայ,
զեղծայ, յանցեայ, ամբարշտեցայ. և ոչ լուայ
խոստովանեալ և երկրպագեալ գովեալ քո բա-
նիդ, որ դու իսկ երևեցար անճառելեալ քո
սիրովդ, զոր գրելն իսկ մեծ է, և նշանակելն
սարսափելի : Քեզ արդարութիւն և փառս և
մշտնջենաւոր գովութիւն, և ինձ պատկառեցե-
լոյս ի քէն, խնամակալ, քաւութիւն և ողորմու-
թիւն և բժշկութիւն, օգնութիւն և պահպանու-
թիւն սրտի և ոգւոյ, բարեբանեալդ յամենայնի
յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԾԱ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ առ երկրածին ոք պաղատեցայց այրս մահացու ամենապատիր եթէ, ընդունայն է աղաղակելն . առ մահկանացոյն բանական եթէ, սուտ իցէ փրկութիւնն առ յուսոյն վստահութիւն. առ մարդ ոք եղծական եթէ, ընդ տրկարութեան բանին և նանիր է զօրութիւնն. առ իշխանս երկրաւոր գահից եթէ, անցաւոր է ընդ ինքեանս և իւրեանցն բարութիւն. առ եղբայր ոք հարազատ եթէ, կարօտ է կամելոյն առ անձինն անդորրութիւն . առ հայրն իմ երկրաւոր եթէ, պակասեալ են խնամականքն ընդ աւուրցնուագութեան . առ մայրն իմ որ երկնեաց եթէ, կասեցան զթութիւնքն ընդ նահանջել կենդանութեանն. առ թագաւորութիւնս աշխարհի արդեօք, որք զմահացուցանելն միշտ արուեստաւորեն՝ քան զկենագործելն. այլ առ քեզ բարերար Աստուած օրհնեալ ի բարձունս, որ կենդանի ես և զկենդանութիւն տաս ամենայնի, որ և յետ վախճանին զօրես անեղծապէս նորոգել :

Բ. Որ եթէ փախնումք ի քէն, դու զկնի ընթանաս. եթէ տկարանամք, զօրացուցանես. եթէ վրիպիմք, շաւիղ զիւրութեան ուղղես. եթէ

պատկառիմք, քաջալերես. եթէ ախտանամք
յանձն և իմարմին, բժշկես. եթէ զարշանամք
մեղօք, մաքրես. եթէ ստեմք, քո ճշմարտու-
թեամբդ արդարացուցանես. եթէ յանդունդս
ներքինս սուզեալ գլորիցիմք, յերկինս ցուցա-
նես. եթէ իկամաց մերոց ոչ դառնամք, դու
դարձուցանես. եթէ մեղանչեմք, ողբաս. եթէ
արդարանամք, ժպտիս. եթէ օտարանամք,
սգաս. եթէ մերձենամք, տօնես. եթէ տամք, ըն-
դունիս. եթէ յամրանամք, երկայնամտես. եթէ
մեք ժխտեմք, դու առատապէս շնորհեալ ընձե-
ռես. եթէ լքանիմք, տրտմիս. եթէ արիանամք,
խնդաս :

Գ Որպէս հարիւրորդ երկրորդ սաղմոսն օրհ-
նաբան հրաշաւորական՝ զվհատելոյս զսիրտ
սփոփէ, և մեծ յոյս կենաց աւետարանէ առ
փրկութեանն հանդէս, որ յաղթականն է դիւաց
և տարակոյս բանսարկուին, որ իբր զխաչին
տէրունի նշան բարեբախդ պանծալին սքանչե-
լափառ, անխոնարհելի բարձրութեամբ լու-
սոյ և անպարտելի վերնոյն զօրութեամբ կանգ-
նեալ է ախոյեան անվանական և անշարժական
ամենայնիւ յաւիտենական ընդդէմ անբարի
բարուց բռնութեանն Բելիարայ, որ ունի յին-
քեան գանձս հոգևոր օգտից գիտողաց մտաց ըն-
ծայեալս զպարտումն մահու և զլուծումն մեղաց,

և յոյսս կրկինս յերկուս յաւիտեանս, և զնորոգումն խոստման անեղծութեան արդարոցն, կանոնս բարեհրաւէրս և կենդանատուրս զըրեալս հոգւովն Աստուծոյ. որպէս ամենայն իսկ երգ սաղմոսացն մաքուր սրտից է տեսանելի կտակ կենաց մարդկան նկարեալ :

Դ. Զի թէ ի նախնումն տկար կերպարանն զայս աւետիս և վստահութիւն ընդգոգեալ ունէր՝ կործանման մահու նախաժաման մեծ աւետադիր և կեանս երկնակրօնս վերնակենցաղս միշտ անճառելիս, և այն՝ ջնջական զիրն և յեղանակաւոր օրինակն, և պաշտօնն դատապարտիչ վհատութեան յանցաւորացն, և խափանելի կըտակն երկրային, և տկար հաշտարարութիւն միջնորդացն, և թերութիւն բանից մաղթողացն : Որ զի թէ Մանասէի փրկութիւնն խոստովանելի է, անդուստ վկայեալ յետ այնքանեաց մեղանաց անբժշկականաց. որ արեամբն արդարոց ելից զնուիրեալն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք հայրենի, ըստ մարգարէագիր անսուտ պատմութեանն. որ և զմեծն իսկ տեսանողաց բազմերախտիս ձեռնկալութեան խնամողօրէնն պաշտպանութեան նախնակերտ յարկին տեսչութեան, մանկավարժ ինքեան և նախնի, մեքենայիւ մահու սղոցեաց, ի յերկուս մասունս խզեալ՝ դժնդակ տանջանօք մաշեաց, իբր խոր-

հրրդով ապստամբութեան գլուսոյն փրկանակ
կտրեալ : Առ որով զչար յաւելլուածն մոլեգնա-
կան՝ զքրէական վերնամարտութիւն ի բարձ-
րեալն յանդգնութիւն. քանզի ոչ պատկառեաց
երբէք զստեղծողին պատիւ և զանուն յիւրա-
բընակ խորանէն մերժել, հալածեալ զԱստուծոյ
հոգին, Բելիարայ զանձն դաւանեաց : Քանզի
զնոյն տաճար տիրական խնկարկութեան հաս-
տողին սահման՝ հռչակաւորն երկրի տեսարան՝
զսարսափելին ազանց սրբարան, ուր տեսիլք
հրեշտակականք և Աստուածային հրամանք
յաղթողականք՝ լուսաւորապէս յայտնութեամբ
ազդեալ երևէին, զայն վայր երկնանման ահա-
ւոր սքանչելատես՝ Քեանայ ումեմն քառադի-
մակի նախանձարկու պատկերի աւերածոյն
անապատի, պաշտօնետեղ զարշելի և դիւանեն-
ձեր զոհարան պատրաստեալ կազմեաց : Զրը-
կեալ զարքայն երկնաւոր ի յարքայականն կա-
յից, զամենահարուստն՝ ունայն ի ստացուածոց
իւրոց, զտանուտէրն՝ անհանգիստ և թափա-
ռական տատանեալ, Բէեղզբուղայ ձեղունն կա-
րեալ, և զանունն ահեղ վտարանդի արարեալ.
գերի տարեալ զաւանդ զովելոյն, ողբալի զողոր-
մածին մասն նուազեցուցեալ. աղուեսուն փոքու
ապարանք զսրահն լուսոյ կարգեալ, և բնաւից
ունողին և ոչ գլխոյն տաղաւար յիւրայոցն

եղեալ, հատեալ զգանկ հզօրին, բախտից հմայից զսեղանն մեծախորհուրդ արեանն սրսկման երևեցուցեալ : Լայնեալ հետս բազումս ընթացելոց ի գայթակղութիւն, հովիւ կորստեան հօտին սատակման, մոլորութեան բռնոն վարդապետ, և այն՝ գիտութեամբ կրօնիցն օրինաց, հայր ունելով զմեծն Եզեկիա զմմանակիցն Դաւթի :

Ե. Սյնքան ստացեալ գտմունս չարեաց, որ և զԱստուծոյ պատիւն՝ որ զարքայութեան փառս ընծայեաց նմա, հայհոյեալ և թշնամանեալ, և զաղօթկերացն բազմութիւն սուսերաւ մահու խողխողեալ : Ընտանի դաւաճան, մերձաւոր վատնիչ, հարազատ սատակիչ, կցորդակից սպանող : Առ Աստուած ոչ գոյր դառնալ, զի ուրացեալ էր զնա. զՍբրահամ ոչ էր յիշել, զի խորթացեալ էր ի նմանէ. Իսահակաւ ոչ էր աղօթել, զի նզովեալ էր ի նմանէ. Իսրայէլիւ ոչ էր պարծել, զի տարագիր էր անուան կոչմանն մեծախորհուրդն շնորհի. զդաւթեան երգն ոչ էր նուագել, զի կշտամբիչ էր նորին. ի քաւարանն ոչ էր մերձեցնալ, զի պղծեալ էր զնա. ի տապաւնակն աստուածագիծ ոչ էր ապաւինել, զի ընդ գարշուրեան ձուլածուին էր փոխանակեալ. առ Մովսէս ոչ էր կարդալ, զի անքաւելի էր պարտիքն որ առ նա. առ Սհարոն ոչ գոյր աղաչել,

զի վնասապարտ էր առ նա . առ մերձաւոր մար-
գարէիցն գունդ ոչ էր դիմել, զի սպանող էր
նոցա : Եւ նորա քաւութիւն մեղաց, և արքա-
յութիւն թագաւորութեան վերստին պարգևեալ
տունաւ, զի քեզ, բարերար, բազմացուցես
կարգեսցես գովեստս անճառս և անլռելիս
ի յազգս տոհմից և ի դարս ժամանակաց, և
զդուռն յուսոյն մտից անփակելի պահեսցես ի
փառս քոյդ բարձրութեան և ի փրկութիւն
դատապարտելոյս, անմահութեանց պարգևաց
տուիչ Քրիստոս, գովեալ յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԾԲ.

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծուքեան .

Ա. ՅՐՀՆԵԱՆ տիրաբար ի քումդ էութեան, ան-
սահմանելի և անփոխադրելի իսկապէս բարի,
պաշտօն խնկելի և երջանկութիւն խոստովա-
նելի ամենայն երկրի, երկայն յուսոյ ամենապա-
տրաստ տեսութիւն, զթած ողորմած, որ ոչ
պահես ոխս բազմութեան ամաց մեղանաց գրթ-
թել մի ական, որ հրաշաւորս զարմանալիս
գեր քան զամենայն ազինս նախնեացն անսահ-
ման առաւելութեամբ կրկին ընդ միոյ հաճեցար
հեղուլ զողորմութեան վերնահոս վտակս ամե-
նախնկաւորս իշնորհաբաշխութեանս նորում :
Եւ զանդուստ զմուսս լուսարանի պատուհանին

անձկութեան նշուղիցն աղօտականաց, չափով
գիտութեանցն ըստ Սողոմոնի, և իւր իսկ նմին
և ինձ ընդ նորին բացեր ընդարձակեցեր թշուա-
ռացելումս զառագաստն անջրպետարան ելիցն
ողորմութեան՝ ձրի պարգևացն Սատուածակա-
նաց. զոր ընդ մէջ իմն մասնաւորօք աւետաւոր
յիշատակաց և ի հնումն զայսր տպաւորութիւն
օրինակաւ նկարագրէր, զդարձարուքն առ իս
և ես դառնամ առ ձեզ. և յորժամ դարձցիս և
հառաչեսցես, յայնժամ կեցցես : Նա զի և զաղ-
ջամղջին սևութիւն գունոյն փոխարկել ի ձեան
պայծառութիւն, և զարանցնարեամբ ներկելոցն
յեղանակել ի պատահումն գեղման, ըստ եսա-
յեայ և Զաքարիայ, և ի մէջ բարկութեան դար-
ձեալ զոյգ զողորմութիւն. քանզի անապատա-
նալ քաղաքացն Իսրայէլի և դարձեալ բնակիլ,
և ճանապարհացն ամայի լինել ի չգոյէ մարդ-
կան և անդրէն հետեւիլ, և լքանիլ ի սովոյն ոգ-
ւով և դարձեալ զօրանալ ձեռամբ, և զնալ Սա-
տուծոյ ի տեղի իւր զայրացմամբ և դառնալ
ողորմութեամբ, ըստ ներողութեան զելսն, և
ի մէջ սաստիցն սպառնալեացն կրկին պաշտպա-
նութիւն, և ի սրտին խռովութեան յուզումն
խնամոց զթութեան :

Բ. Այս մարգարէիցն ձայն խնկելի, որ զօրհ-
նեալդ քո գալստեան զազատարարդ հրաման

կանխաւ ազդէին, և զոր չէ բանիւ նիւթողէն լեզուի ընդ թիւ արկանել վասն անբաւութեան. փոքունք են և նուազունք օրինակք և նմանութիւնք, հինք և ժամանակաւորք առ աւետեացդ քո յայտնութիւն և խաչիդ փրկագործութիւն : Որ յամենայն վայրի կառուցեր զխորանն վկայութեան արեան քո ուխտի, որք մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն քան զդատակնիք մահուն Հաբելի գլաղթանակ բարեաց քումդ հանդիսի, կեանս կրկինս և անմահականս շնորհաց, մկրտութեան, յարութեան, նորոգութեան, առ քեզ ընտանութեան, ընդ Հոգւոյդ սրբոյ միութեան, քաւութեան, ազատութեան, լուսաւորութեան, մշտնջենաւոր մաքրութեան, իսկապէս երանութեան, ընդ վերնայնոցն կցորդութեան՝ անկապուտ փառաց, ի շրթունս մեր ձայնիւ բարձրելոյն հաշտեցուցիչ բանից աղաչանք : Եւ զոր ահաւորն է ասել, կարգեմ աստանօր յիշատակ եղեալ մեծիդ երախտեաց, աստուած իսկ լինել ընտրութեամբ շնորհին, և ընդ հաստողիդ միանալ տէրունի մարմնոյդ ճաշակմամբ, և ընդ լուսոյդ կենաց խառնութեամբ զոր կատարումն երջանիկ խոստմանն, ըստ Պօղոսի բանին, ոչ ունէր օրէնն : Այլ դու, փրկութիւն, եկիր հայրենիդ քո հարստութեամբ, արարեր և կատարեցեր զլուսոյն յերկարաձգութիւն, որ առ քեզ

պահեալ անհամառօտելի, քնւիչ ամենայնի :
 Եւ քեզ փառք ընդ Հօր քում ի զովեստ բարեբա-
 նութեան Հոգւոյդ քո սրբոյ, յաւիտեանս յաւի-
 տենից. ամէն :

ԲԱՆ ԾԳ.

Վերսիկն յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Տէր տէր զօրութեանց, բոլորից գոյից թա-
 գաւոր, օրհնաբանեալ ողորմութիւն, Աստուած
 ամենեցուն, որ յաղթես սահմանի լայնատարած
 ընդարձակութեան, ամենայն անբաւութեանց
 դու ես որքանութիւն. մինչ զի կարծրն քեզ
 հոսանուտ է, և լոյծն քեզ պնդակազմ, և չիք քո
 իր անհնարաւորական, յաղթող զօրութիւն
 ահեղ. հուրն ցօղ իմն է զովական, և անձրևն
 բոց կիզանողական : Զբարն բաւես ցուցանել
 կերպարան ազգման, և զբանականն դնես ան-
 խօս և անշունչ արձան : Զսպարտաւորն ողո-
 քեալ պատուական առնես, և զկարծեցեալն
 մաքուր՝ իրաւամբք քննեալ դատիս : Զմատու-
 ցեալն ի մահ՝ բերկրութեամբ բարեաց արձա-
 կես, և զամաչեցեալն՝ զուարթ տեսութեամբ
 օծեալ դարձուցանես : Կանգնես զմատնեալն
 հաղբից գլորման, և զսասանեալն՝ ի վստահու-
 թիւն վիմիդ հաստատես : Զախտացեալն բազմա-
 հառաչ՝ երջանիկ կարգես, և զյառաջատեալն

դարձեալ անդրէն իյետս նահանջես : Եւ յորժամ սպառին առ ի մէնջ բարիքն, զառաւել զարմանալիսն յայնժամ ներգործես . քանզի վասն քո զիտես թողուլ զմեղս և ջնջել զանօրէնութիւնս, և քաւիչ լինել անիրաւութեանց և զմեղս մեր ոչ յիշատակել, ըստ Եսայեայ և Երեմիայ :

Բ. Այլ առ շնորհ նորոգ փրկութեանս բազմօք գոհաբանութեամբ հետևեալ, ի յաճախութիւն անբաւիցն լռեալ առ սմին իսկոյն կարկեցայ . քանզի կրկնեալ զլուսոյդ անսպառ բարիսդ, որ ի քէն առ իմ յամառս թշուառութիւն, քոյին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից, յարմարեալ դարձեալ ի նիւթս բանիս զտառ ողբերգութեան այսր մատենի . լցից թախծութեամբք և հեծեծանօք : Այլ առեալ խառնեցից ի տուողիդ հաճութիւն՝ ընդ ցաւոցն զդեղն, ընդ վիատութեանն զխրախոյսն, ընդ յուսահատութեանն զյիշատակդ անուան հաստողիդ, ընդ տխրութեանս զսփոփանսդ, ընդ իմումս դառնութեան զքաղցրութիւն կենարարիդ, ընդ պատիժ օրինին զշնորհն, ընդ պարտս անիծիցն զազատարար օրհնութիւնդ, ընդ մարմնոյ մահուն զամենայնիւ նորոգութիւնդ :

Գ. Հաւատամ հզօրիդ բանի, ուստի վկայեմ . լնր լռութեան սրտիս, տէր Յիսուս, որ հնչումն է առ քեզ մեծութեան ձայնի երկար գոչելոյ :

Որ մարմնակից և պատկերակից մեր եղեալ,
քահանայապետապէս անօրինակդ զօրինակին
խորտակեալ զլուծ, ընդ զենման մահու անաս-
նոցն՝ բարեբանեալ մարմնոյդ նուիրմամբ ան-
մահապէս միշտ մատուցանիս, և աննուազա-
բար քաւութիւն շնորհես, ոչ սակաւամեղիցն
միայն, այլ և որոց հատեալ է ակնկալութիւն առ
ելս կենաց: Զի որքան զօրէ մարմնոց անդամոց
առ մեղս կենդանութիւն, թէ և բիւրուց ամաց
ունիցի յերկարաձգութիւն, յորժամ Աստուածդ
բոլորեցուն վասն սորին կամաւ և յօժարութեամբ
զենումն ընկալեալ, մահու համբերես բաշխեալ
ի քաւութիւն: Զի ոչ եթէ մաքրութեանդ աղբիւր
պարտական գոյ մահու յօր ըստ օրէ կատարիլն,
այլ կամօք քովք Հոգւոյդ գործակցութեամբ՝
ի հաճութիւն Հօր և ի մեր հաշտութիւն ցանկ
մատուցանիս: Իսկ եթէ ամենիցդ Աստուած
անքնին՝ իմովս վասն իմ առ իմ փրկութիւն,
ի դէմս իմ, իբր թէ ընդ քոյդ էութեան ես իցեմ
մարմնով պարունակողիդ կցորդ միացեալ. և
դու, բարերար, յաղագս իմ իյիմս կերպի փո-
խանակեալ ընդ իմում պարտեաց, և մահ ըն-
կալեալ անպարտդ զմահապարտիս վնասուց
պատուհաս, և իյիմ անուն յանցաւորապէս,
որպէս թէ կամաւ ընդ քեզ ես կրիցեմ, բազումս
մեռեալ և մնաս կենդանի. ոչ ուրացողացն

ձեռօք, այլ դաւանողացն հաւատովք աստուածապէս նուիրեալ և ի մասունս անհատս բաշխեալ:

Գ. Ասէր ոմն ողորբաւոր՝ չաւատալեացն պաշտօնատար. մեծ ինձ և անկշռելի առ սմին դատէր անյարմարագիր անձին յուսադիր, Հաւատամ զփառս և զերջանկութիւն, քան թէ մարտիրոսութեամբ իսկ՝ թող թէ ուղղութեամբ իմս թշուառութեան յանցաւոր մարմինս վախճան ընդունել: Իսկ զանճառութիւն խորհրդոյս այսու զիտեցի, դաւանէր իսկոյն, որ զի և մաքրոցն անձինք առանց նուիրման այսր յիշատակի չեն իսկապէս կատարեալք ի սպառ, եթէ ոչ ընդ այս հրաշակերտութիւն մեծութեան հոգւով խառնեսցին: Ապա թէ մեղաւորիս մասին կրկին մատուցար բաժին ասելով՝ յուսայր, իբրև այն թէ ես ինքն եղեր ճշմարտիւ, զբաւեալ զիմս դաժանութիւն ընդ քումհամեղութեան, պատարագեալ քոյինանիւթ զանգուածոյ նշխարաւդ կենաց լուսոյ: Այսու ամենայնիւ ի վերնատանն նախանուէր բարեշնորհութեան՝ անհնարաւոր ախտիցն ճարակ՝ զմարմին և զարիւն իւր բաշխեաց ի քաւութիւն, ի վեր կարծեցուցանէր քան զնահատակի վկայեցելոյ արեամբ կատարմամբ. յուսոյս օրինակ յարգաւորութեամբ զրել զիս ի փառս, այսմ փրկանօք հաւատալի երևեցուցա-

նէր, քան թէ քաւելոյ և ողորմելոյ և շնորհելոյ, որչափ աստուածականիդ առ մարդ զօրութիւն, և տիրական աստուածախառն մարմնոյն կամաւորական նուիրումն առ անասնական սպանդին մատուցումն, և անմահն առ մահկանացուս, լոյսն ահաւոր առ ստուերայինս, յաւիտենականն քան զանցաւորս, բարձրեալն քան զերկրաւորս, անստեղծն քան զեղականս, բարին իսկութեամբ քան զթիւրեալս բնութեամբ, մանաւանդ զի իւր է կամելն և իւր կենագործելն, օրհնութեանն առ ի թ քան զանծիցս պատճառ :

Ե. Արդ տո՛ւր խոցելոյս ի սիրտ և յօգի, աղաչեմ գթած, զառ ի յերկնուստ ընծայեալ զդեղդ կենաց. մատիր քաղցրութեամբ առ ախտացեալս մեղօք, քաւեան ի պարտեաց՝ անենակատար բաւականութիւն : Իսկ առ ի յինէն այս է ճշմարիտ և անխաբելի կերպարան բանի, որ զի հաստիչդ ամենից ի սուրբս բնակես, և ըստ տարազու սերմանն և հնձելն է իրաւացի, ըստ ճշմարիտ բանին Պօղոսի, և աչացաւացն ի տապարեու ոչ է զօրութիւն : Այլ դու, բարերար հաստիչ յոչէից, յարգես յաւետ իսկապէս համայն և զդաւանելն զքեզ՝ բաւական առ կենդանութիւն. և ոչ ես ընդ սահմանաւ փակեալ օրինի, այլ յաղթես՝ մանաւանդ թէ խզես զկապ կանոնի, և դու միայն մնաս պայման աւետեաց համօրէն

յանցաւորաց տարակուսելոց : Եւ քեզ ընդ Հօր
Հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւի-
տեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԾԴ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ յամենայնի առ ամենայն ակնկա-
լութիւն քո է ողորմութիւն, սկզբնալոյսդ աչաց
տեսանելեաց և սրտի իմաստից Յիսուս . քո է
բարերարութիւն, կեանք և անմահութիւն :
Դժբաժնի առ իս գլխութեամբ, և հանդերձեսցես
դառնալ ինձ առ քեզ կրկին բերկրութեամբ. զի
առանց քոց կամաց ոչ ունիմ լինել նորոգ փո-
փոխեալ . և եթէ ոչ կամք քո գթասցին, ոչ զօ-
րեմ փրկիլ մահու պարտականս . և եթէ ոչ
կառավարդ յարդարեսցես պատրաստել ինձ
հետս ճանապարհի՝ որ առ քեզ բերէ, վիհ է ինձ
խորոց յաջմէ և յահեկէ :

Բ. Ահա ոչ պարծիմ ամենայն իրօք նախա-
տեալս, ոչ պանծամ դսրովեալս, ոչ խրոխտա-
նամ լքեալս, ոչ մեծաբանեմ պապանձեալս, ոչ
ըմբոստանամ ձաղեալս, ոչ երջանկանամ եղկե-
լիս, ոչ արդարանամ ամբարիշտս : Զի ոչ երբէք
հարթ ընթանայ երիվար առանց սանձակալի,
և ոչ նաւ համբառնայ հանդէպ առանց ուղղչի,
և ոչ արօր կշիռ ինչ գործէ առանց մահակալի,

և ոչ երկուորեակք լծոցն ի ճահ ճեմեսցին առանց եզողի, ոչ ամալ վերաչուէ առանց հողմոյ, ոչ աստեղք ցնդին և կամ գումարին առանց ժամանակին, ոչ արեգակն փոխաբերեալ շրջանակի առանց տարրական օղոյ, և ոչ ես նոքօք հանդերձ առանց բարեգործիդ հրամանաց ակնարկութեան: Զի քու միայն ես տուիչ կենաց բանականաց և խնամիչ կարգաց հոլովման արարածոց, և ի քէն է ինձ փրկութիւն, ըստ սաղմոսողին, և դու ձայնես բարբառ խնդալից աւետեաց հնչման յականջս ըսելութեան ամենայն հասակի, եկայք ի հանգիստ իմ բնաւին աշխատեալք՝ և ես մաքրեցից զձեզ ի պարտեաց: Իսկ զինչ օգուտ ի լուացմանէն, եթէ կրկնակի զազրացայց. և կամ որ օգուտ ի ճաշակմանէն, եթէ գեհեհին մատնեցայց: Եւ կամ զիմրդ յՍբրահամ պարծեցայց խորթացեալս ի գործոց նորին, որդիս գարշութեան հօր ամուլհացւոյ, և մօր քետացւոյ կամ քանանացւոյ, ըստ մարգարէին որ առ իս յանկաւոր ձայնի. ժառանգս մերժելի եթովպացի և ոչ սենեկին Սառայի, ըստ տեսանողին առ իս առածի, եղբայրս Շամրնի և կամ Դոմորայ, համբալս անլուաց և անաղելի՝ խակակութ պորտոյն խակութեան Ողղայ և Ողղիբայ, ըստ եզեկիէլի կրկնանախատն կշտամբութեան:

Գ. Եւ քանզի ի ծուփս բազմավտանգս ալէտանջ

հողմոյ սաստկապէս զգուեալ ուժգին լլկանօք իսպառ տազնապմամբ ի ծովին, փոխեալ ընկեցեալ ի վտակն վայրենական ողորիչ. առ որս զմատունս ձեռացս այսր անդր տարաբերեալ, իբր ի հոսանաց բռնութեանց զարնանազայր գետոց, արտաձգեալ յակամայ ընթացս ողորմագին գլորման, ջրակուլ ոգեապառ պղտորարբութեամբ, դաժանահոտ սկախառն մամռարմատ խառնախռիւ մահաբեր երկամբք վանեալ, ըստ որոց յուղիսիցն հեղեղիցին հեղձուցեալ : Այսու առական և ես եղկելիս՝ խօսին և ոչ իմանամ, գոչեն և ոչ ինչ լսեմ, բարբառին և ոչ զարթնանամ, հնչեն և ոչ փոխադրիմ, փողեն և ոչ գումարիմ, վիրաւորիմ և ոչ ևս զգամ, կոռցն զարշութեան նմանեալ թափուր յազդմանէ բարեաց իմաստից : Արդարեւ չար առաւել յաւէտ իսկապէս քան զօրինակդ ճշմարտութիւնս, ատելի և մեղադրելի և ատենին Քրիստոսի արժանապէս մատնելի :

Գ. Եւ քանզի անդառնալի ուղւոյն յիշատակ աստեացս պարտեաց զայս կտակ թողի որոց ընթեռնուն, իմովս բանիւ առ Սատուած կարդալ հանապազորդութեամբ, այս կացցէ սահման յանձնառական խոստովանութեան մշտընջենաւոր ձայնարկու առաջի քո, ամենակալ. զոր գիրդ ընդ մարմնոյս և բանդ ընդ հոգւոյս

զանսամանելիդ միշտ թախանձեսցէ, իբր յանեղծական մաղթողէ ընկալեալ աղերս ի յիմոյս ձայնէ, բարեգութ, մարդասէր, օրհնեալ յաւիտեանս, ամէն :

ԲԱՆ ԾԵ.

Վերսիմ յաւերում կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ վասն զի սլացեալ ոգւոյս թևօք ի թիւս անբաւից ծննդոց մարդկան եղի ի կշիռս իմանալեացս մտաց, ոչ գտի զոք համեմատ ինձ պարտաւոր. և առ այս զդաւթեան սաղմոսին զբանն իյերգ ինձ առի դառն կշտամբութեան զաւազանաւոր գործաւար. ով յարիցէ ընդ իս իչարիս հաւասարելյանօրէնութիւնս: Եւ քանզի այս ըստ սմին մասին կնքեցաւ և ճշմարտեցաւ առ այրս մահու, և ես վկայեմ կրկին հաստատեալ. առ այսր իրաւունս գրեմ՝ ինձ միայնոյ զեղծանիլ ի սպառ, քան իմովս բանիւ բազմաց տարագրիլ. թերևս սովիմք առ այսու արդեօք և ինձ շնորհեսցես, շնորհողիս զպարտիս իմոցն :

Բ. Եւ արդ զինչ քեզ աղերս հաճոյական ի յայսմ և ի սոյն, և ծուխ անուշից ընդունելի խնկոց մատուցից, գովեալ թագաւոր երկնաւոր Քրիստոս, եթէ ոչ զառ ի յինէն անիծեալսն օրհնել մաղթեմ, զկապեալսն արձակել, ազատել

զդատապարտեալսն, բարեգործել զնզովեալսն,
պսակել զթշնամանեալսն, սփոփել զտրտմեցեալ-
սըն, դարմանել զխորտակեալսն, խնամել զսար-
տուցեալսն, պատսպարել զնենգեալսն, զվի-
րաւորեալսն ի մարմին՝ յոգի բժշկել: Եթէ օրհ-
նութեան բանիւ առ ոք մատուցայ, լուիցես.
Իսկ եթէ անիծիւք, մի հայեացիս ընդունել, գը-
թանձ: Ես տառապեալս ամենաթշուառ ի վերջին
սպասաւորութեան մաղթանաց այսր մատենի
ի բովանդակ մտաց շնորհեցի իմոցն՝ փակեալ
առ ի քէն զանիծիցն դժնդակ ըղձիցն չարաշուք
ձայն. և դժնէից նենգողացն իմոց՝ ընդ բարիսն
ի բոլոր սրտէ հաշտութեան արգահատեցի, վասն
որոց և ծունր պաղատանաց կրկնեցի. որչափ
դու ինձ ահա յայց ելեալ առաւել ողորմեսցիս
ըստ քոյդ մեծութեան, գովեալ խնամակալ,
կեանքդ՝ մահացուիս, հզօրդ՝ տկարիս, ամենա-
կարդ՝ վարանելոյս, իմաստութեանդ աղբիւր՝ յի-
մարիս և թմբեցելոյս: Քանզի յաւէտ սխալեալ
անկայ իբրեւ գողողակ մթային ոչ ընդելական ի
հաղբս մահու անզգայապէս, չիմացայ զկորուս-
տըն, չգիտացի զորոգայթն, չտեսի զըմբռնող ուր-
սոյն ծածուկ մեքենայս, չկարծեցի զխաբումն
կերպարանաց կեղծաւոր վարմին, չնկատեցի
զգայթագղութիւնն շուրջանակի, չշօշափեցի
զպատանդիչ գցանցարկ կարթին, ժամանեցին

ինձ չարիք, և ես ոչ կարացի ճանաչել, ըստ սաղմոսողին :

Գ. Քանզի և որպէս իմաստակի ումեմն արտաքնոյ բարւոք թուեցաւ, չար ասել զմահ առ չիմանալոյն պատճառի, և ես վկայեմ իմովս բանիւ. քանզի իբր զանգղայ պաճարս անասնոց մեռանիմք և ոչ զարհուրիմք, կորնչիմք և ոչ հիանամք, թաղեցեալ լինիմք և ոչ խոնարհիմք, տարագրիմք և ոչ տազնապիմք, եղծանիմք և ոչ զղջանամք, մաշիմք և ոչ մտառեմք, պակասիմք և ոչ պատրաստիմք, գնամք և ոչ զգուշանամք, գերիմք և ոչ ևս զգամք : Իսկ հանգիստ ասել երջանկին Ֆորայ զվախճան մարդոյ, և ես խոստովանիմ զսոյն ընդ սրբոյն, եթէ ոչ ունէի զբեռն աշխատութեան մահացու զործոց ստանձնեալ : Մանաւանդ զի որոգայթն զաղտնի և հնարաղիրն աներևակի, տարր ժամանակիս յանէից, անցեալն անյայտ և ապառնին կարծողական, ես անհամբեր և բնութիւն թերահաւատ, ոտք անհաստատք և միտք ցնդեալք, կիրք հարկաւորք և բարք անժուժկալք, մարմին մեղսամակարդ և յօժարութիւն երկրասէր, դիմամարտութիւն տնկակից և խառնութիւն ներհակական, բնակութիւն կաւեղէն և անձրևք ուժգնակիք, կարիք անթուելիք և պատահարք ամենագրաւք, միտք չարախնամք և տենչմունք բարիատեացք,

կեանք առօրեայք և զմբաղք սակաւաւորք,
խաբմունք յիմարութեան և խաղալիք տղայա-
կանք, աշխատութիւնք ընդունայնք և վայել-
մունք երազականք, համբարք ոչնչից և պա-
հեստք հողմոց, նմանութիւնք ստուերաց և կեր-
պարանք ծիծաղելիք : Քանզի իբրև եկն եհաս
պատուիրանն, ըստ պօղոսեան բանին, ան-
պատրաստ գտեալ զիս ինքեան, մեղքն կեն-
դանացան յանդիմանեալ յարդարութեանցն և
ես մահացայ կենացն և կենդանացայ կորուս-
տեանն :

Դ. Գողացան օտարք, չարին գումարք, զըս-
տացուածս սրտիս իմաստից, ըստ զրոյն կան-
խաբանութեան. որով եկն եհաս իսկոյն աստա-
նօր իմաստութեան ինձ նուազանալ, ըստ առա-
կողին, և առաւելուլ ոչ բարւոյ ցանկութիւն :
Ոչ յառեցի զակն ոգւոյս ի գլուխն իմ կենաց
Քրիստոս, որով ընդ ուղիղն հետևեցայց : Քանզի
կամելով ուժգինս ընթանալ՝ ընկլայ սաստկա-
պէս, յանչափն ձգտիլ՝ իմոյն ոչ հասի, ի մեծա-
զոյնն ամբառնալ՝ աստուստ գլորեցայ, յերկնա-
յին ուղւոյն անդնդոց մատնեցայ, ի զգուշանալն
առաւել՝ յաւէտ վնասեցայ, յանարատն պահիլ՝
մանր խորտակեցայ, կարծելով ընդ ահեակն
մրցիլ՝ յաջն զթեցի, ի զերկրորդն խուզել՝ զնախ-
նին կորուսի, ի խնդիր սակաւուն՝ ի կարևո-

րացն զրկեցայ, իյուլիստին պահել՝ դաշինն դըր-
ժեցի, առ սովորութեանն կտրիլ՝ կորուսիչս
գտի, ի փոքունցն փախուցեալ՝ մեծամեծացն
մատնեցայ, զոր ես ինքն ինձէն ստեղծեալ՝ չա-
րաչար դատախազ անձին կարգեցի : Յորոց
փրկել զմատնեալ գերիս դու միայն զօրեսցես,
կենաց մատուցեալ զընծայեալս մահու զհոգիս .
զի դու միայն, տէր Յիսուս, ճանաչիս բարերար,
անսահման փառօք ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ
օրհնեալ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԾԶ.

Վերսիւն յաւերած կրկին հեծուքեան .

Ա. Իսկ զառիթսն մահու դիպուածս դժոխար-
մատ ծառոյս դառնութեան պտուղք, ընտանիք
թշնամիք, հարազատք հակառակք, և որդիք
դաւաճանողք ստորագրեցելովք մասամբքդ ըն-
շանակեցից՝ գրեալ յանուանէ, որ են այսոքիկ :

Բ. Սիրտս նանրախորուրդ, բերանս չարախօս,
ակնս յայրատատես, ականջս վրիպալուր, ձեռնս
մահաձիգ, երկկամունքս անփորձ, ոտնս մոլո-
րաշաւիղ, ընթացքս աներկիւղ, հետք խոտոր-
նակ, շունչք ծխախառն, գնացք խաւարային,
գոյութիւն լերդի վիմական, խորհուրդ ծորեալ,
կամք անկայուն, չար անփոփոխ, բարեմաս-
նութիւն սասանեալ, անձն տարագիր, աւանդ

վաճառեալ : Գազան վիրաւոր, թռչունն նետահար, փախստական քարավէժ, ըմբռնեցեալ վնասապարտ, աւազակ ծովակուր : Զինուորն ենգաւոր, մարտիկ անպատրաստ, սպառազէն անծուծկալ, մշակ հեղգացեալ : Սղօթական անխրախոյս, բեմական ստորնաքարշ, քահանայ անկնդրուկ, օրինական աննուէր : Դպիր կշտամբեալ, իմաստակ խելագար, ճարտասան անճոռնի : Կերպ անպատկառ, դէմք անամօթ, երեսք լպրշեալ, գոյն անհամբոյր, տիպ տրամարդի, գեղ ծանակեալ : Խորտիկ խանգարեալ, ճաշակ գարշեցեալ, այգի գաղձնաւոր, որթ որդնահար, պարտէզ փշաբեր, հասկ ուտահալ, մեղր ի մկանց ճարակեալ, անպատասպար անկեալ : Սնապարծ յուսահատ, անհամոզելի նզով, անհաշտական բաժանեալ, ունայնաբան շաղակրատ, պաճարամիտ գոռոզ, անասնօրէն ապիրատ, դժոխային ազահ, աներասան յանդուգն : Մոլեգնութիւն անաստուած, ձեռնաձրգութիւն սպանող, տատասկացան երկրագործ, երջանկութիւն եղկելի, մեծութիւն վատթարեալ, վայելչութիւն անշքեալ, կարողութիւն տկարացեալ բարձրութիւն խոնարհեալ, փառաւորութիւն ընդոտնեալ, պատուիրանազանցութիւն յարակայ, սխալանք ինքնակամ : Մատակարար կամակոր, խորհրդակից ենգաւոր,

բարեկամ հատուածեալ, հազարապետ զողամիտ, մերձաւոր կծծի, բաշխող ժլատ, վերատեսուչ կարկամ, ոգի անախտակիր, իղձք անսէր, բարք ատեցող, աղիք անգթականք, գնացք անխոհեմ, աներևոյթք վնասեալք, ծածուկք անիծեալք, դիպուածք թշնամանեալք : Վաճառական վատնիչ, շահարար շուայտեալ, պաշտօնեայ արբեցող, գանձուց ոստիկան երկմիտ, պատգամաւոր բանսարկու, դոնապան քնեած, աղքատ հպարտ, մեծատուն ժխտող : Գիւհապետ անօրէն, պահապան մատնիչ, բնակակից չարախօս, սուրհանդակ անժաման, թղթաբեր պարտաւոր, առաքեալ խռովարար, միջնորդ անիմաստ : Արքայ արտալած, թագաւոր թարմատար, կայսր ոգէկործան, իշխան տիրադաւ, զօրավար զրկող, դատաւոր ակնառու, ռամիկ ինքնագործ : Նախատողի ծաղր, սիրելոյ աշխար, բանագրի դսրով, յանդիմանչի դատախագութիւն : Քանգի և ի վեհագունիցդ կոչմանց էր ուրեք արդեօք զի էի, իսկ ի վատթարականացդ մասանց եկն երբեմն եհաս զի եղէ : Արդ այսքան վնասակարութիւնք խարդախութեանց յաճախագունից, յորոց յոմանց խաբեցայ իբրև գլիմար, և յոմանց տիրեցայ իբրև զտկար, կամաւ մատնեալ զիս ինքն մահու :

Գ. Արդ զճրս ի վերագրելոցդ մասանց քեզ տտե-

լեաց և իմ կորուսչաց ի սպաս պաշտաման քեզ
ընծայեցից. զորպիսիս ապականութեամբ պա-
րագրեալս ամենասուրբդ քո մեծութեան հան-
դէպ կացուցից, և կամ որքանեօք երկայնմտու-
թեամբք համբերեսցես այսքանեսց պարտուց,
որքան ներես, որպէս լռեսցես, զիմրդ իսկ ան-
սայցես, իբր ոչ մատնեսցես հարուածոց գանից
զարժանիս սատակման մահու: Արդ այսոցիկ
աննշոյլ մթութեանց հոգւոց խաւարի ողորմու-
թեամբ լուսոյ քոյ պատահեսցես բժշկել քաւել և
կենագործել, զօրեղութիւն անվթարելի. և քեզ
փառք յամենայնի. ամէն:

ԲԱՆ ԾԷ.

Վերսիւն յաւերած կրկին հեծութեան.

Ա. ՔՐԻՍՏՈՍ Աստուած անունն ահաւոր, մե-
ծութեան տեսակ, անքնին բարձրութեան
պատկեր, անսահման զօրութիւն, կերպարան
փրկութեան լուսոյ, պաշտպան կենաց, դուռն
արքայութեան վերնում հանգստեանն, ճանա-
պարհ հանդարտութեան, ապաւինութիւն նորոգ
և անտխրական երանութեան, ամենակալ ինք-
նիշխանութիւն բոլոր էականութեան, օրհնու-
թեան կոչումն, աւետեաց ձայն, բերկրութեան
բարբառ, անմահութեան դեղ, որդի անճառ
Աստուծոյ միոյ: Որ ինձ անհնարին է, քեզ դիւրին

է. որ ինձ անհասն է, քեզ սահմանեալ է. որ ինձ անանցն է, քեզ հպաւոր է. որ եղկելոյս ինձ ծածկեցեալն է, քումդ երանութեան մերձաւոր է. որ ինձ անկարելին է, քեզ կատարեալ է. որ ինձ անկշռելին է, քումդ անճառութեան չափեալ է. որ ինձ յուսահատութեանն է, քեզ սփոփանաց է. որ ինձ անբժշկականն է, քեզ անվրտանգելի է. որ ինձ հեծութեանն է, քեզ խնդութեան է. որ ինձ ծանունք եմ, քեզ թեթեւագոյնք եմ. որ ինձ եղծեալն է, քումդ զօրեղութեան գրեցեալ է. որ ինձ կորուսեալն է, քեզ ըմբոնեալ է. որ ինձ անճառն է, քեզ համարեալ է. որ ինձ մռայլն է, քեզ ճառագայթ է. որ ինձ անթիւն է, օրհնեալդ քում ձեռին բովանդակեալ է. որ ինձ սոսկալին է, քեզ հեշտալի է. որ ինձ վախշելին է, քեզ վանելի է. որ ինձ անմատոյցն է, քեզ դիւրահերքելի է. որ ինձ մահաբերն է, քումդ էականութեան զօրութեան ընդ ոչգոյսն համարեալ է :

Բ. Այլ դու, հղորմած Աստուած բոլորից տէր Յիսուս Քրիստոս. և այսմ զօրես առ ելիցն հնար՝ եթէ զթասցիս. վասն անուան փառաց մեծութեան Հօր քոյ օրհնելոյ, վասն կամաց գթութեան Ոգւոյդ քոյ սրբոյ, տես ի տաժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնութիւն, և ի խորոց սրտի ինքնամատոյց դատախազութիւն.

նայեան ի բնութեանս ամենապատաղ խակութիւն, և պարգևեան բժշկութիւն վիրացս և հնարաւորութիւն կորստեանս, զերծումն բազմամասնեայ մահուս և շաւիղ կենաց ապականելոյս, նորոգութիւն եղծմանս և մուտք յուսոյ ամբարշտելոյս: Եթէ ես զաննմանն ինձ կամս ցուցի, ո՞րչափ առաւել դու զբնաւորականոք քո զընտանի բարերարութիւնսդ. եթէ ի փշոց պտուղ բնծայեցաւ քաղցրութեան, ո՞րչափ առաւել ի ծառոյդ կենաց ճաշակ անմահութեան. եթէ ես իմոց ատելեաց ողորմութիւն մաղթեցի, դու քոյոյս զհաւրդ ոչ կրկին մատուցես, հզօր, յաննուազդ առատութենէ:

Գ. Արդ տես ի քոյդ մեծութիւն, բարձրեալ, նայեցեալ ի յիմս փոքրկութիւն. բնկալ զսակաւ խոստովանութիւնս անհամար մեղացս, որ զբնաւն համայն տեսանես. և որպէս զՎիմին զթել ոչ գրեցեր, և զաւազոյս փոքու սասանել մի համարեսցիս. և իբրեւ գիւղութիւն ընդ մեղայն ասել իսկոյն անցուցեր զպատիժ պարտուցն, և առ իմ ձայնիս հեծութիւն զնոյն գործեսցես երկայնմրտութիւն. որ տաս ամենեցուն առատապէս անաշառութեամբ որպէս յաղթող բարի բազմիմաստ, և ոչ նախատես գլխունեալ ստրուկս որպէս ողորմած և ամենաստեղծ. ստացիր վերստին և մի կորուսաներ զբուժեալս արեամբ քո

և զբուծեալս ստեամբ քո, զթանծ : Զի քո է փրկուծիւն, և ի քէն է քաւութիւն, և քեզ վայել է փառք յամենայնի յաւիտեանս, ամէն :

ԲԱՆ ԾԸ.

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. Օրհնեսաւ տէր Յիսուս ընդ Հօր, ի կամս հանութեան Հոգւոյդ քոյ սրբոյ, և օրհնեալք ամենայն առ ի յօրհնելոյդ օրհնեցան. օրհնեալ միայն Որդի օրհնելոյ. Հիք իմ թագաւոր իշխեցող շնչոյս բաց ի քէն, Քրիստոս : Այս է օրհնութիւն Յակոբայ, ասէ եսայի, յորժամ բարձից զմեղս նորա :

Բ. Արդ ողորմեաց ինձ, Տէր բարեգութ, ըստ նախնիդ քո սովորութեան, և օրհնեան զանօթս քո բանական, ըստ ձայնին Դաւթի և ըստ Մովսէսի. զի բանիւդ քո փրկութեան ժամանեալ հասից քաւութեան օրհնեալ առ ի քէն : Աստուածապէս ինձ հրաշագործեաւ, ողորմած արքայ երկնաւոր, որպէս անկելոցն ի բազմաժամանակեայ մահճացն խշտիս, ժողովելոցն ի սրահին Բեթհեզդայ : Յորոց մի էր և կրկին թերահաւատն երից տասանց և ութի միոյ ամօք ախտացեալ յօդիցն լուծմամբ, որում ոչ անխայեցեր զթրշկութեանն ձեռնատուութիւն, իբր զիտելով զանբոյժ չարութիւնն՝ որ նիւթեացն քեզ յաւուր մատնութեան դառն գիշերին տիրամարտու-

Թեան երախտաւորիդ, մեծիդ և բարերարիդ :
Որ թէպէտ և կանխաւ իմն զգուշացուցեր, թէ
մի մեղանչեր, զի մի կրկնեսցին կրկին քեզ չա-
րիք, ոչինչ վերջացաւ լինել ձեռներէց սկզբնա-
ւոր անհամբուրելի դատողացն զքեզ ի խաչին :
Եւ դու այնպիսւոյ անյարիր ջատուկ մահու
ծնգեցեալ չարաշուք առն ողորմեցար, անձնու
բարութիւն, սխրալի մարդասիրութիւն, սար-
սափելի ներողութիւն, սոսկալի երկայնմտու-
թիւն, անբաւելի քաղցրութիւն, փառատրելի
հեզութիւն : Որ միշտ յաղթիս ի գթութենէ և ոչ
թշնամանիս, պարտիս յողորմութենէ և ոչ պար-
սաւիս, բռնադատիս ի մարդասիրութենէ և ոչ
անգոսնիս, հարկիս ի բարութենէ և ոչ հայհոյիս,
ստիպիս ի սիրոյ և ոչ բամբասիս : Պաղատիս
դարձին իմ առ քեզ և ոչ ձանձրանաս, արագես
զկնի ապերասանիս և ոչ լքանիս, ձայնես չլսո-
ղիս և ոչ սրտմտիս, փութաս մեղկելոյս և ոչ
խափանիս : Առ չարս ես բարի, առ ամենա-
պարտս ես ներող, առ մեղաւորս ես քաւիչ, առ
խաւարեալս ես լոյս, առ մահացեալս ես կեանք :
Գ. Այս են զիրք ամենայն հոգեշունչ օգտակա-
րութեան, որ յաճախս ծնանին երկնաւոր պը-
տուղս անձառս և զարմանալիս : Ասան և ինձ
թշուառացելումս, զորհեալ ամենապարգև, արի
ան զմահիճս խշտացդ մեղաց ի վայր կործան-

մանդ, և հետևեալ ժամանեան յանդորր հանգիստ
անաշխատ կենաց: Խզեսցես ամենակարող սու-
սերաւ բանիդ հրամանի զերիզապնդեալ մահազ-
գեստս պարփակութիւն դժոխազնեայ կապա-
նացս, և լոյծ ինձ զհանգոյցս խեղդողական
ոգեպահանջ սաստկութեանս, առաքելով զար-
ժանաւորս մահու յազատութիւնն վերին անանց
բերկրութեանն, կենսաբեր և աստուածային քո
բանիւդ: Մի տակաւ տակաւ ազդեսցես, և մի
օր ի յօր յերկարաձգեսցես, զի մի ստուար ծան-
րութիւն բեռանցս մեղաց տիրեսցէ թիկանցս
ազդերաց, և կործանեալ զիս կորացուցէ հայել
ի դժոխս, և ուժգնակի գոռոզ բռնութեամբ ան-
պարապ հոգևորական զինուն արարեալ՝ մահու
ծառայեցուցէ: Այլ օգնեան ինձ, բարի վշտակից
հեծութեան կարեացս մահու երկանց, առեալ
յինէն զփայտ սատակմանն, որպէս երբեմն յու-
սոյ պահակին. որով կառուցես զվայելչականն
յաղթանակի արի զօրութեանն, պնդապէս հա-
ւատով յուսոյն կարծրութեան ընդ քեզ բւեռել
անսայթաքելի: Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով
փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԾԹ.

Վերսիին յառելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. ՀԱՆԱՏԱՄ և վկայեմ մտաց գիտութեամբ՝
ի քէն ազդեցեալ ոգւոյս իմաստիւ ուշիւս տես-
ման, զի ըղձալի են քեզ, բւրերար, աղաչանք
մեղաւորաց՝ քան զխնդրուածս արդարոց: Զի
մինն զպարտութիւն անձինն յայտնեալ՝ շնորհիդ
քո սպասէ, առ որ ծանուցեալ զբնութեանս չափ,
և մեծ կշտամբիչ աստէն համբարձեալ ինքնո-
գոր մարտակից նմին իսկ ինքեան և դառն դըս-
րովիչ և ծածկատես դատախազ: Իսկ միւսն
յարդիւնս բարեացն իւրոց նայելով, յանձին հա-
րեալ ձեռն վստահութեան, մոռանայ զսահման
բնութեանն, և պարզեաց քան ողորմութեան
դիտեալ ակն ունի: Վասն որոյ առ մինն անթիւ
են ստեղծուածք ճառից, որ զողորմութեանցդ
քո փողով բարբառոյ ազդէ. իսկ առ միւսն լռեալ
են քոյդ, անքնին ահաւոր և ամենախնամ, ամա-
չեմ ասել՝ թէ և երկրաւորիս գործոց պատմու-
թիւն զքոյդ յառաջեալ: Արդ արի Տէր, և մի զօ-
րասցի քան զքոյդ աջ հողեղինի. մի կշռեսցին
ողորմութիւնք քո ընդ ջանից մարդկան:

Բ. Եւ արդ առողջքն անդամօք անկարօտք են
բժշկութեան, և տեսանողականքն աչօք չունին
պէտս առաօնորդի, և փարթամքն ընչիւք ոչ

դեգերին առ դուրս լիոցն , և ամենայնիւ յղփացեալքն ոչ սպասեն փշրանաց սեղանոյ հացի , և սուրբքն վարուք ապէնիազ են ողորմութեան : Եւ արդ ինձ գթասցիս ողորմել , բարձրեալ երկնաւոր հօր , ամենատխուր վարանեցելոյս : Քանզի թէ էի իբրեւ զՅոբ , ասէի զանձն իմ իբրեւ զնա արդար և անարատ . թէ էի իբրեւ զՄովսէս , ասէի վստահութեամբ զնորայսն , ծանիցէ Տէր զայնոսիկ որ իւրն են . թէ էի իբրեւ զԴաւիթ , ասէի՝ արարի զիրաւունս և զարդարութիւն , և դարձեալ զմեծն քան զբնութիւն մարմնոյ , զմեղս թէ տեսանէի ի սրտի իմում , մի լուիցէ ինձ Տէր : Թէ էի իբրեւ զԵղիա , ասէի զանձն իմ այր Աստուծոյ . թէ էի իբրեւ զԵրեմիա , զքոյդ ճշմարտութիւն յանձն օրինակէի . թէ էի իբրեւ զԵզեկիա , պարծէի զբարւոքն և զիրաւացին՝ զնացի առաջի քո արդարութեամբ . թէ էի իբրեւ զՊօղոս , ասէի զիս բնական արան ազդարան և ընդունարան Աստուծոյ բանին : Այլ ես անօրէնս ի մէջ գիտութեան օրինացն , ոչ միայն չունիմ զանձն իմ քեզ ընծայել յարգանօք բանից իբրեւ զնոսա և զբնաւին չարս որպէս զայնոսիկ առաջի քո յիշատակել , այլ և ոչ զամենուստ գոյից զբարեհոյակեալ անունդ հօր ամբարշտեալս լեզուով գովել : Իսկ դու առ ամենայն հնարս զօրաւոր՝ մատոն ինձ ոգի

փրկութեան, աջ պաշտպանութեան, ձեռն այցելութեան, հրաման բարութեան, լոյս ողորմութեան, բան նորոգութեան, պատճառ քաւութեան, գաւազան կենաց օգնութեան : Զի դու ես յոյս ապաւինութեան, տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ Կ.

Վերսիին յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. Եւ արդ որպէս զի ոչ վայելէ օրհնաբանութիւն ի բերան մեղաւորի՝ ի ճշմարիտն առակէ կանխաւ իսկ ուսայ, զիմրդ յաւելից կրկնել զնոյն գովութիւն աղաչաւորս բազմապատկառ, որ հանապազ ընդունիմ անէծս ի սաղմոսիս բարեբաստութեան : Զի իբր երգեցից ինձ վրտանգս և արձանացուցից նախատինս, և ի մերկութեանս գրկի փուշս ընդ շուշանաց ժողովեցից : Զիմրդ ընդ Դաւթի համարձակեցայց ասել, թէ զատամունս մեղաւորաց փշրեսցես . զիմրդ դարձեալ, թէ մի անօրէնք բնակեսցեն առաջի աչաց քոց . զիմրդ, թէ դատ արա՜ ինձ Տէր ըստ արդարութեան քո, ըստ անբժութեան իմոյ որ յիս . զիմրդ, թէ կատարեսցին չարիք ի վերայ մեղաւորաց . զիմրդ, թէ խորտակեսցին բազուկք մեղաւորի և չարի, և զայլն

որ զկնի. զհմրդ, թէ տեղասցէ ի վերայ մեղաւորաց որոգայթ հուր և ծծումբ. զհմրդ, թէ սատակէ Տէր զշրթունս նենգաւորս և զլեզուս մեծաբանս. զհմրդ, թէ փորձեցեր զսիրտ իմ և ոչ գտեր անիրաւութիւն. զհմրդ զյաջորդն սմին, թէ ես պահեցի զճանապարհս խիստս. զհմրդ զևսն, թէ ես արդարութեամբ երևեցայց երեսաց քոց. զհմրդ, թէ և ես եղէց անբիծ ընդ նմա. զհմրդ զմիւսն, թէ հատուցէ ինձ Տէր ըստ արդարութեան իմում և ըստ սրբութեան ձեռաց իմոց. զհմրդ անձամբ ինձէն զստութիւն իմ ծանակեցից՝ ասել ընդ սրբոյն, թէ լուացայց սրբութեամբ զձեռս իմ. զհմրդ ի մէջ նանրութեան զամբարշտացն աթոռս բամբասեցից. զհմրդ զերջանկին պարծանս թշուառացելումս կերպաւորեցից, թէ դատ արա՛ ինձ Տէր՝ զի ես յանբծութեան իմում զնացի. զհմրդ օտարս ի բարեաց՝ զիտողիդ զաղտնեաց արգահատեցից թէ մի համարիր ընդ ամբարիշտս զանձն իմ. զհմրդ ես ինքն զոլով զայլս անիծեցից, թէ տո՛ւր նոցա Տէր զգործս նոցա, և ի կարգ բանիցն համարձակեցայց :

Բ. Քանզի թէ զյետինս բանիցն առաջնովքն աստանօր եղից, կրկին ծանրանան ինձ ցաւք և յաճախեսցեն դառնութիւնք : Բայց ի շեղջեցելոցն արաասուաց՝ դոյզն մի չափեալ, բաւա-

կանացայց հանապազորդեան յանդիմանութեամբ սաղմոսարանին ընտանի ձայնիւն, որ զպարտաւորեալս միշտ կշտամբէ. առ որս և սպառուած քառասներորդի իններորդի հատուածի բանի յանդիմանողի զիս զարշեցուցեալ, հանապազ խայտառակէ. խցեալ զբերանս ի փառաբանութենէ, եղկելի զանձն իմ ցուցանէ, աստուածային ձայնիւն դատախազեալ. յակնկալութենէ կենաց լքանէ, միանգամայն և վիրգս մահու ինձ իբր ի պատնշէ առաքէ: Քանզի թէ չար է անէծս առնուլ յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել կրկին չարաչար. իսկ եթէ չառնուլ նախատինք ի մերձաւորաց օրէնք են, ապա ի տեսողէն հայել զայսոսիկ, կրից արեան տաժանմունք, վիշտք աղէտից և խէթք մտաց: Բայց թէ առ խոնարհութեան անձին իւրում մատնեսցի, ջնեալ և կշտամբեալ անիծիւք ի լեզուէ իւրմէ, ի խոստովանեալ և յամենիշխան շրթանց բերանոյ վերնոյն օրհնեսցի. զի ճշգրտեալ թարգմանեաց զդարձն իւր առ նա՝ զհետս կենաց ոչ լքանելով. սահմանաւն սիրոյ զպարտեացն արմատ կրճատեաց, ոչ տիրեալ ի խարդաւանաց չարաբանողաց, ոչ խարհօտին Քրիստոսի գտաւ բժշկեալ՝ դիմելով ի յաղն բուժիչ աղեացն արկածից: Բայց ևս անբանական բարոյից է՝ ասուն կենդանեաց իմէջ

դալարոց ծաղկածին վայրից կենածիր բանից
թմբրութեամբ մտաց իյարօտս մահու ճարակել:
Գ. Եւ արդ քանզի իմ է առակս վերջին
կշտամբողական, և առ իս ակնարկէ զդի-
պուածոցն չար պատահմունս, որ ինձէն անձին
նիւթեցի միշտ զեղմունս կիզանողականս հրոյ
տոչորման, հոսեալ ի յերկնուստ զգոյիւ գագա-
թանս իմաստնարանի բազմակիս: Քանզի
զիմրդ իյարդիւնս ինձ օգտից սաղմոսն եկեսցէ,
յորժամ անպտուղ ի բազմերգութենէն լինիցիմ,
ոչ նուագել հոգւով, ըստ թելադրելոյն Պօղոսի:
Զիմրդ ընդ մարգարէին ևս զտէրունին խառ-
նեցից մեծս մեղաւորաց՝ նկունս պիտանեաց,
ասել ընդ սրբոյն, թէ ի բաց կացէք յինէն
ամենեքեան որ գործէք զանօրէնութիւն. զիմրդ
ոչ ունելով ի բազմացն պատուիրանաց կատա-
րեալ՝ շնորհին և օրինին՝ բարբառեցայց զեր-
ջանկին, որ նախ ինքն արար զոր մեզ կանո-
նեաց, թէ քանզի ծառայս քո պահեցի զայս, և
որ զհետն գան ասացեալքն. զիմրդ թափուրս
ի լրութենէ իմաստից կենաց ընդ երկիւղածս
Տեառն օրհնեցից. զիմրդ ընդ մեծին մաղթանաց
զիմս յօդեցից, թէ զմին խնդրեցի ի Տեառնէ՝
զտեսիլ վայելչութեան նորա և զհրամանատա-
րութիւն տաճարի նորա. զիմրդ ի հրաժարելին
ինձ ձեռնամխեցից, յորժամ լսեմ, թէ ուղղոց

վայել է օրհնութիւն. զիմրդ շրթամբք իմովք
զանձն իմ անիծից՝ ասելով զկնի յօլովից
առեալն, թէ երեսք Տեառն ի վերայ չարագոր-
ծաց՝ սատակել զյիշատակս նոցա յերկրէ. զիմրդ
զմիւսն դարձեալ, թէ չարք վաղվաղակի սա-
տակեսցին. զիմրդ զկերպարանացն իմ նմա-
նութիւն, թէ բազուկք ամբարշտաց խորտա-
կեսցին. զիմրդ սատակման ինձ պաղատեցայց,
թէ ահա մեղաւորք կորիցեն. զիմրդ զբազմայա-
ծեան լեզուս ի յօրհնեալն բան մխեցից, թէ
ասացի պահել զճանապարհս իմ, զի մի մեղայց
լեզուաւ իմով. զիմրդ փշովք մեղաց հեղձեալս
զանարատին պարծեցայց, թէ այլ զիս յանբծու-
թեան իմում ընկալար. զիմրդ ես մեղաւոր և
կրկին պատժաւոր զհանգունակիցսն դսրովեցից
ապրել ի նոցունց, թէ ի մարդոյ մեղաւորէ նեն-
գաւորէ փրկեան զիս Աստուած :

Դ. Զիմրդ իբր ոչ կռապաշտեալ անպատկա-
ռապէս պերճացայց ունայն պանծանօք ասել
ընդ Դաւթի, միթէ մոռացեալ իցէ մեր զանուն
Աստուծոյ, կամ ձգեալ զձեռս ի մաղթանս օտար
աստուածոց. քանզի որ ի մեղս գարշութեան խո-
նարհեսցի, առաջիկայ նորին կառուցեալ առեալ
ի պաշտօն յաւսնականացն ախտարծարծիցն
պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան՝ Աս-
տարտայ և Քամովսայ և Մեղքոմայ արուար-

ձանի և Թարահատայ Թարմատարի, ընդ զագրոտեացն կանացեաց՝ իշանդամիցն պատկառանք անվերարկու ծանակութիւնք : Ի՞բր ոչ պատկառեցից սովիմբ ասել ընդ նահատակին, որ զայս դիմագրաւութիւն առ բարին ունէր միշտ, թէ վասն քոյ մեռանիմք զօրհանապազ, և որ ի կարգին է սորին սաղմոս : Ի՞բր յիմարս յարս և վատթարս ասել ժպրհիմ, թէ բերան իմ պատմեսցէ զիմաստութիւն և սիրտս զհանճար. իբր մարդելոյզ կերպարանաւոր՝ զմարդահաճոյիցն ոսկերս ցրուել մաղթեցից. իբր զկրկին երկրորդեալսն մեծանունն բարութիւնս, թէ հաճոյ եղէց առաջի Տեառն յերկրին կենդանեաց : Զիմրդ ունողս անբաւից մեղաց զարդարոյն առեալ կարդացից, թէ ոչ մեղք իմ և ոչ յանցանք, առանց մեղաց ընթացայ և ուղիղ եղէ. զիմրդ զիս ինքն մատնեցից կորստեան յասելս զայս բան, թէ մի ողորմիր գործողացն զանօրէնութիւն. զիմրդ, թէ որպէս հալի մոմ առաջի հրոյ, այնպէս և մեղաւորք յերեսաց Սատուծոյ. զիմրդ գրգեալս ապականացու փափկութեամբ՝ սահմանեցից զանմանն ինձ բան, թէ խոնարհեցուցի պահօք զանձն իմ, և զազգակիցս նորին ընդ նոյն. թէ ես ի նեղել նոցա քուրձ զգեալի, և իբրև զսգաւոր և զտրտում խոնարհ առնէի : Ո՞րպէս հանդարտեցից զմանեացն իմ պատիժ

միշտ յիշատակել, թէ սակայն մրուր բարկութեանն Սատուծոյ ոչ սպառեցի, և արբեցեն ի նմանէ ամենայն մեղաւորք երկրի. իբրեւ զեսն առ սմին, թէ զամենայն եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցես: Զիմրդ զապերախտութիւնն Յակոբայ ի ճառ առեալ հենգեցից, որ ընդ ստուերին զճշմարտութիւնն ընկալեալ, մոռացայ ընդ նոսին նոցին թերութեամբ զերախտիսն Քրիստոսի աստուածայնովքն արուեստիւք խաչին փրկանօք, քան նոքա զգորավարութիւնն Մովսեսի ցպոյն սքանչելեօք, որ զօրինակն նկարագրէր տէրունական տնտեսութեանն: Զիմրդ զյարուցելոցն ի վերայ դիւաց զաղէտացուցից, իբր նոքա զօտարացեղից խուժադուծ ազգացն ասելով, թէ արկին զդիակունս բարեացն որ ի մեզ՝ կուր վնասակարացն թռչնոց, այս է՝ այսոցն օդայնոց. ո՞րպէս զանկեալ զսերմն բանին ի ճանապարհին, և զմիաբանեալ զկամս ընդ չարին՝ սուրբ անուանեցից, իբրեւ զնմանակիցն առ ի նոյն շաւիղ չարին պատերազմի՝ գուպար գազանամարտ մտացս օցտելոց զորես զօրացուցի գործակցեալ հնարից բանսարկուին: Եւ ոչ ունիմ աղերսել, թէ մի լուեր և մի դադարեր, Սատուած, և խորհեցան ի վերայ սրբոց քոց և ասացին, զոր ի կարգէ սաղմոսիս է աղօթել: Քանզի յոյժ պատեհագոյն է առ-

նուլ զայսոսիկ ի վերայ բռնութեան մոլեկան դիւաց միշտ ճակատելոց առ ներկայիս խռովութիւն , և ընդ նոսին նոցին մշակաց :

Ե. Յորոց դու, աէր Քրիստոս, Որդի բարձրեալ մեծիդ Աստուծոյ, պահեսցես և ամրացուցես երկնային զօրութիւն շրջափակութեամբ յամենայն ընթացից խաբողին հողմոց խաչիւղ լուսոյ զմեզ պաշտպանեալ. որ զի թէ գտցին յիս անօրէնութիւնք բազմօրինակք, այլ ոչ հայհոյութիւնք : Որ ոչ հանգեար ի կորուստ նմանեացն իմոց ամբարշտելոց, այլ ամենագորով թախանձմամբ ընդ եղծման ջրողողն զազրագործաց կրկին վշտացար, տաղակալի զմահու նոցա դիպուածն քեզ գրեցեր, ասելով զզարմանալիսն լսողաց բան, ածեալ զմտաւ ոչ ևս յաւելից անիծանել զերկիր վասն գործոց մարդկան : Եւ մխիթարիս մեծ իմն պարարեալ ընդ կեանս անմաքրից և պարտաւորաց սատակման. որ երբեմն առական զգմենոյն զանխայելն ի կործանելիսն ցուցեր, ողորմած, և առ այլ ումեմն նեղեցար սաստիկ վտանգեալ ընդ յամբանալ անձրևին առ ուրացողացն դարման : Անճառելիս ցուցեր բարութեան տեսակս յիշատակաց տօնելիս՝ ի վերջին աւուրս. քե ի ձեռն առաքելոցն քոց՝ ողջոյնս հասարակաց անհամբուրիցն հեռաւորաց քաղցրաճաշակս

հրամայեցեր : Սկսեալ և յիս ցօղեան կենդանի զհայրենի զթուծեանցդ զսէր, զի և ես փրկեցայց քաւեալ ամենառատքո այցելութեամբդ : Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԿԱ.

Վերսիսն յաւելումս իրկին հեծութեան.

Ա. Եւ ընդէր է ինձ բնաւն որ ի սաղմոսին այնպիսեաց բանիցն ի կիր արկանել, որ ի նախատինս միանգամայն և ի նզովս ինձ յարակային, հանապազ երգել իմովս տաւղօք : Քանզի զիմարդ արդեօք զշուք երջանկին ինձ դատապարտելոյս նմանեցուցից՝ ասելով ընդ նմին, թէ ոչ մերձեցաւ առ իս թիւրեալն սրտիւ : Զիմարդ զկարգադրութիւնս տանցն իյայսմանէ զկնի թուելոցն զարհուրեցուցչաց ընդակից կայից կանոնաց օրինաւորին՝ զինուորին և թագաւորին և մարմնական հրամանատուին, որք և երկնայնոցն են համբուրելիք ասելով, ոչ յուսահատ եղէց ի կենաց պատմողս աւետեացս և նորոյս աշակերտ անմասն յամենուստ բարեկարգութեանց : Զիմարդ ըստ իրաւախորհի արդարոյն, ընդդէմ մեղաւորացն մահու զինեցայց առական առաւօտին և սկիզբն արթնութեանն միշտ պատրաստական լինելոյ, որ և ոչ զանդամս մարմնոյս

զանեալ խրատեցի : Զիւնրդ մասնակցեալ մեծին արութեան սատակեցից ի քաղաքի Տեառն զանօրինեալսն, որ և ոչ զբուսեալ բիծս հոգւոյս իմոյ մեռուցի : Զիւնրդ ստեցից գրողին չև յայտնելոցն, թէ զմոխիր որպէս հաց կերայ. զիւնրդ, որ ոչ միացուցի յիմոցս կրից կաթիլ մի պղտոր ընդ յստակ արտօսք աղբերց երգողին՝ ասեմ ընդ նմին, թէ զբմալելիս իմ արտասուօք խառնեցի, և արտասուօք իմովք զանկողինս իմ թացի : Զորս ինձ զրեցից մեղօք մահացեալս, յորժամ սիրողն Սատուծոյ իբոլոր սրտէ գյանցմունս նախնեացն իւր վարկանիցի, թէ մեղաք մէք ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք և յանցեաք, և որ ի վախճանն յանգի սաղմոն իրաւամբք առ իս, քան առ Իսրայէլ : Որովք յարգեցայց դասիլ ընդ բարիսն, յորժամ մարդկային հնարից այս դեղ պատուեցաւ՝ որ ոչ յիս գտաւ, ի զարշութենէ կերակրոց իմահ սովեցեալք և յաճախութենէ ճգանց ի հոգւոց նուաղեալք, ըստ խտրութեան ինքնօրէն կրօնից հրէից և հեթանոսաց : Զիւնրդ արդարութիւն իմ մնայ յաւիտեանս, զոր ոչ բնաւ իսկ կատարեցի :

Բ. Եւ զի մի տաղտկացայց յամեալ ի բանիս, ի համառօտել զսոյն փութացայց : Զինչ ունիմ ասել ի տեղի բանիցն՝ զոր աստուածաշունչ ձայնն նուագեաց օրհներգոյն Դաւթի, թէ բոլո-

րով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ. զիմրդ ընդ սմին զմեծն քան զայս, թէ յամենայն ճանապարհէ չարացարգելի զոտս իմ. իբր ընդ եղեալս և զայն մատուցից, թէ ի սրտի իմում թաքուցի զբանս քո, որպէս զի մի մեղայց քեզ : Ո՞րպէս զունայնութեանցս իբր զլրութեանց ճառեցից ընդ պարս մաքրոց, թէ ի պատուիրանաց քոց իմացեալ, ատեցի զամենայն ճանապարհս չարաց : Զիմրդ զհեզոյն ճշմարտութիւն իմում ստութեանս մշտնջենական երդմնահարութիւն կարգեցից՝ ուխտեալ ընդ հաւատարմին, երդուայ զոր հաստատեցի պահել զդատաստանս արդարութեան քոյ : Զիմրդ ինձ հրեշտակ մահագոյժ անհրաժեշտ վճռի՝ զբանին պատգամ կրկնեցից, թէ հեռի է ի մեղաւորաց փրկութիւն : Զիմրդ չարս իսկապէս՝ զբարեացն գրեցից՝ որք ի Տեառնէ առնուն զնոյն հատուցումն՝ զայս տուն յեղյեղել, թէ բարի առնէ Տէր ուղղոց սրտից : Զիմրդ զհամառօտն փոխատրութիւն անաչառութեան՝ վրիպեցելոյս ինձ սահմանեցից, թէ զթիւրեալսն յափշտակութեամբ տանի ընդ այնոսիկ, որ գործեն զանօրէնութիւն : Զիմրդ զաստուածագգեստին պանծանս ամաչեցելոյս ինձ պատուաստեցից՝ ասել զնորայսն, թէ Տէր՝ ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ և ոչ զբօսան աչք իմ, և որ յետ սորին պատմին ասացեալքն : Զիմրդ

զանճառն քան զմարմին քան՝ ի ցոյցս առից քաջալերութեան վիատելոց ես զանձ զեհեհին ,
ասել ընդ օծեալն Սատուծոյ հոգւովն , թէ յառա-
ջագոյն տեսեր , զի ոչ գոյ նենգութիւն ի լեզուի
իմում , ի սկզբնաւորն նախաձայնեալ սաղմոսիս
մինչև ի լրումն աւարտման քանիս : Զիմրդ
դասակցութեան դժնէից մարդոց համաքան
այրս մահու և որդիս սատակման բարբառիմ
զբարեշնորհին , ոչ ահա զատելիս քո Տէր ատե-
ցի , և զմնացուածն սորին կարգի : Զիմրդ մե-
ծաւն վստահութեամբ տօնելի վեհին , անձն իմ և
դու աշխար աշխարհի , զանդատ քո ոգի յառաջ
ընծայեալ՝ մեծացուցանես ընդ պսակելոյն , թէ
փորձեա՞ն զիս Տէր և տես , թէ իցնն անօրէնու-
թիւնք իձեռս իմ , և զյաւելուածն որ զհետ սորին :
Զիմրդ ես գոլով՝ և յայլոց աղօթեմ ապրել՝ յու-
սացելոցն յՍատուած ձայնակցեալ , պահեա՞ն զիս
Տէր իձեռաց մեղաւորի և իմարդոյ չարէ : Զիմրդ
համբարձայց ընդ փառաւորեալն մաղթել Սա-
տուծոյ , թէ դու ես յոյս և բաժին իմ յերկրին
կենդանեաց : Զիմրդ իբր հանդիսացեալ ընդ
ճգնաւորին՝ զմրցանակն յաղթանակի թագաւո-
րին մատուցանելով՝ զառաւելեալն քան զօրի-
նակ աղերս աղօթից , թէ ինձ սպասեսցեն ար-
դարք քո մինչև հատուցես ինձ :

Գ. Բարեբանեալ է և այս իմաստ հոգեւոր և

տէրունի գործոյն նմանի , որ զփորձիչն պատկառեցոյց , յորժամ զամենայն արհամարիցէ և զսկզբնապատճառն եղելոց միայն ընտրիցէ ասելով , թէ երանի ժողովրդեան , որոյ տէր Աստուած է նոցա : Մեծ է և այս բարձրութիւն շնորհի և զգուշական համարձակութիւն լցեալ երանութեամբ , թէ սուրբք քո օրհնեսցեն զքեզ : Ըղձալի է և այս ընտանութիւն մերձաւորական հոգեւոր հաղորդութեան՝ յԱստուած յուսալ և ինոյն արձանանալ բանիւ սաղմոսին բերկրեալ , թէ զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ Տէր . և զկարգ բանին կատարէ , մինչև զողբալին և զգուարճալին ազդեսցէ , թէ պահէ Տէր զամենեսեան որ սիրեն զնա , և զամենայն մեղաւորս սատակէ Տէր . ի գլուխս լրման գրոց նուագարանաց սաղմոսիս՝ իբր թէ զօրինակն իսկ եցոյց վերջին հատուցման արդարոց և մեղաւորաց : Զուգակցորդք են միմեանց և զկնի երգեցեալքս . զի թէ ընդունի զհեզս Տէր և խոնարհ առնէ զամբարտաւանս մինչև յերկիր , ապա ինձ ո՞րքան եղկութիւնք կան առաջի . իսկ եթէ հաճի Տէր ընդ ժողովուրդ սուրբ և բարձր առնէ զհեզս ի փրկութեան , ապա հերքեալս ի բարեմասնութեանց ես ո՞ւր հաստատեցայց . իսկ եթէ օրհնելի է Աստուած ի սուրբս նորա տիրապէս , ապա օտարս ես ի մաքրութեանց ընդ ո՞րս դասեցայց .

իսկ եթէ ի կանխերգիցն մերձ այսր եղից յիշատակարան ինձ կշտամբութեան, թէ սիրեցէք զՏէր սուրբք նորա, զի ստուգութիւն խնդրէ Տէր՝ և կրկին հատուցանէ ամբարտաւանիցն, ապա յորո՞ւմ գնդի ես գտայց գերեալս ի գաղտնեաց գտողին չարեաց : Քանզի զոր օրինակ տատանին տազնապաւ տերևք տնկոց եղևին ծառոց շարժեալք ի հողմոց ուժգին բախելոց հոսեալք ի խոնարհ, այնպէս ջանացաւ ջարդել զընթացից իմոց վերարձակութեան քաջաբեր ուղէշս՝ զյարմարեալս ձեռամբ անեղ մշակիդ : Զոր հաստատեսցես արմատացուցեալ վերստին դարձեալ նոր պտղաւորութեամբ անապականաւ, յանդաստան կենաց խնամոց քոց կամացոյ՝ անմենապարզ և թագաւոր Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԿԲ.

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. ԱՅՆ արդ ընդէր ոչ ի վերագրեցեալն սաղմոս նախաճառական և յայլ մարգարէիցն մասն ինչ յօդեցից : Քանզի զմենչ վայելումն իցէ կերակրոյն, եթէ անզգայեալ ցաւովք ուտիցեմ. և կամ զո՞ր շահ սաղմոսն ունիցի, եթէ ոչ ի միտ առնուցում : Քանզի նզովեմ զիս ինքն ի նոսին և ոչ իմանամ, լուացեալ լինիմ և ոչ պայծառա-

նամ, արևու ծագեալ և ոչ լուսաւորիմ, մեղր ճաշակեմ և ոչ քաղցրանամ, ուետնիւ լնանիմ և ոչ բժշկիմ, միշտ կանխեմ ի նոյն և դատարկ երևիմ, հանապազ ձաղիմ և ոչ երբէք խրատիմ, ողորքիմ դարձեալ և ոչ զգաստանամ :

Բ. Արդարև մեղք և անօրէնութիւնք իմ յիս, և ես մաշիմ ի նոսին, ըստ մարգարէին որ ի դիմաց պարտաւորացն բանի և տէրունական առակին հին տկոցն և նոր գինւոյն : Վասն զի թէ սատակին անօրէնք և մեղաւորք ի միասին, ըստ Եսայեայ ձայնին, ապա և ինձ դժնէիս նոյն բաժին հանդերձեալ պահի : Քանզի ասեմ զսաղմոսն, թէ հատուցանէ այնոցիկ՝ որ առաւել առնեն զամբարտաւանութիւն, և կցորդեմ սմին զընթերցուածն, թէ օր Տեառն ի վերայ հպարտից և ամբարտաւանից, ասեմ, թէ օտար եղեն մեղաւորք ի մօրէ, և որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ. յարեմ առ սմին, թէ կործանեսցին անօրէնք երկրի, և անբարիշտն բարձցի յերկրէ, և անիրաւք մերժեսցին ի նմանէ : Ողբք ինձ կարդացէք առ ձայնն, թէ զոր օրինակ վառի եղէզն ի կածականց հրոյ, այնպէս այրեսցին մեղաւորք ի բորբոքեալ բոցոյն. լացէք առ սաղմոսն, թէ արկցես ի վերայ նոցա կայծակունս հրոյ. աշխարս պատմեցէք ի բանս աստուածեան վճռին մարգարէիւն ազդեցեալ, թէ ոչ կամիցիք

լսել ինձ, սուր կերիցէ զձեզ. կոծեցարձէք առ սաղմոսն, թէ մահ հովուեսցէ զնոսա. աղի արտասուս ողորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիւնս իմ յարմարեցէք, յորժամ բարձրեալն ընդ իսրայէլի և ինձ ասասցէ բանիւ սաղմոսին, թէ ժողովուրդ իմ ոչ լուաւ ձայնի իմում. աւանդ կարդացէք թշուառացելոյս, յորժամ այլ մարգարէ զնոյն դիցէ, վնայ նոցա զի վազեցին զինն : Բարբառ փողեցէք ի սիրտ մղձկեալ նոր աղաղակի, յորժամ տեսանողն Սասունծով ամաչեցուցեալ զիս կշտամբեսցէ ընդ ապարասան տանն Յակոբայ, տեսէք անհամարհոտք՝ զարմացարձէք և եղծարձէք :

Գ. Այլ դարձուցես և ամփոփեսցես զբարձրացեալ զսուր բարկութեան ահաւորիդ սպառնալեաց ի սարտուցելոյս յերեսաց մեծիդ, և խնամովք աջոյդ բարեբաշխութեան առ իս ժամանեալ՝ օծումն կենաց պարգևատրեսցես քո աղաչողիս : Եւ քեզ փառք յերկինս ի բարձունս, և ի մահացուաց յերկիր ի խոնարհ, ի սահմանս բոլոր ազանց և յամենայն յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԿԳ.

Պերսիսն յառեղումս կրկին հեծութեան.

Ա. ԲԱՐԵՐԱՐ և բազմագուլթ, մարդասէր և երկայնամիտ միայն թագաւոր, ընդ Հօր քում

պատուեալ և օրհնաբանեալ Տէր ամենայնի,
Որդի Աստուծոյ կենդանոյ. անպատճառդ միշտ
իմում կորստեան, որ ամենեւին անփորձ ես
ի չարեաց, որ ոչ կամիս զմահ մեղաւորի,
որ փրկութիւն եմ ի քոց կամաց ընծայեցեալ,
որ դարձուցանես զմրրիկ մեղաց ի յօդ քաւութեան,
որ զհուր բարկութեան յանձրև փոխարկես:
Որ գլխոնեալ զկինն ի բարեաց՝ կրկնակի
գոյիւ նահանջեր երկեակ բնութիւն ի նոյն արձանի,
ոչ իսկապէս ընդ անպարտսն, և ոչ համայն
ընդ պատժաւորսն: Որ զլուծութիւն ծովուն
սահանաց իբր զկարկառս քարանց կառուցեալ
յեղանակեցեր. որ զկարծրանիւթ վէմն
անապատին ի վիժակս վտակաց հոսեալ
բղխեցեր: Որ զՅորդանանու ջրոյն սրաշարժ վայրեկութիւն՝
հրաշաւոր անդրադարձութեամբ ի յետնորդս
հեթանոսաց լուսցումն աւազանին ի թիկունս
առաքեցեր: Որ զպատուաստեալ պարիսպ
Երիքովի, յօրինակ կործանման բռնութեանն
սատանայի իբր զթեթևութիւն յարդիցնդեցեր.
որ զվնասակար ջուր նորին ի յառակ
այլայլութեան առ ի բարին փոխարկութեան՝
քանանացւոցն փրկութեան խորհրդական
աղին համեմեալ անուշեցեր: Որ զՄեռային
դառնութիւն, իբր զմտաց անհաւանութիւն,
կենացն փայտիւ ի քեզ յարմարեալ պիտանի

արարեր : Որ զառեալն ի գետոյն ի գծագրութիւն անսահմանդ քո հրամանի անորակիդ գունակութեան՝ ի նոր երանգ բոսորային մածեր արիւն ի ցամաքի : Որ զանկենդան ցուպ գաւազանին, ի կերպառութիւն առ ի զքոյդ մերովս նկարագրիլ, այլ և յօտարազնիցն ընտրութիւն, ի տիպն ապաթոյն կերպիւ վիշապի նմանեալ ցուցեր : Որ զերջանիկ ձեռն աջոյն Մովսէսի, ի ցոյցս տեսութեան ապագայիցս հրաշից մարդեղութեանդ քո, բնրձրեալ, և քեւ ախտաւոր մարմնոյս մաքուր լինելոյ անփոփոխ փոխատրութեամբ՝ կրկին գուշակեցեր : Որ յայսքանեացս շրջադրութիւն բարեխնամապէս արուեստիւ սիրոյ զանակնկալն գիտ մեղաւորաց կորստականաց նշանակեցեր :

Բ. Օրհնեալ ամենագութ, որ բուսուցանես յերկրէ դալարի զմեռեալն յանշնչականէն, որ զանշարժն իբր զընթացող կառավարես, որ յանարգ արգանդէ կոչես քեզ պատկերակիրս, որ տաս պատանեկաց աղօրիս ըմբոշխնելիս, որ յայտս մաքուրս հերս ընծայես, որ զսաղարթ սնութեան վարսից ի ձեան կերպարան զարմանագործես, ցուցեալ՝ թէ առ ամենայն տահման հեռաւորական յաղթող ես, հզօր. որ փոփոխես զշրթունս բնաւորականս, ըստ բանին Յոբայ, ի կամս հաւատարիմս : Որ սասանես

զերկիր և զսիւնս նորին ի հիմանց, նշանակեալ
հաստուածին գոյիւ՝ թէ դու միայն մնաս ան-
կորնչելի. որ հոլովես զտարերս իբրև զանցա-
ւորս, և դարձեալ ի նոյնն կապես իբրև զյարա-
կայս, յայտ արարեալ՝ թէ և առ մեղաց բազ-
մութիւն դիւրապէս ունել կամ թողուլ դոյնպէս
զօրաւոր իցես: Որ զաբուսեկին անզգայ էու-
թիւն իբր երասանաւ իմն դաստիարակես, երե-
ւեցուցեալ այնր իրի կերպիւ, թէ զբնութեանս
չար դիմեցումն յորժամ և կամիս հանդարտ
առնիցես: Որ զանբարբառ բոլորակ լուսնին
կարգես ունայնս և պատարունս, լուսաւորեալ
զպատճառն առ աւետիս տեսողաց՝ թէ ի նուա-
զութենէ բարեաց զպարտաւորս մարմին դու
ածես իլրութիւն առաջնաստեղծ հարստու-
թեանն: Որ զպատկերս անխօս աստեղաց իբր
զդասակս դոյզն հօտից տրոհես և ժողովես,
յոյս իմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ, քնդ-
ցրահայեաց տեսութիւն, թէ և անաղաչաւորաց
լեզուաց կարողապէս բաւես ողորմել: Որ ի մէջ
մահու և կենաց շաւիղ վստահութեան ուղղես
ի ծովու, վկայութիւն եղեալ հաւաստի, թէ և
յանկասկածաւորն վայրի քն պաշտպանիմք
անգայթազելի. որ իբր զշուր կաթսայից ի
հրոյ եռացեալ, որպէս զմեղաց մըրիկ պղտորեալ
բանիւ կամաց քոց խափուցանես: Որ հայիս

յերկիր և տատանես զսա, զի անբանիւն զմտաւորս զգաստացուցանես. որ իբր զակատ մի անձուկ նաւի ի վերայ շարժութեան ալեաց՝ զանբաւ թանձրութիւն գետնոյս դորդես, որով ծանուցեալ լինիս ամենից հաստուածոց՝ թէ իցես աներկբայելի, որ ի բան քո զօրեղ հիմնացեալ ունիս զամենայն: Որ սերմանես զարուաշնչացեալ մարմինս յերկրի, և զնոյն անկորուստ պահեալ կրկին կենդանածնես, որ ապականացուս աւանդեալ՝ անեղծս ստանաս, որ ընդ մահացունիւթոյս՝ զնշխարդ կենաց խառնես, որ հրամանաւ ակնարկութեան ի խուն վայրկենի կազմեցեր՝ պատրաստ կացուցեր զանզարդութիւն ամենից եղանակաց: Քո է զօրութիւն և կարողութիւն, որ շրջանակես զժամանակս ամաց հոլովման աւուրցյալ նմանութիւն բարեպատեհ տեսողութեան. որ կարդաս զանմոռնչսն իբրև զկենդանիս. որ ազդես միայն, և նոքա ընթանան, որ միայն հենուս անկանես անճառարուեստիւ հնարագիտութեան մէզ և առաւօտ: Որ յետ նախակարգ յօրինուածոյն առաջնաստեղծ լինելութեան, արարեր զփառաւորեալսն մեծամեծս հրաշակերտիցն հանդիսից. ըստ գրոյն երջանկութեան կանխահիացն զարմացման, այլ իմն գոյացութիւն տօնելի տեսակի անեղծ աշխարհագործութեան ևս քան

զսոյն ի մարդանալդ քո, որոց ոչ գոյ թիւ :

Գ. Որ ահա զվնասն մեր քեզ գրեցեր, որ զար-
դարութիւնն քո մեզ շնորհեցեր, որ ընդ քեզ
կրեցեր զհաշտութեանն մերում փրկանակ, որ
ոչ երբէք լքանիս յողորմութենէ, դարձն զամ-
բարշտեալս ի պաշտօն բարի երկիւղի, զթմբ-
րեալս ի զգաստութիւն արթնութեան սրտի,
զանմաքուրս ի սրբութիւն պայծառութեան
կերպարանի, զբազմաբիծս յանբծութիւն հան-
դարտական սուրբ պատկերի, զբեկեալս յողջու-
թիւն՝ որ ի դիպմանց ոչ խորտակի, զլացեալս
ի խնդութիւն զուարթութեան անտխրելի, զյու-
սահատեալս ի սէր միաւորիչ անքակտելի, զա-
մաչեցեալս ի վստահութիւն հաստատութեան
անշարժելի, զխաւարեալս ի լոյս երանութեան
անմեկնելի, զմահու գերեալս ի կեանս՝ որ ընդ
եղծմամբ ոչ անկանի: Զի փառաւորեսցի անուն
քո, Յիսուս, խոստովանեալ յամենայնի ընդ
Հօր և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ ի բարձունս երկնի և
ի ստորեւ երկրի և ի բնակիչս նոցա, յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԿԴ.

Պերսիսն յառելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ առ ամենայն բան յամենայնի ու-
ղիղ ես, Աստուած, իրաւամբք դատիս, արդա-

րութեամբ կշռես ճշմարտութեամբ չափես, օրհնութեամբ հետևիս, բարևոք ընթանաս, ստուգութիւն սիրես, յստակութիւն կամիս, լուսաւորութիւն համբուրես, փորձիւ յանդիմանես, երկայնմտութեամբ քննես. ոչ ունիս նենգութիւն և ոչ գոռոզութիւն, այլ ամենեւին հեգութիւն, հանդարտութիւն և ողորմութիւն :

Բ. Արդարացար վերին իմաստութիւն անայլայլական Հօրդ հանճարոյ՝ կրկին վկայեալ անգեղջ գովեստիւ յորդեգրելոցն շնորհօք. ըստ բանին սրբութեան՝ որ աւետարանաւն կենաց ի քէն ընկալաք. որ ոչ ի կոծելն ողբացի, և ոչ ի փողելն կաքաւեցի: Ասացեր անօրինիս՝ թէ մի անօրինիր, և ես ի նոյն չարիս պնդեցայ. մեղաւորիս՝ թէ մի ամբառնար եղջիւր ի բարձունս, և ես զընդդէմսն քեզ գործեցի, և ոչ զգացի երբէք զառածեալս, թէ ի ձեռին քո են եղջիւրք արքայութեան հպարտից ամբարձելոց, խոնարհեցուցանել և բարձրացուցանել, ըստ Ամբակումայ, Դաւթի և Զաքարիայ: Օրհնութիւն ինձ կամեցար, ողորմած, և ես անիծեալս՝ մեծ տարագրութեամբ խոտորեցայ յարժանին ինձ մասն. սիրեցի բարկութիւն և ոչ բարութիւն, շօշափեցի ըստ գրոյն զխաւար և ոչ զլոյս, կենդանի ձայնիդ քո, գթած, ապառու մս պատասխանեցի: Զորդնն անմահ ասացեր բանիւ Նսայեայ, և

զհուրն անշէջ և զկշտամբութիւնն անվախճան
 և զտեղին յաւիտենից և զօրինակ նմին սոսկալի,
 և ես ոչ իմացայ ըստ սաղմոսողին և ոչ մտա-
 ռեցի, այլ ի մռայլ մտաւորական կուրութեան
 գնացի: Յուցեր մարգարէիւն, թէ զօրհնութիւն
 ստասցի որ զօրէնս դնէ, և ես համառօտել զնոյն
 փութացայ: Արձան հոգևոր վիմի գրեալ մա-
 տամբ քո, տէր Յիսուս Քրիստոս, զԴաւիթ իւ-
 րովքն բանիւք կանգնեցեր, ասելովն ինքեան
 ընտրութեամբն առ սոյն, թէ պահեցի զօրէնս
 քո յամենայն ժամ, յաւիտեան, անդրադարձու-
 թեամբ բանին միջնորդեալ զկրկին հաստատու-
 թիւնն, թէ և յաւիտեանս յաւիտենից. ընդ որս
 և զսորին նմանիս պարծանացառ իմս խրախոյս,
 և ոչ զկծեցայ. ճեպեցայ ի տունս Բահաղու
 և ոչ Աստուծոյ. ի յերկուս հետս երկմտութեան
 կրկին կաղացի կասեալ ի բարեաց, ըստ երգի-
 ծանելոյն Հեղիու: Ունիմ զՄովսէս իւրովքն օրի-
 նակօք եկեալ ի մեռելոց, և զտառս մարգարէիցն
 գրեալ ի յոգի, և զմատեանս առաքելոցն ընդ
 մտացս մատն յեռեալ, և զՏէրդ հասարակաց
 կտակաւն աւետեաց յարուցեալ ի թաղմանէ
 անթիւ ննջեցելովք, և անհաւատագոյն քան
 զհնգեսին եղբայրակցութիւնս այնր մեծատան,
 որ է առակ իմն յարմարական, նմանեալ զգա-
 յականացն մասանց անողորմիցն յղիացելոց,

մնացի իբրև զսալ դարբնաց անոստ՝ յամառեալ քարացեալ սրտիւ, որպէս օրինակն է Բելիարայ, և ոչ ապաշխարեցի:

Գ. Այլ ազդեան վերստին առ սոյն կերպարան լքեալ կրկին ողորմութիւն՝ բարի, անաւոր, մարդասէր, խնամակալ, կենդանի, սուրբ, լուսաւոր և անվախճան թագաւոր, զօրութեամբ պանծալի խաչիդ խորհրդոյ, ի կարծրացեալս մեղօք անբեր անդաստան, երկկամանցս յիմարութեան և անպտուղ սրտիս լքութեան. զի առեալ նպաստ օժանդակութեան ի գթութենէ կամաց ամենակալիդ, որոտասցէ բղխեսցէ հոգիս, ընծայեալ աչաց վշտագնեցելոյս վտակս արտասուաց արբուցանողաց ինձ ի փրկութիւն և իմաքրութիւն, և քեզ ի հաճութիւն բնդունելութեան, ամենապարզ և Տէրդ բոլորից, փառաւորեալդ յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԿԵ.

Վերսին յաւելում իրկին հեծութեան.

Ս. Եւ արդ ես նախնիս ամբարշտաց, գլուխս մեղաւորաց, պետս անիրաւաց, առաջինս պարտաւորաց, պատկերս յանցաւորաց, ատտիկեցիս ըստ վատթարութեան՝ այլ ոչ ըստ բարեբաստութեան, ահա զանճառիցն իմոց ճառեցի, զպատկառելիսն խայտառակեցի, զգաղտնիսն

հրապարակեցի, զժաժուկսն յայտնեցի, զթագուցեալսն ցուցի, զամփոփեալսն տարածեցի, զդառնութեանս մաղձ ժայթքեցի, զգործակցութիւն չարին մատնեցի, զամբարեալ թարախ վիրիս քամեցի, զխորս պարտեաց իմոց ծանուցի, զպատրուակն կեղծեաց առի, զքող տգեղութեանն վերացուցի, զամօթալեացն զգեստ մերկացուցի, զգարշելիսն յանդիմանեցի, զմրուրն մահու փսխեցի, զպալարս հոգւոյս խածուածոց քահանայապետիդ Քրիստոսի բացի: Յանձինս վտանգ ոչ անխայեցի, մարմնոյս սիրոյ ոչ աշառեցի, զարմատն հնութեան տեսիլ արարի, բնութեանս կարեաց ոչ ողորմեցայ, զմիաբանութեանն կապ խզեցի, զղղեակ սրտիս քանդեցի, ընդ կամացս որսոյ իբր ընդ դարանակալի մահու կռուեցայ, զպահեստ անյայտիցն արտաքս հանի, զմթերիցն գանձ՝ մեծին գուշակեցի, զդատախազն դատաւորին հանդէպ կացուցի, զապառնեացն զփորձ այժմէն իսկ գտի, զդաշն կործանողին կտրեցի, զուխտն խաբողին ցրուեցի, զկատարած մարտին յաղթութեան իքեզ տէր միսուս ապաստանեցի, զպատերազմին խումբ զրգուեցի, զդիմադրութիւն դիմեցմանն բանիդ Աստուծոյ յուսացայ, զխաւարասիրացն փաղանդ լուսեղինացն զինուց սաղրեցի:

Բ. Եւ արդ, ստեղծիչդ ամենայն եղելոց Քրիստոս որդի բարձրեալ Սատուծոյ, զաստէն դըսրովեալս յայսպիսեաց բանից և զհարուածեալս յայսքանեաց գանից մի կշտամբեսցես կրկնակի դատել ի մեծի աւուրն: Սիա, հզօր անքնին անճառ բարերար թագաւոր անմահ, առ այս կերպ պատկառանաց ինքնապարսաւս խոնարհութեան, որ ինձէն զանձն մեծաւ ձաղանօք յոգի դատեցի, լինց նուագօք այսր մատենի անարգանօք ամօթոյ զդէմսն սատանայի, և զերեսս կերպի պատկառեցելոյս նշանաւ խաչիդ զօրացո: Միասցի կնիքդ լուսոյ ի գեղ տեսակիս, ամրութեանդ նշան հաստատեսցի ի տիպ դիտակիս, երևակ կենացդ փայտի ձևասցի ի պատկեր այտիս, արուեստդ հրաշից ի ճակատիս շուք նշանակեսցի: Մի այլայլեսցի յինէն դրոշմդ լուսապաճոյճ, մի բարձցի ի տեսանելեացս բբաց ճաճանչդ օրհնութեան, մի մերժեսցի ի գլխոյս առհաւատչեայդ վստահութեան, մի սասանեսցի ի բերանոյս ամրութեան սեմոց՝ փառք տեառնագրութեանդ: Պահպանակդ երկրպագելի ի զգայարան սրտիս միասցի, չորիցս նիւթոց իմոյս գոյութեան քառաթևիդ նշոյլ ազդեսցէ, ձեռինս կարկառման փրկչիդ իշխանութիւն օժանդակեսցէ, մատուցման հաստուածոյ մատինս՝ խորհրդարանդ համարձակութեան բարե-

գործեսցէ : Ի մեկնելս իմում մի հեռասցի սրբութիւնդ, մի լքցի պատիւս ի պատիւն պարտաւորիս, մի մերժեսցի ի յոգւոյս անդաւաճանելիդ փրկութիւն, մի ջնջեսցին գիծք կենդանատուիդ ի քո գրեցեալս շնչոյ, մի եղծցի նկարումն արեան զօրութեան ի տիրատիպ խորանէս, ընդ իս բնակեսցէ յիմում գերեզմանին. ի ծորել մարմնոյս թշուառի՝ օծումն շնորհիդ առ իս պահեսցի, ի նորոգութեանն աւուր սովաւ հանդիպեցայց փառաց փեսայիդ, ի քոյոց այտի ծանուցայց, քոյովքդ վաստակօք պնեցայց, երախտօք մեծիդ յարգեցայց, աւազանին զգեստիւ պերճացայց՝ քաւեալ ողորմութեամբ : Մատո՛հ, բարեգութ, զվերարկուդ անապականութեան տաժանեցեալս մեղօք մարմնոյս, մի յարիցէ ընդ քոյս՝ բանսարկուին, հնացուցիչ հոգւոյս վառնեսցի, խաւարաբնակացն պատիրք մի ընդ իս վերերևեսցին : Օրհնեսցի անուամբ քո, զըթա՛ծ, վիհն իմ հանգստեան, ողորմութեամբ քո լցցի գուրն իմ գերութեան, ընդարձակեսցի քե ինձ տեղին թշուառութեան, անդորր եղիցի, խնամող, ինձ բանտն բարկութեան, սնուցէ զիս առ յաճումն արգանդն մթութեան, յուսով քո շտեմարանեսցէ զիս յարկն այն անձկութեան, ձեռամբ քո պահեցայց ի խշտին տաքտամութեան, թևօք քո ընկալայց ի տունն տազնապի,

դու, գովեալ, ընդ իս իսեներակն վտանգի: Աւանդս
ինձ աստանօր ի թիւս հազարաց, զի երբեմն էի
վերնային և այժմ անդնդային, երբեմն տօնելի
և այժմ աշխարելի:

Գ. Այլ և արդ կրկին դու օրհնեալ ի բոլորից
գոյից յերկնայնոց և ի ստորնայնոց և ի սանդա-
րամետականաց մեռելոց, անպարտականդ այս
տարազրութեան: Ես վրիպեցայ, ես օտարա-
ցայ, ես յիմարեցայ, պարտեցայ և խոտան
գտայ. ես լքայ, կամեցայ և կործանեցայ. ես
մոլորեցայ. ես մատնեցայ, ես մերժեցայ, ես
խորթացայ, գերեցայ և զայթակղեցայ. ես նզո-
վեցայ, ես թշուառացայ, արբեցայ և վատթա-
րացայ. ես ընկլուզայ, ես խաբեցայ, ես անօրի-
նեցայ, ես ապականեցայ, մահացայ և ի սպառ
եղծայ. չիք քո առ այս ինչ մասն չարի, որ ես
միայն անփոփոխ բարի: Արդ կամք քո յիս և
խաւարն ինձ ճառագայթ. ճրագ յուսոյ քո անդ,
և գիշերն վաղորդոյն. մարմնոյ քո հաղորդեալ,
և յամօթոյն կարծեաց ապրեալ: Իսկ ես ոչ
զրեմ զանձն իմ կենդանի վասն անփախչելի
վախճանին, դարձեալ զիս ոչ վարկանիմ կո-
րուսեալ վասն աներկեւան նորոգմանն: Որ և
փակեալ համարիմ ինձ զելս կենացդ վասն ան-
քաւելեացն պարտեաց, դարձեալ բացեալ ինձ
զղրախտն՝ վասն փրկութեանն աւետեաց.

քանզի ոչ այնքան վհատութեանն գոյժ տագնապէ, որչափ փրկութեանդ քաջալերեալ ձեռն կարկառէ : Արդ տո՛ւր, Տէր, տո՛ւր ողորմութիւն, առ ամենայն ձայն զօրաբանեալ, օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԿԶ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան .

Ս. Արդ որ ոք և առցէ զայս դեղ մաղթանաց այսր մատենի պարկեշտականի պաղատել սովաւ, եթէ ի մեղաւորաց իցէ մատուցեալն, եղէց և ես իմովս բանիւ կցորդեալ նմա, իսկ եթէ յարդարոց գուցէ յառաջեալն, գտայց և ես սովիմբ ընդ նմին ողորմեալ նովաւ : Ապա թէ երջանկասցի այնպիսին ինքեամբ՝ ինձ միայնոյ գրեալ զեղկութիւնն, և ես ինձէն վկայեմ այսմիկ : Բայց յիշեսցէ՛ նա զՍողոմոն և զբանս նորա զհոգեշունչս, թէ ո՞վ ոք վստահասցի սիրտ սուրբ ունել, և կամ ո՞վ պարծեսցի մաքուր լինել ի մեղաց, և զի ոչ յարեաւ մարդ երկրածին ազատեալ ի պատասխանեաց . և ոչ ընտիր՝ ինքնարշաւ վազիւքն, և ոչ՝ թէ և ի թռիչս ամբարձման թևոց բերիցի, առ որ զգոյշ լինիցի կրկին երկուցեալ ի վիմին իսկ հաստատութեան՝ ուսեալ ի Պօղոսէ, գուցէ անկեալ ի յերկիր՝ սահմանողի այսմ կանոնի իրաւադատի

կշռեալ նմանեսցի : Այլ առցէ զայս կշտամբութիւն մաքուրն նիւթ պսակաց, առ ի չիջանել անընտրողաբար յանձեռնհասն բարձրութենէ. և պատժապարտն՝ առիթ ազատութեան, որով ամբարձեալ ի կործանմանէ հոգեորական մահուն՝ ապրեսցի յուսով : Իսկ ինձ եղիցի պատգամս այս բանի արձան փորագրեալ ամենեւին անեղծանելի, որ փոխանակ իմոյ եղկելոյս անձին մահացուի՝ անդադար հնչմամբ հեծութեան լալոյ առանց լռելոյ միշտ աղաղակէ. լիցի և ոսկերացս քակտեցելոց ի հողապատեան շիրիմ վերարկուին՝ անմոռունչ ձայնիւ զայս խոստովանել. հասցէ և մարմնոյս ի հող լուծելոյ՝ բարբառով իմն անազդելեալ ծածկատեսիլ զսոյն պաղատել :

Բ. Տէր գթութեանց, աղբիւր ողորմութեանց, պարզեւք բարութեանց, Որդի բարձրելոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, ողորմեան, խնայեան, մարդասիրեան, նայեան ի վտանգս, ակնարկեան ի բեկութիւնս, խոնարհեանց ի թշուառութիւնս, տես ի տարակոյս անձեռնհաս տազնապիս, հասիր հաղորդել կորստականս կարեաց : Շօշափեան բժշկապէս զամենաթշուառ ախտաւորութիւնս, ունկն մատուցես քաղցրութեամբ ողորմագին հեծութեանս, լուր ի խորոցն անդնդոց մահուն գերեզմանի անմունչելի հառաչմանս,

մտցէ յականջս ամենալուր լսելեացդ ձայն պա-
ղատանաց վատնեալ անդամոցս : Եւ վասն զի
գրաւական կենդանութեանս անապական է ,
անփոփոխ լիցի և սիրոյդ քո գթութիւն . կցորդ
լնր հեզութեամբ տաժանաւորս տկարութեան :
Մեռեալ պատկերիս մի ոխս պահեսցես , ընդ
անշունչ կերպարանիս մի ի դատ քննութեան
մտցես , մահու տանջեցելոյս մի հարուածս յա-
ւելցես , ընդ բեկեալ խեցեղէն անօթոյս մի ուժգ-
նութեամբ մարտիցես , վճռաւ կոշկոճելոյս մի
բարկութիւն կրկնեսցես , կործանեալ շինուա-
ծոյս մի պատուհաս մատուցես , շանս սպանելոյ
մի քարինս արձակեսցես , լուոյս ջախջախելոյ մի
սաստիկս որոտասցես , հողոյս անպատուելոյ մի
իբր ամբարհաւաճի ուժգինս մոնչեսցես : Զմո-
խիրս մերժելի մի ի դատ ընտրութեան կոչեսցես ,
զփոշիս ցնդելի մի իբր զքո դիմամարտ գտցես ,
զտիղմս տաղտկալի մի իբր զոսոխ վարկանիցիս ,
զգարշտութիւնս անգոսնելի մի իբր զբռնամար-
տիկ վանեսցես , զխէթս ի բաց ընկենլի մի նիւթ
գեհենին պահեսցես , զայսքանեաց բազմապա-
տիկ բանից կշտամբեալս մի վերստին յանդի-
մանեսցես :

Գ. Այս ամենաթշուառ և խաւարարգել շիր-
մին են ահա սրտաբեկ և յոքնաթախիժ արգա-
հատութիւնք . հաստատեսցէ օրհնեալդ քո բան

անփոփոխական լինել, ըստ սրտի արգահատելոյս. քանզի և այժմ մինչ կենդանեօքս խօսիմ մեռեալ եմ անհասիղ. որպէս ի կորուստ մահուն սատակման՝ ամենազօրիղ հրամանի անեղծ եմ հաւատովքս : Սրդ աղաչեմ ձքեզ, տէր Յիսուս Քրիստոս, հայեաց յիս ողորմութեամբ, և մի թողացուցես լինել տնակից ինձ Բելիարայ. և զմահազեկոյց տապանին ազդումն անկենդանաւորն թնդման թշուառն թաղման՝ աղաղակ ձայնի հառաչման լալեաց քեզ հաշտեցուցչաց՝ յարգեսցես լսել, միայն բարեգործ, հոգեսէր, հզօր, մարդասէր, և հոգիղ քո բարի բնակեսցէ ընդ իս՝ լոյս առնելով ինձ ի խաւարին : Մնասցեն ընդ իս կենարար քո կրից պաշտեցեալ մասունք, զի իբր զաւանդ զանձու զիս պահեալ ի քեզ, կենաց նորոգման ընծայեցուցեն. օճառք անվատնելի զինուց ինձ պատկանեսցին, ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից հոգևոր հնարից՝ զչարին հալածել զգունդ : Մարտն որ առ իս, քե Տէր, վանեսցի. զի եթէ յարիցէ ի վերայ իմ պատերազմել, տեսեալ զքաղաքն ունայն ի զօրաց և զազդողականացն զործի ապաձայն, զքեզ Տէր ունիմ մշտնջենաւոր և աննիրհելի պահապան :

Դ. Զի եթէ այժմ իսկ կանխաւ արագեալ յառաջ քան զօրն կատարածի, և անշաւիղ արգե-

լան ինձ պատրաստեսցէ, առաքեմ զաղօթսն տէրունականս նմին զան մահու. եթէ ի վայր զիս հնարի կործանել, զծնրադրութիւն արարչին. եթէ ի մոխիր երկրի թաւալել ձեռն բերիցէ, երեսացն Սատուծոյ ի նոյն մածուցումն զնա հերքեսցէ. եթէ վաստակս ինձ ցաւոց նիւթեսցէ, քրտունքն յուռթի արեամբն զանգեալ փրկչին աշխարհի զնա խուեսցէ. եթէ յընթացից բարեաց զշունչս իմ պատանդեսցէ, կապանք ամենատեղծին զիս արձակեսցէ. եթէ յուրացութիւն պարգևաց լուսոյն բռնադատեսցէ, հայհոյութեանն համբերութիւն յաստուածամարտիցն՝ զնոսին ընդ նոյն կարկեսցէ. եթէ հարուածս նետից գաղտնաձիգ զինուց ինձ արձակեսցէ, կարթհնարից աղեղան փառաց հօրն կապարճից նմին պատահեսցէ: Եթէ քողով լուսոյ խաւարականի մտանել ընդ աչս անամօթեսցի, կըռփումն գլխոյն ձորձով պատեցեալ լրմանն ամենից զնա տանջեսցէ. եթէ մոլեսցի զվստահութիւն ձեռինս կապել, եղէգն մատուցեալ ի յաջ գոյացուցչին զնա չարչարեալ ըմբերանեսցէ. եթէ ձաղանօք այսլանման զիս կատակեսցէ, տանելն ծաղու ամենագորին զնա հենգնեսցէ: Եթէ բրժժանօք ինչ յուռթից կախարդել խորամանկեսցէ, ապտակն դիմաց հզօրին Սատուծոյ զնա սաստկապէս ամաշեցուցէ. եթէ ի մուտս գիշերային

մթութեան խաւարաւ խաբէութեան լկնեալ մարտիցէ, ի ճառագայթից լուսոյ երևման քո, Տէր, խայտառակեսցի. եթէ իմիջօրեական տապոյ փորձութեանցն արեգակնակէզ վատնիչ խորշակին զիս իյարմատոց խախտել կարծիցէ, ի զօրութենէ նշանիդ լուսոյ խլեալ գօսասցի : եթէ ի փշմանն շնորհէ ունայն զիս առնել հնարաւորեսցի, թուքն զոր ընկալաւ Տէրն քրովբէից ընդ մեղաւորիս՝ զնա պատկառեցուցէ : եթէ ժանիք խածողք ինձ ցուցանիցէ, լռութիւն երկնաւորին բերանոյ զնա պապանձեցուցէ. եթէ խածմունս աղուականս հոգւոյս ազդեսցէ, բւեռացն հարմունք հաստողին բնաւից զնա կսկըծեցուցէ : եթէ յընթացս անիրաւութեանց խորհրդոց զիս մոլորեցուցէ, սևեռք ոտից անհասանելոյն զնա կապեսցէ. եթէ հրապոյրս ինձ դժնեայս արբուցէ, քացախն ընդ լեղոյն խառնեալ իյարբումն բարերարին զնա դառնացուցէ : եթէ առաջին ճաշակմամբ փայտին զիս գտցէ, սոսկալի խորհրդով խաչին ըմբոնեալ ի սպառ պարտաւորեսցի. եթէ ընդվզել ընդդէմ հնազանդութեան Տեառն հրամանի զանձն իմ ուսուցէ, բերումն պարանոցի անսահմանելոյն զնա կործանեսցէ. եթէ ի մահ սատակման զիս վանեալ վիրաւորեսցէ, ստուար տէգ զինու մխելոյն ի կող ստեղծչին Աղամայ զնա հերձես-

ցէ. Եթէ երկամբք վշտաց դժոխականաց զիս պարփակեսցէ, պատանացն կտաւ էից ունողին զնա ըմբռնեսցէ. եթէ յատակս մահու հայել զիս խարդախեսցէ, բնակել կենդանւոյն ի վէմն մահու զնա մեռուսցէ. եթէ խնդասցէ ընդ մարդկօրէնս իմ գայթակղութիւն, կրկին կորասցի կարկամեալ կամաւ, յորժամ անմահն Աստուած յարուցեալ փառօք ընդ իւր նորոգեաց զբնաւ մահացեալս : Եթէ ընդ լուծանել փոքր կապանաց հազարամէից բերկրեսցի, դողասցի կրկնեալ վերստին իսկոյն ընդ վերջին շղթայս անգերծ տագնապին ըմբռնման սաստկագունի յանվախճան տանջանարանին : Եթէ ընդ առաջին հարուածն դժուարեսցի, գոյժ կորստեան յետնում սատակմանն անշէջ գեհեցին, որ պատրաստեալն է նորա և նորին հրեշտակաց, նմա պատմեսցի, որ յաւուրն մեծի մեծին ատենի :

Ե. Իսկ ինձ ապաւինելոյս ի քեզ, տէր Յիսուս, միայն թագաւոր ինքնակալ զօրեղ, արարիչ երկնի և երկրի և ամենայն զարդուն որ ի նմա, որ գալստեանդ քոյ ակն ունիմ և ողորմութեան փրկչիդ սպասեալ յուսամ. ի յոտս քո անկանիմ, և զգարշապարիդ հետս համբուրեմ, զպարտութիւնս խոստովանիմ և զմեղանս հրապարակեմ, կշտամբանաց քարամբք կոծիմ և հառաչանօք

սրտիս տապանամ, ի խէթ խղճիս խոցոտիմ և բոցով շնչոյս ճենճերիմ, աղի ցողով արտասուացս այրիմ և երիկամանցս ազդմամբ կիզանիմ, յուսակտուր օդով՝ ցամաքիմ և դառնաշունչ հողմով շիջանիմ, թախանձանաց բանիւս երերիմ և կողկողազին հեծութեամբ դողամ, տաժանելի կրիւք տուայտիմ և տագնապաւ հոգւոյս տատանիմ, ի կոծ մրրկաց ծփիմ և ի բախմանէ ալեաց սասանիմ, ի լրութենէ համբաւոյն տարսեմ և յիշատակաւ ահին կորնչիմ, կերպարանօք ատենին հալիմ և սպառնալեօք մեծիդ մեռանիմ, լուր բնզմագութ, քաւիչ, մարդասէր և երկայնամիտ, քաղցրութիւն անձառ, օր բարի և տիւ տենչալի : Քանզի կարող ես յամենայնի և առ ելս շնչոյս իմոյ՝ փրկութեան մեծի. և քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԿԷ.

Վերսին յաւելումս կրկին հեծութեան.

Ա. ԲԱՅՅ քանզի յոյժ արդար է բան իրաւանցն Քրիստոսի Աստուծոյ առ իս՝ քան առ սկզբնահայրն չարեաց սատանայ, զի վասն նորա յայն սակս յայտնեցաւ, զի լուծցէ զգործս նորին. և վասն իմ՝ զի զհնացեալ պատկերս նորոգեսցէ, առեալ զկերպարանիս բոլոր էութիւն կերպին

Իսկութեան մեծին Սատուծոյ՝ միացոյց ինքեան
անշուշտ խառնութեամբ : Նորա ոչ են շնորհեալ
ի բազմացն, և ինձ զբովանդակն եհեղ առատու-
թեամբ. վասն նորա ոչ երբէք չարչարեալ, և
վասն իմ հանապազ պատարագի. նա անհաղորդ
է կենացն, և ես միշտ վայելեմ ի փրկութեանն.
Նա վանեալ է խաչիւն, և ես զօրացեալ նշա-
նաւն. նա հերքեալ ի լուսոյն, և ես միացեալ
ընդ փառացն. նորա ոչ խոստացաւ հանգիստ
և յերկրի, և ինձ զերկինս սեպհականեաց.
զնորայն կտրեաց զառհաւատչեայ, և զիմն
առանց խզելոյ յարակայեաց. զնա յերամակս
խոզիցն արգել, և յիս ինքն զօրացաւ. զնա
կարճաց օրինակեաց, և զիս ճառագայթ նշա-
նակեաց. զնա սողնոց նմանեցոյց, և զիս
իւրովն անուամբ կնքեաց :

բ. Իսկ ես զերախտիսն Սատուծոյ լքի զայսքա-
նեաց բարեաց արարողի, և չարին զկնի միտե-
ցայ՝ հայել ընդ նմին յատակս դժոխոց, ահա
անարժանս բարեաց, անձիրս երախտեաց,
անընդունակս սիրոյ, տոռամբք մեղաց ձգեալս,
յերիկամունս խորոց խոցեալս, քանցեալ ծառս
արմաւենւոյ, զինիս յեղաշրջեալ, ցորեանս հե-
ղեղեալ, մուրհակս ջրեալ, վճիռս պատառեալ,
կնիքս այլակերպեալ, նմանութիւնս փոխեալ,
արկանելիքս կիզեալ, ըմպանակս կորուսեալ,

ճաւս ընկղմեալ, մարգարիտս մանրեալ, ակնս պատուական սուգեալ, տունկս զօսացեալ, նեցուկս խորտակեալ, փայտս ամենեւին փտեալ, մանրագորս աղաւաղեալ, յարկս տապալեալ, խորանս խարխալեալ, բոյսս արմատաքի խըլեալ, ձէթս հեղեալ ի գոռնս աղբեաց, կաթնս հոսեալ ի կոյտս մոխրոց, այրս մահու ի յարեաց գնդից: Քանզի միշտ խրատեալ ընդ երուսաղէմի առական Բաբելոնի ի մարգարէիցն ձայնից անձն իմ աղբալի, և ոչ ինչ խրատեցեալ. որ աստէն անգոսնեալ եմ և անդէն խայտառակեալ, աստ դսրովեալ և անդ կշտամբեալ, աստ ձաղեալ և անդ նախատեալ, աստ թշնամանեալ և անդ յանդիմանեալ, աստուստ ապշեալ և անդանօր լքեալ: Աստ հեծումն և անդ հառաչանք, աստ կարծիս և անդ կատարած, աստ խէթ և անդ հասուցումն, աստ արկածք և անդ հանդէսք դատաստանի, ուր ոչ է բան իրաւանց և ոչ ձայն պաղատանաց. ոչ թիւք աւուրց և ոչ ելք ժամանակաց, ոչ ուղք յուսոյ և ոչ դրունք ողորմութեանց, ոչ աջ պաշտպանութեան և ոչ ձեռն այցելութեան:

Գ. Այլ դու ապաւինութիւն, դու ինքն փրկութիւն, դու այցելութիւն, դու և քաւութիւն, դու երանութիւն, քեւ բժշկութիւն, քո ողորմութիւն, միայն հզօր, կենդանի, անճառ, տէր Յիսուս

Քրիստոս բարերար Աստուած. օրհնեալ, օրհնեալ և դարձեալ օրհնեալ, ընդ Հոգւոյդ քո սրբոյ յաւէտ բարձրացեալ ի փառս հայրենի իսկութեան մեծիդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ԿԸ.

Վերսիս յաւերած կրկին հեծութեան.

Ա. Եւ արդ ի յիշատակ ահարկութեան վերագրեցելոցդ՝ որք յաստուածուստ են սպառնալիք ինձ ժամանեցեալք, զիմրդ դադարեցայց ի նորոգ ողբերգութեանց, և կամ զհրպէս զգամաքումն առցէ հեղեղք արտասուացս : Զի եթէ զչորեքվտակեան առաջս գետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ, որ զեղեմ և զերկիր առ հասարակ ոռոգանեն՝ լիապէս բաւականութեամբ բաշխեալ ամենայնի, և զբոխումն ելից իւրեանց առաջս իմ եղեալ, զանձինս մեղաց սաստկութեան զբոց զովացուցանել ոչ բաւականասցին : Եւ կամ մարգարէին սրբոյ ըղձականութիւն կրկին ինձ լցցի զլուսս ջուրց բազմութիւն, և ճրագարան տեսութեանց կերպիս՝ աղբերց կայլակմունք, զբեկման ոգւոցս չափել զվտանգ ոչ ձեռնարկեսցեն. և ոչ եղերականք ջայլից համօրէն բանահիւսից կանանց լալականաց ի սիրտ և յոգի վիրաւորելոց՝ զաղէտ վտանգիս իյերգ արկանել և կամ ի նուագս ձայնից բերել :

Բ. Իմ է օրն լինելութեան նզովեալ, և ոչ Յոբայ կամ Երեմիայ. քանզի տօնելի է օրն նոցա, զորոց մի ի նոցանէ ոչ արժէ աշխարհ, և ոչ տարագրելի. ապա ուրեմն զիս նկատ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ և կամ միոյ մասնաւոր բարւոյ, զհանդիպումն աւուրն անիծին՝ յորում ես գտայ կորստեան որդիս և մահու դրացիս, մշակս մեղաց և արբանեակս անօրէնութեանց: Որ ոչ կացի յուխտին կենաց զոր դու սահմանեցեր, Սստուանձ բարերար. ոչ գնացի ի քո պատուիրանն կենդանական անմահացուցիչ. ոչ վաստակեցի ի հունձս արմտեացն, որով ի մուտս ձեանն աւուրցն խռովութեան կերակրել պատրաստեցայց. ոչ կառուցի ամբուլթիւն որմոց և ոչ ձեղուն յարկաց ձգեցի. որով ի շնչմանէ մրրկաց օդոց պահեցայց. ոչ համբարեցի նըշխարս պաշարաց ի յուղին անեզրական, որով զտագնապ սովոյն իմ բժշկեցից. ոչ հանդերձաւորեցի քեզ աղերս աղօթից, որով առաջի քո կալ համարձակեցայց. ոչ կազմեցի թոշակ փրկութեան վարուց մաքրութեան, որ զնորոգութիւն ինձ երաշխաւորէ. ոչ ետու զընտրութեան հաշիւն ի կենցաղոյս ճանապարհի՝ իմոյ մատնըչին, զի ի դատաւորին ձեռանէ աստէն իսկ փրծայց. ոչ լրութեամբ ձեռին օրհնութեան մատեայ յանդիման, որով օրէնսդրին մասնա-

կից գտայց սրբեցեալ: Ոչ դիմաց ետու զգուշութիւն և ոչ թիկանց պատասպարութիւն, ոչ աջոյս իմ զինուորութիւն և ոչ անեկիս պարածածկութիւն, որով ի պատերազմիս վտանգէ զերծայց, զերիվարս ոչ զգեցուցի զրահիւք, և ոչ զմարտիկս սպառազինութեամբ, որով զճակատն յարդարեցից: Զկանուխն ոչ կապտեցի պտուղ, և անագանին ոչ ժամանեցի, և ահա տարակուսիմ ունայն ի բարեաց. մաքրութեան ծաղիկ ոչ ունիմ և ոչ իւղ ողորմութեան, և զիշերոյն մռայլ՝ աննշոյլ. ի նիրհումն մահու ննջեալ եմ, և տագնապ կոշողին փողոյ ստիպէ. զգարդ հարսանեացն կրկին մերկացայ, և զձէթ վարուցն վերստին լքի, և դուռն մտին հարսանեաց աւասիկ փակի:

Գ. Եւ արդ զհմրդ առից մխիթարութիւն այսքանեաց վշտաց, և կամ ընդ ռրքանեաց տարակուսանաց խաւարի՝ լուսաւորութիւն յուսոյ կենաց խառնեցից, և կամ ռւր արդեօք զգարշապարս ոտին կառուցից, և կամ յՌՐ վստահութիւն զաչս իմ յառեցից, և զինչ անդորրութիւն ծփանացս նկատեցից, և կամ յՌՐ ըղձական դիւրութիւն ձեռն համբարձից: Զի եթէ ի ձեռուն բարձրութեան երկնի, անտի անձրևեաց հուրն Սողոմայ, որպէս ասացեալ է. իսկ եթէ յատակ խորութեան երկրի, սա եբաց զկոկորդն ըմբռ-

հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն և ապականագործ եղեմամբն. որ առ աչաց տեսիլ ապագէնք և նուաստագոյնք, բայց իյակնարկելն Աստուծոյ յաւէտ գոռոզաբար ուժգնութեամբ հարին հանին վանեցին զհպարտն ամբարհաւաճութիւն Փարաւոնի բռնութեանն բռնն գաւազանին՝ յաղթող վիճակաւ. որ եւ կերպարանք թաքուցելոցն կրից լկողաց անձնականացն աներևութից եգիպտացւոցն անօրէնութեանց՝ յոգի և իմահ տանջողաց՝ գաղտնի վնասողաց:

Գ. Այլ դու անենազօր արարիչ բնաւից Տէրդ բոլորից, իյատելիսն հանդիսացիր հերքել զնոսա. և ինձ ողորմեա՛ կրկին զթութեամբ ձեռն մատուցեալ փրկութեան՝ տարակուսեցեալ կոշկո՛ճեալ վարանեալ իմահ պարտելոյս: Զի դու միայն ճանաչիս Աստուած փառաւորեալ միշտ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԿԹ.

Վերսիսն յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ, վասն զի ի ձեռն մեծիդ և ամենահնար արուեստաւորիդ իմս եղանութեան տեառն և Աստուծոյ՝ իբր ի քրայս ընտրութեան փութոյ քոյ սիրոյ հանապազ եռամ և ոչ երբէք պարզիմ, միշտ խառնիմ զուզիլ և ոչ ևս միա-

հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն և ապականագործ եղեմամբն. որ առ աչաց տեսիլ ապագէնք և նուաստագոյնք, բայց իյակնարկելն Աստուծոյ յաւէտ գոռոզաբար ուժգնութեամբ հարին հանին վանեցին զհպարտն ամբարհաւաճութիւն Փարաւոնի բռնութեանն բռնն գաւազանին՝ յաղթող վիճակաւ. որ եւ կերպարանք թաքուցելոցն կրից լկողաց անձնականացն աներևութից եգիպտացւոցն անօրէնութեանց՝ յոգի և իմահ տանջողաց՝ գաղտնի վնասողաց:

Գ. Այլ դու անենազօր արարիչ բնաւից Տէրդ բոլորից, իյատելիսն հանդիսացիր հերքել զնոսա. և ինձ ողորմեա՛ կրկին զթութեամբ ձեռն մատուցեալ փրկութեան՝ տարակուսեցեալ կոշկո՛ճեալ վարանեալ իմահ պարտելոյս: Զի դու միայն ճանաչիս Աստուած փառաւորեալ միշտ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԿԹ.

Վերսիսն յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ արդ, վասն զի ի ձեռն մեծիդ և ամենահնար արուեստաւորիդ իմս եղանութեան տեառն և Աստուծոյ՝ իբր ի քրայս ընտրութեան փութոյ քոյ սիրոյ հանապազ եռամ և ոչ երբէք պարզիմ, միշտ խառնիմ զուզիլ և ոչ ևս միա-

նամ. ահա զուր՝ արծաթագործդ երկնաւոր իմ
ճարտարապետ, ի սնոտիս վաստակեալ առ իս
աշխատիս, ըստ մարգարէին յայտնի առակի,
և չարութիւնս իմ ոչ հալեցաւ. զոր ինձէն մո-
լեալ չարաչար՝ իբր զխելագար դիւաբախ իմն
ողորմելի յանդգնեալ անկարգս խօսիմ՝ զիմս
զպարտիսս աճեցուցանել, քան հաշտութեան
հնարս ինձ այսու կազմել: Եւ զի մի անընդել
դիպուած և անկիրթ պատահումն և անհաւա-
սար հանդիպումն՝ պատրաստութիւնք հան-
դերձելոց տանջանարանացն ինձ երևեսցին,
ամենեւին անմոռաց պահեաց աստստին իյիմում
մարմնի նշխար մնացուածոց նախնումն անի-
ծիցն. զոր ի փոքուէ տարրէ անարգէ զմեծն է
ուսանել:

Բ. Քանզի խաղալն ինքնաբերական գիւտք
որովայնի՝ բոտոտք ճապուկք շարժողականք և
ազգի ազգիք, որդունք աղեաց գաղտնակուրք,
խաղաւարտք հրակայծակք և բիծք բոցակիծք
և անիծք անկերպաւորք և երամակք ոմանք
քրտնածինք զագրաթորմիք կսկծեցուցիչք և
մարմաջողականք: Ասպատակք այլոց վայրե-
նեաց, ըստ նմանութեան դիւաց զիշերամար-
տից և մեկնազէն բարբարոս զնդից խաւարա-
սիրաց, և գազանութեամբ քանասար գայլոց
արաբացւոց, կորակոր զնացիւքն, արջնաթոյր

գունովն, կրկնապարոյր կռածագ կտցաւն, որ զօրէն ունի խայթոցաց կարճի, իբր դրժնիկ փշովք խոցոտեալ ծծեն ձգեն զարեանն խոնաւութիւն, և յանկողինս մահճաց հանգրստեանն վաստակս կրից ցուցանեն: Եւ կարկառեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցանել զհատուցումն նոցա նոցին, վաղվաղակի զգան զվնաս վտանգին՝ զոր ազդեն մարմնոյն. և անդէն իսկոյն լերկամարմին փոքր հասակաւն իբր թևօք իմն թռիչս արձակեն, և ըստ մարախի ձևոյ ոստոստեալ այսր անդր տարաբերին. և ըստ բազմապատիր նենգութեան բարոյից դաւող աղուեսուց՝ խորամանկեալ խուսափեն ի պատուածս բազում ելից, զի յերկիւղէ մահունն ապրեսցին: Եւ այնքան չքոտի և անքատ անձամբքն ոչ միայն զռամիկսն և զխառնիճաղանճըս, այլ և զթագաւորս հզօրս և ահագինս փախուցանեն հանեն տարագրեն ի դստիկոն յարկի ապարանիցն բարձրութեան, և կամ ի բացի բնակեցուցանեն. քաջք արանց արեաց, որք իշխեցին ամբոխից և տիրեցին ժողովրդոց և առին գբաղաքս ազգաց, զպարտութիւն իւրեանց զօրաւոր ձեռինն ինքեանք վկայեն, թէ քանզի ոչ կարացաք ի դիմի հարկանել վեհիցն բռնութեան, վասն այնորիկ խոյս տուեալ հասաք յայս տեղի:

Գ. Եւ զիճէ է ինձ զփոքունց եւ զանկածից ծաղրականաց ոմանց գոյութեանց ի կիր արկանել, որք զօրեղ եւ անհերքելի ջատագովք են աստուածութեանն՝ յիշատակել ինձ զհանդերձեալսն, որք ի մարմնոյս անօրինելոյ ընծային պտուղք դառնութեան: Ընդ որս եւ եկամուտ սատակչականացն ախտից գիւտք, եւ կերչացն կոյտք անողոքելիք. յորոց չէ զերծանել, քան թէ հարկաւ մարմնոյն վտանգի զապագայիցն սոքօք իմաստասիրել, եւ ոչ տեղի է գտանել ապաստանի՝ փախստեամբ անկանել առ նոսա. այլ առանց կամաց քումդ ակնարկութեան եւ մարդկային կարք եւ հնարք վրիպեցան: Իսկ դու, բարերար, զամենայն ունիս բաւականապէս զկենացն հնար՝ եթէ կամեսցիս փրկել, նորոգել, քաւել, բժշկել եւ կենագործել. եւ քեզ փառք յամենայն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ Զ.

Վերսիսն յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. Եւ քանզի համբարձեալ զընթացս բանիս ի փոքունց աստի երկրայնոց չհամարելոց ընդ գոյս եղելոց՝ ի մեծագունիցն տեսակս, ասացից զտօնելի հանդէս իրաւանց ահաւորին անաչառութեան: Որ զի թէ մերձաւորագոյնք իցեն

Աստուծոյ իբրեւ զնախաճանօթ հայրապետութիւնսն, և կամ մաքրագոյնք որպէս մարգարէսն, կամ անբժագոյնք իբրեւ զառաքեալսն, կամ ընտրելագոյնք որպէս մարտիրոսսն, եթէ ոչ դու մարդասիրեսցես աննուազ բարիդ և անփոփոխ խնամակալութիւնդ և անպակաս ողորմութիւնդ, ընդունայն է ինձ փրկութիւնն առ ի նոցանէ :

Բ. Զի եթէ առ նոյն ինքն Սբրահամ ձայն արձակիցեմ, իբր ողորմագին առակ ընչեղին ինձ վաղապետէ, ի տապոյ անտի պապակեալ, կաթի միոյ ջրոյ ոչ բաւականանայ. քազի և նա փակեալ է ընդ կարեօք հասարակաց անհնարութեան : Իսկ եթէ առ Մովսէս, և նա զգածեալ է տկարութեամբ, որ ոչ զօրեաց առնն փրկութեան, որ զհայթայթանաց կրկուտն ի պահպանութեանն աւուր ժողովէր : Իսկ եթէ առ Սհարոն, և նա ինքնին իսկ կարօտացաւ մաղթողի : Իսկ եթէ առ Դաւիթ, ի մէջ բարեացն առաւելութեան ստգտեալ է և նա : Իսկ եթէ առ Նոյ և Յոբ և Դանիէլ, զայս եզեկիէլ մարգարէ մեկնեաց յանուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա, և զայն ընդ նոսին իբր ի դիմաց Աստուծոյ ազդեալ, կենդանի եմ ես ասէ Տէր, թէ ոչ ապրեցուցեն զուստերս և զդստերս իւրեանց ի բարկութենէն որ հասանիցէ, բայց եթէ ինքեանք

միայն ապրեսցին : Իսկ եթէ առ Պետրոս վէմն հաւատոյ, ի քումդ խնամոց խուն մի խիթացեալ և նա ընդ կրիւք իմն գրաւեցաւ : Թողում ասել զբազմացն գումարութիւն խոնարհեալ առ կարիս կարիս, թէ և յաւէտ երջանիկք իցեն. ընդ որս և Յովասու ոմն մարգարէի ի մէջ աստուածառաքն սպասաւորութեան մարդկօրէնն գայդակղութիւն մնայ յոլովից անթարգմանելի, թէ և ի դէմս իմն մեկնութեան ձեակերպեսցի :

Գ. Եւ քանզի չափեալ սահմանեցաւ զօրութիւն փրկութեան մարդկան, և ցուցան նոքա ողորմեալք բարերարիդ և զօրացեալք ամենակալիդ, կոչեցեալք պաշտպանողիդ և քաւեցեալք հնարաւորիդ, շնորհեալք ազատեցուցչիդ և բժշկեալք անախտականիդ, կենագործեալք անապականիդ և լուսաւորեալք նորոգողիդ, այսուհետեւ գիտացեալ զսակն որքանութեանց հողածին բնութեանս, որք մխիթար են օրինական և նմանաբարհարազատապէս վնասութեան յուսահատելոց, ահա առ քեզ դիմեցից՝ որդի Աստուծոյ կենդանւոյ Քրիստոս օրհնեալ յամենայնի : Մանաւանդ զառակն ազգակից այսմ մաղթանաց աստանօր յիշեալ, զվերագրելոցդ բան վերստին արդարացուցանէ. բարի է, ըստ իմաստնոյ ումեմն երջանկի, անկանել ի ձեռս

Տեառն, և մի ի ձեռս մարդկան. զի որպէս մեծութիւն նորա, և ողորմութիւն նորին : Եւ այս բան թէ և զԴաւթին իմն գծագրէր, որ զերեքմասնեան հարուածն աստուածեան առաջի եղեալ՝ ընտրեաց ինքնին կամաւորաբար զդատակնիք մահուն սատակման՝ իբր զկենդանի Քրիստոսի հաւատոցն յաճախութեամբ, քան զերկուսն ևս այլ փոքրկուսն՝ որք տանջենն և ոչ ողորմին. սակայն և իմս օրինակութիւն բանիս պատկերի ճարակեցելոյ հնարս կենաց կորուսեալս անձին՝ ոչ է այլայլեալ յարմարութենէ. զի ոչ եթէ զփրկեալսն նուաստացուցանեմ ի մատենի այսր ողբերգութեան՝ առանց որոց ոչ է մատչել առ Տէր, այլ զփրկողին անուն պսակեմ, և զշնորհ նորին առ ամենեսին բարեհռչակեմ, և զբնաւին բարձունսն ի թռիչս վարուց խոստովանիմ բանիս պայմանաւ յաւէտ կարօտեալ ողորմութեանն ղեղոյ :

Դ. Ահա դու կեանք, դու փրկութիւն, դու բժշկութիւն, դու անմահութիւն, դու երանութիւն, դու լուսաւորութիւն. արա՛ ինձ անդորր ի մեղացս աշխատութեանց, զի և քեզ լիցի հանգիստ ի մշտադատս հեծութեանց՝ ձանձրացուցիչս թախանձանաց. որ ոչ այլ իւիք, քան թէ փրկութեամբ մարդկան պարարիս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ՀԱ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. Եւ քանզի երջանիկքն և փառաւորեալք սրբոցն պարք, յորոց ոմանք դոյզն ինչ գթեցին և յաճախագոյնս հաստատեցան, փոքունս սասանեցան, և մեծագոյն վառմամբ նշուլից հոգւոյն մաքրութեամբ լուսաւորեցան. յորոց մինն զզանգուածոյն յայտնէ զհասարակաստեղծն տկարութիւն, իսկ միւսն զգերազանցն քան զբնութեանն օրէնս, վարս և առաքինութիւնս հրեշտակականս : Եւ արդև նոքա որ օրհնեալքն են յամենիշխան բերանոյ աստուածութեան հօրն Քրիստոսի, ընտրեալքն տօնեալքն խնկեալքն և բարեբանեալքն, իբրև զանդամս Քրիստոսի պաշտեցեալք, և իբրև զօթեւանս Հոգւոյն սրբոյ յարդարեալք, յորս չիք ինչ նշմարանք և կամ գիւտք խաւարի, այլ ամենեւին անկեղծութիւն և լուսաւոր արդարութիւն, և որքան մարթ զմարդն Սատուծոյ՝ Սատուծոյ նմանեցուցանել : Երեսք պարզք և անպատկառելիք, կրօնք բարձունք և անխոնարհելիք, կեանք զգաստք և անստգտանելիք, պաշտօն առ Սատուած կարծր և անփոխարկելի, ընթացք արիականք և անկասելիք, ճշմարտութիւն միատարր և անցընդելի, դիմագրաւութիւն զօրեղ և անհերքելի,

տեսաւորութիւն պայծառ և անապշելի, իմաստասիրութիւն վերնական և անկոխելի, պատկեր մաքուր և անաղարտելի : Զորոց կերպարանս և գլխատակս անուանցն աղաչել՝ Սատուած իսկ վարդապետեաց, և նոքօք հաճութիւն ի մէջ խռովութեան արարչիդ բան լուսաւորեաց :

Բանկ պանծալիք հաճեցուցիչ Սասունոյ :

Բ. Այլ ես անպիտանս յամենայնի, և որքան բան զօրէ պարսաւեալս, որ մինչ դեռ արթունս եմ՝ նիրհեմ, մինչ դեռ զգաստ երևիմ՝ թմբրիմ, ի բարեպաշտելս իմում գայթակղիմ, մինչ դեռ աղօթեմս՝ և վրիպիմ, ի յընթանալս իմում և կասիմ, յարդարանալս իմ և մեղանչեմ, ի խաղաղանալս իմում ամփոխիմ, մինչ դեռ արշաւեմս՝ առ ի յետոյսն հակամիտեմ, ի չուելն իմում ընդ կրունկն դառնամ : Ընդ լուսոյն մասին և խաւար յարեմ, ընդ քաղցրութեանն ճաշակ՝ օշինդր խառնեմ, ընդ կուղս բարեացն՝ չարիս հիւսեմ, ընդ կանգնելն և կրկին գլորիմ : Ծաղկիմ և ոչ պտղաբերիմ, ասեմ և ոչ առնեմ, խոստանամ և ոչ կատարեմ, ուխտեմ և ոչ վճարեմ, կարկառեմ և անդրէն ամփոփեմ, ցուցանեմ և ոչ ընծայեմ, մերձեցուցանեմ և ոչ մատուցանեմ : Ի ճարակել խոցուածոյս անդրէն վիրաւո-

րիւմ, ի հաշտեցուցանելն՝ վերստին խռովեմ,
զուր հանդիսանամ և իրաւամբք պարտաւորիւմ,
գրիւմ և իսկոյն եղծանիւմ, նաւեմ և ի գիծն թու-
լանամ, սկսանիւմ և ի հանգիստն ոչ ժամանեմ :
Կարգիւմ և դարձեալ սասանիւմ, լնանիւմ և կըր-
կին հեղոււմ, շարունակիւմ աստ՝ և անդ ի ստո-
րես հոսիւմ, բարդիւմ և անդէն տոջօրիւմ : Հիմն
արկանեմ և ոչ գլխաւորեմ, սակաւ վաստակիւմ
և բիւրս վատնեմ, դոյզն գանձեմ և անթիւս
սպառեմ, զայլս խրատեմ և ես ինքն անփորձ
եմ, միշտ ուսանիւմ և երբեք ի ճշմարտութիւն
գիտութեան ոչ հասանեմ : Զշիջեալ չարիսն
նոյնչափ արծարծեմ, սուղ ինչ քաջալերիւմ և
առաւելապէս լքանիւմ, լարիւմ և իսկ և իսկ առ
նմին մեղկիւմ, զայս կարկատեմ և զայն պատա-
ռեմ, խլեմ զեղիճն և տատասկ տնկեմ : Ընդ ամ-
բառնալն և այսրէն բերիւմ, մտեմ ի բոյնն
աղաւնի և անտուտ ագռաւ ելանեմ, գամ սա-
կաւ մի սպիտակ և սրանամ դսռնամ բնաւին
սեւացեալ, ասեմ զիս քեզ դաւանել և սպանո-
ղին նուիրիւմ, ընդ յանդիման լինելն և թիկունս
զարձուցանեմ : Մաքրիւմ և այլ մրճոտիւմ, լուա-
նիւմ և նովին զագրանամ, կերպարանիւմ զԴաւ-
թին և գործք զՍաւուղայն կատարեմ, շրթամբք
ճշմարտեմ և ստեմ երիկամամբք, աջովս մա-
տակարարեմ և ահեակ կողմամբս աւերեմ : Ընդ

երկրագործութեան ցորենոյն որումն սերմանեմ,
 ի բարձրագոյն իմաստիցն ի վայր իջեալ ես ինքն
 գտանիմ: Հրեշտականամյերեսս և ի խորհուրդս
 դիւանամ, ի յոտս հաստատիմ և ի միտս տատա-
 նիմ, սուտ ձևանամ և իրօք խոտորիմ, կեղծա-
 ւորիմ արդար և արդեամբք ամբարշտեմ:
 Դասիմ ի պարս հեզոց և ընդ այսս կաքաւեմ,
 ի մարդկանէ գովիմ և ի տեսողէդ պարսաւիմ,
 ի հողածնելոցս երանիմ և յորդուցն լուսոյ աւա-
 դիմ, հաճոյանամ յետին ուամկին և թագաւորիդ
 մեծի յաչաց ելանեմ: Զատեանն դատաւորին
 թողեալ, խառնակրօնիցն աղերսեմ. հերքեալ ի
 վեհիցն, սոսկականացն սպրդիմ. մարմնովս
 արտաքուստ պճնիմ, և անձամբս երփնիւ
 ճային ճանաչիմ, հպաւորիմ դաշն հաստատել,
 և ուխտակորոյս արտաքս մերժիմ: Այսօր մա-
 քուր հոգեկիր և վաղիւ մօլի խելագար, զտէ-
 րունի պատուէրն լքեալ, թելադրութեան օձին
 հետեիմ. արիանամ զօրապէս, և վատթարա-
 գոյնս ընկրկիմ. զժանրութիւն աւուրն բառնամ
 և ի ժամ վարձուն անմասն ելանեմ. ի բացուստ
 ճողոմս խօսիմ, և ի պատասխանատուութեանն
 պահու պապանձեալ կարկիմ. իյելս արևուն
 հարուստ երևիմ, և ընդ երեկս ունայն դեգերիմ:
 Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ, և խելայեղից կցոր-
 դիմ. ննջեմ խեթիւ, և արհաւրօք զարհուրեալ

զարթնում : Զանդաստանս կամացս չարաչարս
հերկեմ, փոյթ խնամով ի չարիս, միշտ անառակ
որդիս, անդարձ տարագրեալս անզղջական զա-
ռածեալս, անմխիթար տրտմեալս, ինքնագրաւ
գերեալս, մահու և ապականութեան ծառա-
յեալս, անողոքելի տանջեալս, անփրկելի մատ-
նեցեալս, անպատուաստելի հատուածեալս,
անարծարծելի շիջուցեալս, անկազդուրելի խոր-
տակեալս, անհանդերձելի կործանեալս : Եւ եթէ
պարտ է զսաստիկն աստանօր ասել անօրի-
նեալս անձին նախատինս, ահա գրեմ գրեմ և
ոչ անխայեմ զխուլս նիւթեալ գեհեհին : Ստա-
ցուածս նախանձու նորոյս Աղամայ երկնայնոյ,
որպէս և Կայէնն առաջին հնոյն և հողեղինին.
որ ունիմ զբնաւն աստուստ ի յանձին զնշանակ
ամբաստանութեանս, ոչ զշնչոյս տուրեւառու-
թիւն, այլ զբանիցս կշտամբութիւն :

Գ. Եւ արդ ո՛ւր իցեն փրկութիւնքն, ուր
սկզբնահայրն հաւատոց ի յուսահատութեանն
վայրի զանգթութեանն իմ չարիս կրկնէ, մեծն
մարգարէից քարամբք բանից կոշկոճէ, արին
բարեփառ աշտէին նիզակաւ ի մահ սատա-
կէ, պատկեր ճշմարտին ընդ Աքարու հա-
մայնիւ ջնջէ, աստուածարեալն վեհից՝ յարա-
գողացն վրիժուց մատնէ, մարգարէածին տե-
սանողն՝ ընդ ամաղեկացւոյն առաջի Տեառն

սպանանէ, նախանձաւորն Աստուծոյ երկհատեղաց բոցովն վատնէ, ստուերին լրումն և նորոյս սկիզբն՝ հեծանոցին ընտրութեամբ հոսէ, պետն առաքելոց ընդ Սափիրայի ի կենաց զրաւէ, զարմանալին քննութեամբ հոգւոյն՝ բուրումն ինձ մահու ընդ կենացն քարոզ խառնէ : Արդ անաչառք և ինձ կաճառք երջանկացն, և ուժգնութեան հրամանի վերնոյն արի սպառազէնք. ընդ հրեշտակացն և մարդիկ, ընդ տիեզերաց երկրի և տաքերք, ընդ անգգայիցն և շարժողականք, որովք դատեալ միշտ լինիմ տուժիւք լկանաց յօրինակ և յիշատակ սոսկալեացն ապագայից, իբր հողմով փոթորկի ալեաց յաւէտ մրրկեալ կենացս վստահութիւն, մնայ անկայուն ի հաստատութեանց : Զոր եթէ ոք իմաստութեամբ ի քննին առեալ խուզեսցէ զլուղականք բազմատեսիլ զանազանութիւն ըզմանունս փոքունս ընդ մեծամեծացն դասեալ, որ առանց թուոյ և քանակութեան համարոյ թինդս առեալ անբաւ երամոց եռան զեռան սլանան ի մարմնիս ծովու, վկայեսցէ և հաստատեսցէ ճշմարիտ լինել զասացելոցս բանագրութիւն :

Դ. Այլ դու ինքն օրնաբանեալ անմահ թագաւոր բարի երկնաւոր մարդասէր Քրիստոս, Աստուծոյ կենդանւոյ միաձին որդի, հզօր բար-

ձրեալ անքնին անճառ քաւիչ ահաւոր, սաստեմ
ի ձմեռն ամբոխեալ ալեաց ոգւոյս ծփանաց,
արձանացո՞ զծաւալս մոլեգին շարժման սրտիս
խռովութեան, ընդոտնեան ի սանձս կապոյ երա-
սանաց ըմբռնման զցնդեալ մտացս վայրագու-
թիւն : Եղիցի խաղաղութիւն հրամանաւ մեծիդ
ամենավարան բքոյս սասանման, սատակեան
խաւիանեան զբազմագլխեան անդամս ուրուա-
կանս գաղտնեաց ամօթոյս երկրակենցաղս հի-
նից : Գրեցցես աղօթս մշտամատոյցս զայս նո-
րընծայ տառ ողորմադերս թախծագին ձայնի
ողբերգարկութեան այսր մատենի. հան ի խորոց
մահուս անդնդոց չքնաղ ապրեցեալ ընդ մար-
գարէին փրկելոյ. ընկալ զխոստովանութիւն
անձնադատ բանիս ի հոտ անուշից. շնորհեան
մխիթար դառնութեան վշտաց ուժգին հեծու-
թեան յուսահատելոյս : Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ
սրբով փառք պատիւ և իշխանութիւն յաւի-
տեանս. ամէն :

ԲԱՆ ՀԲ.

Վերսին յաւելուած հրկին հեծուքեան.

Ս. ՍՅԼ ահա ձեզ ասեմ, ո՞վ եկեղեցիք միանձանց
և աշակերտութիւնք կրօնատտանաց, որք մեր-
կամարմին մատանցդ ձեռօք առ անկնկալու-
թիւն յուսոյն պարգեաց բարեացն անբաւից

Տեառն զինուորեալք, որոց զայս սեղան հանդերձանաց խորտկաց բանից ընծայեցուցի, ընկալարձք զայս աւանդութիւն խոստովանութեան իշինուած փրկութեան հոգւոց: Ծաներձք սովիմք զմարմնոյս պարտութիւն, յիշեցէք զմարգարէականն ընդ առաքելականին առեալ մեզ ի խրատ, զի մի պարծեսցի ամենայն մարմին առաջի Աստուծոյ, և զոչ ոք է արդարն և ոչ մի: Զտէրունականն մի մոռանայք, ի կատարածն իսկ պատուիրանին գոգչիք զձեզ ծառայս անպիտանս. մի եղիցի լինել ձեզ որսք խաբողին. զգուշացարձք և զրոյն, թէ կերակուրք նորա ընտիրքն: Քանզի և ես իսկ, որ զայս նուազութիւն մասնաւոր պտղոյ ձեզ ջամբեցուցի, վկայեալ զանձնէ կամաւորական ըստգրտանք բիւր բամբասանաց անբժշկական մեղանաց, ի սկզբնահայրն սկսեալ մինչև ի սպառումն ծննդոց նորա՝ կամայականն յանձնառութեամբ հաստեցի եղի զիս ամենայնիդ պարտական չաբեաց:

Բ. Լուայ յումեմնէ ոչ պարտաւորէ, և ոչ հաճեցայ, իյասելն նորա անյարմարապէս առայն, որոյ առաջի ոչ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի, թէ ոչ երբէք շնացայ, ոչ պոռնկեցայ և ոչ զաշխարհիս ինչ համբուրեցի հաշակս մահու: Այլ ոչ ընդհատ ինչ յանօրէնութենէ.

Թողցէ՛ նմա տէր Աստուած զայսոսիկ. թէ և
 ճշմարտիւ իսկ զրեցաւ, ոչ ընթացաւ, որքան
 թէ գթեաց, իյասել զանյարմարսն ի դիմաց ժո-
 ղովրդեանն Իսրայէլի բանիւ Զաքարիայ, օրհ-
 նեալ Տէր, և մեծացաք. որ է փարիսեցւոյն
 ձայնի կերպարան : Բայց ես քանզի գիտողին
 Աստուծոյ մատնեալ եմ դատաստանի, որ զկիրս
 աներևութիցն մտաց ի կշիռս եղեալ՝ համարի
 դատել զիս նոքօք ամենիրաւ հատուցմամբք,
 ոչ կերպարանեցայց տեսողին, ոչ կեղծաւորե-
 ցայց քննողին, ոչ ստեցից զոչ գործեցեալսն
 նկատողին, ոչ խաբէութեամբ ընդ միտ ինչ
 մտից մեծին, ոչ ի տեսիլ բարւոյ ցոփութեան
 զչարս քողարկեցից, ոչ ի պատկեր ընտանի
 զապիկարս երբէք յարգեցից, ոչ խենեշացայց
 ի զարդ օտարոտի, ոչ պճնեցայց այլով պայծա-
 ռութեամբ, ոչ պաճուճանս յարմարեցից տգե-
 ղութեանս զեղոյ : Ոչ ոք մեղաւոր իբրեւ զիս,
 ոչ ոք անօրէն, ոչ ոք ամբարիշտ, ոչ ոք անի-
 րաւ, ոչ ոք չարագործ, ոչ ոք վրիպեալ, ոչ ոք
 սխալեալ, ոչ ոք մոլեգնեալ, ոչ ոք խարդա-
 խեալ, ոչ ոք շաղախեալ, ոչ ոք ամաչեցեալ,
 ոչ ոք դատապարտեալ, ես միայն եմ և այլ ոչ
 ոք, ես ամենայնն և յիս ամենեցուն : Ոչ հեթա-
 նոսք, զի ոչ գիտէին. ոչ հրեայք, քանզի կու-
 րացան. ոչ տգէտք և խառնիճաղանջք, քանզի

յիմարք էին իմաստից : Պետ վարժից կոչեցայ
յանձինն դատախազ. ռաբբի ռաբբի անուանե-
ցայ, և զգովեստն առ Սատուած եղծի. բարի
ասացայ առ եղկութեանն ժառանգութիւն. սուրբ
վկայեցայ ի մարդկանէ, որ եմ անմաքուր
առաջի Սատուծոյ. արդար դաւանեցայ ամենայն
իրօք ամբարիշտս. հեշտացայ ի գովեստ մարդ-
կան, զի ծաղր եղէց յատենին Քրիստոսի.
յաւազանէ կոչեցայ Արթուն, և ես ի քուն մա-
հու ննջեցի. ի փրկութեանն աւուր Հսկող յոր-
ջորջեցայ, բայց զզգաստութեան աչս կափուցի :
Ահա դատաստան, ահա յանդիմանութիւն,
ահա նոր կշտամբանք և հին դատապարտու-
թիւն, ահա ամօթ դիմաց և տագնապ հոգւոյ,
ահա խնդիրք փոքունց և կշիռք մեծամեծաց :

Գ. Այլ դու միայն տէր Սատուած մարդասէր,
անոխակալ և երկայնամիտ, համարեաց մե-
ղապարտս անձին ընդ վերջին պարտաւորու-
թեան աւուրն ահաւորի զայս կսկծեցուցանող
ինքնաբանական նախատինս : Մի լուայց ի քէն
զայսոսիկ, գլխած, փոխանակ զի ես ինձէն ան-
ձինս զրեցի : Արդ բարձցես և վերացուցես
զպահ պարտաւորութեան կանոնիս ընդ քեզ
կապելոյս տենչանօք հոգւոյս : Հան զնախատինս
պատկառանաց խայտառակութեանս, ծածկեան
աջովդ կարողութեան զտգեղ տեսակ մարմնոյս

մերկութեան, մատո՞ հանգստեան զթոպեալս ուժգին մեղացս բեռամբք, կարգեա՞ ինձ սահման հետոց բարութեան առ ելս կենացդ, պահեա՞ յիշատակ ինձ ողորմութեան և զկնի մահու կեանք ամենեւին, օրհնեալ յերկինս և գովեալ յերկրի, բարեբանեալ միշտ յամենայնի՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ՀԳ.

Վերսիսն յառելուած կրկին հնծութեան .

Ա. ԹԱԳԱՒՈՐ բարձրեալ հզօր ահաւոր, օրհնեալդ միայն տէր Յիսուս Քրիստոս, քո է փոխարկել յանակնկալս կենաց յուսահատութեան զսատակիչ անէծս առ կեցուցանող օրհնութիւնս, զպարսաւանս վհատութեան առ զուարթացուցիչ գովութիւն, ընդ ամօթոյն՝ համարձակութիւն, ընդ պատկառանացն՝ պատիւ, ընդ տարագրութեանն՝ յոյս բարութեան, ընդ բաժանմանն ակնկալութիւն միութեան, ընդ սպառնականացն բանից՝ ողորական սփոփանս, ընդ մի անգամ դատապարտութեանն կրկին ազատութիւն :

Բ. Ողորմեա՛, Տէր, մահու մեղապարտիս յաւուր արձակման շնչոյս կենդանութեան, մինչ աչացս ողորմագին հայեցուածս ի բարձունս կողկողիցի, զբազմարկածեան ուղւոյն զանգերծ

ընթացիցն զանփախչելին ճանապարհ յաչս բերելով մտացս տեսմամբ ամենայնիւ վտանգեալ . և ի յերդ բնակութեան յարկիս նկատեալ յելիցն շաւիղ , թշուառացեալ կիսամեռութեամբ , դիմօք այլայլութեան , տատանմամբ մատանցս , կարկամ հառաչմամբ , նուաղ հեծութեամբ , նրբական ձայնիւ , յոգի թախծութեան յոքնամասնեայ տարակուսանաց՝ ի խորոցս աներևութից զգործեցելոցս ողբալով հառաչեմ : Կարող ես , բարեգութ , և անդ հրաշագործել յաւետ զօրեղութեամբ ասելով , թէ ողջ եղիջիր յոգևոյդ խորտակմանէ , և կամ թողեալ լիցին քեզ մեղանք քո , կամ թէ երթ ի խաղաղութիւն սրբեալ ի մեղաց : Եւ զոր յայնմ ժամու ոչ ժամանեցից պաղատել , այսօր ընկալցիս մարդասիրապէս , ո՛վ երկայնամիտ բազմաշնորհ ամենակեցոյց : Յորժամ , որ այժմս բանապաճոյճ խորխտաձայն սիգացող բարձրապարանոց , անկեալ դնիմ դի անկենդան , կարկեալ ի խօսից , կաշկանդեալ ձեռօք , լքեալ անդամօք , խփեալ շրթամբք , կափուցեալ աչօք , տախտակ անշարժուն , կոճղ կիսայրեաց , արձան անզգայ , պատկեր անբարբառ , գոյութիւն անշունչ , ողորմելի աեսիլ , աշխարելի կերպարան , ողբալի օրինակ , եղկելի դէմք , արտասուելի նմանութիւն , լռեցեալ լեզու , ցամաքեալ խոտ թօթափեալ ծաղիկ , ծո-

րեալ գեղ, շիջեալ ղամբար, դատարկ կոկորդ,
խոպանացեալ սիրտ, աղիւեալ ազդարան, ըս-
պառեալ աղբիւր, թալկացեալ մարմին, ժող-
խեալ որովայն, քակտեալ տաղաւար, կոտո-
րեալ ոստք, բաժանեալ յօղք, հատեալ ծառ,
սղոցեալ արմատ, թողեալ տուն, հնձեալ արտ,
ստորախուզեալ բոյս, օտարացեալ բարեկամ,
մոռացեալ պահեստ, թաղեալ գարշութիւն,
մերժեալ ատելի, բարձեալ խէթ, անարգեալ
կմախք, և իբր զանպիտան առ ոտն կոխեալ :
Կարօտեալ այլոց մաղթանաց, որք զհաւատոց
թշուառիս ձայնիւ նուագեալ աղերս հառաչման,
ցօղով արտասուեաց բարերարիդ զթութեան ի
բարձունս տարածանեն : Զառ քեզ դարձն յե-
ղանակեն արգահատելով, զոր օրհնեմ. զնշան
խաչիդ փրկութեան, զոր երկրպագեմ. զյարու-
թեանն ճշմարտութիւն, որում հաւատամ. զփա-
ռացդ քո յայտնութիւն, զոր փառաւորեմ. զդա-
տաստանիդ ահաւորութիւն, զոր խոստովանիմ.
զբանիցդ յանդիմանութիւն, յորմէ զարհուրիմ.
զհոգւոյդ սրբոյ ինձ ուղեկցութիւն, զոր պաշ-
տեմ. զօծմանդ տեառնագրութիւն, զոր և
համբուրեմ. զթագաւորելն ընդ քեզ, տէր Յի-
սուս, որում պաղատիմ : Արդ լքաւ մերժեցաւ
բարձաւ տրոհեցաւ փախեաւ սրացաւ տեղի ետ
կցորդութիւն զուգութեան կենցաղոյս կենդա-

նութեան, և յոյսդ որ ի քէն պարգև՝ մնացական
և անջնջական յիշատակարան պահեցաւ :

Գ. Տէս ողորմութեամբ ի տարակուսանս վը-
տանգելոյս միայն բարեգութ փառաւորեալ որ-
դի Աստուծոյ, քաւել բժշկել կենսագործել պաշտ-
պանել նորոգել նկարել կանգնել հաստատել,
վերստին ստեղծագործել յերջանիկն անարա-
տութիւն, քո է կարողութիւն, քո է փրկութիւն,
քո ողորմութիւն. չիք քո անկարութիւն, այլ
ամեննին զօրութիւն, բարձրութիւն, իշխա-
նութիւն, անվախճան թագաւորութիւն, իս-
կութիւն, ինքնութիւն, ամենատեղի բացարձա-
կութիւն, բարերարութիւն, լուսաւորութիւն,
փառաւորեալ տիրապէս, անպակաս և անյա-
ւելուած, խնկեալ խորհրդով անթարգմանելեալ
յերբորդութեանդ սրբում, զոհաբանեալ յաւէտ
և ևս առ սմին ի նոյն պաշտօն հաւասարութեան
միապատիւ զուգականութեան, երէկ և այսօր
և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ՀԳ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. ԱՐՔԱՅ երկնաւոր, Տէր բոլորեցուն, առ
ամենայն բան յամենայնի միշտ երկայնամիտ,
Աստուծոյ կենդանւոյ անքնին Որդի: Ահա անդ
է ողորմելն իսկապէս, յորում հատաւ ակնկա-

լուծիւն վաստակոյն . անդ է բարեգործելն , յորում տեսութիւն իմաստիցն խափանեցաւ . յայնմ ժամու է մարդասիրելն , յորում տկարութեանն վտանգ պաշարեալ տիրեաց ներքոյ և արտաքոյ . անդանօր է բժշկութիւն աստուածային քոյ ձեռինդ , յորժամ բնաւ անդամոցն տեղի ետ կենդանութիւնն . այն վայր է այցելութեան , յորում ելք հնարից ոչ գոյ . այն է քո մեծութիւն , յորժամ գյուտահատութեան վերն ողջացուցանես . այն է հարազատ քումդ ազգակցութեան , եթէ յանակնկալն ժամու արուեստաւորեսցես փրկութիւն . այն է հանդիսարան քում յաղթանակի , եթէ զփակեալն մուտս կենաց ի սպառումն շնչոյս բացցես . այն են քո շնորհք վայելչականք , եթէ զչարեացս իմոց մոռացեալ՝ զբարեացդ քո յիշեսցես : Յայսմ ես անօխակալ , եթէ ապախոտաւորիս ընդ երախտաւորացն խնամարկեսցես . ի սոսին ծանեալ գիտացից՝ եթէ նայեցար ի նուէր բանիս նախնի զթութեամբդ , եթէ զսովորութիւն չարեացս բարձցես :

Բ. Յաղագս այսորիկ հիւսին բանք և եղանակին նուագերգութիւնք , յորժամ տէրն բարի՝ չարն ծառայի զբարեգործացն պարգևեսցէ . որ մինչ իրաւամբք մնասցէ բանտի , նա յարքայական ապարանս զնա հանգուցէ . մինչ հրաւի-

րեալ է ի գուր տղմոյ, նա ի բազմականս ամե-
նապատիկս գահուց զբզեցուցանիցէ. մինչ բրելոյ
զաչսն դիտեսցէ, նա ի բարձրութիւն բերկրու-
թեան հայեցուցանիցէ. մինչ ծայրատութեան
մատանցն սպասէ, նա մատանի համարձակու-
թեան մատուցանիցէ. մինչ հայի հարուածոց
գանից, նա գլծոց գիրկս արկանիցէ. մինչ
պատրաստեալ յուսայ կորստեան, նա երևելի
տեսողաց բազմաց առնիցէ. մինչ ակն ունի
սատակման մահու, նա ընդ կենացն և փառս
ընծայեցուցէ. մինչ հատման գլխոյն նայեսցի,
նա զնոյն պսակաւ պայծառացուցանիցէ: Այս
պտուղք օրհնութեան, զթանձ, սքանչելարմատ
քում շառաւիղաց. այս արգասիք կենաց
արարչականոյ քո հրամանաց. այս իղձք խոր-
հրրդոց խոստովանեալոյ քո տենչանաց. այս
նշոյլք լուսոյ ամենասփիւռոյ ճառագայթից. այս
ախորժութիւն ճաշակաց բարեբանեալոյ քո քաղ-
ցրութեան:

Գ. Քո միայնոյ են այսոքիկ, Տէր. ի քէն ազ-
դեցաւ զբել ինձ զսոսին. ահա զքոյսդ յատուկ
աղերս աղաչեմ, օրհնեալ, ի քոյոց այտի պար-
գևեալ շնորհեմ. բաց, Տէր, զգանձս քո բարիս,
ըստ աղերսանաց առակին: Մի խառնեսցես
ի համբարս բարեացոյ քոց ի չարեացն իմոց. մի
շտեմարանեսցես զատելիսն քո՝ որ են ոխու-

թիւնք և ցասմունք, ընդ սիրելիսն քո՝ որ եւն
գթութիւնք և ողորմութիւնք. մի պահեսցես
ի ստացուածս քո պաշտելիս զանախորժելիսն
քո՝ որ եւն մթութիւնք և դաժանութիւնք, և զիմ
վնասելիքն՝ որ եւն մեղք և թշուառութիւնք :
Մի գրեսցես աջովդ օրհնութեան ի մատենիդ
կենաց զմուրհակ պարտուց իմոցս անիծից, այլ
զանհնարաւորսն ինձ համարեալս՝ մեծացուցես
կրկին առաւել զանուն քո Տէր ի նոսին, ցուցա-
նել զդոյն ինձ դիւրինս և հեշտականագոյնս :
Շատ եւն իմ պարտիքս և անդր քան զթիւ, այլ
ոչ այնքան հրաշալիք իբրև զքո զողորմու-
թիւնդ. բազում եւն մեղանքս, այլ յաւէտ եւն
նուազեալ առաջի քոյդ ներողութեան. յաճախ
եւն չարութիւնքս, այլ յաղթական եւն համայնից,
հզօր ամենակալ, քոյդ մարդասիրութիւն. ինձ
եւն անհամար իմոյս անձին բիծք, այլ քեզ յոյժ
գրաւեալ եւն ընդ սահմանաւ : Ոչ եւն այնքան
զօրաւորք առ կենդանութիւն զէնք մեղանաց
պատկառեցելոյս պտղաբերութեան, որքան յի-
շատակ մահու կենդանւոյդ առ վանումն կոր-
ծանողին բռնութեան : Զինչ ազդեսցէ փոքր
խաւար՝ աւուրդ Աստուծոյ, զիմրդ բաւեսցէ
դոյզն ինչ աղջամուղջ՝ մեծիդ ճառագայթից,
զիմրդ համբարձցի կշռեսցի ընդ խաչի քո
կրից՝ խակութիւն հեշտութեան մարմնոյս տկա-

րութեան: Զինչ երևեսցի յաչս ամենակալիդ քոյ առատութեան՝ կոյտք մեղանաց ամենայն տիեզերաց. ահա կոշտ մի հողոյ դիւրափխրելի ի կարծրութենէ բախման վանեցեալ, իբր զպըղպըջականձրևոյ բազմագեղ հոսմամբ քո կամացդ չքացեալ պայծեալ անդստին: Զինչ պիտոյ են քում զօրութեանդ ամենահնարդ կարողութեան ժամանակաց առաւելութիւն առ յանցուածոց իմոց քաւութիւն. ոչ քթթել մի ական, ոչ խուն մի տեսութիւն ածանցական, ոչ սակաւ մի նայեցուած փայլական, ոչ կիսամասնեայ յամրութիւն, ոչ փութացելոց ոտից յեղեղումն, ոչ յելից բարձրութենէ միոյ կանգնոյ կաթի անկելոյ, ոչ զիծ մի չափոյ մտաց հետևեցելոյ, ոչ նշուղից արագութիւն, ոչ շնչոյ տուրևառութիւն, ոչինչ յայսմ յանգոյ և յանտպաւորական նմանութենէ անձև օրինակաց յաւէտ անկայից՝ այնքան առժամայնք կամ հարևանցիկք, որքան եղծմունք, ցնդմունք և հալմունք մեղացս սառնամանեաց պահեստի՝ քումդ զօրութեան, Աստուած ամենայնի տէր Յիսուս Քրիստոս, Որդի անքնին կենդանւոյդ Աստուծոյ: Որ տաս պարզևեսարև քաղցրութեան՝ չարաց ընդ բարիս, և անձրևեսերկաքանչիւրոցն անաչառապէս. կըշռես սահմանես իրաւամբք և զվտանգս կրիցն հաւասարաբար. որոց մեծ է հանգիստն առ

ակնկալութիւն պարգեւին, փոքր խթանաւ փորձութեան զսակաւութիւն պարտուցն աստէն վճարես. իսկ որ զերկիր ընտրեցին, ներես ողորմութեամբ, տալով և սոցա դարման ընդ նոցա՝ միշտ առ քեզ դարձին սպասես: Եւ քեզ փառք ամենազօրիդ առ ամենայն հրաշագործութիւն բարեխնամող երկայնմտութեան, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ՀԵ.

Վերսիւն յաւելուած կրկին Քեծօրքեան.

Ս. Եւ արդ ընկղմեալ զմայլեալ և ի սպառ ծածկեալ ի յանճառութենէ առաւելութեան բազմամասնեայ յաճախութեան մեծիդ երախտեաց, որ ամենառատ լրմամբ աննուազելեալ յաջմէ և յահեկէ՝ ի դիմաց և ի թիկանց համբարեալ կան անբաւութիւնք:

Գարձեալ առ մօին կեկնապատիկ եկրորդութիւն աստուածային հոգւովն աղոյեցեալ, յոր ինչ յառաքելացն ստիմանեցաւ աւանդութիւն՝ առ ամենայն լուսաւորութիւն եկեղեցւոյ դաւանութեան մեկնապէս եղեալ աստուծօր: Եւ որ առ անցնչականս նիւթնդէն ցուցանի երանաւոր կերպադրութիւն աննաւելի:

Բ. Մատուցանեմ ընծայեմ դարձեալ աստանօր աւանդ գովեստի դաւանման ճշմարտականի: Զի որպէս երբեմն հերձուածականին չարափառութեամբ ամենապատիրն խաբէութեամբ նենգորդին կարթիւն հատուածեալ ի բաց հերքե-

ցայ՝ ելեալ ի դրախտէն. արդ միաւորակաճառս
այսու ուղիղ անբծութեամբ ի յաւանդ իսկապէս
շնորհի անդրէն միւս անգամ համբարձեալ
սովիմբ՝ ի թռիչս թևոցն լուսոյ ահա յերկինս
ժամանեցից հետևեալ:

Գ. Այլ քանզի յարգանդէն՝ յորում յղացայ
հոգևոր երկամբք ծնիցեալ, զմեծ և զերջանիկ
դշխոյ անարատ՝ ամենից կուսից իսկուհի՝
զպանծալի մայրն իմ գովելի պարտ է կանոնաւ
սահմանի բանի արձանագրել յայսմ մատենի,
զի ծանիցի ցուցցի և այլոց ևս ապագայիցն
ազգաց պատմեսցի որքանութիւն փառաց խնկե-
լոյն, արժանապէս պաշտմամբ պատուեալ իբր
մաքուր մարմին, ընդ գլխոյ մարդեղութեան
բանին Աստուծոյ, ի յիշատակ ճառիս հաւատոյ
Նրբորդութեանն դաւանութեան: Եւ արդ ի
յայս օրինակ հոգեկար պատկերի բանի, որ
զխորանէս լուսոյ յարմարի, ընկալ զիս, զթանձ
օրհնեալ, քաւեցեալ և սրբեալ ի սմին: Հանս սո-
վաւ ի հոգւոյս զնախատինս մեղացս, անմեղս և
անբիծս ընդ հովանեաւ սորին բազմեցո՛, յաւել
զտկարս ի տունն Դաւթի, և անդուստ փոխեալ
ի տունդ Աստուծոյ, ըստ մարգարէին ձայնի՝ որ
ի քեզ Յիսուս ակնարկի: Մի սոսկ զմտիցն, և
մի անօգուտ զելիցն հետևութիւն արասցես.
մի զհաւատոյս ջերմութիւն ցուրտ համարես-

ցիս, և մի զհամբոյր ողջունիս անկարգ ինչ վարկանիցիս, մի զպաշտօնն ապաշնորհ գրեցես և մի զերկրպագութիւնն, անխորհուրդ լքցես. մի անպտուղ լիցի տեսականութիւն պատկերին, և մի աննշոյլ կերպարանին սքանչելութիւն, մի անհուր ողջակիզին սպանդ մեռցի, և մի պատարագ ուխտի այս ճառի արտաքոյ ցրեսցի. մի ճաշակդ լուսոյ ինձ մահու լիցի, և մի բաժակ քո կողիցդ արեան ի դատապարտութիւն եղիցի:

Դ. Աղաչեմ զքեզ, աէր Յիսուս միդ յեութենէդ, որով զգիտութիւն Հօր քոյ և Հոգւոյդ սրբոյ ճաշակեալ ծանեաք. քանզի ի քէն իսկ վարդապետեալ զամենապարզ և կարգս եկեղեցւոյ, և ի սմին աղօթանուէր լուսարան կենաց փրկութեան բարեաց, տարածեալ զսիրտս ձեռաց համբարձմամբ զայս կնդրուկ բանի բնակողիդ ի սմա տիրողիդ բնաւից երեքսրբենիդ մատուցեալ յաւէժ ընծայեցուցանեմք այսու բարբառով բարեշնորհութեան:

Առ որ ի Նիկիայն սահմանեցաւ բան, այլ իմն խորհրդածութիւն աստուածային աւանդութեան:

Ե. Փառաւորեմք վերաձայնեալ նուագօք օրհնութեան երգոց ի հաւատ պաշտաման բանի զբարեհրաման պատճառն եղելոց զերրորդութիւնն անսկիզբն՝ անհամեմատ բարձրութեամբ անհասական խորհրդոց և անըմբռնելի իմաս-

տից, անգնենցի զգայութեանց և անբերելի եղելոց, քանակութիւն վերնականն երկնի և անսահման ներքնային խորոց, լրութիւն սպառմանց և նախադրութիւն սկզբանց. մի յերից անշփոթ կերպից, և երիս՝ ի միոյ անհատուածելի իսկութեանց, իվեր քան զմտաց անարգելութիւն յարածգեալ ամենայն ուրեք բովանդակ: Անփոփոխ բարի, անասանցի ուղղութիւն, անխառն կերպարան սիրոյ, մեծութիւն անյաջորդ, բարձրութիւն անխոնարհելի, անվատնելի տեսականութիւն, բարերարութիւն աննուազելի, կամք կայուն, հրաման կենդանի, ակնարկութիւն փրկչական, երանութիւն ճշմարիտ, ակնկալութիւն հաւաստի, խոստումն անստելի, աւանդ արգասաւոր, ստոյգ աւետիս, վերամբարձութիւն անձեռնարկելի:

2. Մի հայր միանոյ Որդւոյ՝ միական հոգւովն պատուեալ, ամենահարուստ բարութեամբ ամենեւին ունայն ի չարէ, օրհնաձայն գոհաբանութեամբ անքնին ներբողիւ գովեալ:

Է. Մին բարձրեալ ահաւոր անուն՝ համապատիւն կցորդութեանց անպատումն ազգականութեանց, եռալուսեանն զուգակցութեանց, անյաւելուածն լրականութեանց ինքնիշխան կամաւորութեամբ պատուասիրեալ առ Հայրն հանգունատիպ՝ գործակցութեամբ Հոգւոյն սրբութեան

խոնարհեալ իջեալ ի յերկնից, աննուազ գոլով
ընտանի փառացն, հաճեցաւ մտանել յարգանդ
մայրենի Սատուածածին կուսին մաքրութեան.
յորում աճեցոյց զբոյսն օրհնութեան ի լուսա-
սահման անդաստանին անարատութեան. ընդ
ամենակատարն էութեան համասնեալ յանան-
ջըրպետ միականութիւն, թափանցական խառ-
նութեամբ՝ յաստուածութեանն ոգի բաղկացոյց
զգոյութիւն շնչոյս հրաշապէս : Որով անըս-
տամբակելի երասանաւ սանձաց կրթութեան
զստահակութիւնս իմ հանդարտեցոյց. և կամաւ
ընծայեալ խաչին՝ ամբարձաւ ծաղիկն պտղոյն
կենաց ի ծայրս լրութեան անմահականն տնկոյ.
Իմահ վիրաւորեցաւ՝ աստուածութեանն անընդ-
միջելի իմերասերն մարմնոյ, որով կենսացոյց
զգործին պարտեաց, արարչութեանն իսկու-
թեան ի նմին յաւէտ անբաժանօրէն ընդ նիւթա-
կան մարմնոյն վշտացեալ : Իջեալ ի վայրս խա-
ւարային զժոխոց, եհան զկապուտն իւրաստեղծ
ի կապանաց օցտողին. և իբր ի նիրհմանէ քնոյ
զարթուցեալ, յինքն նահանջեալ զղիմեցումն
մահու, կանգնեցաւ կենդանացաւ աստուածա-
պէս՝ ելեալ ի յերկրէ հացն կենաց և հովիւն հօտից
բանաւորականաց : Հաւատարիմ եղև յաշխար-
հի, և երևեցեալ նոյնութեամբ ամենեւին ան-
նուազելի, որպէս եկն համայն, և համբարձաւ

բովանդակ. բազմեցաւ նստաւ ի գերունակն գահոյս նախնականին պարզութեան արարչական փառաւորութեամբ : Զոր խոստովանիմք Ստուած բարերար և Տէր բալորից, որ դատի զամենայն երկիր արդար ընտրութեամբ յաւուրն մեծի. որ ինքն է սկիզբն և ինքն կատարած, նոյն առաջին և նոյն առյապաւյ. անպակաս բովանդակութեամբ թագաւորեալ ի լոյս անմատոյց :

Ը. Օրհնաբանեմք ընդ Հօր և Որդւոյ և զանբաժանելի բղխումն՝ նոցին փառակից Հոգւոյն տէրութեան. որ ստեղծ զբնաւս և կենդանածնէ զամենայն, որ անդստին իսկ ի բնէ համապարփակ մթութեան աշխարհակալն միգի շրջեր նկարէր և կերպարանէր ամենունակ ջուրբքն անբաւութեան երկրատարածն ծովու՝ ի կատարումն արդեան խորհրդոյս՝ զսուրբ աւագանն լուսոյ : Նախ արար և այժմ գործէ, գոյացոյց և միշտ կատարէ արուեստս սքանչելիս, նախատեսութիւնս սրբասնելոց, ազդմունս աստուածօրէնս, զօրութիւնս զարմանաւորս, մարգարէս, առաքեալս, վարդապետս վարժողս կրթութեան հանձարոյ : Զսրբարարն մատուցման արեանն Քրիստոսի յարդարեաց, քաւութիւնս անձանց, առողջութիւնս մարմնոց, ըստ նմանութեան Քրիստոսի ողորմութեամբ հրամայեաց : Մկրտեաց և գեր քան զջուր ինքեան

միայն բաւականութեամբ նորոգեաց լուսաւորեաց . հանապազ նովին բարեգործութեամբ զօրանայ : Վկայեաց միածնին աստուածութեանն ի հոսանսն Յորդանանու, օրինակաւ տեսութեան ամպոյ ցուցաւ ձայնիւ Հօր ի լերինն թափօրական : Ի նոյն տիպ նմանութեան հովանի եղև յակոբեան տոհմին ի յելսն Եգիպտոսի . յուղէզնացութիւն զօրավարութեանն Մովսէսի՝ հողմով սաստկութեան զՓարաւոն ընկղմեաց : Դահանայս կատարագործէ, իմաստունս կազմէ, թագաւորս զօրացուցանէ, քաւութիւնս ընձեռէ, կեանս շնորհէ մահացելոց ի նորոգութիւն յարութեանն : Նոյն ինքն է օծումն մարդացելոյն Աստուծոյ . մշտնջենաւոր հաւասարութեամբ ընդ Հօր երկրպագեալ՝ ի պատիւ մեծութեան Որդւոյ, անսահման փառաւորութեամբ օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

Նորին ասացեալ ի խորհուրդ սրբոյ եկեղեցւոյ, ընդդէմ պիղծ աղանդաւորացն բանդակեցուց, նոր մանիքեցուց :

Թ. Դաւանեմք ի հաւատ ուղիղ և անխոտորնակ անբծութեան համբուրիւ շրթանց ողջունեալ զկառուցեալս խորան յանշնչական արձանաց՝ աստուածային բնակութեան եկեղեցւոյս շինուածոյ . որ զերազանց գտաւ և երկնի ամենազարդ բարձրութեամբ, որ ի նոցին իսկ յառաքելականացն դասուց հիմնեցաւ, յաշակերտաց

վերնոյն խնկեցաւ, ի սպասաւորաց Բանին պաշտեցաւ : Սկիզբն առեալ կենացս այս գանձու ի վերնայարկն սրահէ, խորհրդակատարն վայրէ, զոր Հոգին Աստուծոյ լցոյց, փայլեցուցեալ ի նմա զօրութիւն յաւուր մեծի Պենտակոստէին . նախ զտունն բարետեսիլ՝ յօրինակ սրբութեան կատարման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կանխամեծար առաւելութեան, յորում ապա և ի նմին բնակչացն տուաւ լուսանորոգ բարեփառութիւն : Ուստի արիւն հզօրին Աստուծոյ բաշխեալ մատուցանի՝ յաւետքան զՀաբելին մահու գուժարկու, մեծաւ բարբառով ձայնի բերկրութեան կենդանութիւն անմահութեան ի սմա ազդելով : Քանզի ոչ է կար զօրութեան ուրուք ընդ երկնաւ յանդիման արեգական ի սպասաւորութիւն խորհրդոյ այսր ահաւորութեան ձեռնարկել, եթէ ոչ ընդ թևօք սորին պահեսցի . նա զի ոչ երկնիւք բաւականանայ այս նուէր տէրունի մարմնոյ, եթէ ոչ զայս ձեղուն օրհնութեան ծածկոյթ ունիցի . վասն զի մահու անիծիւք հերքի այր ըստ օրինին, որ արտաքոյ խորանի այս վկայութեան զաստուածային պատարագն մատուցանէ . մանաւանդ զի պարտաւոր արեան կոչեսցի, որ ոչ զանձինն օրինակ արիւն յայս նուիրան ընծայեցուցէ : Մի ի սմա լուացումն իմանն Քրիստոսի, զի մի յանգէտս անարգեալ

աստուածութիւնն՝ ի ծանուցելումն զնախնին կրեսցէ. մի ձեռնադրութիւն ի պատիւ օծութեան լուսոյն, զի մի՛ յանբծութիւնն խաբէութիւն խառնեսցի. մի և շնորհօք քան թէ ապաշխարութեամբ քաւութիւն, զի մի՛ ճշմարտութիւնն կերպարանօք խորամանկեսցի. մի յընտրութիւնն ապառնի՝ հաւատ, զի մի՛ սպանայիք հատուցմանն զրոյցս ինչ օտար համբաւոյ զրեսցի. մի երկաքանչիւրոց զոյութեանց մերոց իրաւամբք կշտամբութիւն, զի մի կիսամասնեայ առ մարդն ներքին և առ արտաքին՝ չարի և կամ բարւոյ փոխատրութիւնն կարծիցի յանմահ զօրութիւն արքայական որդեգրութեանն, զի ընդելութեամբ երկրայնովս առաւելութիւն վերնումն թագաւորութեան յայտնապէս ճշմարտեսցի. մի յոյս կենդանութեան առ անեղծութիւնն սրբոց, աներկևանութիւն խոստացելոցն ի միտս ունկնդրացն ծանուցեալ հաւատասցի :

Ժ. Այս դշխոյ պաշտելի անշնչական եկեղեցի տոյ կեանս և մահու իշխէ, ըստ օրինակի՝ ադամեան պտղոյն յարմարապէս ճաշակելի. զերազանց քան զբանականս յանշնչութեանն հրաշագործէ. մինչ զի կատարումն ընձեռէ և նորոգ հաստատէ, վերստին նկարեալ ի մեզ զկերպարանն փառաց լուսոյ : Գրեալ ևս է

տեսակ մեծութեան վերնումն կամարին սկզբնաւոր յառաջակառոյց քան զբնակիչս հոգեղինացն ի նմա զօրութեանց : Նոր իմն ընծայէ թռիչս մարմնոց ընդ թեթևութիւնս հոգւոց , պատուականին հարստութեամբ զանարգն յարգաւորեալ : Ոչ ինքնակիր մեղօք զազրանայ , եթէ ոչ ի մարդոց չարաց և կամ յանհաւատից կոխիցի : Տիպ իմն է զարմանաւոր յաղթող իմաստից մերս տեսութեանց . անբանն ի բանաւորէն կառուցեալ , նմին օժանդակեալ իբր վեհագոյնն յաւէտ նուաստի : Մեծ է քան զմարդ , որքան ընտրելոյն Մովսէսի ցուպն յաղթողական . առաւել քան զբանաւոր , որքան զՍհարովն զաւագանն խորհրդական ծաղկեցեալ . զերազանց քան զմտաւոր , որչափ զեղիաս և զեղիսէոս գետահերձ մաշկեակն սքանչելահրաշ փայլեալ արուեստիւ : Օգնութիւն պարզևէ կրկին ամենակատար սրբասնեալ ձեռաց մաքրաբար , քան թէ զինապէս . մարմին նիւթական քարի և հողոյ , գոյակից հարազատ զգայականաց և սրբոց : Իբր զվէմն անմահ կենդանի ի կործանումն է և ի կանգնումն . որպէս զդատաւորն ամենից հոգւոց հանդիսանայ հրաշապէս ազդմամբ յանէծս և յօրհնութիւնս . իբրև տեսող աներևութից զոմն հրապարակէ և զոմն տաճէ , առ ինքն կոչէ յանուանէ իբր զտիրող

հրամանատար էիցս : Իբր զլեառն յաւիտեանական յնհարուածելի է ի դիմամարտից : Ըմբռնէ զհոգեւորս իբր զհնարադրութիւն մեծին արւեստի . անմեղս և անվրիպութիւնս ըստ Քրիստոսի հետոցն ընթանայ, բարձր ճոխութեամբ անպատկառաբար համարձակապէս զօրէն գովելոյ զլուիս ամբառնայ :

ՃԾ. Այնքան մեծ ունի սրբութիւն, մինչ զի զորս ըստ պատկերի Աստուծոյ եղեն, կանոնաւ խտրէ : Յետ յոգունց ընտրութեանց փորձից թէ համարձակեսցի մարդ ոք սխալեալ ի գաւիթս նորին մտանել՝ ոչ պղծի, այլ ընդ անպատրաստիցն թերութեանց դժուարի . ոչ նզովի, այլ տեղի տայ ոչ գիտողացն զշնորհին զչափ . ոչ լքանի ինքեամբ պարտաւոր իւրովն գտեալ, այլ ի մերոց գործոց խրթնանայ . ոչ թողացուցանէ երկիցս մատչել յըմբռնումն ոտիցն կենդանատուաց, ըստ տիրական անճառ խորհրդոյն . ոչ կրկին յաւուր զնոյն ցուցանէ, զի մի անընտրաբար նուիրանն խայտառակեսցի : Վշտակցէ կարեաց զօրապէս իբր անախտակիր ապականութեանց որ ի մեզ շարժմանց, առանց բարբառոյ տիրապէս հրամանաւ դատի :

ՃԲ. Նա զի և տապան իմն է մարքրական, կրկին երջանկական, ի հեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց պահապան . ոչ բազմօք անբանիւք գա-

զանազ դասուք և սակաւ մարդկամբ, այլ ընդ երկրայնոցս և զվերինսն յինքն հաւաքէ. ոչ յալիս խռովութեան բերի, այլ ի բարձրութիւնն երկնի համբառնայ: Իբր զաշակերտ հրահանգեալ Հոգւոյն Աստուծոյ փախչի ի նենգութենէ. ոչ ի բողոք մահու մարմնոյ հարուածոց, այլ ի կենացն աւետիս ըմբռնեալ ւածէ. ոչ Նոյիւ ձեռն արկեալ գործի, այլ հաստողին հրամանաւ շինի. ոչ Մովսէս ընդ Բեսելիէլ, այլ միածինն Աստուծոյ Հոգւովն սրբով զսա հանդերձէ. ոչ յարաշարժ հանապազափոխ, այլ մշտականոյց հիմամբ անսասանելեալ զսա հաստատէ: Գարձեալ իբր զտապանակն անխօս փայտեղէն մածեալ տախտակօք առանց զգայութեան տեսողականաց մեզ առաջնորդէ. որպէս կերպարան անքանակ էին յառաջ հետեւեալ՝ ի հանդերձանս լուսոյն կենաց տեղի պատրաստէ: Ընդ Ոգիէլի անտուստ սատակէ, եթէ ոչ խաչապէս յոգի բերիցի. սպանանէ վատնեալ վաղվադակի առժամայն, եթէ անասնայինն լծակցութեամբ երկրասիրաբար գետնակոխ սայլիւք՝ իբր զանօթ ինչ ձեռնազնին բարձեալ տանիցի: Ոչ լեզուաւ մարմնոյ, այլ բանիւ հրեշտակաց խօսի. ոչ ունկան գոյականութիւն, և արագապէս մտառեալ լսէ. ոչ ձայն կերպաւորական բարբառոյ, և զպատգամս գործոցն Յիսուսի համօրէն ազանց

պատմեալ հռչակէ. ոչ խաղալեաց շարժակա-
նութիւն, և աստուածայնով իմն կենդանութեան
հագագաւ ազդէ : Ոչ ոսկերաց և ջլաց յօղուած,
և երկուք հազարօք կանգնօք լայնութեամբ՝
իբր զգունդն անհամար բարձրեալն Աստուծոյ
զկենդանական զօրուն գումարտակ հեբրայա-
կան վառեալ ամբոխին, և այժմ ընդ նոսին իբր
զանմաքուրս ի սրբութենէ՝ զմանս ախտիւ
մեղսնաց ջեռեալս հատուածեալ յինքենէ հեռի,
ուղեկցէ ապրեցելոցն ի տաժանաւոր աղիւսար-
կութեանցն : Նոյն իսկ էութիւնն Աստուծոյ
մարմին եղելոյ՝ անուամբ այս վիմի նշանակե-
ցաւ, պատառմամբ կողին զբնաւս արբուցեալ :
Ոչ արեան երակաց ընթացք, այլ լուսոյ վերնոյն
շառաւիղք թափանցանց միութեամբ զսոյն
կենդանացուցեալ նորոգ պաշտպանէ. ոչ Սո-
ղոմոն կամ Զորաբաբէլ մահկանացուաց ոստի-
կանութիւն, այլ ամենից ունողին իմաստ զսա
գծագրէ. ոչ աննուիրական հասարակաճաշակ
իւղով առ ի Յակոբայ պարարի, այլ ահաւորին
արեամբ և փառօք մեծին օծանի : Ոչ տուն
երկրային նիւթոյ՝ քան թէ մարմին երկնային
լուսոյ Աստուծոյ զսորին որդիս կնքեալ ձեռ-
նադրէ. ոչ կենցաղոյս յերկրէ յղացմունս, այլ
արքայութեանն երկնից ժառանգս կրթէ. զի
ծոց իւր զրգեալն գոգոյն Սբրահամու ընծայե-

ցուցանէ : Փեսայ հարսնութեան սորա Որդին Սատուծոյ կենդանոյ , օրիորդք խնճոյից սորին հայրապետացն գումարք : Սոյն ինքն մոռացումն առնէ այսակիր բարձանցն կռամոլութեան , զի զերկնայնոյն Սատուծոյ ունի զծանօթութիւն . օտարութիւն է ամենայնիւ զիցն զրօշելոց , զի ի համօրէն քարինս սորա Քրիստոս երկրպագի . քակտումն է յայտնապէս ուրուական ըղձիցն անտառաց , զի ի բնաւից մայրից աշխարհի նմանութեամբ կենացն փայտի ի սմա Տէրն նուիրի . խորտակումն է համայն ղիւապատիր յուռթիցն արձանաց , զի քարն գովեալ կարկեհան ակամբք և վիմօք կենդանեօք այսրէն հաստատի :

ԺԳ. Այս յարկ չքնաղ և աստուածընկալ ազատ է միանգամայն ի յամենուստ ծառայութենէ , ոչ օրինակ վերնոյն Սիոնի , քան թէ ճըշմարտութիւն նմին ճանաչի . ոչ կռապաշտութեանն կապաւ բագին և կամ լծով օրինին տեղի պարտաւորութեան , այլ տէրունի բարերարութեանն պարգևարան իմէնջ համբուրի : Ոչ սասանի երբէք յայլ իմն կերպարան ձևոյ փոխարկեալ , այլ ի նոյն շուք փառաց մեծապէս ընդարձակի . սոյն ինքն և երկին երկնի յերկրի լուսապայծառ կերպիւ հռչակի : Որպէս չէ առանց հօրն Քրիստոսի , և ոչ առանց այսր մօր արգանդի յոգի կատարիլ : Անտուն շրջի անբո-

վանդակելին, եթէ ոչ ի սմին տան տաղաւարեացի . ոչ ունի տեղի գլխոյն հանգստեան Տէրն բոլորից, եթէ ոչ ի յայս կայարան կենաց մտեալ ազանիցի : Քան ի կամար վերնայինն երկնի՝ ի յայս հիւթաւոր բնակութիւն առաւել պարծի . անբաւութիւն աստուածեան լուսոյն, որպէս զղէմս մարգարէին և զօրինակս սորին ծածկեցին, որպէս փախեան ի փառաց երեսաց նորին, և նմանութեան սորուն՝ որ ի տաճարին՝ ոչ հանդարտեցին, ի տօն հանդիսի մեծի գովեստի, և ի բանականացս դասուց խմբեալ նուազի . աստ օրհնի կրկին բաղձանօք, քան ի դրախտն վայելչական :

ԺԴ. Այս մայր հոգւոր երկնաւոր լուսաւոր, քան թէ երկրաւոր շնչաւոր մարմնաւոր, զիս զգուեաց որդի . կաթն ստեանց սորա արիւնն Քրիստոսի : Եթէ Աստուածածնին իսկ պատկեր զսոյն ոք գրեացէ, ոչ անօրինի : Իբր զնշան խաչին փրկութեան զօրութիւնս զարմանազանս և արուեստս բազմօրինակս կատարեալ հրաշագործէ . բեմ ահաւորին ատենի՝ ի սմա հաստատեալ տեսանի . սովաւ խորթաբարոյիցն հերձուածողաց մոլեգնաճառ բերանք կարկին : Ունի և քարինս իմն իմանալիս և բանաւորականս, որով զգազանամիտս անմաքուրս բացուստ իբաց հալածեալ տարագրէ : Յնանի և

աստուածս ոմանս եղականս՝ պատկերս մաքուրս միոյն Աստուծոյ Քրիստոսի : Ունի և զղիրն իւր ընդ արեւելս՝ ի տեղի խոստման բնակութեանն մերոյ առաջնոյ . ձեռամբ իմն ցուցանէ յայտնապէս զգալստեանն Աստուծոյ շաւիղ , զփայլականն առակ տիրական ի դէմս բերեալ մեզ վարդապետէ , զփրկութիւնն իյելից անտի ծագման արուսեկին քրիստոսեան երեւմանն ի վերջնում աւուրն արարածոց երկրի թարգմանէ : Յաւս հալածէ , ախտածէտս բժշկէ , դիւաց բռնութեանց զօրէ : Արգանդ որովայնի սորին աւազանն կենդանարար . ի պար հարսանեաց սորա դասք առաքելոցն : Սյնքան ճոխացաւ բարգաւաճեալ երանութեամբ , մինչ զինոյն ինքն փրկչին անուամբ վայելչապէս յորջորջեցաւ . տիրամօրն լուսոյ կոչմամբ ի մերձաւորաց միածնին ձայնեալ կնքեցաւ : Ծփելոց մեղաւորաց նաւահանգիստ հանդարտութեան , խրախճանարան վերնոցն դասուց , բժշկարան անսխալելի տարակուսեալ պարտաւորաց , երրորդութիւնն անպատում ի սմա փառաւորի օրհնեալ յամենայնի :

Ձե. Իսկ եթէ ոք ձեռն չարութեան ի վերինն արքայութիւն յանդգնաբար համբառնայցէ , և զիւտ ինչ մարմնաւոր և կամ հնարք մարդկային և կամ արուեստ երկրակենցաղ զսահ-

մանեալ աւանդութիւնս առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի, և ոչ պարգև առաւել կենաց և ակնկալութիւն աստուածային և Հոգւոյն սրբոյ յայտնեալ լուսանորոգ ճախագրութիւն, և երախտեաց բարձրելոյն ամենատուր լիակաճութիւն, և կամաց արարողին խնկաւորեալ խորհրդարան, և առաքելոց ձեռինն աշոյ բարեհանձար հիմնարկութիւն, և միանգամայն ասել՝ դուռն երկնից և քաղաք Աստուծոյ կենդանւոյ և մայր կենդանեաց ազատ ի պարտեաց և ճշգրիտ տեսակ կերպի երեսկիս բանականի, իմանալին՝ խորհուրդ հոգւոյս, և շօշափելին՝ պատկեր մարմնոյս, և սրբութեանցն անդ անձառից գերազանցեալ նոր սրբութիւն, և քրիստոսեանն նշանաւ պայծառապարծ պսակեցեալ, զայնպիսի ոչ խոստովանողսն մերժէ յերեսաց իւրոց Հայրն ամենակալ ի ձեռն Բանին իւրոյ էակցի. բարձեալ ի նմանէ և զաւանդ շնորհի Հոգւոյն փառակցի, փակեսցէ զդուռն կենացս այս առազաստի յանդիման նորին: Իսկ մեք զորս գրեցաք՝ ամին և վկայեմք, հաւատացեալ որում կարգեցաքս, յանուն և ի փառս ամենակալ Երրորդութեանն և միում աստուածութեանն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Այս իմ հաւատ յԵՐՐՈՐԴՈՒՔԻՆՆ, և այս ի մայրն իմ լուսափառ խոստովանեալ դաւանութիւն:

ԲԱՆ 29.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ ողորմած, բազմագութ, հզօր, ահաւոր, մարդասէր, օրհնեալ, կենդանի, անճառ, որ ոչ ելանէ երբէք ըստ բան քո իր անձեռնարկելի, որ և մտաց է անհնարաւոր. քո է հատուցանել պտուղ քաղցրութեան ընդ փշոց խստութեան, սկզբնահայրդ այսմ նորոգ և զարմանաւոր կանոնաց կենաց, քանզի բարի առնել ատելոյն և աղօթս ի վերայ հալածչին, և փրկութիւն հայցել խոցողին, և սպանողին ներումն խնդրել՝ ի քէն ընծայեցաւ պտուղս այս հրաշից. որոյ քաղցրութիւնն անճառ է քան զօրինակ և բարեբանեալ կամաց քոց ախորժելիք և գովեալ շրթանց քոց ճաշակելիք. հոգի երեսաց և զօրութիւն գեղոյ մերոյ տէր Քրիստոս օրհնեալ ի բարձունս : Այլ մարդք երկրածինք և ամենավրէպք՝ և բարեմատոյց ձեռաց չարիս դարձուցին. իսկ դու լոյս և տուիչ լուսոյ՝ ոչ լսես անէծս, ոչ ախորժես չար, ոչ կամիս կորուստ, ոչ ըղձանաս մահ, ոչ յուզիս ի խռովութենէ, ոչ տիրիս ի ցաամանէ, ոչ հարկիս ի բարկութենէ, ոչ մթանաս ի սիրոյ, ոչ այլայլիս ի գթութենէ, ոչ փոփոխիս ի բարութենէ, ոչ թիկանց շրջումն և ոչ երեսաց անդրադարձութիւն,

այլ ամենեւին լուսաւորութիւն և նկատումն փրկութեան :

Բ. Եթէ քաւեսցես, կարող ես. եթէ բժշկես, զօրաւոր ես. եթէ կենդանացուցանես, բաւական ես. եթէ շնորհես, առատ ես. եթէ ողջացուցանես, հնարաւոր ես. եթէ պարգևես, ամենալի ես. եթէ արդարացուցանես, ամենարւեստ ես. եթէ մխիթարես, ամենիշխան ես. եթէ նորոգես, ամենակալ ես. եթէ հրաշագործեսցես, ամենաթագաւոր ես. եթէ վերստին հաստատես, արարիչ ես. եթէ կրկին գոյացուցանես, Աստուած ես. եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենատէր ես. եթէ կորզես ի մեղաց, այցելու ես. եթէ չարժանեացս ընձեռես, օրհնեալ ես. եթէ յորսողէն զերծուցես, փրկիչ ես. եթէ զեղցես ի քոյոցդ ի մեզ, հարուստ ես. եթէ նախ քան ի մէջ խնդրելն դու կարկառեսցես, անկարօտ ես. եթէ լայնես նեղութեանս, անդորրիչ ես. եթէ զվերջացեալս կոչես, խնամակալ ես. եթէ զսասանեալս հաստատես, վէմ ես. թէ պասքելոյս արբուցանիցես, աղբիւր ես. թէ զժածկեալսն երևեցուցանես, լոյս ես. թէ զօգտակարսն իմ ծանուցանես, բարի ես. թէ ըզբիծսն անտես առնիցես, երկայնամիտ ես. թէ ընդ փոքուս ի դատ ոչ մտանիցես, բարձրեալ ես. թէ ծառայիս ձեռն մատուցես, ստացող ես,

Թէ աջովդ քո պաշտպանեսցես, յանձանձիչ ես.
Թէ վհատելոյս դարման մատուցես, կերակրիչ
ես. Թէ զանգէտս պարարեսցես, վարդապետ
ես. Թէ զղիմեալս առ քեզ ընկալցիս, ապա-
ւէն ես :

Գ. Եւ արդ քո են այսոքիկ, Տէր ողորմութեան,
ոչ միայն գրեալ, այլ կատարեալ և գլխաւո-
րեալ, նախնի նահատակդ համբերութեան
վկայից, որ վասն իմոյ փրկութեան հանդիսա-
ցար զօրապէս յասպարիսի ճակատուն, զի
կակղեսցես զկարծր բռնութիւն մարմնոյս գո-
ռոգութեան վարժմամբ կրթութեան չարչարա-
նացն վտանգի. և յանպարտակիրդ մարմին
չափեալ զբնութեանս մերում զտաժանականն
տազնապ տուծի, զի զգթութիւնդ որ առ մեզ՝
արդեամբք ցուցցես ի քեզ օրինակեալ, օրհնեալ
յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ՀԷ.

Վերսիսն յաւերումս կրկին հեծուքեան.

Ս. Եւ քանզի օր է օրհնաբանեալ և լուսանո-
րոգ կշռութեան երկուց ընտրութեանց արարա-
ծոցս սասանութեանց՝ յեղանակելոյ յայլ իմն
էութիւն երկնակեցաղ անփոխադրելի, ամ-
բարձելոցն խոնարհութեան և կործանելոցս
վերբերութեան, սարսափելի ուրբաթու մեծի

պասեքիս, յորում եկն եհաս ժամ բարեպատեհ
զրել ինձ զայս նուագ ձայնի հեծութեան զուար-
ճախառն երկիւղիւ, ահա ըղձալի համարիմ ա-
սել աստանօր ի քոյոց այտի՝ զոր ընդ իմ կրե-
ցեր, Աստուած բոլորից :

Բ. Կացեր յատենի քում ստեղծուածոյն իմովս
կերպիւ, ոչ խօսեցար տուիչդ բանի, ոչ բարբա-
ռեցար հաստիչդ լեզուի, ոչ ձայն արձակեցեր
սասանիչդ երկրի, ոչ մօնչեցեր ամենազդեցիկ
փողդ մեծութեան, ոչ երախտօքն քո յանդի-
մանեցեր և ոչ չարօք նոցին ըմբերանեցեր, ոչ
մատնեցեր ամօթոյ զմատնիչսն զքեզ տանջա-
նաց մահու, ոչ ի կապելն զքեզ դիմադարձեցեր
և ոչ յապտակելն դժուարեցար, ոչ ի թ.քնուլն
թշնամանեցեր և ոչ ընդ կռփելն երբէք խռ-
վեցար, ոչ ընդ կատակելն սրտմտեցար և ոչ
ընդ խաղ արկանելն երեսս փոխեցեր : Մերկա-
ցուցին զզգեստ պատմութեանին իբրև ի տկարէ,
և դարձեալ ագուցին իբր անփրկանաւոր ըմբռ-
նեցելոյ : Եթէ ոչ էր արբեալ կրկնակի քացախ
զանգեալ ընդ լեղոյ, ոչ էր հեղեալ մաղձն իմ
մթերեալ նախնի դառնութեանն. ճաշակեաց
վհատութեամբ և արգել անդէն տարակուսա-
նօք, անին մոլեգնաբար և դարձեալ մատու-
ցին անպատկառապէս : Գանիւ հարուածոց
յետին անարգութեան ի մէջ խառնիճաղանջն

ամբոխի դատապարտեցին, ծուներ կրկնեցին նախատանաց և պսակ եղին արհամարհութեան :

Գ. Ոչ ետուեն հանգիստ կենդանարարիդ, եթէ ոչ զգործի մահուեն կրել քեզ պատրաստեցին. ընկալար իբր երկայնամիտ, առեր իբրև զհեզ, բարձեր որպէս համբերող, ըստանձնեալ իբր զպարտական զփայտն վշտաց. որպէս զծաղիկ շուշանաց հովտաց՝ ուսով բերեալ զգէնն կենաց, զի յարհաւրաց գիշերայնոց զիւրակերոս գահաւորակս մարմնեղէն գոյութեանս պահպանեսցէ ի դատապարտութեանն վայրի իբր ի խրախճան խնջոյից: Հանին արտաքս իբր զողջակէզ, կախեցին իբր զխոյն Սաբեկայ ձգեալ զերջերացն, տարածեցին ի սեղան խաչին իբր զպատարագ, բւեռեցին որպէս չարագործ, պնդեցին իբր զապստամբ, զխաղաղութիւնդ երկնաւոր իբր զաւազակ, զանկապուտ մեծութիւնդ իբր զտառապեալ, զառ ի քրովբէից պաշտեցեալդ իբր զքամահեալ, զսահմանդ կենաց իբր զարժանաւոր սատակման մահու, զաւետարանիս նկարիչ իբր զհայհոյիչ օրինին, զՏէր և զկատարումն մարգարէից իբր զհամառօտիչ գրեցելոցն, զճառագայթդ փառաց և զկնիք անքնին խորհրդոցդ Հօր՝ իբր զներհակ ծնողիդ կամաց, զօրհնեալդ իսկապէս իբր զտարագրեալ, զկապոյ օրինին

լուծիչդ իբր զայր ի նզովս գրեալ, զհուրդ ծախիչ իբր զհերքեալ իմն կալանաւոր, զհաւորդ երկնի և երկրի իբր զհաւաստի պատժաւոր, զի լոյս անմատոյց ծածկեալդ իբր զհողածին ըմբռնեալ :

Գ. Ո՛վ քաղցրութիւնդ և երկայնամիտ բարերարութիւնդ ողորմածիդ զթութեան, որ վասն ապախտաւոր և անօրինեալ ծառայիս Տէրդ բոլորից զայս ամենայն կամաւորապէս և հաւանողական հաճութեամբ՝ կատարեալ մարմնոյդ միութեամբ ի քեզ ընկալար, և մինչև ի քնարան շիրմին տապանի անպակաս ի լրութենէ ամբողջ նոյնութեան Սատուած անքննին՝ զնոյն կրեալ նախատինս անճառ համբերութեան, յարեար կենդանի ինքնիշխան բարձրութեամբ լուսոյ, աննուազ մարմնով և անթերի աստուածութեամբ : Յրհնեալ փառօք, զովեալ զթութեամբ, բարեբանեալ միշտ ողորմութեամբ, յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ՀԸ.

Վերսիւն յաւերած կրկին հեծուքեալ.

Ս. ԵՒ անդ անկեալ յերեսս հողանիւթ կերպիւս, ի վայր խոնարհեալ ծնրադրական երկրպագութեամբ զբարեգործիդ ողորմածութեան զկենդանարար ոտս համբուրեմ, զայս

օրինակ մաղթանաց մեծիդ ընծայեցուցեալ :

Բ. Աղաչեմ զքեզ, միայն խնամակալ, մարդասէր, զթած, կեցուցիչ, հօր, այցելու, պաշտպան, մի ունայնացի վաստակն յաշխատութեան փրկականդ կրից մարդացելոյդ վասն իմ Աստուծոյ, մի սոսկ եղիցի քրտանցն կաթուած խառնեցեալ արեամբ ի մատնութեանն աւուր գիշերին. մի լիցի ստուերացեալ լուսոյդ երախտիս, զոր ձրի և առանց փրկանաց թշուառացելումս ինձ պարգևեցեր. մի ջնջեսցին շնորհացդ աւետիս, զոր կողից քոց կայլակք նորոգեցին. մի անշահ եղիցին կրիցդ պտուղք, զոր կարօտութեանս իմում մատուցեր. մի պարծեսցի բանասրկուն վանեալ՝ զքո ստացեալս իւրացուցանել. ահա յաղթեսցես կամօք քո ըղծից չարին, վերստին ապշեսցի մի անգամ զարհուրեալն, կրկին պարտեսցի ի սպառ դատեցեալն. մի անխայեր զազատարարդ քո բան, որ զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝ վերստին առ քեզ դարձուցանէ : Զանճառն արարեր բարերարութիւն յանակնկալ ժամուն յուսահատութեան, յորժամ բնաւ իսկ կտրեալ և օտարացեալ էր կենդանութեանն շարժողութիւն. մեռար անմահդ և զմահացեալս նորոգեցեր. եթէ զկանոն համաձեւութեան օրինին փոխեցեր, արդ զղիւրինն և հեշտականն և զևս հնարաւորն մի

արգելցես, սկզբնաձիր ողորմածութեան բարեգութ օրհնեալ և երկայնամիտ թագաւոր : Ազդեան բանիւդ ամենագօրաւ, որ զգոյութիւն լուսոյն ստեղծեր ի նախնումն աւուր, և վաղ-վաղակի փոփոխեալ գտայց ի լաւ անդր. և փոխանակ զի ես ոչ խնդրեցի հետեւել լուսոյդ, դու ելցես ինձ յայց՝ ճանապարհ ծագման հայրենի կերպիդ, և կոչեցայց առաջի քո ծառայս վնասապարտ՝ ողորմեալ շնորհեալ առ ի քէն. ոչ է ժամանակ յերկարաձգութեան առ ի բզպարտսն հատուցանել, ահա շնորհեան ինձ տառապելոյս զերեսս քո՝ լոյսդ ի խաւարի սրտից վիատելոց : Արգել և կնքեան զընթացմունս ելիցն, որ միշտ զեղուն բարիքն հոսեալ ի յուշոյս իմ տեսութենէ. պահեան ինձ զշնորհ ամենապայծառ գանձուցդ մնացականաց, որով պատուական գտեալ՝ քո անուանեցայց, պաշտպանեալ ի քէն, անսահման բարի :

Գ. Ահա ողորմեան ինձ, գթանձ, աղաչեմ զքեզ ողորմեան ինձ, հզօր, կրկին ողորմեան : Մի փոխարկեր երկունս ցաւոց ընդ չարեաց իմոց, բարիդ ամենեւին. մի բառնար ի վտանգելոյս զառ ի քէն պարգևեալդ շնորհ, մի կապտեր զփշումն ամէնօրհնեալդ հոգւոյ, մի լուծաներ զխնկեալ զկնիք արքունական պատկերիդ : Մի յայտնեսցին փուշք մեղանացս ի սրբութիւնս մտացս.

մի խզեր զկապ միութեան զընդ քեզ սիրոյն
 պնդութեան, մի մերժեսցես զարուեստ զօրու-
 թեան լեզուոյս յարմարութեան, մի պակասեցու-
 ցաներ զաջողուած աջոյս առ ի զլուսոյդ մա-
 սունս բաշխել: Մի գրեր ի դպրութեան կենաց
 մատենիդ զմահուն պարտիս, մի պահեր, մի
 ինձ համարիր, մի յիշեցուցաներ, մի ամաչե-
 ցուցաներ, մի նախատեր, մի ոտն հարկաներ,
 մի արձանացուցաներ զմեղկութեանցն, մի
 ամբարեր զկորստեանցն, մի իբր սոգտեալ իմն
 ամբաստաներ: Մի յարուսցես ընդ իս զծառն
 անիծից, մի արձակեր ի յիս զսաղարդ վնասուցն,
 մի ընձիւղեր զծաղիկ մեղացս, մի բերցես ընդ
 առաջ զնամակ պարտուցս, մի արտաբերեր
 զէութիւն պողոյն: Մի թուեսցես ի ճիւղս եր-
 կրաստեղծ մատանցդ զգիւտս գործոցս. մի
 մատուսցես բան ընդդէմ ահեղ զանօրէնութիւնս
 իմ յիշատակել, մի մատնեսցես իմոցս կամաց
 զաւանդս հոգւոյս վարել ի գերութեան, մի
 աստէն զիս փառաւորեր՝ զի անտանօր դա-
 տապարտեսցես, մի նուազութեամբ այսր ան-
 յաւորի գլխաւորեանական բարիսն տուժեր, մի ի
 սակաւում այսմ ժամանակի զանվախճանելի
 զփառսն չափեր, մի ընդ հովտիս վշտաց հեծու-
 թեան զանախտական զկեանսդ գրաւեր, մի ընդ
 ստուերի այսր մթութեան զանճառելիդ լոյս

փոխանակեր, մի զերասանակ մտացս լքցես՝
ըստ արտուղի հետս հետևել, մի զկամուրջ կեն-
ցաղոյս գրեսցես ինձ հանգստեան բաւականու-
թիւն, մի զհովիտ հանճարոյս ստուերական
պահեր ի հանդերձեալսն ինձ հրապարակել :
Եթէ ամբարես զառանց համարոյ գործոցս իմ
չարիս, մեռայց կենդանոյն. եթէ շտեմարանես
ի սրտի, աստստին կիզեալ անբոց այրեցայց.
Եթէ քննեսցես զանօրէնութիւնս, առանց յան-
դիման քեզ լինելոյ ի սպառ հալեցայց. եթէ տըն-
կակից ինձ թողցես զմեղսն, ի նոսին վատնեալ
մաշեցայց :

Դ. Ակնարկեան, միշտ զօրեղ ամենակարող,
փախնուլ չարութեանցս որ յիս, զի բարիդ քո
եկեալ փոխանորդեսցէ. հրամայեան, զթանձ,
խնամակալ, գովեալ, լոյս անշիջանելի, զօրու-
թեամբ անսահմանելեալ, զի նոր հաստատեսցի
գոյութիւն բնութեանս մարմնեղէն յարկի ան
դամոցս. յորում հանգուցեալ անլքանելի բնա-
կեսցես բազմեալ ախորժ տենչանօք՝ միութեամբ
հոգւոյս իմ ընդ քեզ, զապականութիւն մեղացս
մերժեալ ի սպառ՝ յանարատութիւն զիս պա-
տրաստեսցես անմենակեցոյց թագաւոր անմահ
տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս,
ամէն :

ԲԱՆ ՀԹ.

Վերսիմ յաւելուած կրկին հետաքնան.

Ա. ՅԻՇԵՍ ՏԷՐ, ՏԷՐ զթուլթեանց, սիրողդ իրաւանց, Աստուած ճշմարիտ, նայեա՛ վերստին ի բնութեանս կերպարան միշտ սխալական. զննեա՛ ինձ դարձեալ զամենընթաց տարածմունս ելից արեանս շարժողութեան. բժշկապէս մատիր տեսանել, զի մարդ եմ հաստատեալ մտօք խակութեան թերի խորհրդոց յայն ինչ, զոր դու իսկ վկայեցեր տեսողդ ոչէից՝ միայն դու ճանմասն ստութեան խաւարի : Ապա իրաւունս է գրել ինձ ընդ մեղուցեալսն մարդկօրէն վրիպանաց սխալմամբ պարտեալ կրկին իբր զերկրածին մահացու մարմին, քան բանիդ քում սուտ երևել. քանզի արդարև գիտակ իսկ ես, թէ չար է արարն և ընդաբոյս չարութիւնն մեր, և ոչ փոփոխին խորհուրդք մեր յաւիտեան, ըստ նոգեհանճար իմաստնոյն կանխազեկոյց առակի :

Բ. Թեթևացո՛ զսաստկութիւն տանջանացն, որ պատրաստեալ և մնայ ինձ՝ արկանել զորդիս զեհենին զարդ մահուն յաւիտենականի. բնրձ զամօթոյս պարտիս, որ պահեալ է յայտնեալ թշուառականիս յետին ատենին յանդիմանութեան : Խրատ խաղաղութեան յառաջապարզև

ողորմութեամբ քո ընծայեցո՛ւ . զի մի անտանելիքն ահաւորութեան իցոյցս ինձ եկեալ կերպարանեսցին, անյոյս ապշութիւն ընդ կենաց զղջման առաջի կարգեալ, դատաստանն ահաւոր, անկաշառ և անխաբելի դատաւորն, ամօթն սոսկալի, կշտամբանքն սարսափելի, յանդիմանութիւնն անփախչելի, տագնապն անճողոպրելի, պակուցումնն անխրախուսելի, դողումնն անվճարելի, լալումնն անսփոփելի, կրճումնն ատամանցն անբժշկելի . ապականութիւնն անողջանալի, անէծքն սարսափելի աստուածային քո բանիդ, փակումն գթոյն և արգելումն ողորմութեանն : Որ ընդ գալարելն երկնի և ընդ երկրի դղրդելն ընդ կարծրութիւն յատակիս, ըստ կուտակելոյ կոհակաց խռովութեան ծովու իբր փախստեան կերպ ցուցանելով, մի զմիոյ հետս խափանեն կասեալ յերկոցունց . և տատանեալ սասանեալ լայնատարած գետնոյս թանձրութեան ի հիմանց անտի, ընդ ուժգնակի բախման թնդելոյ ներքնային խորոց հարթէ զերինս, և հալեալ հրդեհին բնութիւնք վիմաց և ամենայն տարերաց գոյից . այլայլին երկինք յանեղծ փոփոխութիւն, և յեղանակին արարածք տարերօք իւրովք ինորոգ նմանութիւն : Ծածկութիւնք գործոցս հրապարակին և աներևոյթք կրից մեր յայտնին . վարք կրօնից

ներգործեցելոց ի մարմինս մեր նկարին. թագաւորն երկնից յատենի նստի, վճիռ հատուցմանն ի ձեռին իւրում: Սհա վնյ ինձ եօթնիցս անգամ կրկինեղկութեամբ, ըստ չափոյ կշռութեան այսր համարոյ, որ զանբաւութիւնս թուոց պարագրէ: Զինչ գործեցից ողբալիս հոգի յայնմ մեծի աւուր վտանգի. քանզի սաստիկ է յիշատակն իսկ յառաջեալ քան զհանդիպումնն. զոր ոմն մարգարէ զօրինակին նմանութիւն ի դէմս բերելով, զճեպ տագնապի անգերծ փախստեանն նշանակէ ասելովն. զոր օրինակ եթէ փախնուցու որ ի ձեռաց առիւծու և պատահեսցէ նմա արջ, և փախնուցու յերեսաց արջոյն և մտանիցէ ի տուն և յեցուցէ զձեռն իւր ի յորմ, և խաճանիցէ զնա օձ. և դարձեալ կրկին սաստկացուցանէ առ նոյն կերպարան իրի զտեսիլն քստմնելի. ոչ ապաքէն, ասէ, խաւար է օր Տեառն, օր խաւարոյ և մթոյ, օր ամպոյ և մառախոյ:

Գ. Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենակից հզօր ոստիկան իրաւամբք ամբաստանեսցէ, և հատուցանողն ահաւոր արդարութեամբ յանդիմանեսցէ, սպասաւորք թագաւորին առանց խնայելոյ խուճապեն, զոմանս ի կեանս հրաւիրեն և զոմանս յամօթն դատապարտեն. կիսոց դէմս լցեալս ծաղու ցուցանեն, և ինձ ահարկուս և քստմնելիս երևեցուցանեն,

ոմանց պսակս լուսապանոյճս մատուցանեն,
 և այլոց կորուստ մահու բողոքեն. արդարոցն
 ձայն աւետեաց, և ինձ գոյժ անվախճան վշտաց:
 Յորժամառ բարիսն՝ մահու յաղթութիւն ի սպառ
 մեռանի, և ինձ չարագործիս կրկին յարակայի.
 ուր դրանն բախել ոչ ինչ ազդիցէ, վճար եղեալ
 գթութեանն առ իս: Յորժամ դպրութիւնք
 հրաշիցն զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն
 յայժմուցս հասարակաց վարուցն տեսակք
 մարդկային բնութեանս գործոց. յաղագս որոյ
 եղեն գոյութիւնք ամենայն էից, յիւրաքանչիւր
 մարմինս անպակաս դրութեամբ իսկոյն երևին.
 և խորութիւնք անճառիցն կնքեցելոց յիմաստից
 աստեացս առաջի աչաց մերոց կերպարանին:
 Ուր այժմ շահավաճառութիւնք ողբոց և արտա-
 սուաց զերկինս գրաւեն, և անդ իբր զապա-
 ժաման ընդունայնութիւնք արհամարհեալք
 լբանին. հառաչմունք հեծութեան ոչ կանխաւ
 աստի առաքեալ, չէ երբէք գտանել անդէն.
 ողորմութիւնք ճշդով սերմանեալ, ոչ պայծառ
 վառմամբ գնան առաջի: Ուր տապանն նախա-
 յանցիցն և կտակարանն տիրանարգիցն և նը-
 շանն ահաւոր այժմուցս՝ յանդիման եղեալ մե-
 ծաձայնս դատախազեն. յորում սոսկալի վայրի
 ոմն գուխտն կցորդութեան հայրենի և ոմն
 զխորանն վկայութեան անտեսիցն և ոմն զա-

րիւն մեծին Աստուծոյ ամբաստան իմն իրա-
ւացի առաջի իմ տարածանեն : Զտանջանա-
րանսն բազմապատիկս անձամբ անձին աստէն
իսկ պատրաստեցի, զիմորդ մխիթարեցայց հա-
մառօտեալս յուսոյ . զի եթէ զօրքն լուսոյ՝ դա-
սուք արդարոցն, որ փառաւորեալքն են երա-
նութեամբ, սարսեն դողալով, ոչ բաւեն բերել
զահաւոր տեսիլ երեսաց մեծ դատաստանին,
ես եղկելիս՝ աւանդակորոյս սատակման որդիս
հըր երևեցայց . որ ոչ միայն չեմ պսակելոց,
այլ և պատուհասն իմ անտանելի և կորուստն
անսպառելի :

Դ. Այլ արագեան, ամենապարզև զօրութիւն
անճառ, ձեռն փրկութեան ի կորուստ գերելոյս .
զի օգնեալ ի քէն՝ դարձայց միւս անգամ ի
դրանց դժոխոց, ամենապատրաստ հանդերձեալ
ամենեւին անվտանգելի պրծեալ ի պատժոց .
աստանօր տեսեալ մտացս իմաստիւ զապագա-
յիցն դիպուածս, բաւականացեալ ի լուր երկիւ-
ղին ի տագնապէ տանջանաց՝ ահին համբաւով,
կամօք քո բարեաց զերծեալ ապրեցայց . և մի
մատնեցայց կորեանցն առիւծուց, որք խնդրեն
ի քէն զիս ի կերակուր՝ ծախել ատամամբքն
գազանութեան զի զորովայն մահուն լցուցեալ՝
զաստուստ պարարեալս անդ ձգեալ հալեն,
ուր անսպառ պահի մնացուած մթերիցն ի ծա-

խումն յաւետենից : Զի դու միայն բաւես կորզել
ի ժանեաց սատակման ի կեանս և յերանութիւն,
բնաւից ապաւէն թագաւոր լուսոյ տէր Յիսուս
Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ Զ.

Վերսիկն յաւելուած կրկին հեծուքեան .

Ա. Եւ արդ ի վերայ այսքանեաց յուսահա-
տութեանց և ահարկու սրտաբեկութեանց,
պակուցանողական սաստկութեանց անտուա-
ծային բարկութեանց, տագնապեալ ոգւով
թախծութեան իսպառ, աղաչեմ զքեզ սուրբ
Աստուածածին . հրեշտակ ի մարդկանէ, մարմ-
նատեսիլ քերովքէ, երկնաւոր արքայուհի, ան-
խառն իբրև զօդ, մաքուր որպէս լոյս, անշա-
ղախ ըստ նմանութեան պատկերի արուսեկին
բարձրութեան, գերազանց քան զբնակութիւն
անկոխէ ին սրբութեանց, երանաւոր խոստմանն
տեղի, Եղեմ շնչական, ծառ կենացն անմահից
բոցեղէն սրովն պարունակեալ, ի բարձրեալն
Հօրէ զօրացեալ և հովանացեալ, հանգստեամբ
Հոգւոյն հանդերձեալ և մաքրագործեալ, բնա-
կութեամբ Որդւոյն յարդարեալ և տաղաւարեալ .
միածինն Հօր և քեզանդրանիկ, որդի քո ծնըն-
դեամբ և տէր արարչութեամբ . ընդ անաղտ
մաքրութեանդ և ամբիժ բարի, ընդ անարատ

սրբութեանդ և խնամակալ բարեխօս: Ընկալ
զմաղթանս՝ այսր աղերսանաց քում դաւանո-
ղիս, և մատո՛ր ընծայեան ընդ սմին խառնեալ ըզ-
բանն իմ նախնի մեծիդ ներբողի ի քոյդ պաղա-
տանս. հիւսեան միացո՛ղ զմեղուցելոյս դառն հեծու-
թիւն ընդ քումդ երջանիկ և խնկաւորեալ հայ-
ցուածոց, տո՛ւնկդ կենաց պտղոյն օրհնութեան.
զի ի քէն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ, և ի
մաքրական քո ծնելութիւնդ ապաւինեալ և լու-
սաւորեալ, կեցից Քրիստոսի որդւոյ քոյ և
Տեառն:

Բ. Օժանդակեան թևոցդ աղօթիւք, խոստովա-
նեալ մայրդ կենդանեաց, և էլիցն իմ յերկրէս
հովտէ, առանց լկանաց հետևել ի կեանս օթե-
վանացդ պատրաստութեան, զի թեթևասցի կա-
տարածն իմ ինձ ծանրացելոյս, անօրէնութեամբ:
Արասցես տօն ինձ բերկրութեան զօրն իմ տագնա-
պի, ողջացուցիչ երկանցն Նւայի. բարեխօսեան
խնդրեան աղաչեան, զի ըստ անճառելի մաքրու-
թեանդ և ահա զբանիդ հաւատամ զընդունելու-
թիւն: Արաատուօք օգնեան վտանգեցելոյս, գո-
վեանդ ի կանայս. ծունր խոնախհեցո՛ առ իմ
հաշտութիւն, ծնո՛ղդ Աստուծոյ. ընդ իմում
թշուառիս հոգան, խո՛րան բարձրելոյն. ձեռն
տո՛ւր անկելոյս, տանձար երկնային. փառա-
ւորեան զօրդիդ քո ի քեզ՝ աստուածօրէն ինձ

հրաշագործել քաւութիւն և ողորմութիւն, անշախիւն Աստուծոյ և մայր. բացձրացի պատիւ քո ինչ և ցուցցի փրկութիւն իմ քե :

Գ. Եթէ զիս գտցես՝ տիրամայր, թէ ինձ ողորմեսցիս՝ սրբբունի, թէ զկորուսեալս շահեսցիս՝ անարատ, թէ զհարթուցեալս յանձանձեսցես՝ երջանիկ, թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուցես՝ բարեշնորհ, թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեսցես՝ միշտ սուրբ կոյս, թէ զմերժեալս ընտանեցուցես՝ մեծարեալդ Աստուծոյ, թէ յիս ցուցցես զզթածութիւն՝ լնծիչդ անիծից, թէ զծփեալս հաստատեսցես՝ հանգիստ, թէ իխռովութեանցս յուզմանց փոխեսցես զիս՝ խանդաղարար, թէ վրիպելոյս ինձ հնարաւորեսցես՝ գովեալ, թէ վասն իմ մտցես իհանդէս՝ մահու նահանջիչ, թէ զդառնութիւնս իմ անուշեսցես՝ քանդրութիւն, թէ զբաժանմանն իմ խտրոց քակտեսցես՝ հանդուրժիւն, թէ զանմաքրութիւնս իմ բարձցես՝ եղծման ընդոտնիչ, թէ զմատնեալս մահու փրկեսցես՝ կենդանի լոյս, թէ զլալեացս ձայն հատցես՝ բերկրութիւն, թէ զխորտակեալս կազդուրեսցես՝ դեղ կենաց, թէ իկործանեալս յիս ակնարկեսցես՝ հոգելից, թէ ողորմութեամբ ինձ պատահեսցես՝ կտակ նուիրեալ : Օրհնեալդ միայն ի շրթունքս անբիծս լեզուաց երջանկաց. ահա կաթիլ մի կաթին քումդ կուսութեան յանձն իմ անձրեւեալ՝

կենաց ինձ զօրէ, մայրդ բարձրելոյ տեառն Յիսուսի արարչին երկնի և բնաւին երկրի, զոր անճառապէս ծնար բովանդակ մարմնովն և համայն աստուածութեամբն, որ փառաւորեալն է ընդ Հօր և Հոգւոյն սրբոյ էութեամբ և անքննութեամբ մերոյին բնութեամբս միացելով, ամենայն և յամենայնում, մի յերրորդութենէն. նմա փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԶԱ.

Վերսին յաւերած կրկին հեծուքեան.

Ա. ԸՆԴ. Աստուածածնին մաղթանաց՝ ահա և զվերնոցն անմահ հրեշտակացն լուսակերպից զաղերս հայցուածոց, որ վասն իմ գոչեն առանց լռելոյ հանապազորդեան արգահատութեամբ մաքուր բերանոց, ընկալ բարեգութ. որք են բարիք բարեգործեալք ի բարերարէդ անկիրթք չարեաց, հաստեալք յամէնիշխան հրամանաց էիդ, զօրութիւնք հզօրք ականարկութեան բարձրելոյդ, սուրբք, մաքուրք, անարատք, յօրհնեալք, վայելչականք, յաղթողք և անպարտելիք, և ըստ ընթացից տեսութեան մտաց արագունք :

Բ. Որք և պտղակորոյս տնկոյ թզենւոյն եռամեանն դատարկութեամբ, որ զբնաւ յաւիտեանս պարունակէ ժամանակն՝ զանցեալն ընդ ներ-

կայիս և ընդ ապառնույն, յամայր յամբու-
թեամբն յերկարաձգելոյ, յայգի աշխարհիս ար-
մատացելոյ, սին սաղարթիւն պանուճելոյ՝ զըր-
կեալ ի պտղոց, որ է ճշգրիտ պատկեր թշուառ
մարդկութեանս, սոքա բարեխօսք, հանդեր-
ձիչք, այլ և խնամակալք. որ դեգերին հանա-
պազ առ մեզ՝ ընդ մերում կրիցս կարեկցելով,
բարեմասնութեանն մեր սպասեն. և յաւիտե-
նականն կենդանութեամբ փրկութեանն մեր
աղօթեն՝ զայս բան ասելով, զգործս ձեռաց քոց
մի անտես առներ : Քանզի արդարեւ մեր են
այս աղաչանք ի բարերարէդ Աստուծոյ վասն
մեր կարգեալ առ նոսա. զի նոքա բանիւ են
ստեղծեալ, և մեք ձեռօք ներգործեալ : Որք
և գալոց են ընդ Միածնիդ վկայք սոսկալի
դատաստանին հատուցման, ճշմարտաբան
դատախազք յանցաւորութեան երկրայնոցս,
յահաւորին ատենի յայտնիչք իրաւամբք զմա-
տակարարութիւնն որ առ մեզ. որ և անդա-
նօր կարեկցեն ազդեալ հառաչմամբ զմշտա-
նուէրն նուազ ձայնի, ողորմեա՛ դու ստեղծեր,
մի կորուսաներ :

Գ. Արդ ընդ գոհաբանութեան ձայնիցն խըն-
դրուածոց անմահականացն վեհից՝ և ի մեր հե-
ծութիւնս հոտոտեսցիս, բնաւից արարիչ, որ
յաղթես գթութեամբդ քո վերնոցն և ստորնայ-

նոցս. քանզի քո է բարերարելո՞ւ առ մեզ և առ
նոսին : Արդ վասն բարեզարդութեան անախ-
տականացն, հրաշատեսիլ հրակերպիցն, ան-
շաղախ մաքրոցն, անմեղիցն, բոցանիւթիցն,
հոգեղինացն և անվանելեացն, ամենաճեցուն
առաւելութեամբ ի բարձրն ընտրականութիւն
գերափայլ յաճախ գիտութեամբ՝ անցուրտ ջեր-
մութեամբ ջեռուցանողք ինքնաբուն տապովն
աստուածսիրութեան ըստ ինքեանց զմերս սառ-
նասեր սրտիցս անբորբոք շիջումն, այրիլ անա-
ղօտ ի մեծախորհուրդ սրբում սեղանիս՝ որ ի
խորանիս, առանց նիրհելոյ և դանդաղանաց
սպասել հրամանաց երանականաց կեցուցիչ
կամաց ամենաստեղծիդ, քրովբէօրէն առաքի-
նութեամբ յաստուած միացեալք անբաժանելի :
Որք երկնաւոր պետութիւնք են մեծք, և զի-
նուորութիւնք անբիծք, ահաւորք, երկնաւորիդ
Աստուծոյ ազատագնեայ պաշտօնեայք, ի յամ-
պոյդ լուսոյ ցոլք նշուղից :

Դ. Որովք և ինձ մեղաւորիս հոգեղինի մար-
դասիրեսցեն ողորմել, Յիսուս, աղաչանօք
իմոյն հրեշտակի, դարձուցանելով զիս, Տէր,
ի բարիդ քո հետս լուսոյ. զի զաւանդ հոգւոյս
իմ պաշտպանութեան, զոր հաւատացեր նմին
տեսչութեան զընկալեալն ի քէն ի կենցաղ աս-
տեացս՝ ուրախութեամբ սրտիւ յիս բերկրեալ,

անմեղադրելի առ ի քէն օրհնեալ՝ խնդալից դիմաց զուարճութեամբ քեզ, արքայ բարձրութեան փառաց անհասից, ի խրախճանս կենդանախումբս բերկրեցելոցն պարուց մատուցեալ ընծայեցուցէ, գովեալ ողորմած: Եւ քեզ անքրնին ընդ Հօր անհասի՝ թուակցութեամբ Հոգւոյդ անճառի վայելէ փառք պատիւ և երկրպագութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ՁԲ.

Վերսիմ յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. Տէր Աստուած բարերար, բազմապարզ և թագաւոր, կենաց պատսպարան, լուսոյ կերպարան, լայնատարր հանգստարան. որ յաղագս մեղուցելոյս եկեալ մարմնացար, գործեցեր զանպատումսն և հանդերձեցեր զհրաշայիսն, մինչև կատարեցեր զառեցեալն ընդ ամենալիր աստուածութեանդ:

Բ. Արդ վասն առաքելոցն սրբոց յերկնաստեղծ քո ձեռացդ ձեռնադրելոց և Հոգւովդ սրբով օծելոց, զորոց զգովեստն արժանաւորութեան ըստ իմում կարի՝ առ ի փառս քո, Տէր ամենայնի, յայլում բանի պաշտեցի, և ինձ ողորմեսցիս յիշատակաւ սիրոյ նոցին ընտրութեան: Շաւիղ ինձ ելից նոքօք հանդերձեսցես յերանութիւնն փափաքելի. ձայն բարի հովուութեան նոցին ի

յողջոյն ինձ կենաց քաղցր լուիցի : Մասն կալայց ի յանեղծութիւն փրկութեան տօնեցեալ յուսոյն՝ ընդ առաջնորդացն կենաց, սկզբնաշնորհիցն պատուոյս, փառաւորեալն դասուց, գետոցն բանականաց, աւետարանչացն բարձանց, իշխանացն պանծալեաց, լուսապայծառ Թագիւ պճնելոցն, իզարդ անկապուտ զօրութեան շնորհին պայծառացելոց, իւղովն զուարթութեան տիրական լուսոյն կատարելոց :

Գ. Ընդ աշակերտաց մեծիդ հրամանի բարձրեալդ Աստուծոյ Քրիստոսի՝ և մարտիրոսացն ընտրելոց նահատակութեամբ, որք մահացու և վշտաշարչարն մարմնով, վտանգաւոր և ամենակիրն անդամօք, երկրաւորական և հողազանգուածն բնութեամբ մարտուցեալ ընդ տարր գոյից ամենայն նիւթից՝ պսակեցան բարձրացան և կենդանացան հոգեպէս. արիաբար ելեալք ի յերկրէ, ըստ մարգարէին, վկայք ճշմարիտք ամենափորձն մահու, իմանալեացն անտեսիցն և ծածկելոց աներկբայ բարեացն յուսով տեսելոցն աստէն նկատիչք. աշակերտք առաքելոցն և չարչարակիցք նոցին. որ հաւասարեալ գործովք ընդ նոսին, կատարեալ լրմամբ անպակասելեաւ պարեն ի խրախճանս անկէտն երանութեան. որոց հաճոյական և ընդունական մաղթանօք արիւնընծայ վաստականուէր քրրտ-

նակնդրուկ աղերսիցն յարգմամբ՝ ընկալ զիս
նորոգ ըստ նոցին մասին անեղծ փրկութեամբ
ի քեզ արձանացեալ :

Դ. Ընդ խաղացեալսն հուրք և սուսերք արեամբ
ներկեւոցն, և ճգնաւորացն սրբոց հարցն միան-
ձանց և քեզ հետեւեւոցն, որդի Սատուծոյ,
անպարտելի քաջութեամբ և անպատիր զգաս-
տութեամբ, ընդ դժնեայ գոռոզի մարմնոյս բռ-
նութեան արիապէս մարտուցեալ, սովիմբ վա-
նեցին զանմարմինն Բելիար. և մշտամարտ
հանդիսիւ յասպարիսի կենցաղոյս առանց զը-
զուանաց ծանրաբեռնութեան ի լայնածաւալ
ծփանաց աշխարհիս ծովու տապանակաւ մարմ-
նոյս թանձրութեան զթեթևութիւն հոգւոցն
թռուցեալ ի նաւահանգիստն կենաց հասին. և
իբր սիրողք վերնում վիճակին առանց յետնոցն
մտածութեան, զթագն յաղթութեան համարձա-
կապէս պայծառ ճոխութեամբ պճնեալ իսկա-
պէս ի գլուխ կապեցին. վասն նոցին արժանաւոր
մաղթանաց և նուիրական հայցուածոց և զիս
զմեղաւորս ի պատժականաց ընկալ ընդ նոսին :

Ե. Եւ ահա խառնեալ զանմաքուրս բան ընդ
նախագրեալ երջանկացն փառատրական աղեր-
սարկութիւն, որ վասն իմ գոչեն քեզ ի հաճու-
թիւն, և ես ընդ նոսին իբր դառնութիւն եղեալ
ընդ քաղցու, կամ տատաակ ընդ ողորկութեան,

տգեղութիւն ընդ վայելչութեան և տիղմ ընդ գեղեցկութեան մարգարտի, կամ հող ընդ յստակութեան ոսկոյ, և կամ քարինս անարգս ընդ պայծառութեան արծաթոյ, բացասութիւն ընդ ճշմարտութեան, կամ աւազ ինչ ատամնառու ընդ կակղութեան զանգուածոյ հացի. արդ լուր, հզօր, հնարաւոր, գովեալ, զնոցայն վասն իմ և զիմս ընդ նոսին ի նոցին գովեստ, ի փրկութիւն իմ և ի փառս քո, ամենագութ, բարերար, օրհնեալ, երկայնամիտ, կարող, անքնին, անճառ, անեղծ և անստեղծ : Քո են պարզեք, քո են շնորհք. դու սկիզբն և պատճառ բարեաց ամենայնի : Ոչ ես դատապարտիչ, այլ ազատիչ. ոչ ես կորուսիչ, այլ գտիչ. ոչ ես մահացուցիչ, այլ կեցուցիչ. ոչ ես տարագրիչ, այլ ժողովիչ. ոչ ես մատնիչ, այլ ապրեցուցիչ. ոչ ես ընկղմիչ, այլ վերածիչ. ոչ ես գլորիչ, այլ կանգնիչ. ոչ ես անիծիչ, այլ օրհնիչ. ոչ ես վրիժառու, այլ շնորհիչ. ոչ ես թշուառացուցիչ, այլ մխիթարիչ : Ոչ եղծանես, այլ զրես. ոչ սառանես, այլ հաստատես. ոչ ոտն հարկանես, այլ սփոփես. ոչ պատճառս յօդես մահու, այլ հնարս խնդրես կենաց. ոչ ես իկամս շարժեալ սատակման, այլ ի փրկութիւն ողորմութեան : Ոչ մոռանաս զայցելութիւն, ոչ լքանես զբարի, ոչ արգելուս զգթութիւն, ոչ բերես

վճիռ կորստեան, այլ կտակ ազատութեան : Ոչ թշնամանիս յառատութեանց, ոչ բամբասիս ի շնորհաց, ոչ հայհոյիս ի պարգևաց, ոչ նախատիս ի ձրի ձրից, ոչ անգոսնիս յերկայնմտութեանց, ոչ եպերիս ի ներութեանց, ոչ բանսարկիս ի բարութեանց, ոչ անպատուիս ի քաղցրութեանց, ոչ քամահիս ի հեզութեանց, ոչ առաքին այսոցիկ տրտնջմունք, այլ անլռելի գոհաբանութիւնք : Բարձ զմեղս իմ, հզօր . լոյժ զանէծս ին, ծրհնեալ . քաւեան զպարտիս իմ, հղորմած . ջնջեան զյանցանս իմ, զթած . մատո՛ մատոն այցելութեան, և անդստին իսկ կատարեցայց . զինչ քեզ, Տէր, քան զսոսին դիւրագոյն, և կամ զինչ ինձ պարտաւորիս կարեւորագոյն : Այլ կենդանագրեան, բարեխնամ, քոյինաստեղծ պատկերիս փշումն կրկին ի շունչ նորոգման լուսաւորութեան մաքրական շնորհի զամենամեղս ոգի պաշտպանեալ :

2. Մի ածեր, հղորմած, ինձ օր տարածամ ի համառօտս երբի՝ անթոշակ ապաճեռնութեամբ ընդ անկատար ուղին հետեւել . մի մատուցաներ բաժակ դառնութեան ի ժամ ծարաւու . մի փակեր, զթած, իմ հանդէպ զյաջողուած հոգևոր օգտիս, և մի իբր յանկարծադէպ հինից ասպատակ գիշեր մահուն ինձ պատահեսցէ . մի տապ տօթոյն յանպատրաստ պահուն զարմատս հա-

տեալ ցամաքեցուցէ, և մի լուսնական դի-
պուածք հասեալ գաղտնեօք վնասեսցեն, մի պա-
հեսցի ինձ սառն մեղացս, և մի հոսանք ուղիսից
կենցաղոյս զիս ողողեսցեն : Մի հանգիստն մահ
բերիցէ, և մի ննջումնն ի սատակումն յառա-
ջեսցէ. մի քունն ինձ կորուստ լիցի, և մի
նիրհումնն ապականութիւն գործեսցէ. մի վախ-
ճանն անյարմար ի վերայ իմ արշաւեսցէ,
և մի շնչոյս վերարձակութիւն ըմբռնեալ ի
խոնարհ լքցի:

Է. Դու ես Տէր, դու գթած, դու բարերար, դու
երկայնամիտ, դու ամենակարող, առ ամենայն
բան անհասութեան անճառ զօրաւոր, քաւել
փրկել կենագործել լուսաւորել, վերստին հաս-
տատել, ի ժանեաց կերչաց գազանաց և կամ
յատամանց վիշապաց ի կեանս կորզել, ի խորոց
անդնդոց ի լոյս բերկրութեան ածել, ի հեղձմանէ
ծփանաց մեղաց ընդ արդարս երջանկաց փա-
ռօք բազմեցուցանել : Ամենայն ոգի քեզ ակըն-
կալեալ յուսով սպասէ, կարօտեալ քումդ շնոր-
հաց, եթէ երկնայինք և եթէ երկրաւորք, եթէ
անկաճն մեղօք և եթէ անբարձեալն արդարու-
թեամբ, եթէ տէր և եթէ ծառայ, եթէ տիկին և
եթէ աղախին. և ի ձեռին քո է շունչ կենդանա-
կան բոլորեցուն : Եւ քեզ ընդ Հօր և Հօգւոյդ
օրբոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ԶԳ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. ԲԱՐՁՐԵԱՆ, անքնին, զօրութիւն անեղ, Տէր
արարածոց, թագաւոր երկնի, ստեղծիչ հրեշ-
տակաց, զոյարան մտաց, հաստիչ հրեղինաց,
պետ բարի հոգւոց, աջ ապաւինութեան, ան-
դորրութիւն հանգստեան, տեսարան լուսաւո-
րութեան, պայծառութիւն բերկրութեան, ճա-
նապարհ երանութեան, պատճառ կենդանու-
թեան, առիթ բանաւորութեան, փրկութիւն
առանց չարութեան, առաջնորդ խաղաղու-
թեան, պարիսպ ամրութեան, պատուար պահ-
պանութեան, ցանկ բոցոյ մեծի օրհնութեան,
սահման անոխակալութեան, յիշեան յայսմ ող-
բերգութեան մատենի բանիս խոստովանութեան
և զոր ի մարդկային ազնէ թշնամիս մեր՝ ի բարի,
և արան կատարեան նոցին քաւութիւն և ողոր-
մութիւն: Մի բարկասցիս նոցա վասն իմ, Տէր,
իբրև զսուրբս բամբասողաց՝ առ յաճախ սիրոյդ
որ յիս, այլ որպէս զչարս կշտամբողաց և իրա-
ւամբք նախատողաց՝ ներեան յանցանաց նոցա:
Նւ արդ մատուցեալ երկաքանչիւրոցս առաջի
քո, անդարադատ, ոմանք առ մեզ վնասակա-
րագոյնք սակաւուք, թերևս և յիրաւի բամբա-
սելոցս, և ես առ քեզ, անենապարգև, անթիւս

և անկշռելիս բազմօրինակ ուխտազանցութիւնս :

Բ. Արդ յիշեա՛ն զքո մեծութիւնդ, Տէր, նայեցեալ ի յիմս անարգութիւն. և ընգ խնդրելս իմ ի քէն բարի իմոցն ատելեաց, և դու առ քոյս ըստ քում մեծութեանդ անճառելիս հրաշագործեսցես : Մի սատակեսցես զիմսն խածանողսն, այլ փոփոխեսցես. խլեալ զխոտանս բարս երկրաւորս, զբարիսն արմատացուցես և յիս և ի նոսին : Մանաւանդ զի դու լոյս ես և յոյս, և ես իսաւար և յիմար. դու խսկութեամբ բարի գովելի, և ես համայնիւն չար ապիկար. դու Տէր ստորիցս և երկնից, և ես անիշխան շնչոյս և հոգւոյս. դու բարձրեալ ի կարեաց զատեալ, և ես սաժանաւոր և վտանգաւոր. դու ի վեր քան զկիրս երկրիս, և ես կաւ անարգութեան գարշութեան. դու ըստ մարգարէին մնաս յաւիտեան յանբաւ բարձրութեան, և ես միշտ կորրնչիմ ըստ նորին բանին. ի քեզ ոչ է մթութիւն կամ նենգութիւն, և ես բաւանդակն իսկ եմ՝ որ զաւանդն իմ ոչ պահեցի : Հան զիս ի բանտէս, արձակեա՛ն ի կապանացս, զերծ ի շղթայիցս, փրկեա՛ն ի խեղդմանէս, ազատեա՛ն ի տագնապէս, քակտեա՛ն ի յերկաթիցս, լոյժ ի պաշարմանցս, արտաքսեա՛ն յերկմտութեանցս, սփոփեա՛ն ի տխրութեանցս, հանգո՛ւ ի նեղութեանցս, փա-

րատեան ի վշտացս, հանդարտեան ի խռովութեանցս, ապաքինեան ի լայլոյս, մերժեան ի հեծութեանցս, հեռացո՞ ի յողբոցս, կազդուրեան ի կակամանցս : Աստուած ողորմութեան և պարգևատու քաղցրութեան, մի զգրաւեալս արեամբ հզօրիդ անտես արարեալ ընդ վայր կորուսաներ. կանգնեան զհասեալս յափն մահու ի բազմափտանգ հիւանդութենէս :

Գ. Ահա բարդեցան կուտեցան շրջանակք ամացս ընդունայնութեան, յորմէ հետէ յայտնեցեալ ցուցայ յոչպէտս երևեալ, իյանդաստանէ մօրն իմոյ սենեկի փուշս դժնկի մեղաց շառաւիղի. մի լինիր ինձ խայթոց խոցոտիչ՝ որպէս անդ տոհմին Յուդայի, և կամ զաւակին եփրեմի : Եւ քանզի բուսուցեալ տնկեցի յոգիս փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութեան խոտս խայթողականս ինքնաթոյնս ընդարմացուցիչս, ըստ գրոյն բանի՝ որ երէցն է քան զաւետիսն, զիմրդ ոչ կոչեցից զանձն իմ զարշելի անդաստան անիծաբեր փշովք մեղաց հեղձեալ : Ոչ սերմանեցի արդարութիւն, ըստ բանին Ովսեայ, և զիմրդ հնձեցից և ժողովեցից զկենաց պտուղն : Անկաւստինք կուսութեան անձինս մաքրութեան, ըստ մարգարէին բանի՝ որ առ Իսրայէլ, կարող ես Տէր ինոյնն հաստատել : Լայնեցի ընդարձակեցի ըստ մոլեկան քարուցն Յուդայի զանկողին կա-

մացս՝ դիւացն հոմանեաց, ի ձեռս քո է ամփոփել զարձեալ ի նոյն զգաստութիւն : Եթէ մարմնապէսն կցորդութիւն ընդ տեսանողին անարատ գործեաց զպոռնիկն, իսկ դու փրկութիւն հոգեպէս միացեալ ի յիս՝ կրկին մաքրեսցես . եթէ արեգակնս այս անկենդան ստեղծեալ առ ի քէն երկրիս մատակարար, և զկարակումն մօրից ցամաքէ և զտհաս պտուղս հասուցանէ, իսկ ստացողդ ամենից հոգիդ Սատուծոյ հրքան զօրեսցես զտիղմ չարեաց աղտոյ և զթարախ պղծութեան մեղաց մթերից իսկոյն սպառել : Վասն այսր կանխաւ իսկ ժամանեցի հայցել առ ի քէն բարի՝ ատելեացն իմոց ի կարգ այս բանի, զի զհերքեալ վնասակարս պարտուց մահու յամենախնամ աչաց հզօրիդ մի՝ մերժեսցես, օրհնեալ գթութիւն . արդ կենագործեա՞ զիս զամենամեղս անդամօք մարմնոյս ընդ բնութեան հոգւոյս խորհել միշտ գքոյսդ : Իսկ բարեգործացն խնդրել բարիս, բնութեան են օրէնք՝ անբռնադատ կրիցն յարակցապէս առ սոյն բերումն : Քանզի արդարեւ առ միդ այդ պատուէր ամենայն հասակ զօրանայ, իսկ միւսոյդ երկրորդի առաջնովդ խնամով հանդիպել՝ աստուածականիդ է նմանութիւն . յաղագս այսր իրի նախնի դասեցի զթշնամեացն իմոց աղերսանս քան զերախտաւորացն բարիս :

Դ. Եւ արդ յիշեա՛ն զնոսա կրկին ընդ միոյ, որ ի քո անուն բարձրացեալ զանարժանս զիս ընկալան. և տո՛ւր նոցա, Տէր ամէնառատ բարերար և անոխակալ, վարձս արդարոյ և մարգարէի, թէ և ես յաւէտ թափուր իցեմ յարժանեաց, ըստ հաւատոց նոցա և առ յոյս նոցին ակնկալութեան, որ առ պարտաւոր գերիս ողջամիտ կամօք ակնարկեն, որպէս թէ ի մասանցդ քո կեցուցչաց ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութի լիով ունիցիմ : Եւ զպատժաւորս անամիոփելի ի քոց տեսութեանց և յանխաբելի ի յուղիղ կրշնութեանց՝ քաղցր գթութեամբդ անսահմանելաւ մերձեցեալ առ իս մաքուր արասցես, անխայտառակելի պահելով ի տիեզերական յանդիմանութեանն : Եւ որպէս շուք իմն վայելչական դնել ախորժեն ինձ անարժանիս սիրելիքն քո վասն քո, նայեցեալ ի կրօնս զգեստուս բարեկերպութեան, չգիտելով զբիծս զաղանեացն՝ երջանիկ կարդան եղկելոյս և դու հնարաւոր ամենապարզև օրհնեալ մարդասէր՝ առ բնաւս ողորմած, վասն ամենաթշուառիս հեծութեան հաշտեաց ընդ նոսա ըստ հաւատոց նոցա. ընծայեալ նոցին մատո՛ պարգևեա՛ն զանեղծ մեծութիւնդ և զանթառամելի զպսակդ յահաւոր աւուրն յետնում հատուցմանն ամենափորձ ընտրութեանն :

Ե. Զի դու ես գրաւ փրկութեան մեծութեան անվատնելի և անծախ գանձուց ստրկիս և սովեցելոյս, ի վաճառ վերնային շահուօգտութեան՝ բանիւդ որ ի քէն՝ յարգեալ ճոխանամք : Կառն ինձ սահման չրոյ հանգստեան . արձանացո՛ւ, անփոփոխ, պատրաստական վստահութիւն . կարգեա՛, օրհնաբանեալ, անկեղակարծ յուսոյ ամբողթիւն, տո՛ւր, ամենախնամ դու, անաչառ պաշտպանութիւն, սասանեցելոյս՝ բարեաց անդորրութիւն, տարակուսելոյս՝ լուսոյ ապաւինութիւն, աշխարելոյս՝ մեծ երջանկութիւն, վհատելոյս՝ կենաց օգնութիւն, լքելոյս՝ անգայթագղելի օժանդակութիւն, նահանջելոյս՝ անսայթաք վերընթացութիւն : Զի քո է բնաւդ և ի քէն է ամենայնդ, և ի ձեռն քո բաշխին հաւաստութիւնք պիտանացուաց համայնից կենաց, և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ԶԴ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան .

Ա. ԱՐՔԱՅ Երկնաւոր, Թագաւոր բարձրեալ, Տէր բոլորից, ամենից ակնկալութիւն, ստեղծող տեսականաց, հաստիչ իմանալեաց, պատճառ եղանութեանց, կազմիչ հանդերձելոց, տուիչ լուսոյ, առիթ առաւօտու, պատրաստիչ վա-

ղորդայնի, երևեցուցիչ երեկոյրի, տարրիչ խա-
ւարի, արուեստաւոր բարեհնար, իմաստութեան
գործօնեայ, քաւարան օրհնեալ, հալիչ մեղա-
նաց, հալածիչ ցաւոց, քակտիչ դառնութեանց,
պահպանարան հանգստեան, հնարք նիրհման,
յարմարիչ քնոյ, պարգեւիչ ննջման, շնչոյ յա-
րակարգութիւն, զգայութեան տևողութիւն,
ցրիչ ցնորից, յեղանակիչ անրջոց, փոխարկու-
թիւն զարհուրմանց, այլայլութիւն տխրու-
թեանց, խափանիչ խիթմանց, ընդարձակիչ
կարծեաց, համադրութիւն ծփմանց, ահագնու-
թիւն խարդախմանց, հարուածիչ դիւաց, փա-
խուցիչ ախտից, ընկղմիչ գայթազողութեանց :

Բ. Պաշտպանեան երկնաստեղծ ձեռամբդ, զօ-
րացոյ բարձրացեալ քո աշովդ, ամփոփեան ամե-
նակալդ թևօք, ծածկեան աստուածեան խնա-
ւօքդ, ամրացոյ վերակացութեամբ վերնայնոցդ,
շուրջանակի պարսպեան գումարտակօքդ անմա-
հից, ի յամենուստ պարփակեան կցորդութեամբ
հրեշտակացդ, վանեան զընդդիմամարտոն իմ զի-
նուորութեամբ զուարթնոցդ, պատսպարեան ըզ-
սասանեալս՝ Աստուածածնիդ մաղթանօք, զբա-
նակս անդրանկացդ բարեկարգեան ինձ պահա-
պան : Բնց ընդ աշացս դիմաց և զմտացս իմ
տեսանելիս, զգաստ արան ընդ ոգւոցս և զծան-
րաբեռն կրիցս դանդաղութիւն, վերացոյ Տէր ի

զգայութեանցս զմածեալս յիմարութիւն . բարձ,
միայն բարեգործ , զպատրուակիս թանձրու-
թիւն : Ընդ սկզբան բերմանս լուսոյ՝ զողորմու-
թիւն քո ծագեան , ընդ ելից արեւուն՝ արդարու-
թեան արեգակնդ ի յանձկութիւն սրտիս մտցէ .
ճառագայթ քո փառացդ ի յիմաստիցս խորհրդ-
անոց ջահեսցի , խաչիդ տեառնագրութիւն ընդ
շունչս և ընդ մարմինս համասփիռ տարածեսցի :
Յանձն առնեմ քեզ յաւուրս զքո յարմարեալ
տաղաւարս պահպանաւ ոգւոյս՝ որ ի սմին : Զի
դու ես Սատուած անքնին , առ ամենեսին բա-
ւական և յամենայնում բովանդակ , օրհնեալ
յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԶԵ.

Վերսին յաւիտաւ կրկին հեծուքան .

Ա. ԻՍԿ արդ վասն զի արթնականն մեր զուար-
թութիւն քեզ ննջումն իմն է համարեալ , իսկ ի
խոր թմբրութիւն լռելն՝ վասն ուղիղ հաւատոյն
ի քեզ՝ անթարթափ բացութիւն աշաց , ուղղեան
հոգւոյդ քո իմաստութեամբ զյաջողուած ձեռինս
գործոյ ընդ հեծութեան ձայնիս մաղթանաց :
Զօրացո՛ , Տէր , ի հանդէս բարի ճգնաւորական
արի վաստակոյ , կցորդ լէր կարեացս տկարու-
թեան , թեթեւ կացո՛ զաշխատութեանս այս
սկիզբն . արագեան , միշտ կարող , զյառաջա-

դրեալ ձեռակերտս, դիւրաւորս ընթացն ի յաւարտումն լրմանն : Ի վախճան իրին բերկրութեամբ զիս հասն, ժաման կացուցես ի հանդիպումն յուսոյն, կցորդ լեր ուղւոյն ճանապարհիս ընթացից, ի թռիչս ամբարձման փութացուցես յօգտակարն, ընդ աջմէ իմ լիցիս ի վտանգի ծանրութեանն, զձայն քո լուսն ի յանձկութեանն պահու, ձեռամբ քո կեցն ի կորստեանն ժամու, մատամբ քո ազդեան ի սահմանին անձկութեան, հարթեան զխորոց ամենաչար խափանմանն, հոգեդինին առաքմամբ ըստ Ամբակումայ ինձ հնարեան, բան ինձ շնորհեան ի յատենի բազմութեան, իմաստութիւն յիս տնկեան ի հանդիպման քննութեան : Ամպով կամաց քոց հովանացիր հրաշապէս, հանդարտեցն փայտիւղ կենաց զծովուս մրրիկ, սանձեան զաստեաց կենցաղոյս պատկեր քոյին հրամանաւդ. քանզի թէ աստ ողորմութիւն քո, Տէր, կամեսցի, այս լուծութիւն կոհակաց կարծր է քան զվէմ. և թէ իցամաքի անտես առնիցես, իբր զանկայուն՝ պրնդութիւն յատակիս ի ներքոյ աստի հոսեալ սասանի :

Բ. Արդ ընկալ, Յիսուս, զպաղատանացս ձեռնարկութիւն քեզ ի հաճութիւն, և արան ինձ զամենակարծն զայթազողութիւն մեծ վստահութիւն : Որպէս ի շրահեղձոյց ամենակործանն

դարու, որք ի հարթ տարածման գետնի առանց երկիւղի յանհոգս կէին, յողորմութենէդ ամայի մնացեալ կորուսան, իսկ ընդ հովանաւոր մածուածով լաստիւն յոգնատատան հիմանն հայթայթանօք յանուն գթածիդ յեցեալ պահեցան. ընդ որս և զաղաչողս մշտատատան ի նաւահանգիստն խաղաղութեան մարդասիրապէս պրծեալ ապրեցն. վարձս ի քոյոցդ ընդ իս բերելով հոգևոր շահից, զստորաբերս այս ստուարութիւն պարտուցս լքեալ բանիդ առական, ի քեզ Տէր անկայց միացեալ ի սպառ անբաժանելի, օրհնեալ յամենայնի: Եւ կցորդելով այսմ մաղթանաց հոգեղէնքն ամենամաքուրք ընդ հողեղինացն մարտիրոսաց, որք ջրով և հրով փորձեցան, և յեկից զերծմանն ընդ մեր խնդրեցին, և մեզ յիշատակ թողին օգնութեան, ասասցեն ընդ մեզ համաբանաբար զուգամասնութեամբ՝ եղիցի եղիցի:

ԲԱՆ 22.

Վերսիան յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. ԸՆԴ այսր հառաջանաց թախծութեան ողբոց ի բազմաց կերպից շարակարգելոց, և ամենից հոգւոց ողորմեան, գովեալ և երկայնամիտ թագաւոր: Նսևս այնոցիկ առաւել որոց հատեալ է ակնկալութիւն փրկութեան կենաց, որք

ննջեցին անպատրաստաբար շիջեալ լապտերօք իւղոյն պակասութեան: Ահա յիշեա՛ն, Տէր իմ գթութեան, և ի յայս ևս պատճառ իրաւունս ինձ գրեա՛ն: Քանզի թէ և ի փառս ահաւորութեան սքանչելեացմեծիդ՝ հակառակօքն հանդերձեցեր զկազմած մարդոյս, զոմն ծանր և զոմն թեթև, զմին զով և զմիւսն հրային, զի դիմադրութիւն ի հակառակացն հարթ պահեցեալ՝ արդար կոչեսցուք հաւատարիմ հաւասարութեամբն. և ի յայսմ ի դատման առաքինութեան վերաբերեալ ընդ ամբարձելոյն, զխոնարհութիւն առ կաւն դիտման անմոռաց պահեալ՝ պսակ ընկալցուք ճգնաւորական: Այլ քանզի յայսմ կանոնէ ուխտի վրիպեցաք, և անասնաբար սահեցմամբ ըստ հողոյն զիջման ընդ երկիր մածաք, այլ ոմն ախտիւ և այլ ոմն անգթութեամբ, միւս մասն մոլութեամբ ամենաբաղձ կերակրոց իբր զազան մշտաբոյժ յարակայկապեալ ընդ բնութեան: Իսկ ի քառիցս ոմն անըմբռնելի և անողոքելի սլացմամբ իբաց ոստուցեալ՝ վայրենապէս ամբարտաւանէ. եթէ շեռնումք տապով սիրոյն որ ի քեզ՝ նշխարաւ բոցոյն որ ի մեզ, ցուրտն առննթեր կենակից նմին զնոյն կասեցուցեալ, բարւոյն ընդմիջէ. եթէ օղականաւն հրեշտակայնովն յառիցիմք ի քեզ, ծանրութիւն թանձրու անդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ ի ստորև քարշեալ խափանէ:

բ. Եւ արդ յամենուստ պարտեալ և ի սպառ լքեալ՝ իբր զապիկար հաշմեալ հերքեցայ կորեայ վանեցայ, վատնեալ ի բազմաց ի մահ գրաւեցայ. վասնորոյ ի պարգևականէն զրկեցեալ՝ յողորմութեանն կողմ հայիմ, և պատկառեալ դիմօք համայնից ունողս զբնաւից աղերսաբանեմ զմեռելոցն՝ քեզ կենդանեաց. քանզի կարող ես յաւէտ հնարիւք և կորստականացն ըստ իս մեռելոցն. ամենայն ինչ քեզ զօրելի է. նա զի և ընդ անտկար կարելոյդ և կամելդ է ախորժելի :

գ. Արդ այսց երկուց բարգաւաճ շնորհաց նորոգչաց առ միմեանս եկեալ՝ կարելն ընդ կամելն, բարձեալ եղիցի և յուսահատութեանն վիատութիւն ազգաց մեղաւորաց. և ժամանեալ հասցէ աւետեացդ լոյսհոգւոց բժշկութեան քունդ հրամանի, Տէր ամենայնի. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԶԷ.

Վերսիսն յաւելուած կրկին հեծութեան.

ս. Եւ արդ քանզի ի գլուխ կատարման հատեալ սակաւամասնեայ կտակի այսր ողբերգութեան, արան, Տէր, վախճան դադարման առնուլ ընդ այսց բանից մաղթանաց ինքնանախատուկշտամբութեան և որ յիս կրին չար սովորու-

թիւնք : Որ քեզէն կարգեցեր սահման աւետեաց
ակնկալութեան դատասպարտելոյս՝ ասելով , ոչ
են կամք առաջի Հօր իմոյ եթէ կորնչիցի մի ոք
ի փոքրկանցս . և դարձեալ , այս են կամք Հօր
իմոյ՝ զի զամենեսին ինձ յանձն արարեալսն ոչ
կորուսից :

բ. Սիա օրհնեալ ես ի զթութեան , բարեբա-
նեալ միշտ ի քաղցրութեան , խոստովանեալ
յերկայնմտութեան , ծանուցեալ ի յայցելու-
թեան , քարոզեալ Տէր ի փրկութեան , ներբո-
ղեալ դու յառատութեան , պատուեցեալ ի պաշտ-
պանութեան , փառաւորեալ ես ի փրկութեան ,
երկրպագեալ յանբաւ բարձրութեան , պաշտե-
ցեալ ի յանքննութեան , զովեցեալ միայն ի յաղ-
թութեան , վերաձայնեալ ի մեծ զօրութեան ,
խնկաւորեալ յողորմածութեան , համբուրեցեալ
յանձառ հեզութեան ճաշակեցեալ ի խոնարհու-
թեան : Ընդ քեզ և ծնողդ քո երկնաւոր Աս-
տուածդ բոլորից մխիթարութեան . ըստ որում
հոգիդ քո սուրբ բարութեան , որ զանկեալ
զգրաստ թշնամւոյն և զգայթագղեալ մարդն
անբանութեամբ՝ կանոնեցեր ոչ անտես առնել :
Որոյ երախտիս հզօրիդ ի յիս և առաքինութիւն
մեծիդ ի բարձունս տօնեալ անղաղար յանվախ-
ճան փառաբանողաց . որովք զայս ձայն աղեր-
սական յարգեալ ընկալցիս մարտիրոսացն պա-

դատանօք ի հոտ հաճութեան բուրման անուշից։
Եւ այսու փրկանօք հաշտարար բանի՝ զնախ-
նեացն պարտս և զաներևոյթ վէրս միջնուլքն
և վերջնուլքն մահացուցանողօքն զանձն և ըզ-
մարմին բժշկեա՛ն, ամենակարող, զներքինս և
զարտաքինս, զախպքն և զգիծքն և զխարանս
հարուածոցն. բարձեալ և մաքրեալ դեղովք
ողորմութեանդ զկտեալ խածուածս բազմագու-
նիս, որք գարշելիս ընդ ախորժելեացն քեզ ցու-
ցանեն զէութիւն բնութեանս։

Գ. Եւ եթէ հասից յամս ծերութեան քև առաջ-
նորդեալ արժանիս մահու, մի թողցես զտկա-
րութիւնս, մի անարգեր զալիսն, մի կորացուս-
ցես զկործանեալն, մի զիջուսցես զկքեալն, մի
վայրաբերեր զխոնարհեալն, մի շնչման հողմոյ
մատներ զառկայծեալն, մի ընդ պահկեսցես
զդեղեալն, մի անվերարկու առներ զսառու-
ցեալն, մի անդարման լիցի տագնապեալն,
մի առանց տածելոյ յարկն խարխալեալ, մի
անպատիւ պատկերն հնացեալ, մի պարաքտու-
թիւնն անհամեալ, մի շուք շնորհին անարգեալ,
մի հնութիւնն քամահեալ, մի նաւ հոգւոյս
ալէկոծեալ, մի երկարութիւն յուսոյն կտրեցեալ,
մի լար շաւեղին խզեալ, մի ուշ իմաստին բար-
ձեալ, մի գոյին կազմած զեղծեալ, մի ամբարձ-
մանն թեք փետտեալ, մի զուարթութիւն զեղոյն

տգեղեալ, մի ճաճանչ նշուլին քաղեալ, մի պատուհանք աչացս փակեալ, մի լուսաւորութիւն նորին խափանեալ, մի պատկերն խօսուն անկեալ: Սիա աղաչեմ զքեզ, բարեգութ, ամենայն սրբովք պաղատիմ, լուր սոցին ինձ կանխաւ, զի զանազանն մի մոռասցիս: Դու առաջնորդեցեր ինձ, ըստ սաղմոսողին, և ապրեցուցեր. հան, Տէր, ընդ երգողին՝ և ի կարծեացն կասկածանաց, յորմէ երկնչիմ: Իսկ ես չեմ արժանի ի քէն և ոչ հասարակական կերակրոյն վարձու, այլ դու կարող ես սովորաբար և առ զլացողս բարեգործել: Քո են զարմանալիք անճառից բարեաց, միայն հրաշագործ առ ամենայն երկայնմտութիւն, ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ օրհնեալ հանապազ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԶԸ.

Վերսիսն յաւերում կրկին հեծուքան.

Ա. Եւ արդ ջուր կամաց և կաթ արտասուաց՝ բեկութեամբ հոգւոյս մտացս լքմամբ՝ խորտակմամբ սրտիս հեղեալ առաջի, զմարգարէին յիշեցուցանեմ զարամաթացւոյն Սամուէլի. զոր առեալ եհեղ ի սկաւառակէ յանդիման քո, ամենատես, առ ժողովրդեանն օրինակութիւն զանձն արկանելոյ խոստովանութեամբ և հնա-

զանդութեամբ կենդանարարդ գարշապարաց :

Բ. Եւ արդ ընկալ զայս հիւսուած բանի աղիո-
ղորմ հեծեծանաց, և հոտոտեսցիս յայս նուէր
բանի անարիւն զոհի, թագաւոր երկնի. և
օրհնեալ սրբեա՛ զտառ մատենի այսր ողբերգու-
թեան, և գրեալ դրոշմեսցես յարձան յաւի-
տեան ընդ հաճոյականացն սպասաւորութիւնս:
Կացցէ առաջի քո մշտնջենաւոր, և յիշատա-
կեսցի ի լսելիսդ քո հանապազ, բարբառեսցի
շրթամբք ընտրելոց քոց, և խօսեսցի բերանովք
հրեշտակաց քոց. տարածեսցի հանդէպ աթոռոյ
քոյ, և ընծայեսցի ի սրահ սրբութեան քոյ,
խնկեսցի ի տաճար անուան քոյ, և բուրեսցի ի
սեղան փառաց քոց. պահեսցի ի գանձարանի
քում, և համբարեսցի ի ստացուածս քո: Պատ-
մեսցի ի յականջս ազգաց, և քարոզեսցի ի լուր
ժողովրդոց. նկարեսցի ի դրունս իմաստից, և
տպաւորեսցի ի սեամս զգայութեանց. իբր կեն-
դանեօք զիմս պատմեսցէ խոստովանեալ զանօ-
րէնութիւն. և թէպէտ վախճան ընկալայց իբր
զմահացու, այլ յարակայութեամբ բանի այսր
սոփերի գրեցայց կենդանի: Մնացէ՛ սա անեղծ
ի կամս քո, Տէր, ինձ պատժապարտիս համ-
բարձեալ միշտ անդուլդատիչ, անաչառ կըշ-
տամբիչ, անպատկառ յանդիմանիչ, անանխա-
յելի դսրովիչ, անողոքելի պարսաւիչ, անհամ-

բոյր ծանակիչ, անմարդասիրելի մատնիչ, անփրկելի տանջիչ, անկաշառ կառափիչ, անխնամելի յայտնիչ, ապառուժ հրապարակիչ, աշխարհալուր բողոքիչ: Փողով մեծութեան ազդման առանց լուծեան և կամ դադարման զիմոցս պարտեացս խոստովանեսցի:

Գ. Սոյն գիր իմովս ձայնիւ իբր զիս ընդ իմ աղաղակեսցէ, տարածեսցէ զծածկեալսն, հռչակեսցէ զգաղտնիսն, կականեսցէ զկատարածն, հնչեսցէ զմոռացեալսն, յայտնեսցէ զաներեւոյթսն, բարբառեսցէ զբարուրսն, քարոզեսցէ զխորոցն, պատմեսցէ զմեղացն, մերկացուցէ զանտեսիցն, ցուցցէ զկերպարանս թաքուցելոցն: Շօշափեսցին սովաւ որսքն, գտցին գայթաղութիւնքն, յանդիմանեսցին անճառքն, քամեսցին չարեացն մնացուածքն: Եւ թագաւորեսցենն կեանքըղշնորհաց ողորմութեանքո, Քրիստոս, ի գանձքս պահեստի ոսկերացն ցամաքելոց. որով իժամանակս կենդանականս սկզբնաւոր լուսոյ մտի զարնայնոյն նորոգման աւուրն պայծառութեան քոյովդ ցօղով յոգի աճեցեալ այսու փրկութեամբ անմահականաւ, և անցամաքելի վերամբարձութեամբ շառաւիղս ձգեալ իմանալեացն բարեաց՝ դարձեալ դալարացայց և կրկին ծաղկեցայց ըստ քոյինաշունչ զրոյն յուսադրութեան: Եւ քեզ միայնոյ փրկողի և Հոգւոյդ քում Հօր

խկակցի, միասնական տէրութեանդ և ան-
ճառ երրորդութեանդ խորհրդական զովեստիւ
փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս. ամէն .

ԲԱՆ ԶԹ.

Վերսիմ յաւերած կրկին հեծութեան.

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ և Տէր, կեանք և արարիչ, ողոր
մած, զթած, լոյս, երկայնամիտ, անոխակալ,
մարդասէր, ամենագութ, պարգևատու, փրկիչ,
օրհնեալ, զովեալ, բարեբանեալ: Դարան ամրու-
թեան, պատասպարան վստահութեան, առանց
նենգութեան բարի, առանց խաւարի ճառա-
գայթ, քաւիչ մեղաց, օղջացուցիչ վիրաց, ան-
հասանելեաց հնարք, անմատչելեաց հպաւոր,
անյուսութեան ելք, անուն քո խոստովանեալ
Աստուծոյ որդի. և Հօր քո բնդ քեզ հօգորի և
ահաւորի, և Հոգւոյդ ամենակալի և բնդ քեզ
երկրպագելոյ՝ փառք և պաշտօն գոհաբանու-
թեան յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ Ղ.

Վերսիմ յաւերած կրկին հեծութեան.

Ա. ԲԱՐԵԲԱՆԵԱԼ Աստուած երկնաւոր, միայն
արարիչ, Տէր ամենակալ, մեծութիւն ահեղ,
զթութիւն օրհնաբանելի, ողորմութիւն խոստո-
վանելի, բարերարութիւն երկրպագելի, խնա-

մակալութիւն պաշտելի, մարդասիրութիւն տօնելի, պահպանութիւն խնկելի, բարձրեալ անքնին, մերձաւոր կամարար, ապաւէն անկասկածելի, մխիթար սրտից, փարատիչ վրշտաց, ապաքինիչ ցաւոց, սպառումն վհատութեանց, բարձումն պարտեաց, փոփարկիչ կարեաց, կարգաւորիչ կրից, յարմարիչ բանից, սանձարկուլեզուի, շրշադրութիւն շնչոյ, կացուցիչ հագագի, ամփոփիչ խորհրդոց, կրթարան կամաց, արձանացուցիչ յուզմանց, հանդարտութիւն մրրկաց, խաղաղութիւն ծփանաց. որ ունիս զթեւոց ամէնընթաց իշխանականիս, և իմաստութեամբ նուաճեալ առ քեզ դարձուցանես :

Բ. Գոհաբանեալ միշտ երախտաւոր, որ հեզութեամբ անհպարտութեան երկայնամտեալ հանգչիս տենչանօք անճառ հրաշիւք յանձինս սրբոց : Թագաւոր էից հանայնից, ամենայնիւ ծանուցեալ զթած. սկզբնահայր և նախաշաւիղ սիրոյն ընթացից. ճանապարհ կենաց, որ առաջնորդես քաղցրութեամբ դիմելոյս ի լոյսդ վերին : Ձեռնկալու մեծ վստահութեան, որ ոչ թողացուցանես գայթազդելոյս ի վայր կործանել. յուսոյ կերպարան, ճշմարիտ առ հաւատչէիւ աղաչողաց մատանց յայտնի երևեալ. ապաւինութիւն հանգստեան, որ ոչ երբէք մատնես

վտանգի դատապարտութեան : Ազատութիւն շնորհածիր, որ տաս լիապէս առանց փոխա-
տրութեան փրկանաց, առատութիւն աննա-
խանձելի, որ քոյին փառաւորութեամբ զանարգ
նիւթ հողոյս ճոխացուցանես : Պայծառութիւն
անստուեր, որ ճառագայթիւք անեղ բարձրու-
թեան պարածածկեալ զթշուառս՝ կրկին բար-
գաւած առնես : Քաւիչ մեղանաց բազմաց,
որ զհերքեալս ի փրկութենէ առաջնովն պայծա-
ռութեամբ նորոգեալ՝ վերստին վայելչացուցա-
նես : Հնարաւոր դիւրահաս առ ամենայն ան-
բաւ գերամբարձութիւն յաւէտ յառաջեալ, ելք
վտահութեան առ խոստացելոցն վայելս . երա-
նութիւն անձկալի, յոր զկենդանութիւն շնչոյս
լքանելն է ախորժելի, զի զքեզ գտից՝ կենդանի :
Կամք անփոխադրելի առ ի քաւութիւն գերոյս
զօրացեալ ամենագովելի . անսխալելի դեղ կե-
նաց, որ և մեռելոց բնաւին եղծելոց առնես
զսքանչելիս : Ամենաստեղծ աներկբայելի, որ
զհուրք կիզեալն և զհողմով հոսեալն և զժա-
նեօք գազանաց ծախեալն ի քթթել ական նովին
հիւթականութեամբ անպակաս յարուցանես :
Անհաւասար համարձակութիւն, յորում աս-
տուածօրէն պանծանօք պարծելն է իրաւացի :

Գ. Հայեանց, Տէր, յերկնից զուարթ քաղցրու-
թեամբ յամենակործան վտանգ նեղելոյս, և

արան անդորր հանգստական դիւրաւոր ի բազմատազնապս հեծութենէ: Եւ գյարուցեալ գումարս սատակչացն, եթէ սպառազէնք այսական դժնեայ հնարաւորութեան բուռն մարտակցաց պատկանեալ զինուք, եթէ մեղաց տգեղ և քոատելի կերպարանք, եթէ ցաւոց և ախտից վատնիչ և կորստական նշմարանք, մերժեսցեն հանցեն հատցեն խափանեսցեն և հալածեսցեն հեռի սահմանաւ ի սպառ տարագրեալ անդարձ որոշմամբ վերստին կորստեանն. և կառուցեն կացուցեն նպատակ կենաց և ամուր մահարձան զնշան խաչիդ ապաւինելոյս ի քեզ փրկութիւն: Եւ յայսմ անպարտ և անպատիր և անվանելի արուեստից ահաւորիդ մեծութեան՝ լուծցին որոգայթքն գաղտնածածուկ սատանայականք, կապտեսցին մեքենայքն, վատնեսցին գայթակղութիւնքն, խայտառակեսցին հաղբիցն դրութիւնք, յայտնեսցին երևոյթ որսոյն, գտցին ներգողին ծուղակք, վերասցին վարմին վերարկուք, տոչորեսցին որոմանցն բոյսք, նզովեսցին բռնաւորին չարաբանութիւնք, կտրեսցի լար խաբէութեան ի մահ որսողին, պարսեսցին պատրողին բանսարկութիւնք, պակասեսցին զէնք զրպարտողին, անկցին սուսերք մահաբերին, սուզեսցին սաղրողին պատրաստութիւնք, արձակեսցին տոռունք տազնապողին:

Այլայլեսցին սուտ կերպարանք կեղծաւորին, սատակեսցին խրոխտականացն խիստ յարձակմունք, ցրուեսցին կցորդութիւնք կերչացն, բաժանեսցին ազինք աւազակացն, քայքայեսցին բոյլք բարբարոսացն, քանդեսցին ամրոցքապրտամբողացն, արգելցին ամպրոպքյան դգնելոցն, փարատեսցին փորձողին անձրևք, հալեսցի և ցամաքեսցի եղեամն աղանդաւորին: Խորտակեսցի եղջիւր գոռոզին, մանրեսցին ամբառնալիք դրօշիցն կերպարանաց, փշրեսցին ամբարհաւաճութիւնք հպարտացելոցն, նահանջեսցին դիմեցմունք ճակատելոցն, քակտեսցին միաբանութիւնք զօրացն Բելիարայ՝ թէ անմարմինք և եթէ մարմնաւորք, փախիցեն ընդ նոյն ճանապարհ ի մի շաւղաց հետոց յեօթն տարակոյս. ի գուրն ինձ փորեալ ինքեանք ընկճեսցին: Յեղանակեսցին ձմերունք ձանձրացուցչին, հատցի կապն կցորդութեան մշտաջան աւազակին, նողկասցի մտացս կայից համբոյր շողորորթին, ընդմիջեալ մեկնեսցին նետաձգութիւնք նեղչին, կացցէ ի սասանման նաւ խարդախողին, իլեսցին յարմատոց անտի ստամունք խաժանողին:

Գ. Վասն փայտիդ օրհնութեան կենաց՝ յորում պրկեցար Աստուածդ անբմբունելի, յիշատակաբեւեռացդ՝ որով ի գործի մահուն մածուցար

արարիչդ երկնի և երկրի, արեամբդ տէրունականաւ՝ որով զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար, լեղւոյն դառնութեամբ՝ զոր արբեալ զդեղատուութիւն կորուսչին արտաքս հեղեր, պատմաբանութեամբ ըղձական ճառիւք կրիցն սարսափելեաց՝ որով զլրբութիւն հակառակողին ըմբերանեալ ամաչեցուցեր, անուամբդ անհասականաւ ամենայնիւ անթարգմանելոյդ՝ յորմէ դողան և դատապարտին սոսկացեալ սաստիկ սարսափմամբ բնութիւնք ամենայն երևութից և աներևութից. եղիցին այս ամենայն պարզեք շնորհաց խոստովանելոյս ի պաշտպանութիւն, ի բժշկութիւն և ի քառութիւն : Եւ մահաբեր դառնաթոյն օձին՝ և որ ի նմա ազդեաց տիեզերադաւ չարութիւնն, ի սատակնմն եղիցի նորին. նոյն ինքն ի կորուստ և յանբժշկական հարուած տանջանացն սովաւ մատնեսցի, կապեսցի և ըմբռնեսցի : Եղիցի ողորմութիւն ստեղծողիդ ընդ իս, և շունչ ոգւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միացեալ ի մի :

Ե. Եւ որ ոք ընթերցցի զայս աղերս ձայնի մաղթանաց գոչման աղօթից հայցման ծերոյ և տղայոյ, կուսի և երիտասարդի, և եթէ յաղախնաց ոք պաղատեսցի աստուածսիրաբար, հաւասարապէս անաշառութեամբ ընկալցին ի

քէն մասն երանութեան պարտուց ազատութեան, հաստեալ վերստին յանարատութիւն նորոգ մաքրութեան, նկարեալ դարձեալ գքոյդ կերպարան անփոփոխելի: Սիա տիրապէս հնարաւոր, զօրեղ, անպատում, անհաս, անիմանալի, տեսցես աստանօր ի հառաչանս կողկողանաց այսր հեծութեան, որ ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ մատուցանի, վասն Հօր քո երկնաւորի և բարեբարի, և Հոգւոյդ սրբոյ փառակցի և կենդանատուի, Աստուածածնիդ բարեխօսութեամբ և խնդրուածովք ամենայն սրբոց: Զի դու ստեղծեր զամենայն, և ի քէն եղեն ամենայնք, և դու տիրես ամենայնի. և քեզ փառք յամենեցունց. միդ յիսկութենէ անժամանակ երրորդութեանդ, զուգակցապէս փառաւորեալ յանբաւս, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

ԲՍՆ ՂԱ.

Վերսիկն յաւելուած կրկին հեծութեան.

Ա. Տէր Տէր զթութեանց և Աստուած ողորմութեանց, անուն մեծութեան, ձայն ահաւորութեան, կոչումն սաստկութեան, լուր անհասութեան, բարբառ դողութեան, հնչումն հիացման, ուսադրութիւն բարերարութեան ամէնողորմ բաղդրութեան, յորմէ երկուցեալ սասանին ամե-

նայն բնութիւնք եղելոց իբո սպառնալեաց ահիդ պակուցման, սաւառնին սերոբէք, ամփոփին քերոբէք, պարուրին պարք լուսակերպիցն, երկնչին հիացմամբ բոլոր պետութիւնք վերնոցն, նոյնք ցնծան դողութեամբ մեծաւ ի մի նաւակատիս բերկրութեան, զարհուրին դէք, ընկրկին չարութեանցն գունդք, պակասին խաւարասիրացն հոգիք, անդնդոց մատնին հրեշտակք օտարին: Կապին նշանաւ խաչին յարձակմունք դիմամարտին, փակին ի ստորին բանտի քինաւոր ամաղեկացիքն, անխզելի հանգուցիւք պաշարին խումբք հակառակորդին, արգելին անզերծ զընդանաւ մահազինացն կաճառք, պնդին ի մետաղս ահեղ հրամանիդ այսականացն գումարք, պապանձին կարկեալ ընդդիմաբանիցն դասակցութիւնք, պարաւանդին հիւժմամբ կորըստեան աներևութիցն ժողովք, անլոյծ շղթայիւք նեղին առաքելութիւնք Դերաքրիստոսին:

Բ. Ահա կարկառեմ մատամբք ձեռինս ըզտեառնագրութիւն նշանիդ ի ժամ գիշերիս, որ ոչ մթանաս խաւարաւ անգիտութեան, ամենեւին տեսականութիւն, քան թէ ի լոյս անմատոյց հանգուցեալ բնակես: Ընկալ զաղաչողս վտանգաւոր գոհաբան ընդ պահպանութեամբ թևոց հզօրիդ, փրկեա՛ իցնորից եկամուտ պղտորութեանց, սո՛ւրբ արա զզգայարան հայելեաց

սրտիս նկատմանց, ամբացի փայտիւղ կենաց
ի տխրական անբջոց, արեամբ քո սրսկեան զշր-
ջարկութիւնս կայիցս, զհետս ելումտիցն կա-
թուածով կենարար կողիդ զծագրեան, երդոցն
սլահպանարան քառակերպիդ ձևակերպութիւն
եղիցի, հանդէպ տեսութեան աչացս ամբարձ-
ման փրկականդ քո կրից խորհուրդ առդիցի.
ընդ բարաւոր յարկիս չարչարանաց քոց գործի
հաստիցի, զծառոյդ օրհնութեան հաւատք յու-
սոյ իմոյ կախեսցի: Արգել, Տէր, սովաւ զսա-
տակիչն հոգւոց, մտցէ անխափան պաշտպանն
լուսոյ, և ընդ սաստիկ ծանրութեան ցաւոցս և
զբեռն պարտեացս թեթեւացն, զոր ի լաւրանի
մտացս ամփոփման մահճացս անկողնի ուշա-
բերեալ գյուսահատութեանցն դառն պտղոցն՝
խոստովանիմ ամենագիտիդ զանհամար մա-
սունս գործոց չարաչար անօրէնութեանցս:

Գ. Հանգն զվաստակեալս ի բազմածուփս աշ-
խատութենէ, բարձ զտազնապ տարակուսա-
նաց ոգւոյս կործանման, զդառնութիւնն ընդ
վշտացն, զհեծութիւնն ընդ կարեացն, զանձ-
կութիւնն ընդ թշուառութեանցն, զհառաչ-
մունսն ընդ խորտակմանցն, զբեկութիւնսն ընդ
ապշութեանցն, զթմբրութիւնսն ընդ շրտմանցն,
զարբեցութիւնն ընդ յիմարութեանցն, զթերա-
մտութիւնն ընդ խելագարութեանցն, զսառումն

սիրոյն և զհրային ջերմութիւն աղուական ախտին: Յժանդակ լեր տկարութեան բազմատիուրս տարտամութեան, բարեգործ աջովդ շնորհի, ձեռամբդ նորոգողի, մատամբդ կենսաբաշխի, փառօքդ մշտնփայլի, յարակայութեամբդ անեղծի, երեսօքդ զուարթականի, իսկութեամբ էիդ պաշտելի, բարձրութեամբդ երկրպագելի: Հատո՛ր գշարաշար հեծութիւն կորստականս խեղդման, զնոր գիւտ չարին, զհին խարդախութիւն բանսարկուին, զօտար ազդեցմունս ի մահ կրթողին, զանյարմարական երևոյթս հանապազորդեան եղեռնագործին, առ աչս հնարադրութիւնն դժնդակ դիւին, զողորթական բոցաշնչութիւն ձգող կախարդին: Պահեա՛ ի տեղւոջ հանգստեան մեռօրինակ այսր դադարման յաներևոյթ մտածութեանց, ի մասնաւոր սխալութեանց, ի մեծագոյն զայթակողութեանց, ի փոքրագոյն ոտնառութեանց ի խաբեբայ չար ձանձրութեանց: Հեռացո՛ զանհանդէպ մտածութիւնն ի զգայութեանց ծառայիս յանցաւորի, զկիրս բասրելիս, զվարս թշնամանելիս, զղիպուածս պատկառելիս, զհետս վրիպելիս, զպատիրս ձաղելիս, զխորհուրդս անգոսնելիս, զաւելաբանութիւնս նշկահելիս: Սնսխալ հոգւով և անշաղախ մարմնով զապաւինեալս ի քեզ հանդերձեա՛, ի շրնչմանէ հողմոց, ի զարկմանէ բըռ-

Նութեանց, ի բախմանէ փոթորկաց, ի յոստմանէ մրրկաց, ի յարձակմանէ գազանաց: Ի կափման աչացս հայեցուած սրտիս մի ստուերասցի, այլ զուարթասցի պայծառասցի վայելչասցի՝ ընդ քեզ փայլեսցի, տէր Յիսուս Քրիստոս, լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեալ: Բանիւ քո սրբեան ըզպատոսպարանս բազմականիս ի խորամանկութեանց, ի զբաղմանց, ի քո ատելի յիշատակաց, ի վերնամարտ մտածմանց, ի քրէական մորոսութեանց, ի տիրանենգ անշնորհութեանց, յաստրւած ընդդէմ հերձուածութեանց: Գնդիւք վերնայնոցդ վերակացու ինձ լիցիս, պետութեամբք, իշխանութեամբք զօրաւորօքն անյաղթականաց մաքուր մատակարարաց սուրբ աստուածութեանդ. առաքեալքն աւետեաց աւետարանաւն, մարգարէքն կտակարանօքն, մաղթանք երջանկացն ի կատարածի աւուրն ընծայեալ: Որովք նիրհեցից երկիւղիւ ըստ քեզ տրտմութեամբ, և զարթեայց շնորհօք քո կրկին ուրախութեամբ. եթէ վիատութեամբ ննջեցից, յարեայց դարձեալ հոգևորական բերկրութեամբ, եթէ ընկողմեցայց մեղանօք, կանգնեցայց վերստին զատեալ ի խղճէ անաղտ անբծութեամբ:

Դ. Լճւր խնդրուածոց ամենահառաչ ձայնիս հեծութեան, միայն բազմագութ, բարեխօսութեամբ սրբոյ Աստուածածնիդ և ամենայն ար-

դարոց և նահատակաց ընտրելոց: Եւ քեզ փառք
յամենեցունց իմովս գոչմամբ վերառաքեցեալ
սրբովք զուարթնոցն անմահականաց դասուց,
ի գովեստ Հօր քոյ Աստուծոյ մերոյ և Հոգւոյդ
սրբոյ բնավից հաստողի և նորոգողի, յաւիտեա-
նըս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ՂԲ.

*Ի փայտն երչանիկ քարեքասութեան ժամանարին խորհրդածու-
քեան. աղաչանս երեալ ընդ կերպարանս քարգմանութեանն:*

Ա. ԳՈՀԱՆԱՄ զքէն, բարեգութ, միայն մար-
դասէր, արարիչ երկնի և երկրի, Որդի Աստու-
ծոյ կենդանւոյ, այն ինչ զարթուցեալ անձկու-
թեամբ սիրոյ քոյ յիշատակի ի լրութիւն հրնչ-
ման փայտիդ հրաւիրման: Որով բախեալ
զձայնարձակութեանցն զազդողարան, սթափե-
ցաք կանգնեցաք, ի վեր յարուցեալ ի մեռօրի-
նակս թմբբմանէ. ուստի իբր կոչմամբ սփոփա-
նաց հանի բերեալ ձգեցաք ի ժամ պաշտաման
օրհնաբանութեան, յանդիման լինել քեզ ուրա-
խութեամբ հանդէպ հատուցմանս բեմի:

Բ. Ահա փառք քեզ, անսահման և անբովան-
դակելի զօրութիւն, որ այսքանեօք հնարաւո-
րութեամբ ընդ փրկութեան իմում հոգացար.
գոհաբանեալ անեղծ իսկութիւն, որ կերպարա-
նեցեր հրաշիւք աստատին զհանդերձելոցն նմա-

նութիւն, հանդարտ գործեալ վայելչականաւ փայտի անօթոյ առ քունս անյարիր սաստիկս որոտացեր. որպէս թէ ընդ ծուլութեանս դանդաղութիւն գլանդիմանութիւն խրատուդ խառնեցեր, ի հայրենի սիրոյդ հեզութիւն զուժգնութիւն ճայթմանն յարեցեր. յընդոստ զարկուած երկուց միջնորդաց՝ մարդասիրապէս քաղցր անձրևեցեր. ոչ մեղմութեամբ մեղմական վանգիւ նիրհմամբ ընկղմեցեր. և ոչ անխնամաբար ահաւորութեամբ զտառապեալ հոգիս զարհուրեցուցեր: Ծնըաղբական երկրպագութիւն ըստեղծչիդ բոլորից, որ այժմէն ցուցեր համայն յայտնապէս, զօրինակ ահեղ բարբառոյն մեծի աւուրն յարութեան, կենդանացուցեր ի դադարմանէ դժոխական անբանութենէ, ի խնդիր ելեալ կոչեցեր զպակասամիտս ի գինիդ ուրախութեան. արարեր զսոյն լինել հանդերձիչ անարատ հարսինն առ սէր փեսայիդ. երկուցեր փոքր այս խթանաւ զապարասանին զլիթխարութիւն, լուծ ստուար կրթութեան ստամբակին ուսոյ զայս իր գործեցեր, վարապան վանիչ չարախօսին կզակաց եղեալ կազմեցեր: Փառաւորեալ յաւէտ անբաւ բարձրութիւն մեծիդ Աստուծոյ, որ փոխարկեցեր զփայտին պարտիս յազատութիւն շնորհիդ կենաց, իմաստնացուցեր վերստին դարձեալ զյիմարս ցնդեալ՝ հոգևորաւ

կան հանճարովի, կարկառ կռճամամբ զանբժըշկութիւն հարուածոց օձին առանց մոռացման միշտ թարգմանեցեր, ընդ երրորդութեանդ գծագրութիւն զկապն երեքկիւն իմ վնասակարին ի կատարածին սովիմբ կրկնեցեր :

Գ. Գովեստ ներբողից բուրմամբ խնկոց վերառաքեմ քեզ, ամենախնամ, զի ի ստապատիր կոոցն բազմաստուածութենէ առաւել յաճախագունիւք որսացար զանձն իմ պարտաւոր ի քո երկրպագութիւն, խրոխտ և ահարկու նուի բեալ փայտիւս գճշմարտութիւնն քարոզեցեր, մեծացուցեր այսր պատճառաւ պատշաճակաւնաւ զնոր աւետարանութեանդ պատիւ : Սոյն ինքն աղաղակ բարձրութեան չգոչման "սպառազինութեանդ քո, անքայ պետութեանց կայսերաց երկրի տէր Դրիստոս . նշան խրախութեան աւարտման հանդիսի մարտի քո, Յիսուս, յորում իմանալին Փարաւոն կապեալ ըմբռնեցաւ, կրփիչ հանապազորդեան գլխոյ գագաթան հպարետացեալ չարագործին՝ շերտս այս տաշեցեալ : Սովաւ գումարին ի պատերազմի որդիք Սիոնի ընդդէմ աշխարհակալին խաւարի . տուն իմն աստուածաւանդ կրթութեան կարգեալ ի հեռուստ այս դրօշուած իւղեալ՝ առանց հնանալոյ և կամխափանման նշարակիչ ժամանակի ապագայիցն հատուցման ի բացուստ անդր ծանուց-

մամբն, ազգակից հանգունանման կենացն փայտի՝ որ ի դրախտիդ Աստուծոյ, կոչարան բարւոք հաւաքման փոյթ ընթացիւք իյարկն օրհնութեան, պատկեր տեսակի տնկոյն գիտութեան ի կարգընտրութեան բարւոյն և չարի, յիշատակ մեծ տեառնագրութեան յերեսս կերպիս Հոգւովդ սրբով զնշան խաչիդ, նախազեկոյց աւետամատոյց փառաց գալստեան ի դշխոյն պահեալսուրբ թագաւորիդ, յորդորիչ քաջալերական մաքրապարիցն խրախճանութեան, անախտական սիրարկու անձնահամբոյրն կցորդութեան շքեղաշուք քողընծայ ամենաձին կուսին թագուհւոյ, յարդարիչ ծածուկ պճնութեան՝ որ ի հոգին է վայելչութիւն, նմանութիւն պատգամին Սինայ, որ ի տէրունեացն արտաքս առաքիւր. միշտ օրիորդ պանծալի անշաղախ որդւոց մայր անարատից՝ սովաւ փառազարդէր :

Գ. Փերագոյն քան զերիքովին փողովն եղջերեայ զբռնութիւնն Բելիարայ սովաւ հարթեալ տապալեցեր, քարինս արձակեցեր պարսիւս այս փայտեայ՝ ընդդէմ Պողիաթու, գայիսոն նորոգ կառուցեր վկայ ահարկու կործանմանն սատանայի, զի խոր աճեցեալ արմատս մեղացն մեքենայիւս այսու խլեցեր, զմոռացեալ գործոցս իմ պարտիս՝ այսր երախտեօք ընդ իս կապեցեր : Զոր եթէ այլ իմն ձայն բանիդ Աստուծոյ

անուանեմ նախապատում եկաւորութեանն, ոչ սխալեմ քան թէ ճշմարտեմ. ի տկար ամանս այս նիւթոյ հոգեկրի՝ մեծութիւն գործոց Յիսուսի առաւելապէս պատմեալ հռչակի. բիւրաւոր օգնականութիւնս վերնապարգևս և քոյինատուրս իյայսմ անպատասպար ապաւինութենէ երկրականաց զարմանագրեցեր :

Ե. Խոստովանեալ անունդ անքնին մարդասիրիդ բարեխնամութեան, խնկեալ խորհրդով սրբամասնութեան անգծագրելի կիրպարան լուսոյ, որ կրկնաձիր նշանաւս այսու նետս արձակեցեր հեռաձիգս ձայնատրականս օղաչուս և յարմարաթռիչս ունողսյինքեան հոգի կենդանի, որով անսխալ հանդիպմամբ զնպատակն խաւարային աղեղնաւորին գաղտնութեան յաւետ կործանմամբ ի յետս ընկճեցեր: Իբր զպատնէշս ամրաբերձ բերդամարտութեան կանգնաւորս անվայրարկելիս՝ աստուստ անդանօր զկտեալ դիպուածս այս փայտի զարկման հրեշտակ կամարար թշնամոյն ներհակ վեր յուղարկեցեր: Բանիւ հրամանի մեծիդ ակնարկութեան, օծութեամբ շնորհիդ արեամբ քո խառնեալ՝ զայս եղջիւր խեթկիչ մօլի գոռոզին իբր զխաշիդ փրկանակ յեսանեալ սրեցեր: Ի մեծ ազդմանէ այսր աղաղակի գեր քան ի վերնօցն քանդեալ վերացաւ դրանդն ամբութեան կամաց անվայե-

լուչ և ամէներկչոտ խենեշութեան կարճամտին, բնդ հրէական սրտին իմաստից և ստուերական տանն կործանութեան:

2. Փառաբանութիւն քեզ վերընծայեմ, անմահ թագաւոր, զոր արարեր և հաստատեցեր աշովդ քո հզօր, աղաչեմ զքեզ, կրկին ներգործեա: Սնցուցեր սովաւ հերքեալ առ ի մէջ դժընդակ խորամանկութեան բանսարկուին. զտաժանական տապ մեղաց, զհողմն դառնութեան շնչման խաբողին, զտարր արկածից մահու երկիւղի, զառ իյօղից ցնդմանէ վնասակար բերմունս տխրեցուցիչս, զայսախառն հեծեծութիւնս թալկացուցիչս: Յրուեա վերստին քոյինազէն հեծանաւ՝ օժանդակեալ թևօք նշանիդ՝ զամպս հրածինս, զորոտմունս կարկտաբերս, զցաւագին ցոլմունս հրախաւար կեղծաւորութեան փչման բազմոտանի վիշապին, զսուր սատակման, զճակատամարտ դիմեցման, զյարուցելոցն ի վերայ վայրենական խորհրդոց զդիւացն կաքաւս: Յորմէ զարհուրին յայսմ իրէ փոքուէ՝ տեղի տուեալ մեծաւ դողութեամբ, կիրթ իմն ծանօթութեամբ յայտնի գիտացեալ, թէ յայս ազգ ձայնի յառնէ Տէր ի դատաստան: Եւ խրախուսին յոգի արութեամբ զրահեալ պնդապէս սուսերաւ հոգւոյն աստուածարեալ մարտիկք ամենայն ի ձև կանոնի այսր յիշատակի, որզամե-

նափորձ հրոյն ընտրութենէ գոչմամբ անկերպագրելեալ համօրէն ազանց քարոզէ, իյօրինաւոր ասպարէզ երջանկաբար նահատակութեան :

Է. Հարաւ ահա փող աւագափող, համբարձաւ սովաւ Սաստուած օրհնութեամբ, պատմեցաւ սովիմբ ամենայն երկրի, հնչեաց ի լսելիս բաժանման հեթանոսաց, ձայն պահապանաց մեծին զօրացաւ, ըստ բանին Նսայեայ, և ի նոյն բարբառ առ հասարակ ցնծացուք : Յնդեցան ջրոյն առակաւ ի ձեռն սորին թշնամիք խաչին, անպատուեցաւ ճաշակն պտղոյ առաջին փայտին, տօնեցաւ նիւթս այս խորհրդական կենաց անւանեալ, անարգեցաւ երկաթ առ ի պէտս պատերազմի, իբր զսրբութիւն Տեառն ի սանձս երիվարին մեծին նշանի այս փայտ կենաձայն յարմարագրեցաւ, ամփոփեցաւ օծեալս ցպով հովուին երկնայնոյ սուր իշխանութեան մարդկային ձեռին : Ոչ գծեաց ի քար տաճարին մուրճ ինչ գործողի. իսկ յաստուածակերտս խորան փայտս այս նուիրեալ ընդ խաչին թևոց սլացեալ զօրէ : Ոչ ի գլուխս ամսոցն և կամ յեօթնիցս՝ եօթներորդս յօբելինոցն՝ յանկեան. ուրեք խափանմամբ փողէ, այլ ընդ ծագս տիեզերաց և ընդ ծիրս եզերաց՝ ի ծոցս ջուրց բազմութեան ծովուց և կղզեաց նոցա յաճախ սաստկութեամբ անարգել ճայթմամբ իմն աստուածայնով հնչե-

ցեալ աւետարանէ : Կոտորեցան սուսերք սատակողին այս փայտի ցուցմամբ . յանօգտակարէ անտի մեզ փոխաձևեալ ի խոփս և ի մանգաղս :

Ը. Ոչ արձագանք արձանաց ի խորոց ինչ զանջուլթենէ խիստս առաքեցեալ, և ոչ դժնդակապէս ըստ իմաստակի ումեմն օտարի զօղ վիրաւորեալ, ոչ անախորժ սրութեամբ ընդ ունկն մտեալ և ոչ զաման ուղղոյն անկամակութեամբ չաց թնդեցուցեալ, ոչ ոսկերցն փուշխրտուցման յանձն բուսուցեալ և ոչ մտացն այլայլ ապշութիւն առաջի արկեալ, ոչ զանգակ նիւթոյ պղնձոյ դանդաչեցուցեալ և ոչ քար ընդ վիրգս սալի առանց քաղցրութեան առ նոյն զարկուցեալ : Պարփակարան անխորտակելի նորոյս Սիրովնի, մի սա ի սպասուցն կազմուածոց արարչաւանդիցն գլխաւորաց, զոր եկեղեցականքս քրիստոնէից ընդ ղւտականացն զգուշաւորապէս բարձեալ յանձանձեն . օրինակ ձայնի հրեշտակին, զոր առակողին բան՝ հաւուն կոչմամբ այսու տեսակաւ զայն տպաւորեաց . նոր գործի շնորհի նուագարանաց աւետարանին՝ զարթուցիչ հոգւոյն առ մեզ, քան առ օրհնաբանութիւն սաղմոսարանին ի վերայ Եղիսէին : Սկզբնապար նախընթացութեան աղէ յարմար ջութակաց բարետաւիղ ողբերգարկութեանց՝

բարացուցական բամբռան բառացի բարառնութեանց . սրինգ նորոգ այլ իմն տեսակաւ առեալ մեզ ընդ հնոյն փոխանորդութեամբ, ոչ հեթանոսօրէն ուրուածայն հնչման և կամ հրէաբար խակախորհութեան, զոր մարգարէն Տերամբ ազդեցոյց՝ ի բաց արան յինէն, այլ զսա սիրեաց և կրկին պատուեաց մաքրական տաժմամբ ահարկու դիւաց և ամենայն չար պատահարաց :

Թ. Եւ արդ ընկալայ օրհնաբանութեանք յարգեալ գովեստիւ զայս տուր սրբութեան՝ ինձ պահպանութիւն և քո փառատրութիւն . քո պաշտօն և իմ գոհութիւն, անաղանդ արուեստ բարձրութեան արարչական փառաւորութեանդ : Մտցէ ձայնդ այդ աստուածարեալ ընդ պատուաստ յօդիցս շաղկապութեան, հանել ի հոգւոյս զպատիրս դիւաց և զմուտս անիծից և մեղաց ապականութեան : Արասցես լինել զայս իր նշանակիչ ջնար ջահաւորական, անջրելի նամակ, ջատագով անխափանական տէրունական տնօրինականացդ : Ահա պարգևեան սովաւ, բարեգութ, աղաչեմ, հզօր, կրկին մեզ շնորհեան պահպանութիւն ի դիմամարտից յաներևոյթ և յերևելի : Ընձեռեան մեզ, ձեռն ամենայի, որ բանաս և մատուցանես պատրաստաբար բաշխմամբ ի մասունս բազմապիսիս, օղոց քաղցրութիւն, անձրևաց շահեկանութիւն : Պակասեսցին

քոյով հրամանաւ այսու բարբառով հողմ տա-
պախառն, շնչումն ցաւաբեր, յարձակմուք հի-
նից չարխարդախութեան. սովաւ խափանեցին
ամենայն դիմամարտութիւնք զինուորութեանց
դժնեայ մատնչին, հալեսցին հատցին և մեռցին
յերջանիկ ձայնէ օծեալս այս փայտէ որդն և ու-
տիչ, և ամենայն նմանք սոցին, որ ի մերոց
մեղաց զօրացեալ ընդ մեզ պատերազմին : Ար-
մատացո՞ մեզ սովաւ տունկ երանութեան գյու-
սոյդ ի քեզ մեծ պաշտպանութիւն, ստեղծիչ
բոլորից, Տէր արարածոց, զայս ծառ Սաբէկայ,
որ ունի կախեալ ի դիտակ ոստոցն զաւանդ
սուրբ նորոգ այժմու փրկութեանս ծաղկեալ քև,
Քրիստոս, ի պտուղ կենաց անմահականաց :
Փախիցեն յանհուն հեռաստան խորին խաւարի՝
այսր փայտի փառաւորելոյ բարեզեկոյց ձայնա-
ձարկութեամբ՝ նէսարք ներհակք ստապատիրն
ստորնականաց բազմաձեռնեան խարդաւանո-
ղաց : Մերժեսցին սովաւ ի յանդոց պտղատոհ-
մական արօրադութեանց մերոց սահմանաց և
իքո մշակեալ կենդանի երկրէ՝ վէրք վատնիչք
և հոյք մորմոքեցուցիչք . կտրեսցին սովաւ
յաւելուածք կրկնատգեղ և անվայելուչ պատահ-
մանց՝ ի հնարից չարին ի մեզ յայտնելոց . իսկա-
պէս վանեսցի սովաւ, որք յերկաքանչիւրոց
բնութեանցս մերոց վերերևին ինքնաստեղծու-

Թիւնք մերձաւոր դաւաճանողաց, յուժեմն օտարին վրիպակ մտածմունս, և յայլումն զարշ գոյութիւնքանմաքուր զեռնոցն ապականողաց: Փրկեան, տէր Յիսուս, աղաչեմ զքեզ, փրկեան, բարերար. կարկառեան առ իս զաջդ ամենագով, և օգնեալ ինձ սովաւ՝ զերծն զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց:

Ժ. Խառնեցի միասցի հրաման քո ի սոյն՝ առ ի փոխարկել զադամանդեայ սիրտս յիմարեալ՝ ի քոյին բանիդ արդիւնատրութիւն. հարցնս մխեսցես զայս նեցուկ հրաշից քումդ սքանչելեաց ի սիրտս ծորեալս և յոգիս լքեալս, և հաստատեսցես կազմեալ պնդապէս ի կայումն ուղիղ անսասանելի. իսկ զանընդոստն կակղացուցես զարթնուլ և զգաստ լինել յոգի հեզութեան աստուածաւանդ քո պատուիրանիդ, որպէս զՊօղոսն և զՄատթէոսն: Յիշեցն, մարդասէր, պատուեալս այս փայտիւ զերախտիս խաշիդ, որով զանճառսն ներգործեցեր. բարձ յինէն, կեցուցիչ, զվտանգ պարտեացս պանծալի լծակօք ամբառնալեաց նոր տապանկիդ: Բացցին կամօք քո, հզօր, ի յայս ձայն կենաց՝ լսելիք սրտից յամառեցելոց. լուիցեն յայս մեծի բարութեան ի քումդ ակնարկութիւն՝ ականջք խլից: պարզեսցին ի ձեռն սորին լեզուք համբացելոց լուսաւորեսցին ի սոյն տեսարանք աչաց, հայել

մաքրապէս ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար .
զղջասցին դարձցին կազդուրեալ կամք յաիրա-
ցելոց . ընձեռեալ տացես, Տէր, տազնապելոյս
անձրև արտասուաց : եղիցի քև սա մեզ լուր
ցնծութեան, ձայն ուրախութեան, բարբառ
բերկրութեան, նուազ հանգստեան, նիւթ երա-
նութեան, պատճառ փրկութեան, առիթ քա-
ւութեան, մերժումն վշտաց . խզումն խեղդմանց,
ընդարձակութիւն նեղութեանց, համառօտումն
խեթմանց, հալածումն հեծութեանց, թեթևու-
թիւն թառաշմանց, յապահովութիւն կարեաց,
կարգադրութիւն կրից, սփոփութիւն վհատ-
մանց, բժշկութիւն ցաւոց, տևականութիւն
հեղգութեանց, ուշադրութիւն անտեսիցն :

ՁԱ. Իյայս կամուրջ ցանկալի անխոտոր և
անխոտորնակ, և ի վերնաշաւիղ բարձրաբերձ
սրբահետ սանդուղ երկնաշու, առ հայր քո օրհ-
նաբան ահաւորանուն ձգեալ մատուցես, բարե-
րար, Հոգւոյդ առաջնորդութեամբ միանալ
ի քեզ անընդմիջելի, որով և սրբոյ միոյ միայնոյ
և միասնական ի կենդանեաց և յանշնչականաց
հաստելոց վայելչական զոհութեամբ փառք և
իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ՂԳ.

Աղօթք քարգմանօրէն վասն սրբաշոյս խղոյն Միւռնի

Ա. ՍՈՒՐԲ ահաւոր անուն բարձրեալ անպատում, անձկութեան փափաք յարախորժելի, ի սրբերգենիցն փառատրողաց միշտ սրբաբանեալ բնակեալդ ի սրբում, լի և ամենազեղուն բարութեամբ առատաձեռն աննուագելի, լոյս բարի և ծագումն գովելի, երկրպագեալ փառաւորութիւն, ահեղ և անզննելի, ամէն և յամենայնում : Այսու բանիւ դաշամբք յուսոյ ուխտ ընդ քեզ միութեան՝ հզօր, այո՛, ամէն, ալէլուիայ . գովեալ թագաւոր հանուրց . Աստուած բոլորից, ստեղծիչ գոյից և Տէր կամարար, միայն առիթ պատճառաւորաց, փրկիչ և օծեալ մշտապաշտելի :

Բ. Ուստի մեկնապէս թարգմանեալ ի մեզ զայս գանձ անվաճառ և հարստութիւն անփոխադրելի, Յիսուս Քրիստոս արքայ երկնաւոր, որում դողութեամբ մեծաւ սպասեն անմահականացն ահեղից լուսաբերան բոցաշնչութիւնք, կրկնեալ քեզ յօժարութեամբ ի հաճութենէ անխոտոր մտաց, ծունր գոհութեան ստեղծող էութեանց, որ են իտեաման և ի ծածկութեան : Որ ետդ և էիր միայն բովանդակ ամենեւին անպակասելի, առեր զմերս իսկապէս համայն, զի

ի լրութենէ քումմէ լցուցես. օրհնեալ և բարեբա-
 նեալ, ծանուցեալ յաւիտ միշտ անքննութեամբ
 ողորմութեամբ մեզ ի փրկութիւն, ի փառս և ի
 գովեստ անճառ բարձրութեան ահաւորիդ բա-
 րերարութեան : Սկզբնաձիր օծմանս շնորհի
 մեծախորհուրդ հրաշագարդութեան . քանզի
 լոյս քո մեզ ծանուցեալ ճառագայթ անհաս,
 ծագումն անսահման, արեգակն անաշառա-
 փիռ, աստղ սահմանիչ երկակշիռ տարրու-
 թեանց, ճրագ ոտից և լոյս հետեւմանց, որով ի
 ցոյցս իմաստից եկեալ տեսութեամբ բանիս այս
 յարմարութեան, տօնեմք պարերգութեամբ
 հրեշտակօրէն յստակամտաբար փրկչավայելուչ
 կնդրկաւ խնկեալ զպարգևաբաշխ առատա-
 տրութիւն ամենիմաստիդ յիւղ զուարթ անբիծ
 դաւանման : Քանզի ի սկզբան անդ կապտեցելոյ
 ողորմելի տխրականութեամբ ի փշմանէ բար-
 ձրագոյն շնորհին՝ հայրն իմ սկզբնաստեղծ՝ և
 հնացեալ յաւիտ մեղացն գերմամբ իմահ գրա-
 ւեցաւ, կապեալ ընդ եղծման ապականութեան
 անգերծ հանգուցիւ, ի ծառոյն պատճառա-
 ւորեալ յանկումն անյարիր ամենակործան գը-
 լորման, հերքեալ ի լուսոյ՝ այսր խաւարին
 վայրի մատնեցաւ. իսկ դու, գթած Տէր ողոր-
 մութեան, քանզի յաւիտ քան զնոյն ծանեար
 զոր ստեղծեր, և զի չէիցն ակնկալութեամբ չե-

կաց յոր ինչ էրն, որով անկարողանայր իսկապէս տեսանել ի լոյսն վերին անմատոյց գերակայութեան անսահմանելոյդ, ոչ մշտափայլ յարակայ վառմամբ անաղօտելի տարածանեցեր, այլ գիշերայնոյն ոտնալպիրծ մթին արհաւրաց ձեռնկալութիւն ձիթոյ՝ շարամանութեամբ նիւթոյ պատրուգի ընդ նոյն զանգելոյ՝ յօրինակ քո անախտ միութեամբ ընդ մեզ խառնելոյ՝ մարդասիրապէս հիւսեալ կազմեցեր. զի որ ի ստուերս մահու տարագրեալ գտաք՝ կանխակորուստ տնկովն պարտեաց, ի պատճառ իրին ազգակցաւ պտղոյն ջահաւորեցեալ հաւատոյն վառմամբ՝ ի նոյնն դարձցուք խնկաւորութիւն. որպէս և փայտիւն մահու՝ մածմամբ քո ի նա՝ ածեալ մածուցեր զմեզ, առական մեծի խորհրդոյն միաւորեալ ի փայտն կենաց :

Գ. Եւ արդ որպէս ոչ է օր լրմամբ առանց գիշերոյ, և ոչ տնօրէնութիւն յարկի առանց ձիթոյ պիտոյից խնդրոյ. քանզի իբր օրինակն հասարակային ոչ նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսութիւն լուսաւոր առնէ, նոյնպէս և մաքրեալն քոյինաշունչ շնորհին ընտրութեամբ անիմանալեալ զաներևոյթ հոգիս միութեամբ ի մեզ անտեսիդ հրաշափառապէս պայծառացուցանէ : Զի որպէս յիջումն լուսարանի սուրբ աւագանին լուացմամբ մարմնոյն զանձինն հա-

ւատամք առնուլ սրբութիւն, սոյնպէս ի յօծումն իւղոյն պարարեալ յուսով՝ զհոգւոյն զօրութիւն սովիմք և ի սոյն համարիմք ունել ամենայնիւ աներկմտելի: Եւ որպէս հրամանդ տէրունական օրհնաբանելի զքաւութիւն մեղաց ախտացելոցն նախալճուէիր, իսկ ոչ հաւատ ունողացն առ այն բժշկութիւն հրաշալի յանդիմանակաց անդուստ առ նմին մարմոյն տեսակի հաւատարիմ վկայ անդարձիցն հաստատելիր, սոյնպէս իւղս այս փրկութեան լուսով կատարեալ՝ հեղեալ ի մեզ օծանէ զարտաքին խորանս. իսկ զներքին մարդս աներևակ ծածկապէս մտեալ՝ նոր կենդանածնէ:

Դ. Պատկեր պանծալի այս զանգուած նիւթոյ արարչիդ երկնի. քանզի որք զիւղոյն կրեցին օգտութիւն՝ որ յողորմութենէն շահընծայութիւն, և դու ի գովեստ քեզ զայս բան սահմանեալ, թէ ողորմած եմ ես տէր. քանզի որպէս սիրոյն անուան կցորդիս Աստուած, նոյնպէս ի մասնէ և այսու զիջեալ գծագրիս՝ ըստ տնտեսութեանն որ առ մեզ: Վեհագոյն մեծութեան խորհրդոյ յարմարաւոր դիմակերպութիւն այս ճարպ պարարտութեան երկրի թանձրութեան հողանիւթ գոյականութեան. զի որպէս սոյն մասն ի կենդանւոյն ոչ ի կերակուր հրամայիւր անդ ըստ օրինին, այլ արարչութեանդ բոլորո-

վին պտուղ որոշիւր, նոյն նմանութեամբ ևս և աստանօր իբր զգորութիւն՝ Տեառն մատչելի յայս աւանդ հաճութեան էիդ Աստուծոյ վայելչապէս տուեալ նուիրի, հոգւոյս հարազատ զուգանապարհ, արարողիդ պահեալ և ուխտեալ. քանզի ոչ շունչ արեան և ոչ ձենձեր ինչ զուարթութեան օրինակ հոգւոյս իմոյ և կարոյս ընդ անդամաթիւս մսոյն ծախի, այլ արքայութեանդ վերնում վիճակի տէրունական բազմականին ձօնեցեալ ճաշակ՝ այս նիւթ ջահաւորական մշտաբորբոք անաղօտելի :

Ե. Ոչ էր մատչելի ի նախագահութիւն արուանդբանիկ դատիչ քննողաց, եթէ ոչ օծմամբ ինչ նշանակէր. ոչ քահանայութիւն ի յանկոխելին տեղի ձեռնարկէր, եթէ ոչ այսու կատարեալ լինէր : Յակոբ զքարն պատկեր Վիմին, ի խորհուրդ երկար՝ խորանին ընտրութեան, օծմամբն տպաւորեալ կերպացոյց. առ որ զիջումն անճառ բարձրելոյդ տեսութեամբ սանդղոցն յարմարութեան, և զիս ի վեր տանելոյն անդուղեկցութեամբն, զարձանն իւղեալ կառոյց նպատակ ի ցոյցս ապառնեացն յիշատակի : Ահարօքեան քահանայութեանն պայծառութիւն հրամանաւ մեծիդ Աստուծոյ օծմամբն ճոխանայր. որով ի գլխոյ անտի ի մօրուսն զեղեալ գերափառ իւղոյն զարմանազան կենդանագրութիւն՝ ըստ սաղմո-

սողին, զփառաց նախնւոյն առակէր զանդրադարձութիւն: Թագաւորութիւն ոչ էր պանծալի անդանօր պատկերաւն ստեղծագործիդ, եթէ ոչ եղջերբ իւղոյն օրհնութեան ձեռնադրեալ՝ պսակաւ պճնութեան թագին յանուն քո, Քրիստոս, զլուխ ամբառնայր: Եւ զիմրդ զնախնին վեհից մոռացայ, զծառայն մեծիդ և զկերպարանն անպարագրելոյդ. ոչ ահա Մելքիսեղեկ յօրինակ ճշմարտիդ ահաւորութեան ի ձիթաստանեաց լերինն, ուր յետոյ ոտք մարմնացելոյդ Աստուծոյ զետեղեալ կացին, ի վերնոց անտի հրեշտակաց ի պտղոց տեղւոյն իւղեցաւ. ուստի շիրմի սկզբնահօրն պաշտպան եպիսկոպոսական արքայապատիւ ճոխութեամբ ի քէն հանդերձեալ նստաւ, մինչև յայտնեցար երևեալ լրմամբ համայն իսկութիւն աղամային կենագործութեանդ:

2. Եւ արդ, քանզի քո են շնորհք և քեզ վայելեն գոհաբանութիւնք, օրհնաբանեալ Որդի Աստուծոյ, դու ինքն յարմարեա բարենշմար տպաւորութեամբ զաղաչանս իւղաւորականս խրնկապատարս զմռսալիրս պատճառ քեզ փառաց, և ինձ մեղապարտիս առիթ բժշկութեան. մատո՛հ, տէր Յիսուս, վիրացս աներևութից զայս ձէթ լուսանիւթ, և արկ ի սոյն խարանս խոցոյ մահացուի զկատուած օրհնութեան իւղոյդ փրկու-

Թեան անապակ գինեաւ սիրոյդ, միութեամբ արարչականաւ պատասպարեալ պատանօք խնամոց. զի յիշատակարանս Թարգմանօրէնս բանիս մաղթանաց՝ վայելչական իմն յարմարութեամբ ի Թեա հոգւոյդ զկարգ իւր գտցէ։ Ի վերայ Դաւթի հոգիքո, բարձրեալ, յայնմ օրէ խաղաց, յորմէ օծութեամբն նուիրեցաւ. Սաւուղ յայր յայլ և ի մարգարէս ոմանս անդուստ իսկ գրեցաւ, յորժամ օծումն ժամանեցաւ զազաթան նորին. արքայութիւն ասորեստանեայց օծմամբն գրաւեալ մատուցաւ ի կցորդութիւն տանն Իսրայէլի. կայսերս ոմանս նշանաւորս վեհս և երեւելիս ի խժականաց բարբարոս ազգաց իւղս այս կենսացնցուղ ցօղով անձրեւեալ՝ իբր կարթիւ որսացաւ իյրնտանութիւն հպատակութեան մեծիդ Աստուծոյ. բանն որ առ Կիւրոս երկնաւորին պատուասիրութեան՝ զօծեալն ձայն նմին մեծ վարկաւ. ձայն սաղմոսողին գեր քան զմարգարէութիւն զօծեալն անուն նախայարմարեաց, կանոնաւիակ ընդմիջարկութեամբ պատուէր աւանդեալ, մի մերձեցայք և մի մեղանչէք. առ Հեղիաս առաքելութիւն աստուածային հրամատրութեանն, նշանակ իմն հանելոյ ի պաշտամանէ անտի Բահաղու, զօծելութիւնն ի Քորեբ ազդեաց Յէուայ և Ազայէլի։ Իւղ Թափեալ անուն փեսայիդ ի հոգելից բանից իմաստնոյն վերա-

վկայեալ կանխաւ իսկ գրեցաւ որպէս զհոգին,
Աստուծոյ յաւէտ պատկեր և նշանակիչ, զի
փոքուս զմեծդ կերպագրութիւն քն նկարա-
գրեալ ընդ քեզ միասցուք առմամբ քո շնորհիդ:

Է. Եւ զի ևս երկարս պատուածօրէնս բացա-
կանագոյնս գծագրականս և առականորս շարա-
գրեցից առաջի վերնոյդ և ահաւորիդ մաղթո-
ղական բանաստեղծութիւնս. Տէրդ և կենդանա-
րարդ՝ արարիչդ երկնի և երկրի իյօծմանէ
անտի սկսար քարոզել զաւետարանն արքայու-
թեան, վկայեալ անդուստ ի Յովհաննէ՝ օծեալ և
ծառն Աստուծոյ բաղձող մեղաց աշխարհի: Զի
թէպէտ ընդ օծմանն օրհնութեան հոգին էր քեզ
իսկաբար լրմամբ և աստուածութեան խառնու-
թիւն բովանդակապէս, այլ անունն պաշտի
խորհրդեամբ շնորհին հրաշափառապէս ազդե-
լոյ ի սուրբսն, զի զստրկութիւն աղամեան մարմ-
նոյն մեծանալ յաւէտ այսու յորջորջմամբ պատ-
րաստ արասցես: Բացեալ զառաժս մարգարէու-
թեանն Եսայեայ՝ դու ինքն աստուածութիւնդ
մարդացեալ ընթերցար, հաւատարիմ առնել
գլխն ծառայից քոց, Տէր. և իբրև ծանուցեալ
եղեր օծութեամբն ի կարգ անդ բանին, թէ Հոգի
Տեառն ի վերայ իմ՝ որով և օծ իսկ զիս, ապա
փակեցեր ի հանգիտափառն օծելութենէ զորքա-
նութիւն երկաքանչիւրոցն յայտ արարեալ

խտրոցաւ սահմանի՝ ընդարձակ հեռաւորութեամբ մեծաւ կնքեցեր, զմերս կաթուածով ինչ շնորհազարդեալ, և զքոյդ իսկութեամբ ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ հաւասարութեամբ թարգմանեալ: Ի նախածանօթ մերակերպութեանն պանծալի իմն գովեստիւ՝ օծեալն կոչմամբ ի հրեշտակացդ փառատրողաց արարածոց երկրի ծանուցար: Զոր մարգարէն կանխաւ գուշակեաց զ'ի Յորդանան, և յընտրեալն լեառն Թաբօրական հայրենի ձայնիդ եկաւորութիւն, թէ որ պատմէ ի մէջ մարդկան զօծեալ իւր, զոր սաղմոսին ձայն կանխաւ պատմէ՝ հզօրիդ փառաց զայս պատիւ առ ի զառեալդ ձեռնադրելոյ, օծ զքեզ Աստուած՝ Աստուած քո իւղով ուրախութեան :

Ը. Հոգի երեսաց մերոց տէր Քրիստոս. որ է օծեալ անունդ իսկոյն, որով զփշումն կենդանութեան ի դէմս մեր լոյս բարերարութեամբդ քո ազդեցեր. իմաստութեամբ ումեմն երջանկի՝ մարդասիրութիւն խոստովանելի, ասելով առ ոմն, թէ եղ վկայութիւն առաջի Տեառն օծելոյն. զնոր աւետեացս վկայելով, թէ կօշիկս անգամ ոչ առ ի յամենայն մսեղեաց : Երգոցն երգ իւղեփեցական զինի զաստուծով ծանուցեալ զխորհուրդն ի գովեստ հարսին սուրբ եկեղեցւոյս՝ զմուռս առաքինութեան հանդերձ ամենայն առաջին իւղովն. և ևս զմուռս և կնորուկ մաք-

րութեան վարուց ամենայն փոշեաց անուշից
իւղովքն զանգեալ՝ անդստին և այսր յառաջա-
բերեաց: Դանիէլ զկենսատու մահու քո, Քրիս-
տոս թագաւոր երկնի, ի վեր քան զօրինակ
կոչումն ձայնի զայս անուանագրեալ վկայեաց
յայտնի, թէ զկնի վաթսուն և ինն եօթներոր-
դացն սպանցի օծեալն, և օծեալ առաջնորդ
զքեզ յորջորջեաց: Ճրագակիր աշտանակն Զա-
քարիայ Սղոդվայ՝ որ ի Բարեքեայ իւղոյն բա-
րեբաշի բացատրութեամբ ի մասունս եօթանց
առաջադրութեանց զնդիցն վառելոց՝ ի ջահէ ան-
տիզօրութեամբ անեկամ տաբար վիճակաւորեալ
զ'ի քոյդ լրութենէ ի մեզ փրկութիւն և օծելութիւն
գերաբնապէս նախագեկուցեր: Զոր ըստ օրինին
անդուստ գուշակմամբ ի խորանին որ ի տաճա-
րին՝ ամենընդել ի մն կրթութեամբ սովորաբար
մատուցեալ լինէր, պանք բաղարջընծայք և
նաշիհք իւղովք խառնեցեալք, և զուարակք
եզանց իւղարկեալք, և տիրական անուամբ
ձայնեցեալք, և հաւուց ոմանց թաթաւմամբ յագ-
գակից ճարպին ի յարիւն, այսր խորհրդոյ առ-
ձեռն տեսակք և նշանակիչք յարմարականք
քեզ, միաձին ծնունդ օրհնաբանեալ մեծիդ
Սատուծոյ. միայն դու օծեալ նորոգ և զարմա-
նալի՝ ինքնութեամբ համայն էութեամբ իսկա-
պէս լրմամբ ամենայնիւ անպակասելի:

Թ. Եւ զիւ ևս իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս մեծ խորհուրդ անհասանելի, և ոչ ճաշակել զքեզ, քաղցրութիւն. իմանալ քեզայս՝ թէ զինչ իցէ իւղն, եթէ ոչ զտխրութիւնն ի փայտն պարտեաց սովիմբ բժշկեալ, ըստ սաղմոսողին, զուարթ գործեսցես, և զինչ պարտութիւնն, եթէ ոչ զկերակուրն մահու սովաւ մոռացուք լցեալ իսմանէ. և զինչ օծութիւնն, եթէ ոչ զմոխրոյն թշուառ տեսութիւնն ի ձեռն սորին փոխարկեսցուք ի պայծառութիւն, յաւեժ ուրախութեան, անուամբ քո փրկեալ յոգի զօրութեան՝ հօր անուանեսցուք. և զինչ արդեօք մարգարէին հոգևոր ըղձականութիւն ամենատենչ բաղձանացն իցէ իմանալ, որոյ ծերութիւնն առակի ի ձէթ պարարտութեան, և կամ օծանելն իւղով զգլխոյն վերամբարձութիւն, եթէ ոչ զհին խարդախութիւն սգոյն սաստկութեան ի մահ կործանմանն կենագործեալ դեղովս այս կենաց՝ պատսպարեալ օծանդակեսցես. և զինչ ճրագին լուսաւորելոյ շնորհակալութիւն, եթէ ոչ ի մէջ իմն անյուսութեան մեղացն միգի և կռապաշտութեանն խաւարի՝ կերպակցապէս միութեամբ ի յիս Եմմանուէլ. և կամ զինչ մարգարէն աստուածաբանեալ ի սփոփանս զուարթարարս օրհնութեան՝ նշանակ յայտնի վայելչապէս ոմանց աւետէ, օծցին իւղով ի մրրոյ պար-

զելոյ. և կամ իմաստունն ի դիմաց հարսինն ասէ օրիորդացն, հաստատեցէք զիս իւղով և զեղեցկազարդ խնձորով յարկեալ ծածկեցէք, և ի պարտէզ իւղենեաց տածեալ գրգեցէք, եթէ ոչ այսր ահա ընտրական նիւթիւ հոգւովդ քո լցեալ՝ ի սոյն լոյս տեսցուք զանիմանալիդ ի մեզ բարցրութիւն գովեալ: Եւ արդ քեզ, միայն խնամակալ, պատճառ բարի բնաւից եղելոց, ձեռն համբառնամ տաքածմամբ բազկացս, երիկամանցս գործակցութեամբ, սրտիս հեծութեամբ, լեզուիս և շրթանցս ձայնարկութեամբ. լուր ողորմութեամբ, Տէր, պաղատանացս խնդրուածոց առ քեզ կարդալոյս, շնորհաւորեալ այսու պարգևօք՝ զոհաբանութիւն քեզ վերընծայեմ, հզօր ահաւոր բարձրեալ անքնին, անփակ փափաքմամբ միշտ համբուրեցեալ, սո՛ւրբ սո՛ւրբ և միայն միշտ սուրբ, օրհնեալ հանապազ յաւէժ անդադար երգաձայնութեամբ: Ընձեռեան առաւել բարերարութիւն ի սպառ վրիպելոյս. տո՛ւր յոյս քաղցրութեան՝ ոչ մասին միոյ մատուցման լուսոյ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս, լայնել քեւ, բարի, զերբութիւն ծածուկ խորհրդոյս, գրգուծիւն խառնեալ ընդ աղերս՝ ասել ընդ Դաւթի, ընկալաք Սատուած զողորմութիւն քո, և զծարուկս զաղտնեացդ անտեսից՝ իմաստութեամբ քով յայտնի արարեր:

Ժ. Եւարդ մեծութիւն քեզ, ամենակալ առա-
տաձեռն աննուագելի, ամենափոյթ առ ի զթու-
թիւն, մշտայօժար ի բժշկութիւն, զի միացու-
ցեր խառնեցեր ընդ մերձաւոր դիւրագիւտ
ընտանի նիւթոյս զհրաշս անճառս քումդ սքան-
չելեաց ահաւորութեան: Քանզի զոր երկին ամե-
նայն բարձանց՝ երկրիս լայնութեամբ և անդըն-
դոց ներքնոց խորութեամբ՝ ծովուց բազմու-
թեամբ ոչ զօրէ տանել, այլ իբր զլոյզն ի մեծէ
բերի, ի փոքր զոյս տեսականեցեր զօրութեամբ՝
սահմանեալ ճշմարտապէս անհրապուրելի. զի
մի նորոգ իմն երևելով յայլ էութենէ՝ առ աչս
հարեանցի երևականութիւն ինչ վարկանիցի,
վիրաւորելքան թէ բժշկել անընտրաբար զկար-
ծիս մտաց: Քանզի որպէս մարմին քեզ հաւաս-
տապէս, օրհնաբանեալ Որդի Սատուծոյ, իսկու-
թիւն և ոչ օրինակ իյարդեանցն ցորենոյ արար-
չապէս միշտ հանդերձեցեր, և կայլակ կողիդ
զարիւն խաղողոյ, և արզանդ կենաց հոգեւոր
ծննդեանն զառաւորութիւն ջուրց յոլովութեան,
նոյնպէս և զհոգի անմահիդ փշման՝ սովաւ և ի
սոյն արդիւնատրեցեր. երկունք կենաց՝ որոյ
կերպարան յառաջ եկելոյն և ոչ հեթանոսու-
թեամբ է փոխարկութիւն. որպէս ոչ տեսանա-
գրութեան խաչական փայտի ինչ երկրորդու-
թիւն, նստելոցս յերկրի խաւարի ըստ նմանու-

Թեան քո, Տէր, ծագեցեր: Քանզի յայս կերպարան շնորհի զանպակաս լրութիւն անհասիղ յայտնեալ աշխարհի լուսաւորեցեր, զի մի տրնանկն կարօտասցի և մի ընչեղն բարձրամտեցէ, ըստ օղոյ հաւասար բաշխման և լուսոյ արեգական տարածման և ջրական վտակաց զեղման. զի հաւասարապէս բաշխիւր երկրածնաց մանանային զուգամասնութեամբ՝ փոքունցըն առաւել քան մեծամեծացն:

ՃԱ. Եսկ այս նիւթոյ տեսաւորութիւն խորին խորհրդոյ և ի բնուստ անդուստ հրաշապէս ունի զթարգմանութիւն. որպէս զի ոչ երկմիտ ինչ շուծափութեամբ անհաստատապէս զտեղի փոխէ, և ոչ նենգողաբար զբնակութիւն ինքեան լքանէ. քանզի ոչ վերջնականօք աճառովք հերքի, և ոչ ընդ յընդդիմակցէ ումեքէ ողողեալ արտաքս ելանէ: Վասն զի որպէս պատահումն գունոյ յեութիւն մարմնոյ անփոփոխ իմն և անհրաժեշտ, որ գոլովն գոյացուցանէ և ոչ գոլովն ապականէ, այսպիսեալ իմն յարմարութեամբ իւրոյս զօրութիւն անդստին ի յիւրոց անտի կերպարան զառեալն ունողի միասնական զուգութեամբ ընդ մեզ իսկ կցորդեցեր, Տէր Յիսուս Քրիստոս, ընդ իրին գոյի և զօրինակն լծակցելով, քանզի զանիմանային տեսութեան աչաց և մտաց ըղձից ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր,

ի պտղոց երկրի ճնշեալ մզելով զարմանալեօք
հրաշագործութեամբ մատակարարիլ մեզ պատ-
րաստեցեր : Մանաւանդ զի ոչ յոլովից խառնից
ի մի եկելոց խմբակցութենէ զանազան ծաղ-
կանց, ըստ հնոյն և ստուերին բազմաբուրեան
այլայլութենէ, զայս իւղ օծութեան հրամանա-
տրեցեր, այլ իբր զօրինակ փոխեալ զայն առ
այս՝ դու ինքն խառնեցար ի սոյն մաքրութիւն
վերնալոյս ձիթոյ : Որ թէպէտ անճառ են համե-
ղութիւնք քումդ անուշութեան, և ընդ օրինա-
կաց իրիք ոչ համեմատի, այլ ծաղիկ դաշտի և
շուշան հովտաց և նարդոս ընտիր և եղեգնա-
խունկ խառնեալ հալուէիւ, յարմարութեամբ
հոտոյ քրքմոյ՝ փթթեալ ողկուզոյ և ազնիւ գին-
ւոյ, ոչ սոսկ քան թէ իւղոյ միութեամբ պատ-
շաճապէս օրինակեցար փսռաւորեալ անունդ
անքնին, որ զամենայն լնուս, և յիրի իմեքէ
ամենեւին ոչ կարօտանաս : Ուստի ոչ շփոթելովք
ի հակառակաց բռնադատութեանց բաժանեալ
կամաց մեկին առակի, այլ ի սիրոյ հաւանութե-
նէ աստուածապէս ի մենջ պարարիս, վասն մեր
ըստ մեզ առ ամենայն վայելչական նմանութիւն
օրինակեցեալ. առ որս լոյս բարի և հուր ջեռու-
ցիչ, տապ սիրոյ առանց մասին ինչ շնչման
անգթական սառնացրտութեան այս զանգուած
նիւթոյ կաթուածոյ ձիթոյ մաքուր մտաց տեսեալ

իմանի, որով յիրաւի սովաւ ի Սատուած է միանալի : Ընդ Սողոմոնի օծելոյ որդեգրեցելոյ Սատուծոյ երգեմ բերանով հարսինն երկնաւոր փեսայիդ, բարեբան գոհաբանութիւն, համբուրեալ ի յիդս մտաց զհոտ իւղոց քոց քան զամենայն խունկս, և իբր զբանս կենաց յաւիտեանականաց ունողի, ըստ հոգելից բանի իմաստնոյն և աստուածաբան աւետարանչին, զհետ քո ի հոտ իւղոց քոց ընթացցուք լուացեալ զերեսս ջուրբք կենաց . որ ի վեր է քան զերկին օդոյս այսորիկ, և օծեալ զգլուխս անախտական իւղովդ երկնայնով՝ յանդիման եղէց քեզ ուրախութեամբ, զուարթապէս և ոչ տխրաբար :

ԺԲ. Այս իւղ խնկելի պաշտելի և երանելի, ոչ սոսկ օծումն ուղղոյս սենեկի, և կամ հերաց վարսից զազաթան նպաստ ինչ մատուցանի, եթէ ոչ տէրունական կենսատու խաչիւղ տեառնագրեսցի : Սոյն իւղ զարմանահրաշ օրհնութեան լուսոյ զհրեայն և զխուծն՝ զհինդիկն և զբարբարոսն՝ զսկիւթացին և զելլենացին՝ ըզդուծն դժնէաբար և զարհաւրատեսակ շանագլուխն սոսկավիթխար, զտէրն ազատ և զստրուկն ծառայածին՝ քրիստոսեան արարեալ, անուամբ քո կնքէ, և հոգւոյդ սրբոյ ընծայէ, և Հօրդ երկնաւորի հարազատ որդի հաստատէ : Բազմօրինակ են սովաւ տրուեստից

տեսմունք յարմարեցեալք նախ նիւթոյն, ապա զօրութեանն : Քանզի իբր անօթ փայտեղէն մինչ չև օծեալ իցէ՝ դիւրաբար հերձի և անօգուտ եղեալ անպատուի, նոյնպէս և մարդ ոչ իւղեալ սովաւ՝ հեշտեալ խորտակի, և մեկուսի եղեալ առ ի քէն՝ ոչ լուսաւորի : Մատն սա քո, Յիսուս, որով զհրաշալիսն զարմանագրես. քանզի իբր անգծելի կազմութեամբ կարծր պահպանակաւ՝ ամենապատրաստն շրջարկութեամբ պաշտպանեալ ծածկէ յայլագունակ խրթնի եկամտից. մինչ զի այսու մաքրութեամբ թաթաւեալն ի սմա ոչ ներկի արեամբ, և ոչ տիւրատեսակ երփնիւ այլայլի : Նա զի և թափանցանց իմն խառնութեամբ հոգեպէս բնդ թանձրութիւն մերոյս գոյութեան մտեալ անցանէ, զի թէ անէծք սաղմոսողին ձիթոյ առակաւ բնդ ոսկերս չարին համայնիւ բաշխի, ռրչափ ևս հոգիդ սոյն ճարպով լուսոյ զաներևոյթ ներքնոյն տեսակս կենագործեալ ողջացուցանէ, ազդումն տուեալ ի խորոց անտի շնչման հագագին՝ մինչև ի ըսպառուած ծայրիցն եզերաց զբնաւն բնկղմէ զյիշատակ մարմնոյ մահուն արկածից. քանզի կենդանական զօրութիւն քո միշտ ահաւոր, տէր Յիսուս Քրիստոս, ի սմին խառնեցեալ բնդ սոյն իսկ բնակէ :

ձԳ. Այս օծումն բարետեսիլ և առ բռնամար-

տիկ մերկամրցանակ ըմբիշս իբր զօրաւոր հնա-
րից կերպարան ճգնաւորական անըմբռնելի
ձեռաց ներհակին օրինօք պաշտի, դիւաց և
ախտից հզօր ահարկու: Քանզի յոքնապաճոյճ
պճնութիւն բանին եզեկիւի առ իմանալին
Փարաւօն, հենգնաւոր առակագրութեամբ ող-
բականօք շարայարմարեալ, յորժամեղեր, ասէ,
և հանդերձեցար ընդ օծելոյ քերովբէին. ուր
արձանքն հրեղէնք հաստատեալ կառուցան:
Յրհնաբանեալ ահաւորութիւն ամենավայր ձե-
ռընկալութեան, որ միշտ անճառ ես բանից և
գերազանցեալ քննութեանց, որ աւետարանաւն
կենաց խնկիս յարակայ իբր նորածին օծեալ ի
քաղաքէ Դաւթի, և ի քահանայապետին հարց-
մանէ, դու ես օծեալն որդի օրհնելոյն, և յերա-
նաւորն դաւանութենէ Պետրոսի օծեալ միայն
որդի Աստուծոյ կենդանոյ, և յապահաւատ
քննողացն, եթէ դու ես օծեալն, ասեն, ասա մեզ
համարձակ. և ի կանոնականացն քոց հաւա-
տամք յօծեալդ ուսուցիչ և Տէր ամենայնի, և
Հէրովդէս յառաջ քան զսոյն զօծեալդ անուն
յայնապէս հարցեալ. և զիմրդ գրեն, դու իսկ
ասացեր, զօծեալն Աստուծոյ զՏէրն Դաւթի
զանսկիզբն որդի՝ ժամանակաւ որդի: Քանզի
այսպէս ընկալաք վայելչաբար զայս թարգմա-
նեցեալ, որ իմեզ բերի ծայրն կատարման խոր-

հրդական կոչմանն՝ վիճակ քրիստոնէից նախապատուութեան :

ՃԴ. Սյնքան ունի ահաւորութիւն միանգամայն և սրբութիւն իւղաւորական խնկաւորութիւնսոսկալի անունսօծութեան, մինչ զի որպէս ոչ է համարձակել ուրուք յերկրայնոցս աստուած անուանիլ՝ այլ աստուածային, նոյնպէս ոչ բերէ մարմին զՔրիստոսոյ անուն անձին համարել, այս զքրիստոնեայն. անտանելի նախնւոյն մեծութեան մկրտչին՝ ջուրք զհոգին հրաւիրողին. քանզի չեմ ես, ասէ, օծեալն, այլ առաքեալ առաջի նորա : Սովաւ շրջէին, որպէս բանն ազդէ աւետարանչին Մարկոսի, առաքելականացն լծակցութիւնք, իբր ազգակից հարազատ ձեռինդ Սատուծոյ՝ այսու վարեցեալք. քանզի իւղով օծանէին և առանց մարդկային հնարից անուամբ քո բժշկէին : Վասն զի որպէս խաւար ի լուսոյ և ցաւ յառողջութենէ, զիշեր ի տունջենէ և մահ ի կենաց, այսպէս և ի սոյն իրէ տիրապարզւեալ ամենայն չարին երևոյթք մերժին իաւիանին և բնաւին ամփոփին : Քանզի որպէս ճանճք զազիրք և փոքր զեռունք սարգից և ունկնամտից իբր ի դեղոց մահու յայս նիւթոյ սպառեալ պակասին, սոյնպէս լրութեամբ շընորհի օրհնութեան սոյն իւղ զօրացեալ և զայսս վանէ և զմուրհակս չարեաց ջրէ և զվճիռ մա-

հու պատահէ: Ոչ է աւագան կատարեալ՝ առանց
օծման օծանդակութեան: Եթէ աւագակացն մա-
հու խոցման զմարդն առաջին, այս դեղ փրկու-
թեան մատուցեալ տուաւ. եթէ անճարակ վի-
րացն Յակոբայ և Իսրայէլի, սոյն իր պատուա-
կան յիշատակեցաւ. այս իւղոյ փափաքեալ Դա-
ւիթ՝ իբր ձիթենի պտղալից ի տանն Ս.ստուծոյ
յուսով յարակայի, լքեալ զթլիատութիւնն՝ ան-
դատին զմկրտութեանս շնորհ գուշակէ: Եւ զի
է ինձ զայսմանէ ճառել և համայնին կարծել
հասանել, որ և ոչ վերինքն զօրեն ձեռնարկու-
թեամբ ինչ բանի զսոյն խորհուրդ ի մասնաւո-
րէ ինչ ճառելով նշանակել, թողում ասել՝ թէ
յիսկութենէ:

ԺԵ. Փառք քեզ միշտ և յամենայնի, անմահ
Թագաւոր, ի յայժմու երգեցեալ օրհնաբանու-
թեանս, զոր արարեր և կատարեցեր առ իս,
բարեխնամ զթած և երկայնամիտ, հարուստ և
առատ ամենայաղթող. անդստին իհարցն զժա-
գրելով զօրինակն՝ մինչև ի լրումն ածեր զիսկու-
թիւնն ճշմարտապէս: Դու լոյս իսկ բնութեամբ
և արեգակն մշտապայծառ, և զաշակերտացն
դաս լոյս անուանեցեր, որով զարարածս ամե-
նայն երկրի ճառագայթիւք երջանիկ շնորհի նո-
ցին լցուցեր: Ընկալար զիւղն անուշութեան յու-
մեմնէ ի յոտս՝ յօրինակ բնդունելութեան մաղ-

Թանաց առ քեզ, և ի միւսմէ պոռնկէ ի գլուխ՝
նշանակ սիրոյ զթութեանդ առ մեզ. մշտափա-
փաք բաղձանօք անսահմանելիդ ի սոյն հոտո-
տեալ, մինչ զի ուխտիւ անփոխադրելեաւ օրէնս
յարակայս օրհնաբանելիս՝ քոյինահրաման պա-
տուէրս կենաց ընդ համօրէն աշխարհ քարո-
զել զսակաւաձեռն իւղոյն յարգաւորութիւն,
զարմանս հրաշից լսողացն առ ապառնեացն
յուսադրութիւն: Դուք օծութիւն ունիք զսրբոյն՝
ասաց երջանիկն առաքելութեանց, մեկնեալ
զխորհուրդն որ ի մեզ զեղեալ յառաւելութենէ
կենդանարարիդ անպակաս բովանդակութեան:
Ուստի յաւէտ իմն յարմարաւոր և հանգունատիպ
առ ի մասնաւորն նմանութիւն լուսոյդ և Հոգ-
ւոյդ սրբոյ՝ այս կաթուած օրհնութեան ի վերնոյդ
բարեբաստութեանց անսպառաքար սրկեցեալ
ի մեզ, և ասի լոյս, իբր զնախաթիւ գոլ ստեղ-
ծուածոց և արարչութեանդ պատկերակից, որով
զխաւար մթութեան մեղաց հալածես. իսկ հուր,
զի յամենայն տարր արարածոց հաւասարապէս
ունի զուգութիւն ըստ էականին կշիռ բաշխու-
թեան, ծածուկ և յայտնի, լռեալ և ծանուցեալ.
և եթէ ոչ ընդ հարցի ի հակառակէն, ոչ յինքնա-
սաստ յօժարամտութենէ բաղձայբորբօքիլ: Դար-
ձեալ և օծումն, զի արքայաբար որդեգրեալ ընդ
քեզ ի ժառանգութիւն Հօրդ մատուցես. ողոր-

մութեանդ ազգակցաւ նկարեալ ի մեզ անեղծա-
նելի՛ ի հանդերձեալ փառսն փայլեսցուք. դար-
ձեալ և հոգի, զի մաքրեալ զարկածս խաբէու-
թեանն՝ որ ի բանսարկուին ներգործութենէ,
նորոգ փոփոխմամբ հոգևով և ճշմարտութեամբ
Հօրդ երկնաւորի երկրպագեսցուք, բւեռեալ
ընդ քեզ յուսոյն հաւատովք, ամենապարզ և :

ԺԶ. Սհա արդարեւ յաւէտ իսկապէս իւզս այս
լուսապատար խնկալիր՝ վերնականիդ սիրոյ
տեսութիւն : Վասն որոյ և Պօղոս իսկ պատշաճ
վարկաւ ի ճառ գոհաբանութեանն՝ ասելով յայ-
տնի, որ օժ զմեզ ձեօք հանդերձ ի Քրիստոս Յի-
սուս՝ Աստուած է, որ և կնքեաց զմեզ և ետ զառ-
հաւատչեայ հոգւոյն ի սիրտս մեր. և դարձեալ՝
մի, ասէ, տրտմեցուցանէք զհոգին սուրբ Աս-
տուծոյ, որով կնքեցարուք յաւուրն փրկութեան:
Պատկառելի և անվանելի օծութեանս յորջորջու-
թիւն՝ իբր ի նորումս յաւէտ քան ի հնումն. քան
զի բանն դաւթեան սաղմոսին զտիրական տնօ-
րինականացդ սկզբնաւոր կրիցդ խորհուրդ՝ ճշ-
մարտաբար վերասահմանէ, ժողովեցան կուտե-
ցան իշխանք ժողովրդոց վասն Տեառն և վասն
օծելոյ նորա: Մարգարէութիւն մեծ տպաւորեալ
զանսրբելի արեանդ պարտիս հրէախումբ չար
մոլեգնութեանն՝ որ ի Տէրդ յանդգնութիւն, ով է
որ ձգիցէ զձեռն իւր յօծեալն Տեառն և քաւեսցի.

քանզի թէ և յազգայնոյն սպանաւ Սաւուղ, այլ ոչ ի սպառ մերժեցան յամօթ և ի նախատինս ազգացօտարաց, մինչև արեանն Սատուծոյ հաղորդեալ գտան : Գրաւական մեծ յիշատակի ապագայիցն ժառանգութեան աղօթանուէր աղերսարկութիւն ասել սաղմոսիւն, վասն Դաւթի սիրելոյ քոյ մի դարձուցաներ զերեսս քոյ օծելոյ քումմէ. և դարձեալ, նայեա՛ն և տես յերեսս օծելոյ քոյ, և արա՛ն ողորմութիւն ընդ օծելոյ քոյ :

ՃԷ. Ձեռին քո, Քրիստոս, երկրպագեալ պարգևաշրութիւն այս հիւթ լուսակիր. քանզի ոչ այլ մեծ բարձրութիւն յարքայութեանն ճոխութենէ ասէ մարգարէն ի դիմաց քոց, Տէր, քան թէ գտի զԴաւիթ ծառայ իմ և իւղով սրբով իմով օծի զնա : Ուստի կիրթ իմն յիշատակաւ զքոյդ համբուրեալ լուսոյ օծութիւն, Տէր Յիսուս Քրիստոս. ծանիցուք զքեզ անփոփոխ մշտնջենաւորութիւն, թէ դու ես ամենայն և յամենայնի միայն թագաւոր թագաւորութեանց, և ճշմարիտ օծեալ իւղելոց, փառաբանեալ երկրպագութեամբ երէկ և այսօր : Քանզի զոր օրինակ պատրոյզ թացեալ ի ճարպում ոչ երևեցուցանէ ինչ նշոյլ՝ մինչև հուրք լուցեալ վառիցի. սոյնպէս և այս օծութիւն լուսոյ առ ի մեզ հեղեալ ի հանդերձեալսն ջահաւորի : Այս է կերպարանին մեկնաւոր բացերևութիւն ի նախնեացն և այսր բե-

րեալ բարենշան իմն յարմարութեամբ՝ հրաշա-
պայծառ երանգաւ գունեալ:

ԺԸ. Արդ այսոցիկ պատճառ վերագոյն մասանց
կեցուցչաց աստուածականաց արարչութեանդ
հարազատաց, առանց որոյ ոչ է գրիլ քրիստո-
սեան, և ոչ նագովրեցի անուանիլ, և ոչ յիշա-
տակիլ յորդիս Յուդայի, և կամ խրախոյս բառնալ
յանուն Աստուծոյ Յակոբայ, այս հիւթականու-
թիւն օրհնութեան ձիթոյս, յորում սուրբ Երրոր-
դութիւնդ խառնեցեալ միաւորի, ճառագայթ
շնորհաց, շուք մերոց դիմաց, նկարագրութիւն
երեսաց, բարեձևութիւն պատահմանց, լուսա-
ւորութիւն աչաց, տեառնագրութիւն բբաց, վա-
յելչութիւն այտից, զարդ կերպարանաց, պահ-
պանարան շրթանց, հանդերձիչ կրօնից, յար-
մարիչ վարուց, շաղկապ հաւաքմանց, զօրու-
թիւն անձանց, ուժգնութիւն դիմեցմանց,
խափանիչ յուռթից, քակտիչ հմայեկաց, նահան-
ջիչ ձեռնածուաց, խայտառակիչ կախարդաց,
գտիչ աղանդից, բռնախոյեան դիւաց, փարատիչ
ցաւոց, կատարիչ կնքեցելոց, տենչանք երախա-
յից, անգնին արտաքնոց, հիացումն հեթանոսաց,
նախանձարկու անհաւատից, մերկացուցիչ
զաղտնեաց, յարգանք յետնոց, փառք ստրկաց,
պճնումն կանանց, անեցումն տղայոց, հրճուանք
ծերոց, ձեռնադրիչ նուիրելոց, զգուշութիւն

մաքրոց, պսակ թագաւորաց, ճոխութիւնարքայից, յառաջադրութիւն կայսերաց : Քանզի զոր օրինակ աման ինչ կնքեալ՝ նշանակիչ իմն է ներքնայնոցն մեծագնութեան, նոյնպէս բարձրութիւն շնորհին ի մեզ սովաւ ծածկեցեալ յանուն քո, Աստուած տէր Յիսուս Քրիստոս, վայելչական իմն տեսակաւ ծանուցեալ նշանակի: Իսկ անունն իսկոյն անդստին ի նոյն յորջորջեալ կոչմամբ, ըստ հոգելից արանց իմաստնոց՝ որ յեզիպտացւոց անտի սկսեալ, ի դէմս ածելով զիրին կերպարան՝ ահաւոր խորհրդոյ պատկեր:

ՍՍԱՍ ՍՐԲԱՂՈՅՍ ԻՒՂՈՅՆ ՄԻՒՌՈՒՆ

ՁԹ. Քանզի միւռոնս այս օրհնաբանեալ, զոր մարգարէն կանխաւ լոյս աչաց գրեթէ զսոյն աղերսեալ խնդրէր, ըստ քերթութեանն բառի որ ըստ խտրութեանն Հոմերոնի, թարգմանեալ իմանի, ինձ մայր. այսինքն է՝ առ ի յինքն ձգող զմերս բնութիւն զօրապէս, և կայուն հաստատել չքնաղ փոփոխմամբ զշուրց լուծակաւնութիւն առ աւազանին լուսաւորութիւն. և իբրեւ զղեղ մածուցիչ կաթին՝ ի նոյն ինքն յեղանակել զցնդեալս իմ վայրագութիւն և զաղբերց հեղեղեալ մշտահոսութիւն : Իսկ մառնամուտ՝ որ և այս միւռոն, ըստ այլում բառի ցուցանի. այս ինքն է մթին, որ և խաւարչուտ գոլ և

ծածկեցեալ՝ կամ անտեսական. որ և սոյն կոչումն ղիմառութեան չէ օտարացեղ. քանզի արդարեւ յիրէ անտի անունն նշանակի. վասն զի անքնին է այս խորութիւն յաւէտ քան զամենայն սրբութիւն սրբոց : Զի ոչ եթէ ջրոյ օրինակաւ զաղտ ինչ լուանայ, և կամ հացի բնութեամբ զսիրտն հաստատէ, այլ նորոգ իմն յարմարութեամբ ի մասունս ազդողականացն տնօրինապէս տեսունազրի. սակայն անհասութեամբն վերնականաւ և զանունն ունի անքրնին : Քանզի որպէս Աստուած իսկ և իսկ ի լոյս անմատոյց ասի, իսկ անսահման փառաւորութեամբն յեղանակաւ իմն անբաւութեան ի խաւար անզնին ծածկեալ իմանի, փակեալ արտաքուստ ի ձեռնարկութեանց մերոց իմաստից, նոյնպէս և այս ծորումն լուսոյ ի լեզուաց ոմանց ճարտարաց ի ճահ ճեմութեանց դրականապէս անուանադրութեամբ մռայլ առձայնի, վասն ոչ զօրելոյ երկրածին բնութեան զիսկն զիտելոյ : Իսկ զերկաքանչիւրս աստուածականացն անդստին յինքեան հարստաբար տիրապէս ունի. քանզի ի կոչումն անուան բարձրելոյն նմանակերպեալ՝ կրկին մեծանայ իւրս այս նուիրեալ ամենաբուրեան ազնիւ կնդրկաւ. վասն զի Աստուած մեր հուր ծախիչ է ըստ Մովսէսի, և դարձեալ լոյս է ըստ Յովհաննու. ուստի և

Եսայի ճշմարտապէս զտոյն ակնարկէ, եղիցի,
ասէ, լոյսն Իսրայէլի ի հուր :

Ի. Դարձեալ այլ իմն կերպացուցանելով զբանս
առ ի նոյն պատկեր յայտնութեան իրի. վասն
չի ոչ մոռանամ զիմն նողկութիւն՝ որ ի զթու-
թենէ մեծիդ քաղցրացաւ՝ վերստին գովեստիւ
օրհնել. քանզի Մեռայ, որ է դառնութիւն, այս
ինքն նշանակ իմն յարմարական չարչարաւոր
կրից տաժանմանց, որ և միւռոն ստուգաբա-
նեալ մեկնապէս ըստ մեզ՝ մեռելութեան ազգա-
կանութիւն : Քանզի այսու օծմամբ հոգևորակա-
նաւ խզեալ կամ հատեալ ի սնոտիասէր մահա-
կերպարան տաղտկազագրական հեշտութեանց
հակառակողին որ օղախոնաւ մեղկութիւամբ զ-
քնարս ձայնատրական և կամ զարկուած վե-
րածածկութեան մզնարհեստ ուժգնաբարբառ
խրոխտահնչական կազմուածոյ թմբկիս գործա-
կանութեան ջրացիր իմն զիջութեամբ անվայե-
լուչ թուլադաշնակեալ՝ ի ստորև անվայելուչ
թուլադաշնակեալ՝ ի ստորև կորստեան քարշէ
զօրինակ մերս գոյութեան, կապիմք յուսով վերս-
տին դարձեալ ընդ անձառ խորհրդոյ խաչի քո,
Քրիստոս, մկրտեալք ի մահ կանգանուոյ՝ ան-
վախճան կենացդ սովաւ հաղորդիմք ի քեզ իսկ
Մատուած համայնիւ խրախուսեալ ի սպառ ամե-
նևին անհատուածելի :

ԻՍ. Այս իւղ զըրօշեալն քառակուսեան յանուն քո, Յիսուս, նշանի բարձրելոյդ հաւասար հաստէ. շնորհ ընձեռեալ զուգափառ և նմանափայ արեան կեցուցչիդ նոյն անվանելի փառօք պսակեալ մեծացուցանէ : Փայտ անուանի իւղոյ օրհնութեան, ըստ մարգարէին կանխաձայնութեան, զի հասարակաց կազմեցեալ բուսոց անտառաց զօրապէս ուղղեալ ի խակութենէ չարին արկածից և օտար կարծեաց ի ստեղծողը վերաբերեալ առ նոյն նիւթս կենաց հասուն ներգործէ : Զի և որ ի մեզ մտիցն պատուհանաց մշտաբացիկ թափանցանցութիւնք, յանուն մեծութեան ահաւորիդ զօրութեան ի խոհական իմն համեստութիւն քե տեսաւնագրեցեալ առ իյրզձակերտ օթեվան հոգույդ՝ անազդելի պատրանաց չարին խաւարահողմ խարդախողին, այսու լուսով զապեալ ամփոփիմք ի նուագ զոհութեան երեկորեան պաշտաման ընդ երկնայնոցն դամբարաց՝ առ օրինակ վառման շնորհիդ որ ի մեզ. ի սոյն յիշատակ փրկութեան բարեացն սովաւ տնկեցեալ ծագի, և ծաղկաւէտ եղեալ պտղածնի, ի սպաս ընթրեացն պատրաստութեան յետնում գիշերի ի մեծիդ գալըստեան. ահա զայս լոյս ճրագի համարեալ ի կիրարկանեմք :

ԻԲ. Դարձեալ ըստ գծագրացն զումարութեան

քսան և չորիցն շարագրութեան որ յալի փետաց
անտի վերաթուի մինչև ի քսաներորդ երկրոր-
դըն կարգի, յորում զայս խորհուրդ խորութեան
անտուտ թարգմանեալ՝ ճաշակ հեշտալի որոց
հաղորդին ջամբել պատրաստեմք ամենակազմ
յարմարութեամբ. քանզի յութսներորդէ անտի
գրոյ ի չորեքհարիւրն փոխաբերեալ՝ ստուգա-
բանօրէն քննութեամբ ընդ ձիթոյն անուան նիւթ
ճշմարտագրի. որ է կերպարան արդեան խմո-
րոյ յինքն բերողի զգանգուածն զօրեղապէս. որ
ոչ սակաւն ի յոլովէն պարագայի, քան թէ ի
նոյն իրն դարձուցեալ, ըստ աւետարանական
առակին, զամենայն առ ինքն վերաբերեալ
աճեցուն առնէ:

ԻԳ. Սոյն իւղ հեզութեան միշտ համբարձման
և խոնարհութեան օրինակ և նմանութիւն, առ
ոմն կակուղ պատառաւ մատուցեալ ջամբի,
հարթակշիռ և բարեյարմար բանի կերպարան.
Իսկ համայնիցս լուծականաց հոսանուտ և ստո-
րածորելի նիւթից գերափառ վերաշրջական
հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր. քանզի և յա-
ման ինչ մորթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ զինւոյ ձեւոյ և
կամ ջրոյ թացութեան մեղկէ, այլ ի սահման
պատշաճին պահէ: Այսպէս ընկալեալ զքոյոցդ
բարեաց անհաւասար առաւելութիւն՝ Որդի Աս-
տուծոյ կենդանւոյ, զսբբանուէր այս օծելութիւն

ի ճակատ դիմացս արեամբ քո զրեմք, և ի բնութիւն շնչոյս հոգւով քո տպաւորեմք հաւատացեալ խորհրդով մտացս. եթէ յաւէտ յայտնեսցի նորոգ փայլեցեալ բազմաճաճանչ ծայրարձակութեամբ ի տարածումն յոգնատեսիլ զարմանահրաշ ընդարձակութեան պտուղ իւղոյ ընծայեալ զլոյս ի փառս ապառնեացն հանդերձելոցն : Այս ճարպ հոգեւոր երջանիկ և վերնանըշոյլ ի դէմս երեսաց իմս պատկերի՝ քումդ նշանաւ ջահաւորեսցի :

Ի՞հ. եւ քանզի իբր անհաս ոչ ըմբռնական այս մեծ զօրութիւն արագ սլացմամբ ի թևս թեթևս մտաց պայմանի, անդր քան զկարծիս ուշոյ իմաստից անհուն հետեւման անհետ փախստեան՝ լայն իմն միջոցաւ ի սպառ որոշեալ, փակեցաւ յինէն, ոչ օրինակեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգամասնութեամբ, ոչ սահմանեցաւ ձևակերպութեամբ, ոչ կշռեցաւ ընկերին չափով. այլ ահա ընդ աստուածեան խաչիդ նշանի հաւասարութեամբ արեան կեցուցչիդ հոգիապէս գերազանցեցաւ : Եւ արդ օրհնեալ զմեզ Տէր, սովաւ և ի սոյն. ևս և անունդ քո ահաւոր, լուսաւոր, երկնաւոր և զարմանաւոր, ի գովեստ փառաց անճառից մաքրակրօնից բուրվառաւ խնկեալ, սուրբ, սուրբ, անքնին, անպատում, բարձրեալ, ողորմած, վերերգեալ, ճշմարիտ,

բարերար և սուրբ, արա ոովաւ փրկութիւն ,
տուր և քաւութիւն, պարգևեա բժշկութիւն ,
հանդերձաւորեա շնորհ , առատաձեռնեա երա-
նութիւն : Յօծումն այս ձիթոյ երկնանձրև լուսոյ
անարատ գտայց . յիւղեալս այս թեզան բանա-
ւորական մի մտցէ և մի գրաւեսցէ տխրակա-
նութիւն աղտոց մեղանաց՝ շաղախել երբէք
զոգւոյս կերպարան : Եղիցի սոյն ինքն որոց
մատչին օծանիլ սովաւ հարսնապանոյճ պան-
ծանօք պճնել գեղայօրէն սուրբ վայելչութեամբ՝
երջանկապէս յոգի զարդարեալ : Եղիցի հուրս
այս լուսափառ և աստուածաձիր՝ մերձեցելոցն
ի սոյն ընտրութիւն՝ մուխ կրկնեռաց և բարե-
փափաք ջերմութեան այլ յօրինուածոյ, որով
ամենայնիւ ամենապատրաստ պնդութեամբ՝ ի
կարծրականումդ անսասան վիմիդ յարակայե-
ցեալ միշտ արձանացայց ի քեզ հաստատեալ
աներկմտելի : Լիցի նշանակ վերնամրցանակ
այսր պարգևի սովաւ վառելոցն , ոչ ողորիլ
ջուրք, ոչ այրիլ հուրք, ոչ ցրտանալ ի սառնու-
թենէ, ոչ վնասակար հողմով շիջանիլ, ոչ աղ-
տեղիլ յուրուական ինչ պղծութենէ, ոչ զպա-
հեալսն՝ չարին մատանել , և ոչ ի ստորև ելիցն
զմթերս գանձուն կենաց յիմարաբար արտաքս
հանել . ոչ անպատուաբար մնալ ի թևոց զոց օգ-
նականութենէ, և ոչ զէացեալն ի մեզ օծութիւն

անմաքրապէս ի բաց մերկանալ : Այլ եղիցուք
քե ի սոյն հրացեալ, սովիմք պարարեալ սո-
վաւ լուսաւորեալ, այսու արդարացեալ ազա-
տացեալ պսակեալ և թագաւորեալ : Եւքեզ միայ-
նոյ միայն օծելոյ յամենեցունց օրհնութիւնք
երգոց, ալէլուք լեզուաց, հնչմունք ձայնից, յաղ-
թանակութիւնք գովեստից, բարեբաստութիւնք
շրթանց, սրբաբանութիւնք սաղմոսաց, ընդ Հօր
և Հոգւոյդ սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

Այն իմ ձեռնարկութիւն ի սրբութիւն, եւ այս արձանագրութիւն
ի սրբութեանցն սրբութիւն :

ԲԱՆ ԶԴ.

Աղօթք քարգմանորհն վասն սրբաշոյս խղոյն Միւռոնի

Ա. ԱՍՏՈՒԱՅ յաւիտենական, բարերար և ամե-
նակալ, ստեղծիչ լուսոյ և յօրինիչ գիշերոյ,
կեանք ի մահու և լոյս ի խաւարի, յոյս ակնու-
նողաց և երկայնատութիւն տաքակուսելոց, որ
ամենարուեստ իմաստութեամբ քո դարձուցա-
նես յայգ զստուերս մահու, աննունգ ծագումն
և անմոտ արեգակն. քանզի ոչ զօրէ ծածկել
զփառս տէրութեան քո խաւար գիշերոյ. որում
կրկնի ծուներ երկրպագութեան ամենայն եղելոց
երկնաւորաց և երկրաւորաց և սանդարամե-
տականաց. որ լսես զհեծութիւն կապելոց և
հայիս յաղօթս խոնարհաց և ընդունիս զխրն-

դրուածս նոցա Աստուած իմ և թագաւոր իմ՝
կեննք իմ և ապաւէն իմ, յոյս իմ և վստահութիւն
ին, Յիսոս Գրիստոս Աստուածդ ամենայնի,
սուրբդ հանգուցեալ ի հոգիս սրբոց, մխիթարու-
թիւն վշտաց և քաւարան մեղուցելոց, որ գիտես
զամենայն յառաջ քան զլինել նոցա. առաքեա
զպահպանողական զօրութիւն աշոյքո, և փրկեան
գիս յերկիւղէ գիշերի և ի դիւէ չարէ: Որպէս զի
զյիշատակ սոսկալի և սուրբ քո անուանդ միշտ
համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ ըղձութեան շըն-
չոյ, կեցից պահպանեալ ընդ այնոսիկ՝ որ կար-
դան զքեղ ի բոլոր սրտէ:

Բ. Եւ ի դրոշմէ խաչի քոյոյ նշանիդ, զոր աս-
տուածային արեամբ քո ներկեալ նորոգեցեր, և
ի նոյն շնորհի որդեգրութեան զմեզ մկրտեցեր,
և ի փառս պատկերի քո նկարեալ յօրինեցեր,
այսու պարգևօք աստուածականօք ամաչեսցէ
սատանայ, քակտեսցին մեքենայքն, բարձցին
որոգայթքն, պարտեսցին մարտուցեալքն, պա-
կասեսցին զէնքն սայրասուրք, մերժեսցի մէզն,
փարատեսցի խաւարն, մեկնեսցի մառախուղն:
Բազուկ, քո հովանացի, և աջ քո կնքեսցէ.
վասն զի գթած ես և ողորմած, և անուն քո կո-
չեցեալ է ի վերայ ծառայից քոց: Եւ քեզ ընդ
Հօր Հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ՂԵ.

Վերսիին յառելուած կրկին հեծուքեան.

Ա. ԱՐԵՂԱԿՆ արդար, ճառագայթ օրհնեալ, լուսոյ կերպարան, փափաք անձկութեան, բարձրրեալ անքնին, զօրեղ անպատում, բարւոյ բերկրութիւն, յուսոյ տեսութիւն, գովեալ երկնաւոր, թագաւոր փառաց, Քրիստոս արարիչ, խոստովանեալ կեանք : Եւ արդ զթերութիւն վրիպանաց բազմասխալ ձայնի եղկելոյս ամենազօրդ բանիւ լցեալ, մատուցես յաղերս հաճութեան Հօր քում բարձրելոյ : Որ վասն իմ ի փորձ եկիր անիծից, կերպարանեալ զիմ նմանութիւն, ամենեւին կենաց օրհնութիւն, վերնոց և ներքնոց բարեխնամող տեսուչ համայնից : Զի թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ, Աստուած և տէրդ բոլորեցուն, որչափ հաճեսցիս առաւել և այժմ վտանգաւորս կրից կարեկցել, ընդ իմ պարտաւորիս միշտ աղօթելով ազգակցաւ մարմնոյդ առելոյ ի մէջ՝ առ համապատիւդ քո Հայր :

Բ. Եւ վասն արեանդ պատուականի միշտ մատուցելոյ ի հաճութիւն կամաց առաքչիդ, բարձցին վտանգք մեղուցեալ դատապարտելոյս, թողցին պարտիքն, ապաքինեսցի ամօթն, մոռասցին պատկառանքն, բարեգործեսցին դատակնիքն, սատակեսցին որդունքն, վերասցի

լալն, հանդարտեսցէ կրճումնատամանցն, սպա-
ռեսցին ողբքն, հատցին արտասուքն, մերժեսցին
սուգն, հալածեսցին խաւարն, վատնեսցին հուրն
սաստկութեան, հերքեսցին տանջանարանքն
բազմօրինակք :

Գ. եկեսցեն գթութիւնք կամողիդ և պար-
գեողիդ կենաց ամենից, ծագեսցին լոյսդ, արա-
գեսցէ փրկութիւնդ, հասցէ օգնութիւնդ, ժամա-
նեսցէ այցելութիւնդ, կանխեսցէ ցօղդ ողորմու-
թեան, յառաջեսցէ արբուսցէ զանդաստանս
պասքեալ՝ անկեալ ոսկերացս թշուառութեամբ
ի վիհն մահու, ծաղկեցուսցէ պտղաբերեսցէ բա-
ժակդ երկնաւոր արեան կենարարիդ զերկիրս
խնամեալ աւուրն լուսոյ, որ անծախապէս միշտ
պատարագի յիշատակ կենաց փրկութեան հո-
գւոց ննջեցելոց : Զի ամենայնիւ մահացեալ հոգիս
մարմնովս մեղաց՝ շնորհօք քո, զթանձ, ի քեզ
զօրացեալ քեւ նորոգեցայց, զատեալ ի մեղաց
անմահ կենդսնութեամբ ի յարութեանն արդա-
րոց, Հօր քումօրհնեցեալ : Ընդ որում քեզ փառք,
և Հոգւոյդ սրբոյ բարեբանութիւն վայելչական
գոհութեամբ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւի-
տենից . ամէն :

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՄԱՏԵՆԻՍ

ԴՊՐՈՒԹԵԱՆ

ԸՍՏ հոլովման բնթացից ամանակաց յառաջ շարժութեան, որ ըստ լրապատարն նշուլագեղն արփիաճաճանչ լուսակիրն օրակշիռն մղտափարատն ակնապարար ականն արևու՛ ստեղծականն արուսեկի, որ համբարե հոլովէ կուտէ ամաց յօլովութիւն ի չափս դարուց շրնչասպառ և կենդանանորոգ առուղեկան յաւիտենիս, ի յաւարտումն կատարման իններեակ յօբելինին, ի սկիզբն պսակելոյ մտի տասնեկին յաբեթական տոհմիս տումարի, յետերից ամաց անցելոց՝ որ զկնի գալտեան ի կայս և ի կոյս կողմանց հիւսիսոյ դիմաց արևելից՝ յաղթող և մեծ կայսերն Հոռոմոց Բասլի, յորժամ ընդարձակ և մակագաւիթ կանոնաւ սփիռ տարածէր՝ լիասահման և անխտրոց ի ստուարակարկատ կոթողս կարծր արձանաց՝ ի ձգումն ձեռին և յանխզելի լարս պարանաց երկարագունից՝ անթարթափ ի նոյն վերասլացեալ ի յաջ և յահեակ՝ սեպհականել յաւելուլ բաժինս մասանց վիճակաց խմբից աշխարհաց ի ծոց իւր. արդ ի յայնմ անդորրութեան միջոցի, յորում եզերեալ ընդոտնեցաւ թշնամին եկեղեցոյ, ստացեալ հիմնեցի, կառուցի, կարգեցի, կուտեցի, արձանացուցի, դիզի, բարդեցի,

կացուցի, ցուցի, հաստատալով ի հրաշակեր-
տութիւն միագոյ իրի զբազմաստեղեան դը-
րուագս դրութեան այսմ սոփերի արգասաւորի,
ես Գրիգոր կրօնաւոր քահանայ, յետին բանա-
հիւսաց և կրտսեր վարժապետաց, գործակցու-
թեամբ եղբօր իմոյ ընտրելոյ Յովաննէս կոչեցե-
լոյ՝ Նարեկայ մեծափառ և բարձրապատիւ
ուխտի վանականի, որք իբրև զմի մարմին բա-
նական ի յերկուց առ մի կերպարան շինելոյ
դիմաց կենցաղավարելով, ոչ միայն հարա-
զատք, այլ և միաշունչք միակրօնք համապա-
տիւք զուգահաւանք, ի քառից աշաց առ մի և
նոյն շաւիղ խորհրդոյ տեսեալք :

Արդ հայցեմք ի ճաշակողացդ յայսմ սեղանոյ
յոքնօրէն և ախորժահամ հանդերձելոյ՝ յիշատա-
կել զմեզ ի մաղթանս ուղիղս և ի պատկանաւոր
խնդրուածս, սեռն սիրով ի միտս բարիս . որով
և դուք եղիջիք զրեալ ի մատեանս կենաց վերին
դպրութեանն :

Համառօտութիւն աղօթից Խռամեծի եւ Բաջ վարդապետի Մխիթարայ գոթի խոսակրօն նգնաւորի եւ բանիբուն հռետորի՝
ասացեալ ի սուրբ Պատարագին :

Տէր Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս բան հօր եւ կերպարան, կենդանի եւ կենդանարար, յոյս եւ փրկութիւն ամենեցուն որ կարդան առ քեզ : Որ շնորհես առաւել քան զարժանն, եւ տաս խնդրողացն զպիտոյս կարեաց : Զի ոչ միայն արարեր եւ ստացար ի վերստին յանցանելն մեր՝ չարչարանօք խաչի քո, այլ եւ միշտ զքեզ ետուր փրկանս կենաց մարդկան : Վասն որոյ մեծ եղև մինչև յերկինս ողորմութիւն քո, եւ յամենայն երկրի ցուցաւ փառք քո : Եւ այնքան զերազանցեաց պարգևաց քոց նշանակ, մինչ զի ոչ միայն մարդկայինս հիանան ազգք, այլ եւ երկնային զօրքն եւ առաւել մերձակայքն. ընդ որս սուկացեալ փառաւորեն անլռելի ձայնիւ ասելով՝, սուրբ՝ սուրբ՝ սուրբ՝ տէր զօրութեանց. զորս եւ ուսեալ մեր՝ երգեմք ի ժամ անմահիդ զենման՝ կցորդելով անմարմնոցն երջանկաց :

Զի զառ մեզ զանճառն տեսանելով զխորհուրդ՝ զօրինակ մահուն ճշմարտի, ընդ մեր եղեալ՝ մարդկապէս ընդ մեզ եղանակեն զերգս օրհնութեան : Զի եթէ զօրինակն անգիտանան գովասանութեան՝ միայն զսուրբն կարդան զանուն, ուստի զերեսսն ծածկեն եւ զոտսն. մեք

զոր ասասցուք զօրհնութիւն և զգովութիւն,
բայց միայն զբեզ օրհնեսցուք սարսափմամբ, և
հաւատովք մերձեսցուք յանտեսանելիդ և ի տե-
սանելիդ անճառութիւն :

Օրհնեմք զհայր՝ զառաքող փրկողիդ :

Օրհնեմք և զհոգիդ սուրբ՝ զկատարիչ և զսրբիչ
զգալոյն օրինակի :

Օրհնեմք զանիմանալի զքո՝ խոնարհութիւնդ :

Օրհնեմք և զմեծ քո քաղցրութեան կամսդ :

Օրհնեմք՝ որ զկենդանարար մարմին և զա-
րիւն քո սուրբ շնորհեցեր մեզ ի քաւութիւն :

Օրհնեմք՝ որ հուր աստուածութեան քոյ՝ ոչ
կիզու զբնութիւնս հողեղէն :

Օրհնեմք՝ զորոչ տանին երկինք ամենայն, այլ
տանին նիւթական և նուաստական եկեղեցիք :

Օրհնեմք՝ որ նստիս ի քերովբէս, և բազմիս ի
սեղան սրբութեան :

Օրհնեմք՝ զոր ոչ ունին երկինք վերին՝ և ին-
նեակ դասք անմարմնոցն, բառնան մատունք
քահանայից :

Օրհնեմք՝ զոր և սերովբէն ունելեօք մատու-
ցանէր ի բերան մարգարէին, իսկ աստ ձեռամբ
բաշխիս հողեղինաց և մատամբ մաաշիս ճաշա-
կողաց :

Օրհնեմք՝ որ ոչ գարշիս յաղտեղութենէ մարմ-
նական կրից, այլ մաքրես սրբութեամբ քով :

Յրհնեմք՝ որ զպէսպէս յանցանսն անտես առնես զազգի մարդկան՝ որք հաւատով ապաւինին ի քեզ :

Յրհնեմք՝ որ միջնորդութեամբ կենարար մարմնոյ և արեան քոյ՝ հաշտեցուցանես զհայր քո ընդ օտարացեալս մեղօք, տալով վճիռ անստելի, ոչ ուտողացն և ոչ ըմպողացն ոչ ունել կեանս, և ուտողացն և ըմպողացն զբնակիլն ի քեզ, և զքեզ ի նոսա :

Քանզի տիրապէս մարմին և արիւն քո սուրբ կատարեալ արձակումն է և ազատութիւն ի կապանաց մեղաց :

Ձի եթէ սուրբք ամենայն առ հասարակ յիշին, և քոյոցդ բարեաց կարօտին, զիմրդ և ոչ ես անկեալս ի շնորհաց և ունայնս ի բարեզարդութեանց :

Ձի եթէ այժմ ոչ ողորմիս, յորում բացեալ ես զդուռն անճառ ձրից, նրբ տայցես յայլում ժամու. քանզի անվրէպ յայսմ ժամու է առնուլ ի քէն զխնդիրս, որպէս և սուրբք ի քաղցրութեան ժամանակի :

Ձի եթէ յորժամ ընդհանուր երկինք և երկիր առ հասարակ բարեխօսեն՝ ոչ լսես, այլ յորձում ժամու զամենեսեան ժողովեցից :

Ձի եթէ մինչ հիանան անմարմնոցն դասք ընդ առատութիւն պարգեաց քոց, և զօրհնութիւնս

մատուցանեն, ոչ առնում. յորժամ ի կշիռ դնես՝ զիմրդ ընկալայց :

Ձի եթէ յորժամ դասք հրանիւթիցն գոչեն ասելով՝ ողորմեա քո արարածոց, մասն ինչ ոչ տացի. ընդ որոնց այլոց առից :

Աղաչեմ զքեզ տէր, մի ունայն դարձուցաներ զիս յամենասուրբ երեսաց քոց, անչափ պարգևացդ իշխան :

Յորժամ յարգեալ է իբրև զգետս ի լրութենէ ծովու մեծիդ պարգևք, ուստի և ինձ կաթիլ մի բաւական է. զի սակաւն քո անչափ ունի մեծութիւն, և առաւելեալ է քան զխորս ծովու :

Ձի եթէ ի ծագիլ լուսոյ արեգականդ ոչ լուսաւորիմ, ի զիշերի ո՞րպէս պայծառացայց :

Եւ եթէ ձրի բծիշկդ մերձ ես՝ և զդեղդ կենաց ոչ տացես, այլ ո՞ւր գտից բծիշկ զի բժշկեցայց :

Եթէ յարուցչիդ պատահեալ մեռանիմ, և ո՞ զիս յարուսցէ :

Եթէ բնութեամբ ճոխացուցիչդ զաղքատութիւնս ոչ բարձցես, առ այլ ո՞վ երթայց ի փարթամաց :

Ընդ խաղաղութեան աշխարհիս զոր շնորհես, տուր և ինձ խաղաղութիւն յամբոխից կրից. ընդ հաստատութեան եկեղեցւոյ՝ հաստատեա և զշարժեալ անձինս :

Ընդ քահանայապետաց և քահանայից՝ սար-

կաւագաց և դպրաց՝ և ամենայն ուխտի մանկանց եկեղեցւոյ պահպանութեան, զօրութեամբ քո և զիս ընդ հովանեաւ քով ամրացո :

Ընդ թագաւորաց և իշխանաց՝ զօրավարաց և զօրականաց յաղթող և զիս ի վերայ աներևոյթ թշնամույն արասցես :

Ընդ ննջեցելոցն հաւատացելոց յիշեա և զիս տէր զմեռեալս մեղօք . զորս ի խորոցն հաներ անդնդոց, ընդ նոսին հան և զիս ի չարին բանդէ՝ միջնորդութեամբ կենարար մարմնոյ քոյ և արեան, արժանապէս գոհանալ զողորմութենէ քումմէ :

Գոհանամ զքէն տէր՝ որ արժանի արարեր զիս տեսլեան սուրբ խորհրդոյ քոյ :

Գոհանամ՝ զի զսոսկալին և զահաւորն լուայց զօրհնութեան :

Գոհանամ՝ զի զաստուածախօսութիւն քո լսել արժանացայ :

Գոհանամ՝ որ զնոզիս յուսով լցեր, և զսիրտս ուրախութեամբ :

Զոր օրհնութիւն կամ զգոհութիւն քեզ մատուցանեմ՝ Աստուած իմ Յիսուս, զի արժանի եղէ կենաց հացիդ և անմահարար բաժակիդ :

Գիտեմ՝ զի չար է ինձ մերձենալն չարեօք, և տարակուսանք հեռանալն . մանաւանդ զի անսուտ սահմանեցեր, եթէ որ ոչ ուտէ զմարմին

իմ և ըմպէ զարիւն իմ, կեանս ոչ ունիցի յանձին
իւրում :

Սիսայտնապէս խոստովանիմ, զի ես մե-
ռեալ եմ, և քեզ է յարուցանելն . զի փառաւո-
րեցից զքեզ ընդ հօր քում ամենագօրի, և ընդ
ամենասուրբ հոգւոյդ ճշմարտի, այժմ և միշտ
և յաւիտեանս, ամէն :

Ամենակալ ամենախնամ Սստուած՝ յամե-
նայնի օրհնեալ . որ յամենայնի ես և ամենեցուն
անհաս՝ և բովանդակեալ պահես զամենայն
արարածս՝ զհոգեղէնս և զհողեղէնս, զաննիւթս
և զնիւթեղէնս . զի մահկանացուաց կեանք ես և
անմահութեան յարամնացութիւն : Բաց զդուռն
ողորմութեան քոյ՝ գթած, և ծագեա լոյս խաւա-
րելոյս : Զծանրացեալս բեռամբք մեղաց՝ թե-
թեացո . զսեւացեալս աղտեղեալ կրիւք՝ սպիտա-
կացո . զսառուցեալս յաստուածային սիրոյդ՝
ջերմացո . զմթացեալս անասնական սահեց-
մամբ՝ զգաստացո : Զըմբռնեալս ի ծուղակ որսո-
ղին՝ փրկեա և ազատեա . զմանրեալս ի ժանեաց
կերչին՝ կորզեա և կենագործեա . և զհոգիս խա-
ւարեալ մեղօք՝ անճառ լուսով քով լուսաւերեա,
և միշտ առ քեզ հայեցո : Զգերեալ խորհուրդս
ի գերողէն՝ առ քեզ դարձո . զըմբռնեալ կամս ի
խարդախողէն՝ զերծո . զյօժարութիւնս՝ քաղ-
ցրութեամբ ի քեզ միացո . զբանական մասն

հոգւոյս' խոհեմացո . զարտմտականն արիացո .
զգանկականն ողջախոհացո , և առ քեզ դարձո .
զերիս մասունս' արդարութեամբ ամրացո .
զնսեմացեալ միտս' պայծառացո :

Զներտրամադրեալ բնութիւն բանիս' հոգւով
քո խառնեա . զարտաբերեալս յօգուտ լսողաց'
շնորհօք քո ներկեա . զըզգայարանս կարկառ-
ման մտացս' առ քեզ հայեցո , զզգայութիւն պա-
տուհանացս' ազգմամբ քո լցո : Տեսանելեացս'
ցոյց զողորմութիւն քո . լսելեացս' լսելի արա
զձայն քո . հաշակելեացս' քաղցրասցին բանք
քո . հոտոտելեացս' բուրեացի հոտ կենաց քոց ,
միշտ առ քեզ պաղատիլ և աղաչել և երկիրպա-
գանել' բաղխմամբ կրծից , տարածմամբ ձեռաց'
տատանմամբ մատանց , կականմամբ ձայնից ,
հառաչմամբ սրտից , հեծութեամբ ողբոց , ար-
տասուօք աչաց , յայտնութեամբ գաղտնեաց ,
խոստովանութեամբ մեղանաց , և ի քէն ընդու-
նիլ թողութիւն սխալանաց , քաւութիւն յանցա-
նաց , հանգիստ փառաց , և զուարճանալ տե-
սութեամբ աչաց , և վայելել ի փառս երբեակ
անձնաւորութեանդ յաւիտենից յաւիտեանս .
ամէն :

Մերոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ քս Յովնանու :

ՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Եւ յետ երկուց աւուրց ել անտի և գնաց ի Գալիլեայ : Զի ինքն իսկ Յիսուս վկայեաց՝ եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ոչ ունի : Այլ յորժամ եկն նա ի Գալիլեայ, ընկալան զնա գալիլեացիքն . զի տեսեալ ևս էր զամենայն նշանսն, զոր արար յերուսաղէմ ի տօնին . քան զի և նորա եկեալ էին ի տօնն : Եկն դարձեալ ի Կանա գալիլեացւոց՝ ուր արար զջուրն զինի . և անդ էր թագաւորազն մի, որոյ որդի նորա հիւանդ կայր ի Կափառնաում : Նա իբրեւ լուաւ եթէ Յիսուս եկեալ է ի հրէաստանէ ի Գալիլեայ, եկն առ նա՝ և աղաչէր, զի իջցէ և բժշկեսցէ զորդի նորա . քանզի մերձ էր ի մեռանել : Ասէ ցնա . եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս տեսանէք՝ ոչ հաւատայք : Ասէ ցնա թագաւորազն . տէր, էջ մինչչև մեռեալ իցէ մանուկն իմ : Ասէ ցնա Յիսուս . երթ՝ որդին քո կենդանի է . և հաւատաց այրն բանին՝ զոր ասաց նմա Յիսուս, և գնաց : Եւ մինչդեռ իջանէր, ընդ առաջ եղեն նմա ծառայքն նորա . աւետիս ետուն և ասեն, թէ մանուկն նորա կենդանի է : Հարցանէր ցնոսա վասն ժամուն՝ յորուն ապաքինեաց . և ասեն ցնա երէկ յեթներորդ ժամու եթող զնա ջերմն :

Գիտաց հայրն նորա՝ եթէ յայնմ ժամու՝ յորուս
ասացն ցնա Յիսուս՝ թէ որդին քո կենդանի է.
և հաւատաց ինքն և ամենայն տուն իւր : Զայս
դարձեալ երկրորդ նշանս արար Յիսուս եկեալ
ի Հրէաստանէ ի Գալիլեայ :

Յետ այսորիկ տօն էր հրէից, և ել Յիսուս
յերուսաղէմ ի Պրօպատիկէ աւազանին, որ կո-
չէր եբրայեցերէն Բեթհեզդայ՝ հինգ սրահ : Յորս
անկեալ դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց՝ կու-
րաց կաղաց գօսացելոց, որ ական ունէին ջրոցն
յուզելոյ : Եւ հրեշտակ տեսուն իջանէր ըստ ժա-
մանակի յաւազանն՝ և յուզէր զջուրսն. և որ
նախ ի շարժումն ջուրցն իջանէր յաւազանն՝
բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութեան : Եւ
անդ էր այր մի, որոյ երեսուն և ութ ամ էր ի
հիւանդութեան իւրում : Զնա իբրեւ ետես Յի-
սուս, զի անկեալ դնէր, և զիտաց եթէ բազում
ժամանակք են այնուհետեւ, ասէ ցնա. կամիս
ողջ լինել : Պատասխանի ետ նմա հիւանդն.
Տէր, ոչ զոք ունիմ, թէ յորժամ ջուրքն յուզիցին՝
արկցէ զիս յաւազանն. և մինչ ես դանդաղիմ,
այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ : Ասէ ցնա
Յիսուս, արի, առ զմահիճս քո՝ և գնա : Եւ ող-
ջացաւ այրն, և յարեալ՝ էառ զմահիճս իւր՝
և շրջէր. և էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ :
Ասեն հրէայքն ցբժշկեալն. շաբաթ է՝ և ոչ է

արժան քեզ առնուլ զմահիճս քո : Պատաս
խանի ետ նոցա և ասէ. որ բժշկեացն զիս
նա ասաց ցիս, առ զմահիճս քո' և զնա : Հարցիմ
ցնա և ասեն. ո՞վ է այրն' որ ասաց ցքեզ, առ
զմահիճս քոյ և շրջեաց : Եւ բժշկեալն' ոչ գիտէր
թէ ո՞վ իցէ. քանզի Յիսուս խոյս ետ վասն ամ
բոխին ի տեղւոյն անտի : Յետ այսորիկ գտանէ
զնա Յիսուս ի տաճարին, և ասէ ցնա. ահաւա-
ղիկ ողջացար, մի ևս մեղանչեր' զի մի չար ևս
ինչ լինիցի քեզ : Գնաց այրն' և պատմեաց հրէիցն
եթէ Յիսուս էր' որ բժշկեացն զիս : Եւ վասն այնո-
րիկ հալածէին զՅիսուս հրէայքն, զի զայն առ-
նէր ի շաբաթու : Եւ Յիսուս պատասխանի ետ
նոցա. Հայր իմ մինչև ցայժմ գործէ, և ես գոր-
ծեմ : Վասն այնորիկ առաւել խնդրէին հրէայքն
սպանանել զնա. զի ոչ միայն լուծանէր զշաբա-
թըս, այլ և հայր իւր կոչէր զԱստուած, և հա-
ւասար առնէր զանձն Աստուծոյ :

Եւ մինչդեռ անցանէր' ետես այր մի կոյր ի
ծնէ. և հարցին ցնա աշակերտքն նորա' և ասեն.
ռաբբի, ո՞յր վնաս է, սորա՞ն' թէ հօր և մօր իւրոյ,
զի կոյր ծնցի : Պատասխանի ետ Յիսուս, ոչ դո-
րա վնաս է, և ոչ հօր և մօր իւրոյ, այլ զի յայտ-
նի լիցին գործքն Աստուծոյ ի դմա :

1608

